

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 1

5 Şubat 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 6'ncı Toplantısına hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Toplantımızı başlatıyorum.

Bugün kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK'ların rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemleri görüşeceğiz.

İlk olarak Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) Hukuk Komisyonu Başkanı Avukat Betül Altınsoy Yanılmaz, daha sonra Boşanmış Mağdur Babalar Derneğinden Başkan Muhammet Özen ve Eş Başkan Mustafa Murat Ercan bizimle olacak, daha sonra saat 12.15 ile 14.00 arası Komisyonumuz çalışmalarına ara verecek. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Cemil Çiçek Beyefendi'nin Komisyon üyesi milletvekillerine vereceği bir öğle yemeği daveti olacak, Komisyon olarak oraya katılacağız.

14.00'te, biliyorsunuz, Genel Kurul açılıyor, 14.30'da Komisyonumuz tekrar çalışmaya başlayacak. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Sayın Canan Güllü, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Dernek Başkanı Sayın Gülsüm Önal bizimle olacak. 15.30'da Türkiye Kadın Muhtarlar Derneğinden Hale Ekmekçi Emre, Kadın Merkezi Vakfı (KAMER)'den de Hayriye Aşçıoğlu bizimle birlikte olacak. Özellikle Kadın Muhtarlar Derneğinde belki de bu mahallelerde muhtarlar eliyle yapabileceğimiz çalışmalar olabilir mi, hep birlikte onları tartışacağız.

Şimdi, ben gündemimizin birinci konuşmacısı Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) Hukuk Komisyonu Başkanı Saygıdeğer Avukat Betül Altınsoy Yanılmaz'a hoş geldiniz diyorum, sözü kendilerine bırakıyorum. Bir sunumunuz olacak galiba, öyle görüyorum. Kaç dakikalık bir sunum?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – 15 dakika tutmaya çalışacağım.

BAŞKAN – Çok güzel.

15-20 dakika konuşma olabilir, kalan sürenizi de Komisyon üyelerimizin soruları, görüş ve öneriyle geçirelim diyorum, siz de cevaplıyorsunuz.

Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun, söz sizin.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Sayın Başkan, saygıdeğer Komisyon üyeleri; elinizde sunum metnimiz var, ayrıca bilahare de raporumuzu sunacağım Komisyona, başka bir zamanda.

Bu elinizdeki sunum metnine kısaltarak değinmek istiyorum çünkü biz Kadın ve Demokrasi Derneği olarak iki senedir faaliyet gösteren bir derneğiz ve bu konu hakkında sahada da araştırmalar yapan, çalıştaylar ve toplantılar düzenleyen bir derneğiz. En son olarak İstanbul Sözleşmesi bağlamında kadına yönelik şiddet vakalarının sayısının artmaması üzerine, kanun uygulamasının ve İstanbul Sözleşmesi'nin yeterliliği üzerine bir çalıştay düzenledik. Bunun öncesinde, akabinde daha önceki çalışmalarımız saha gözlemleri ve başkaca çalıştaylar yapmıştık spesifik konularda, örneğin kadın konuklarına ilişkin. Bunun dışında biz yasal haklar eğitimi veriyoruz, dolayısıyla, bire bir kadınlarla bu meseleyi konuşmak ve tartışmak imkânı buluyoruz ve mesleki görevlerimiz sebebiyle de hukuki yardım sağlıyoruz, bu açıdan saha gözlemlerimiz de var.

Ben şimdi bu çalıştayımızın sonunda ortaya çıkan ve tespit ettiğimiz sorunlara ve bu sorunlara ilişkin önerilerimize kısaca değinmek istiyorum, elinizdeki metinde oldukça fazla var, sürem buna yeterli değil, o yüzden kısaca değineceğim.

Şöyle bir metot izlemek istiyorum: Önce uygulamaya dair sorunları aktaralım çünkü en esaslı sorunlar burada, sonra belki mevzuata ilişkin birkaç önerim olacak ve ŞÖNİM'lere ilişkin de önerilerde bulunacağım.

Biliyorsunuz ki uygulamada şiddet vakalarının sayısının koruma tedbirlerine rağmen hâlâ azalmadığını görüyoruz. Bununla birlikte bu koruma tedbiri uygulamasının aslında olumlu özellikleri var. Mesela derhâl verilmesinin şiddete maruz kalan bir kadın için önemli bir avantajı var fakat biz bu koruma mekanizması içerisindeki bu kadını şiddetle mücadelede yalnız bırakıyoruz yani hem korunmaya ihtiyaç duyuyor ama bir açıdan da bütün mücadelesini kaçarak, o makamdan bu makama derdini anlatmaya çalışarak sürdürüyor ve orada yalnız kalıyor, şiddetle mücadele onun omuzlarına yükleniyor. Çünkü şiddetle mücadele topyekûn bütün araçlarla mücadele edilmesi gereken bir durum ve sadece şiddet mağdurunun korunmasını hedefleyen politikalar da bu konuda yetersiz kalıyor. Bunun muhakkak mağdurun korunması uygulamasıyla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 2

beraber şiddet failinin cezalandırılması, failin rehabilitesi ve şiddet tehlikesinin tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik politikalarla desteklenmesi gerekiyor.

Mevcut yasaların pratiğinde de şiddet mağduru kadın bir kurumdan bir kuruma, karakollardan adliyelere, oradan sığınmaevine defalarca gidiyor, sayısız defa farklı kişi ve kuruluşlara derdini anlatmak zorunda kalıyor. Fakat şiddet faili bu dönemde ifadesinin alınmasından sonra serbest bırakılıyor ve bu durum hem mağdurun güvenliğine yönelik ciddi bir tehdit, bir taraftan da bazı failer açısından işini yarım bırakmaması için teşvik edici bir durum arz ediyor. Mağdurun korunmasıyla birlikte bu tedbiri destekleyici surette şiddet failinin etkin ve hızlı bir şekilde cezalandırılması gerekiyor ve bunun için Kadın ve Demokrasi Derneği kadına yönelik şiddet için özel ceza infaz sistemi getirilmesi gerektiğini ve koruyucu tedbir kararları verilmesi aşamasında işlenen suçlarda, şiddete başvuran kişilerin, şiddet faileri için denetimli serbestlik, erteleme, paraya çevirme gibi yöntemlere başvurulmasının engellenmesi gerektiğini düşünüyor, İstanbul Sözleşmesi'ndeki bu hükmün 6284 sayılı Kanun ya da özel ceza infaz sistemi getirilerek özel bir kanunda düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor.

Bunun dışında, mahkemeler tarafından verilen tedbir kararlarının mağdurların ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğunu gözlemliyoruz. Malumunuz, kanunda şiddetin tanımı oldukça geniş kapsamlı yapılıyor. Fakat, uygulayıcılar bakımından bu şiddet biçimi, fiziksel şiddetin dışındaki şiddet türlerinde uygulama alanı bulamıyor. Bunu, kısa süreli verilen tedbir kararlarında yahut kanun metninin aynen aktarıldığı, aslında o şiddet vakasına çok da uygun olmayan tedbir kararlarında görmek mümkün yani bir "copy-paste" şeklinde, kopyala-yapıştır şeklinde uygulanıyor. Bunun dışında, aslında biliyorsunuz 6284 sayılı Kanun, hâkimlere, olayın, vakanın niteliklerine özgü tedbirleri verme hakkı tanıyor yani tedbirler tahdidi bir suretle sayılmamış, vakanın özelliklerine göre ayrıca tedbir kararı verebilir hâkim. Fakat, uygulamada bununla karşılaşmak, bu kararları bulmak maalesef çok zor. Dolayısıyla, bu tedbir kararları, bu koruma kararları A-4 kâğıdının boyutlarını aşamıyor ve oldukça da sıkıntılı durumlar arz ediliyor. O kadının eviyle ilgili problemler çıkıyor, bu kavga, uzaklaştırma kararıyla birlikte daha da büyüyen, öfkeye ve kine dönüşen bir hâl alıyor. Bunun yüzünden, bunu mahkemelerdeki hâkimlere sorduğumuz zaman mahkemelerin iş yükünün fazla olduğunu, dolayısıyla her bir davayı, her bir dosyayı inceleme fırsatı bulamadıklarını söylüyorlar. Bunda bir nevi haklılar. O yüzden, Kadın ve Demokrasi Derneği, mahkemelerin kanunu uygulamadaki bu şok edici yetersizliklerin önüne geçmek için ayrı bir mahkeme kurulmasını talep ediyor. Bu mahkemeyi şiddet mahkemeleri olarak isimlendiriyor. Bu şiddet mahkemelerinde savcı, hâkim, sosyal araştırmacı, pedagog, psikolog gibi uzmanların bulunduğu, hem hukuki yargılamaların yani tedbirlere ilişkin yargılamaların verildiği, bir taraftan da ceza yargılamasının yapılabildiği, tek elden yürütüldüğü bir mahkeme sistemi olması gerektiğini düşünüyor. Dünyada bunun örnekleri var, bu konuda da araştırmalarımız, gözlemlerimiz devam ediyor.

Bu suretle, ceza yargılamasıyla beraber aynı anda gideceği için bu yargılama biçimi, daha hızlı ve daha etkin bir kovuşturma imkânı sağlanacağını düşünüyoruz. Bunun yanında, mevcut sistem içerisinde de 6284 sayılı Kanun'daki ufak değişikliklerle, tedbir kararını veren mahkemenin aslında verdiği karara ilişkin şiddet vakasını inceleme olanağı tanıma imkânı tanınabilir. Bu nasıl olabilir? Mesela itiraz müessesesinde yani tedbir kararının itiraz müessesesi değiştirilebilir. Tedbir kararını veren mahkemeye itiraz yapılır ve tedbir kararını veren mahkemenin kendi kararını şiddet olayını inceleyerek, irdeleyerek tekrardan ele alması sağlanabilir. Dolayısıyla hâkimlere ikinci bir şans tanınır. Bunun dışında, her tedbir kararı verildiğinde sosyal uzmanların rapor düzenlemesi zorunlu tutulabilir. Bu da yargılamanın sıhhati açısından önemli olacak.

Diğer bir mevzu, 6284 sayılı Kanun'la birlikte aslında şiddetin sadece bir asayiş sorunu olmadığını, bir insan hakkı ihlali olduğunu ve toplumsal bir sorun olduğunu söylemiştik, bu yönlü bir politika geliştirmeye çalışmıştik. Fakat, uygulamada bunun hâlâ etkisinin olmadığını görüyoruz. Kanunda, şiddetle mücadelede her birimin, her kamu kurumunun sorumluluğu sayılmış olmasına rağmen sanki sadece asayiş ve adli birimler görevlendirilmiş gibi sadece bu mücadele onların üzerinden gidiyor ve doğal olarak, mesela kanunda mülki amirlere verilen yetkiler var, koruma tedbirleri verilmesi aşamasında. Mülki amirlerin bu yetkilerini kullanmadığını gözlemlemekteyiz. Bu durumun, mağdurlar için... Mülki amirlere başvuran mağdurlar mesela, evlerine geri dönmek zorunda kalıyorlar. Çünkü, kendi yaşadıkları vakanın bir kayda girmesini istemiyorlar, çünkü failden misilleme göreceğini düşünüyorlar ve bilgilendirilmedikleri için, çaresizlikle karakola yönlendirilen bu mağdurlar evlerine geri dönmek zorunda kalıyorlar ve bu da şiddetin bir aşamasını daha ilerletmiş oluyor ve çaresizliği pekiştiriyor.

Bu açıdan, şiddetin sadece bir adli vaka olmadığını, asayiş sorunu olmadığını, toplumsal bir sorun olduğunun ve şiddet mağdurunun yardım talep ettiği her kurumun, bununla mücadelede aktör olduğunun; rolü olduğunun altının çizilmesi gerekiyor ve böyle bir politikaya ihtiyacımız var. Bunun için birkaç tane önerimiz var: Şiddet mağdurlarını koruma mekanizmasında kolluk görevlilerine ve özellikle de hâkimlere meslek içi eğitimlerinin yanı sıra şiddet mağduruna yaklaşımları konusunda da eğitimler verilmesi gerekiyor. Koruma organizasyonunda, şiddet mağduruna ve şiddet failine birey odaklı esnek yaklaşım benimseyen, hassas ve yapıcı terapiler öngören ve değişim gerçekleştirebilecek nitelikte psikososyal ve hukuki danışmanlık verilmesi çok önemli. Bu sebeple, şiddet mağdurunun müracaat ettiği her birimde, valilik, kaymakamlık, karakollar, belediye, hastane gibi her birimde yardımcı alt birimler oluşturulmalı ve bu yardımcı alt birimler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 3

koordineli bir şekilde bu psikosozal desteği ve hukuki desteği sağlamalı. Bu yapının oluşturulmasında sivil toplum örgütlerinin de aktif rol almaları sağlanmalı.

Bunun dışında, şiddet mağdurlarına yönelik psikosozal destek, sağlık yönlendirmeleri, hukuk danışmanlığı, eğitim öğretime devam etme, iş ve meslek edindirmeye yönelik çalışmaların hâlen düzenleme aşamasında olması, uygulamaya tam olarak geçilmemiş olması sebebiyle, şiddetle mücadelede kanunun birçok uygulaması da eksik kalmaktadır. Bu sorunların çözümünde ilgili bakanlıklarla iş birliği kaçınılmaz olup iş birliğinin sadece iyi niyet dilekleri içeren ve hiçbir yaptırımı olmayan eylem planları şeklinde olmaması, bağlayıcı ve denetlenebilir olması da zorunludur.

Uygulamaya ilişkin bir sıkıntı da ALO 183 hattıdır. ALO 183 hattı sadece şiddet mağdurlarına yönelik bir hat değildir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, hizmet alanı olan tüm konularda danışmanlık verdiği bir hattır. Dolayısıyla, acil durumlarda şiddet mağdurunun ihtiyacını karşılamama riski var ve bu hayati öneme sahip. Aynı zamanda bu hatta, Kürtçe, Arapça gibi dil desteklerinin de tanınması gerekmektedir.

Muhakkak ki şiddetin önlenmesiyle ilgili en önemli uygulama aile terapisi uygulaması. Aile terapisi uygulaması maalesef çok pahalı ve özel sektörde ilerleyen bir uygulama. Bunu kamu hastanelerinde, devlet hastanelerinde edinmek mümkün değil. Bu yüzden, ŞÖNİM’lerde, şiddet faili ve şiddet mağduru için ŞÖNİM’lerde bu uygulama var ama yeterli düzeyde devam etmiyor. Fakat, bu şiddetin önlenmesi için yani başlamadan, nihayete ermeden önlenmesi için ve sorunların çözülmesi için önemli bir aşama arz ediyor. Bu sebeple, kamu kurumlarında aile terapisinden faydalanılacak birimlerin kurulması ve uzmanların çalıştırılması gerekiyor.

Yasal mevzuat hakkında detaylı önerilerimiz var. Bunların hepsini saymak istemiyorum ama öne çıkması gerektiğini düşündüğüm birkaç hususa değinmek istiyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunları yazılı olarak alabilir miyiz?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Yazılı verdim zaten, raporu da ayrıca kitap olarak Komisyona sunacağız, Kadın ve Demokrasi Derneği olarak.

Kanunda, “tek taraflı ısrarlı takip” kavramı geçmiş, ısrarlı takip zaten tek taraflı olan bir durum. Yani bu bir totolojik anlam içeriyor yani birbirini tekrarlıyor. Eğer tek taraflı olmasaydı zaten refakat ya da eşlik olarak nitelendirilirdi. Dolayısıyla, bunun aslında uygulamada, şu anda henüz çok büyük sonucu olmuyor ama sanki mağdurun rızası vardı gibi bir uygulamaya dönülebilecek bir anlam ifade edebilir. Hukuki anlamda bir eksiklik, bir yanlışlık var, “tek taraflı” ibaresinin çıkartılması gerekiyor. İsrarlı takibin de aynı zamanda Ceza Kanunu’nda bir suç olarak ayrıca düzenlenmesi gerekmekte.

Bunun dışında, 6284 sayılı Kanun’da koruma tedbirleri arasında, destekleyici tedbirler arasında kreş imkânından faydalandırılması, mağdurlar için düzenlenmiş. Fakat orada, epey sınırlandırma var gelir durumuna göre. Buradaki kabul edilebilir tek sınırlandırma, asgari ücret sınırlandırılmasıdır. Bunun ötesindeki hiçbir sınırlandırmayı kabul etmek mümkün değil. Çünkü bu kadınların gerçekten hayatlarını kurmak için ihtiyaçları var, kreş imkânına ihtiyaçları var.

Bunun dışında, 6284 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinde –bu çok önemli- koruma tedbirleri sırasında işlenen suçlarla ilgili olarak denetimli serbestlik ve diğer seçenek yaptırımlarına başvurma hükümleri saklı tutulmuş. Hâlbuki İstanbul Sözleşmesi’ne göre denetimli serbestlik ve diğer seçenek yaptırımlarının engellenmesi gerekmekte ve şiddet failinin cezalandırılması gerekmekte. Yine aynı şekilde uzlaştırma ve arabuluculuk önerilmeyeceğine ilişkin hükmün de 6284 sayılı Kanun’da ayrıca önemine binaen ayrıca zikredilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bunun dışında, Ceza Kanunu’nda yapılacak değişiklikler var. Örneğin, sözde “namus saiki”nin kasten öldürme suçunda ağırlaştırıcı hâl olarak düzenlenmesi gerekmekte. Yine, kasten yaralamada kadına yönelik şiddetin ağırlaştırıcı bir hâl olarak düzenlenmesi gerekmekte. İsrarlı takip ayrı bir suç olarak düzenlenmeli. Konukevlerinin açılmasına ilişkin Belediyeler Kanunu’nda daha önce nüfus sayısı 50 bin olan belediyelere tanınan bu yükümlülük şimdi 100 bine çıkartıldı. Bu bir geri adım, çünkü bizim daha fazla konukevine ihtiyacımız var ve ifade “açar” şeklinde ifade edildiği için bunun bir zaruret olduğu, açmak zorunda olduğuna ilişkin bir ifadeyle değiştirilmesi ve konukevi açmayan belediyelere yaptırım uygulanması gerekmekte, bu da önemli bir husus.

Ceza Kanunu’nda özel bir yasal düzenlemeyle kadına yönelik ve çocuğa yönelik şiddetin ayrı bir kanunda çıkartılması gerekmekte. Çok kısaca, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri hakkında da birkaç şeye değinmek istiyorum. Çünkü, bu kanunun ve bu mücadelenin en önemli aktörü Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri, ŞÖNİM’ler. Onlardaki eksikliklerin çoğu, diğer alanlara da sirayet ediyor. Malumunuz, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri 14 ilde pilot olarak uygulanmaya başladı, 2012 kasım ayından itibaren. Fakat hâlâ pilot uygulaması sona ermedi. Yeterli bütçenin tahsisi sağlanarak pilot uygulamasının sona ermesi ve tüm illere yaygınlaşması gerekmekte, bu acil.

Bunun dışında, ŞÖNİM’lerin lokasyonları erişime çok uygun değil. Örneğin, İstanbul’da Yeşilköy’de ve bir kadın için Yeşilköy’e ulaşım bazı saatlerde oldukça zor oluyor. Yine, Ankara’da birçok kadının girmek istemeyeceği bir bölgede yer alıyor ŞÖNİM. Dolayısıyla, lokasyonların erişime daha uygun olması gerekmekte ve ŞÖNİM’lerde uzman ve gerekli sayıda uzman personelin çalışması da elzem ve kişi odaklı çalışma yapmaları gerekiyor. ŞÖNİM’lerin kuruluşunda hedeflenen amaç ve hizmetleri sağlamada yetersiz kaldığını gözlemledik. Çünkü, ŞÖNİM’lere başvuran mağdur, farklı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 4

birimlere yönlendiriliyor, ifadesi için, şikâyeti için karakola yönlendiriliyor. Dolayısıyla, aslında kanuna göre, taleple süreç başlıyor, başlaması gerekiyor ve tek bir kurum eliyle koordine edilerek sağlanması gerekirken bu, şiddet mağdurunun omuzlarına yükleniyor, oradan oraya derdini anlatmak zorunda kalıyor. Dolayısıyla, ŞÖNİM'lerin kurulmasıyla hedeflenen tek kapı sisteminin derhâl hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bunun dışında 7/24 çalışma sisteminin işlerlik kazanabilmesi için bu da ŞÖNİM'in en önemli unsurlarından birisi çünkü 7/24 hizmet verdiğini ifade ediyor. Bunu uzmanın bulunduğu nöbet sisteminden ziyade alanında tüm personelin iştirak edebileceği, katılım sağlayabileceği icapçılık gibi derhâl acil yardımın ve desteğin sağlanabileceği bir sistem hâline dönüştürülmesi gerekiyor. Tabii ki bunun için ŞÖNİM personellerinin de mutlaka mesleki bilgi ve yeterliliğe sahip, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet alanlarında çalışmalar yapmış ve eğitimlere katılmış personellerden olması gerekiyor. Çünkü olayın psikolojik boyutunu anlamaları lazım, meseleyi bir evrak boyutundan görmemeleri gerekiyor. Bunun için de personele psikososyal desteğin de sağlanması çok önemli. Çünkü biz, ŞÖNİM'lerde çalışan personelle yaptığımız konuşmalarda da kendilerinin psikolojik durumunun oldukça fazla etkilendiğini söylediler bize. Biz de mesleki olarak avukatlar olarak da birçok açıdan buna maalesef düşünelim çünkü yaşanan olay ne kadar ciddi olduysa... Mesela yardım ettiğiniz kişinin ertesi gün öldürüldüğünü duyduğunuz zaman maalesef yetersiz kaldığımızı görüyorsunuz ve orada psikolojik olarak, bir savunma mekanizması geliştiriyorsunuz, artık vakayı sadece bir evrak işi olarak görmeye doğru yöneliyorsunuz. Dolayısıyla, ŞÖNİM personellerinin de psikososyal destek almaları ve motivasyon desteği sağlamaları da çok önemli. Şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğunun İstanbul Sözleşmesi'yle altı çizildi. Dolayısıyla, kadın ve erkeğin insanlık onurunda birleşmesiyle şiddetle mücadele sağlanabileceğini düşünüyoruz. Eşitlik ve özellikle de adaletin tesisi tüm toplumsal düzenimizin temeli olduğunda insan haklarına dayalı bir dünyayı hayal olmaktan çıkartacağımızı ve bu sorunları artık konuşmayacağımızı ümit ediyoruz.

Teşekkür ederim.

Ben sorulara geçebilirim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Çok yararlandım, çok güzel bir sunum oldu, zannediyorum Komisyon üyelerimiz de şimdi sorularıyla ya da katkılarıyla zenginleştirecek, Sayın Altınsoy Yanılmaz.

Komisyon üyelerimizden katkı sağlamak isteyenlere sırasıyla söz veriyorum.

Sayın Hülya Güven, buyurunuz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçekten güzel bir sunumdu, teşekkür ederiz. Yalnız, Sayın Başkanım, ben sorularına başlamadan önce, bugün aldığımız mailde, sivil toplum kuruluşları haber verilmediği için bir basın bildirisi yayınlamışlar.

Tabii ki, şu anda yanımda, onlardan yaklaşık bir grup...

BAŞKAN - Şimdi, usule dair hatırlatma yapmak isterim: Süremiz sınırlı. Bu Komisyon üyeleri burada dinlenmesini arzu ettikleri STK'larla ilgili görüş ve önerilerini belirttiler. Fakat takdir edersiniz ki, ortaya çıkan 50'nin üzerinde STK'yı burada dinlememizin çok imkânı yok. Bu nedenle, son dönem çalışmaları olan STK'lar ve spesifik olarak kadına şiddetle, kadın cinayetleriyle ilgili çalışan STK'lardan bir seçme yapıldı. Daha önceki çalışmaları elimizde olmayan, daha önce dinlenmeyen... Çünkü diğerleri zaten arşivlerde muhtelif defalar yapılan toplantılar sebebiyle mevcut; artı, usule dair belirtmek isterim ki, şöyle bir karar aldık hep birlikte hatırlarsınız: Bu çalışmamızda bir yol alalım, eksik olduğunu düşündüğümüz konu ve kurumlarda zaten bir-iki salı günü artı toplantı koyacağız dinleyemediğimiz, eksiklik olduğunu düşündüğümüz STK'ları da eğer acele etmezlerse, Komisyonu sabırla izleyebilirlerse buraya davet edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Hocam.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, iki senedir kurulmuş bir dernek olduğunuzdan bahsetmişsiniz. Şiddete uğrayan kadınlar direkt olarak size başvurabiliyorlar mı ve bu sayı konusunda bir fikir, bir bilgi alabilir miyiz? Bugüne kadar size kaç kadın şiddet nedeniyle ve yaşadıkları sıkıntılar nedeniyle başvurdu? Bir de bu başvuran kişilerin ekonomik düzeyleri ne durumdaydı? Onların ihtiyaçları olduğunu söylemişsiniz ve raporunuzda da genellikle şiddete uğradıktan sonraki kadınların yaşadıklarını ortaya çıkarmışsınız çok güzel bir şekilde. Gerçekten kadınlar yalnız hissediyorlar, bununla ilgili olarak diğer bu konuyla ilgilenen sivil toplum kuruluşlarından da benzer izlenimleri almıştık. Ama acaba şiddet oluşmadan, oluşmasını önlemek için neler yapılır, bu yönde bir çalışmanız oldu mu? Bu konuda bize anlatacağınız olabilir mi? Ne olmalı da şiddet olmasın, aile içinde erkeğin kadına bir kötü, uygun olmayan hatta cinayete kadar giden davranışları olmasın ve önlenmesi için neler yapılmalı? Bu konuda da bize bilgi verebilirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Yanılmaz.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Teşekkür ederim, sağ olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 5

Kadın ve Demokrasi Derneği şu anda bire bir hukuki bir destek vermiyor. Genellikle Komisyon üyesi olan avukatların kendi ofislerinde yardımları oluyor, onlara yönlendiriyoruz, o yüzden net bir sayı vermem mümkün değil ama daha çok topluluk olarak yasal haklar eğitiminde bire bir yardım sağlamak ve sorularına yanıt vermek şeklinde ilerliyoruz. Bunun dışında, yönlendirmeler, kurumumuza yapılan başvurularda da gerekli yönlendirmeleri yapıyoruz.

Ekonomik düzeyleri arasında çok büyük bir farkın olmadığını gözlemledik. Yani çalışan kadınların, ekonomik düzeyleri oldukça yerinde olan kadınların da şiddete maruz kaldığını, şiddet türlerinden özellikle sözlü şiddete ve psikolojik şiddete maruz kaldıklarını gözlemledik. Bu daha çok kendi mesleki çalışmalarımız çerçevesinde çizilen bir durum.

Şiddeti önlemek için -az önce sunumda ifade ettim- aile terapilerinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Bunun dışında da çocukluk çağından itibaren eğitimlerin verilmesini... Zaten 6284 sayılı Kanun bu konuda bir yükümlülük sunmuş ve çocukluk çağından itibaren kadının insan hakları konusunda eğitimler verilerek ve toplumsal cinsiyet rolleri hakkında doğru telakkilerin ve düşüncelerin çocukluk çağından itibaren yerleştirilerek sağlanmasının mümkün olduğunu düşünüyoruz. Biz de bu konuda, ailelerin eğitimi konusunda yeni projeler geliştirme aşamasındayız, uygulama aşamasındayız. Daha çok kadınların ve çocukların eğitimi konusunda uzmanlar refakatinde özel gruplarla eğitimler sağlamayı düşünüyoruz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – İlave yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Şimdi, çocukluktan itibaren eğitim diyorsunuz -kız çocuklarına da erkek çocuklarına da- bu eğitim yeterli olacak mı gerçekten?

Bir de çalışan kadınların da şiddete uğradığını iletiniz. Çalışma hayatında, çalışma süresi içinde “mobing”den bahseden ve bu şekilde şiddete uğradıklarını söyleyen kadınlar oldu mu?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ - Evet, oldukça fazla rastladık, kendi üyelerimiz içerisinde de bu durumu yaşayan ve sıkıntılarını bize anlatan çok fazla arkadaşımız oldu. Mayıs ayında buna ilişkin bir çalıştay gerçekleştirmek istiyoruz, şu anda hazırlıklarımız var sadece “mobing”e ilişkin ve buna ilişkin yapılabilecek yasal düzenlemeler ve uygulamadaki problemleri aşmak için getirilebilecek önerileri bu çalıştayda sunacağız, bu konuda da çalışmamız devam ediyor. Fakat “mobing” gerçekten çok zor bir konu, ispatı çok zor bir konu. Buna ilişkin, bunun dışında da zaten kadının sadece aile içinde, evin içinde şiddete maruz kaldığını düşünmüyoruz. Toplumun yaşadığı her anda o şiddete maruz kalabileceğini... Örneğin ben başörtülü olarak okuyamadım, dolayısıyla bu durum benim için bir şiddetti. Bunun da bir şiddet biçimi olarak görülmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sonradan mı okudunuz?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ - Hayır, başörtülü olarak okuyamadım, hukuk fakültesini başörtülü olarak okuyamadım.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Çıkarmak zorunda mı kaldınız?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ - Tabii, çıkarmak zorunda kaldım, bu da benim için oldukça zor bir durumdu, bunu da aynı şekilde toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet olarak okuyoruz. Bu konuda da kampanyalarımız var. Şiddeti topyekûn çok daha geniş kapsamlı görmemiz gerektiğini de düşünüyoruz. Dolayısıyla “mobing”i de, yani kadının iş hayatında yaşadığı şiddeti de bu kanun kapsamında değerli buluyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akova.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) - Bir sorum size bir sorum da KADEM’e olacak:

Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasının 2008 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün isteği üzerine Hacettepe Üniversite Nüfus Etütleri Enstitüsü ve bir konsorsiyum tarafından yapıldığını biliyoruz. Bundan sonra bu araştırma tekrar neden yapılmamıştır, bu konu araştırıldı mı? Davet edilen kurumlar arasında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünden bu araştırmayı gerçekleştirenler neden yer almamıştır ? Tekrar bu konuda aslında bir araştırma yapıldığını ama yayınlanmadığını duyuyoruz, bu konu doğru mudur yanlış mıdır, bu konuda ne gibi bir açıklama yaparsınız diye soruyorum.

KADEM’e de şöyle bir soru soruyorum, gerçi diğer sivil toplum örgütlerine de aynı soruyu soracağım: Kurulduğunuzdan bu yana devletten ve Avrupa Birliğinden ne kadar destek aldınız? Aldığımız bu desteklerle kadına karşı şiddeti engellemek için ne gibi çalışmalar yaptınız? Kadın konukevi açmayı planlıyor musunuz? Çünkü bazı yorumlarımız da var basında yer alan, diyorsunuz ki bu konuda, bu alandaki STK’ların büyük bir çoğunluğunun ne yazık ki halkın çoğunluğunun öz değerlerinden kopuk Anadolu’dan kopuk ve ithal kavramlar ve ithal çözüm önerileriyle hareket eden bir yapıda olduğunu görüyoruz. Sizlerin bu konuda nasıl daha yerli bir çözüm öneriniz var? Yani diğerlerinden farklı yerli bir çözüm öneriniz var, bunu merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 6

Önce ben cevaplayayım, bana da bir soru geldi KADEM’le birlikte: Şimdi, Hacettepenin KSGM kanalıyla 2008’de yapmış olduğu araştırmanın üzerinden –siz de takdir edersiniz- yedi sene geçti.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Tabii.

BAŞKAN - Yani bu alandaki araştırmaların metodolojisi, fox grup çalışmaları hepsi değişti, Türkiye’nin gündemi değişti, ekonomisi, sosyolojisi değişti, çok önemlisi hukuku değişti. O anlamda, 2008 tarihli bir araştırmanın bu Komisyonunda ben aktüel olmayan bir çalışmanın...

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) - Hayır, hayır, yenilenmesi açısından Başkanım.

BAŞKAN - Müsaade ediniz efendim, özür diliyorum, müsaade ederseniz cevabı veriyorum: Burada o araştırmayı yapan ekibin de yer almasını bu anlamda güncel olmayan bir konuda doğru bulmadık, hep birlikte zaten karar verdik.

İkincisi, Hacettepenin yaptığı yeni bir araştırma var, bu araştırmanın sonuçları şu anda özet olarak ve sadece ilgili kamu kurumlarıyla -benim bildiğim kadarıyla- görüşülüyor, bir özet, bunun da detayı açıklandığında zaten biz de buna vâkıf olacağız, eğer Komisyonumuz o tarihe kadar çalışmalarını tamamlamamış olursa tabii ki o yeni çalışmanın metodolojisi ve sonuçları ve analizleriyle ilgili buraya bir davet yapabiliriz. Yani şu anda taslak rapor çıktı. Asıl rapor –siz yoktunuz bu görüşmeler olduğunda, Komisyonumuza sonradan geldiniz- burada görüşüldü, taslak rapor şu anda var, raporun esas Şubat sonuna doğru çıkacak.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Başkanım, taslak rapor Komisyonunda var mı?

BAŞKAN - Evet, yani gündeme geldi biz onu şu anda gündeme alamayız raporun aslı ortaya çıkmadan, yani kurum “Buyurunuz raporumuz.” deyip tamamını takdim etmeden bizim o raporu burada tartışmamız doğru olmaz.

KADEM’e tekrar veriyorum sözü.

Buyurun Sayın Yanılmaz.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Teşekkür ederim

Ben Kadın ve Demokrasi Derneğinin Hukuk Komisyonu Başkanım, yönetim kurulu üyesi değilim, dolayısıyla vereceğim bilgi çok net olmayabilir. Bizim şu anda Kadın ve Demokrasi Derneği olarak bir AB projemiz var kadının siyasal hayatı katılımı konusunda. Bunu da tabii ki kadının statüsünün yükseltilmesi anlamında şiddetle mücadelede doğrudan olmasa da dolaylı bir etmen olarak görüyoruz ve bu proje devam etmekte. Bunun dışında, hâlihazırda başvurularımız var, örneğin kadın konukevlerini, sığınmaevlerini ziyaret etmek istiyoruz. Mesela, İngiltere örneğindeki gibi ya da İspanya örneğindeki gibi kendi tekliflerimizi sunduğumuz, şiddet mahkemeleri örneği gibi mahkemelerin yapısını incelemek üzere başvurularımız oldu ama henüz yanıt gelmedi, buna yönelik vereceğim bilgi bu.

Biz şu anda kadın konukevi açmayı düşünmüyoruz, planlamıyoruz ama buna ilişkin ön araştırma yapıyoruz ve ihtiyaç dâhilinde bunu yapmaya girişmeye de düşünmüyoruz. Fakat bunun sadece bir ev açmak olduğunu düşünmüyoruz, örnek bir model sağlanması gerekiyor, hukuki destek yanında psikososyal desteğin çok önemli olduğunu düşünmüyoruz. İş edindirme gibi, meslek edindirme gibi kurslara da önem veriyoruz. Ayrıca, bu kurumlarla da desteklenmesi gerektiğini düşündüğümüzden, Kadın ve Demokrasi Derneği sadece konukevi açmak değil, diğer programlarla da bunu desteklemek suretiyle ilerlemeyi düşünüyor şimdilik. Herhâlde sorunuz konukevleri bağlamında da cevaplanmış oldu.

Teşekkür ederim.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Şiddetle ilgili daha genel geçiyorsunuz, daha özel çalışmalar...

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Özel çalışmalarımızda çalıştaylarımız oldu, geçen sene kadın konukevlerini ziyaret ettik, konukevlerindeki mağdurlarla ve mağdurlar dışında da personelle görüştük. Bunun dışında da dediğim gibi... Merkezimize müracaat eden kadınların öykülerini dinledik ve o öykülere yardım etmeye çalıştık avukatlarımızla. Dolayısıyla, bire bir de desteğimiz var, konuyla sahada da içindeyiz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Nursel Aydoğan, buyurunuz.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Teşekkürler yaptığımız sunum için.

Kadına yönelik şiddetin oluştuktan sonra alınması gereken tedbirlerle ilgili önemli bir çalışma ortaya koymuşsunuz. Bir kez daha ben teşekkür ediyorum böyle detaylı ve kapsamlı bir çalışma için.

Ama sizin de bildiğiniz gibi önemli olan bu şiddet olgusunun önlenmesi, önlendikten sonra bu kadar kapsamlı bir çalışmaya bizce gerek olmayacak. Biliyorsunuz tıpta da öyledir, koruyucu sağlık hizmetleri son derece önemlidir, hastalığın oluşmaması sağlanır koruyucu sağlık hizmetleriyle çünkü hastalık oluştuktan sonra o hastalığı tedavi etmek ve o hastayla uğraşmak hem daha maliyetlidir hem de çok daha zordur. O anlamda raporunuzda şiddetin neden oluştuğuyla ilgili bir şey göremedik. Ama bir tespitiniz var, kısa bir tespit, önemli bizce, deniyor ki: “Ülkemizde kadına yönelik şiddete ilişkin gerekli yasal düzenlemeler ve uygulamalarda iyileştirmeler gerçekleştirilmesine rağmen şiddetin boyutları her geçen gün artmaya devam etmektedir.” Bu bizce doğru bir tespit, yani Türkiye’de pek çok sivil toplum örgütünün, bu alanda çalışan kurumların tespitiyle sizin tespitiniz ortaklaşmış.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 7

Özellikle kadın cinayetlerinde son yıllarda önemli bir artış olduğunu biliyoruz. Bu alanla uğraşan sivil toplum örgütlerinin verdiği rakamlar yüzde 1.400 civarındadır. 2014 yılında da 287 kadın arkadaşımızın katledildiğini biliyoruz, bunlar tabii resmî rakamlar. Şüphesiz ki kayıtlara geçmemiş, istatistiklere geçmemiş rakamlar da vardır oldukça yüksek.

Sizden şunu öğrenmek istiyorum: Bu şiddetin artışının nedenleri noktasında bir çalışma yürüttünüz mü? O konuyla ilgili kısa bir değerlendirmenizi alırsak iyi olacak. Bir de dediğim gibi, artışın nedenleri üzerine yani biz de kabul ediyoruz, özellikle Fatma Şahin döneminde şiddetin önlenmesi noktasında bizim de onayladığımız pek çok iyi çalışmalar yapıldı ama ona rağmen şiddetin, katliamların önlenemediğini ve giderek de sayısal, bir istatistiksel artış olduğunu görüyoruz. Demek ki sadece yasalarla önlenecek bir durum değil, kanunlarla önlenecek bir durum değil. Bu konuda sizin kurum olarak, şiddetin oluşmadan önceki nedenlerinin tespiti noktasında bir çalışmanız var mı?

Bir de şöyle bir şeyi de sormak istiyorum size: Geçen gün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bürokratları bizlere bir sunum yaptılar. Orada yaptıkları bir değerlendirme vardı, yapılan bir araştırma sonucunda kadına yönelik şiddetin azaldığı tespit edilmiş. Çok yüksek bir rakam değil ama sanırım, yüzde 2 gibi bir azalmanın söz konusu olduğunu söylediler. Ben o zaman da sunum yapan arkadaşlara sormuştum yani genel olarak Türkiye'deki bu alanda çalışan örgütlerin tespitleri, yaptıkları araştırmaların sonucu, şiddetin, bu yapılan iyileştirmeler, bazı yasal düzenlemelere rağmen arttığı şeklindedir. Yani, sivil toplum örgütlerinin çalışması ile Bakanlığın yaptığı bu araştırmanın sonuçları birbirinden farklı ve uyumsuz. Siz bu konuda ne diyorsunuz kurum olarak? Böyle bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yanılmaz.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Biz Kadın ve Demokrasi Derneği olarak daha önce sahaya ilişkin bir rapor hazırladık. Bu, kadının statüsüne ilişkin, kadına ilişkin tüm alanlardaki bir anket çalışmasıydı ama şiddete ilişkin bir bölüm vardı ve oradan edindiğimize göre -5 bin kadınla görüştük bu anket çalışmasında- ona göre, son bir yıl içerisinde, son on iki ay içerisinde kadınların yüzde 7'sinin şiddete maruz kaldığını, o ya da bu şekilde şiddete maruz kaldığını ifade ettiklerini gördük. Hemen hemen her sene yapılacak bir çalışmada da aynı rakamlara ulaşmak mümkün. Bunun dışında da kadınların koruma mekanizmalarını çok fazla bilmediklerini gördük. Bu yüzden bu çalışmayı düzenledik ve dedik ki: “Acaba bu 6284 sayılı Kanun ve İstanbul Sözleşmesi şiddetle mücadelede -çünkü biliyorsunuz ki şiddetin önlenmesini de içeriyor politikaları, yükümlülükleri- yeterli düzeyde olmamakta mı, yoksa kanunun kendisinden kaynaklanan bir durum mu bu ya da kanunun uygulanmasından kaynaklanan bir durum mu?” diye düşündük ve kanunun uygulanmasından kaynaklanan, uygulayıcılarından kaynaklanan problemler olduğunu keşfettik, gözlemledik ve bu yüzden bu raporu yazdık. Dediğim gibi, bu alanda çalışmalarımız devam ediyor, sahada da gözlemlerimiz devam ediyor. Bunun birçok nedeni olduğunu görüyoruz. İletişimsizliğin eşler arasındaki yani daha doğrusu kişiler arasındaki iletişimsizliğin şiddet için en önemli etken olduğunu yine bu saha araştırmamızda gözlemledik. Dolayısıyla, biz bu iletişim yani şiddete başvurmaksızın sorun çözüme yöntemlerine ilişkin eğitim metotlarının oluşturulması konusunda şu anda hazırlık aşamasındayız ve bunu öncelikle kadınlara ama daha sonra kadınlara ve çocuklara, sonrasında da erkeklere ya da şiddet faillerine, spesifik olarak şiddet faillerine de -biliyorsunuz, şiddet failleri sadece erkekler değil, kadınlar da olabiliyor- bu eğitimi verme konusunda çalışmamız devam ediyor. Dediğim gibi, şiddeti önleme konusunda özellikle uygulamadaki problemlerin, uygulamada geliştirilmesi, kanun uygulayıcılarının gerçekleştirilmesi gereken politikaların eksik kaldığını ve bu sebeple kadınları koruduğumuz hâlde, koruma kararları verdiğimiz hâlde onları yalnız bıraktığımız için artarak devam ettiğini düşünüyoruz. Öncelikli olarak akut olan o sorunların çözümüne çare bulalım, ondan sonra önlemeye ilişkin eğitim metotları, psikososyal destek gibi uzmanların gerçekleştireceği eğitim metotlarını oluşturma konusunda da gayretimiz var.

Bunun dışında, Kadın ve Demokrasi Derneği sadece istatistik veriler olarak fiziksel şiddeti öne çıkarmak istemiyor çünkü aslında, görünmez, daha az görünür olan... Çünkü, fiziksel şiddet, gerçekten, mahallenizde de, komşunuzda da görebileceğiniz bir durum. Bunun dışında, psikolojik şiddetin de çok yaygın olduğunu gözlemliyoruz kadınlar için. Yine, ekonomik şiddetin hiç konuşulmayan fakat konuşulmadığı hâlde çok yaygın olan bir tür olduğunu düşünüyoruz kadınlar için. Bu konuda da, kadınların statüsünün yükseltilmesi konusunda, iş imkânlarının tanınması, siyasal hayata katılımı, karar alıcı mercilerde görev alması, sorumluluk alması konusunda da çalışmalarla bu durumu desteklemeye çalışıyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Derya Bakbak, buyurunuz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ben öncelikle teşekkür etmek istiyorum. Sunumunuzda, gerçekten, çok ciddi açıklar ve eksiklikler ya da görülen tespitleriniz konusunda birçoğuna katılıyorum. Sadece, şurada tamamen artışın eksiklikten olduğu konusunda bir yorumunuz oldu, ben buna katılmıyorum. Tabii, bu konuda eksikler var ama bu bir orandadır bana göre. Daha öncesinde bu sayının az, bugün çok olmasının sebebinin yasayla insanların haklarını bilmesi ve bunun sayesinde ortaya çıkması gereken mercilere başvurmasıyla bu ortaya çıktı. Tabii, bilinçli kesimde hakkını ve kanunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 8

bilen kadınlar bugün bu konuda başvuruda bulunuyor ama bunun yanı sıra doğuda olup da evinde hiçbir şeyden haberi olmayan kadınlarımız da var, kendi hakkını bilmeyen ve bunun anlatılması gereken.

Bir de eskiden bu, kadınlar açısından bir ayıp olarak görülüyordu. Kendi yaşadığı bu sıkıntıyı en yakın olan kardeşiyle, arkadaşıyla ya da bir komşusuyla dahi paylaşmıyordu. Bugün bu, kadınlar için bir ayıp değil, bunu uygulayan şiddet faili için bir ayıp konumuna geldi ve bu bilinç daha yeni yeni oluşuyor. Aslında, tüm toplumumuzda bu bilincin daha yaygınlaştırılıp şiddet uygulayana farklı gözle bakılması gerektiği bilinci temelde oluşursa, insanlar -daha önce de söylemiştim- kendi sitesinden ya da blokundan çıkarken bunun bir ayıp olduğunu, herkesin ona farklı gözle baktığını ya da mahallesinden çıkarken bu adama farklı gözle bakıldığı bilinci toplumsal olarak oluşursa bu değerlendirmelerin de değişeceğini ve bu konuda aslında bilinç arttıkça bu rakamların bir müddet daha da yükseleceği ama bir süre sonra kanunlardaki uygulamaların artmasıyla dengenin daha iyi sağlanacağını ben düşünüyorum.

Diğer bir konu, benim için hep kafamda soru olan: Şu ölümlerden sonra ya da kadın konukevlerinden sonra kadınların o yaşantısını sürdürmede gerek çocuklarını eğitimi gerekse kadınların istihdamı konusu çok önemli. Bu geçişte sizin önerileriniz nedir? Kadın kendi ayakları üzerinde duramadığı için bir müddet sonra tekrar evine ve eski yaşantısına dönüyor ve aynı şeyleri belirli aralıklarla tekrar yaşıyor ve bu kadar yapılan iş ve emek bir yandan boşa giderken kadın aynı şiddeti yaşayarak sessiz kalma yolunu seçiyor. Bu konudaki önerinizi de, siz muhakkak ki bu konuda farklı çalışmalar yapmışsınızdır, bunları birer başlık hâlinde değerlendirdiniz, buradaki düşüncenizi de almak isterim.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Sondan başlayacağım. Raporla ve sunumda belirtmişim, bakanlıklarla iş birliği yapılması gerçekten çok önemli, özellikle kadın konukevlerindeki çalışmalar anlamında da çok önemli çünkü kadın konukevlerine başvuran kadınların konukevlerinde kalış sürelerini bitirmeden oradan ayrıldıklarına biz de rastlıyoruz, oldukça fazla sayıda çünkü bu kadınlar sosyal bir yalnızlığa itiliyorlar ve bürokratik süreçlerde haklarını ararken oradan oraya koşturmaktan dolayı oldukça da büyük bir çaresizliği öğreniyorlar. Bunun sonucunda, tabii ki -dediğimiz gibi- psikososyal desteğin çok önemi var, bunun dışında meslek edindirme ve topluma kazandırma anlamında da önemi var. Çok çok az bir kısmı sadece oradaki arkadaşlarıyla, orada tanıştığı kişilerle beraber ayrı bir eve geçme cesaretini gösteriyor ve hayatını kurma cesaretini gösteriyor. Bunun bakanlıklarla iş birliği yapılarak ama bu eylem planlarının denetlenebilir ve bağlayıcı olan eylem planları şeklinde yapılması gerektiğini düşünüyoruz ve tabii ki sivil toplum örgütlerinin de bu süreç içerisinde aktif rol almaları çok önemli. Bizim açtığımız ya da başka sivil toplum örgütlerinin açtığı, yürütmek istediği birçok faaliyet var, bunlara katılım sağlanarak, her kadına birey odaklı yaklaşarak, onun sorunlarını çözerek ve onu ayağa kaldırarak sağlamanın mümkün olduğunu düşünüyoruz.

İlk olarak değindiğiniz konuda aslında aynı fikirdeyiz, ben yanlış anlatmış olabilirim. Kanundaki bir sıkıntı olduğunu düşünmüyoruz, kanundan kaynaklanan bir sıkıntı sebebiyle şiddetin sayısının arttığını düşünmüyoruz. Bu tamamen şiddeti algılamayla, özellikle kanun uygulayıcılarının politika geliştirme yükümlülüklerini tam olarak yerine getirememeleri ve yetersiz kalmaları sebebiyle, var olan şiddetlerin önlenmemesi sebebiyle oluştuğunu düşünüyoruz, aynı fikirdeyiz yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Göktürk, buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bizim hukuk sistemimizde önleyici hukuk yok maalesef ama genel anlamda tedbirleri değerlendirdiğimizde, özel anlamda da 6284 sayılı Kanun’la ilk defa koruyucu ve önleyici tedbirlerin yer aldığı bir sistemimiz var. Bu anlamda, 6284 sayılı Kanun gerçekten önemli bir kanun. Uygulamada meydana gelen aksaklıklarla ilgili, tabii, zaman içerisinde oturdukça, uygulama yerleştikçe gerekli değişiklikler mutlaka yapılacaktır.

Benim sormak istediğim sorular var. Öngördüğünüz bir mahkeme modeli var. Bu mahkeme modeli hukuk sistemimizde karşılığını hiçbir şekilde bulamıyor yani başlangıç aşamasından temyiz ve nihai karar noktasına kadar ulaştırılan aşamada yani göreve ilişkin itirazlardan tutun da... Çünkü, hukuk ve ceza mahkemesini bir arada gören şu anda hukuk sistemimizde bir yapı öngörülmemiş. Bununla ilgili ayrıntılı bir çalışmanız var mı? Yani, tam olarak ne ifade etmek istediğinizi biraz daha açmanızı istiyorum.

Sizce şiddet failleriyle ilgili psikolojik desteğin zorunluluğu hakkında nasıl bir yöntem belirlenebilir? Şimdi, ben de avukatım, avukatlık yaptım milletvekili olmadan önce ve hemen hemen girdiğim bütün boşanma davalarında, hangi tarafın vekili olursam olayım, karşı tarafla ilgili psikolojik sıkıntıları olduğuna ilişkin talepler veya sözler vardı, işte “Bir tedavi olsa aslında bu iş hallolur.” yani böyle başlıyordu lafa. Bu önemli bir durum. Sizin bu husustaki tespitleriniz ve psikolojik rehabilitasyonun nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin bir çalışmanız var mı, öngörünüz var mı? Buradaki sunumda göremedim.

Alkol ve madde bağımlılığını soracağım bir de. Şiddetin etkisi hakkında, malum, herkes biliyor ama Komisyonumuzda daha önceki sunumlarda da hatırladığım kadarıyla hiç gündeme gelmedi ama bence çok önemli bir husus. Hem bir tespit hem de bu hususta nasıl bir çalışma yaptınız ya da ne yapılması gerekliliği hususunda nasıl bir öngörünüz var? Yani, alkol ve madde bağımlılığı esasında aile içinde ya da aile dışında şiddetin önemli unsurlarından birisi ama buradaki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 9

sunumlarda şiddetle ilgili ve şiddetin önlenmesiyle ilgili tedbirler sayılırken hiç gündeme getirilmeyen bir husus oldu. Bu hususta sizin yaptığınız bir çalışma var mıdır? Ne öngörüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Şiddet mahkemeleri modelinin Türk yargı sistemi içerisinde yer bulmasıyla ilgili problemler olabileceğini düşünüyoruz ama aile mahkemelerinin verdiği tedbir kararları aslında bir ceza mahkemesinin de verebileceği tedbir kararları. Bunun dışında, kadına yönelik şiddet aile içi bir mahrem meselesi değil ya da aile içi bir mesele değil, aileyle beraber anılması, aile içi şiddet şekline çevrilmesi, bu “domestic violence” dediğimiz kavram, aslında biz buna da karşıyız çünkü bu aile kavramını da zedeleyen aynı zamanda bir unsur, aileyle birlikte anılması çünkü burada ailesel, aileyle ilgili değerler değil, daha başka zararlar var, şiddet var. Dolayısıyla, aile mahkemelerinde değil de bunun bir insan hakkı ihlali olması sebebiyle daha spesifik ihtisas alanı olan özel mahkemelerde görülmesi gerektiğini düşünüyoruz yani sadece bu alanda şiddet vakalarını inceleyen mahkemelerde görülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu mahkemelerin aile mahkemelerinin verdiği tedbir kararlarını vermesi de aslında hâkim olarak mümkün. Mesela, uyuşturucuyla ilgili biliyorsunuz ki hâkimler ceza yargılamasında da tedbir kararları verebiliyorlar, bunun gibi şiddet sebeplerine ilişkin de verilebilir. Bunun örneğini İspanya’da gördük ve İrlanda’da var, hâlihazırda da o ülkelerdeki incelemelerimiz devam ediyor, bizim yargı sistemimize çok benzeyen bir yargı sistemleri var. Hem hukuk yargılaması hem ceza yargılaması, iki ayrı koldan giderken, bu şiddetin sayılarının artması sebebiyle 2010 yılında İspanya’da özel mahkemeler kuruldu ve şu anda yaygınlaştı. Bunu yerinde görmek ve bunun akabinde de belki oluşabilecek sorunları tespit etmek için çalışmalar yürütüyoruz. Ceza hukukçusu hocalarımızla da istişare ediyoruz mevzunun hassasiyetini ama bu bir yönüyle de aile hukukuna ilişkin konulara da girecek bu şiddet mahkemesi yani evli olan çiftler arasında da tedbirler verecek. Tabii bu konuda normal bir ceza yargılaması değil, daha spesifik özel bir ceza yargılamasına gerek var. Dediğiniz gibi, mağdura yönelik bir mahkeme sistemi Türkiye’de yok, işte çocuk mahkemeleri var, o da faile yönelik kurulan bir mahkeme biçimi. Orada da hem hukuk hem ceza yargılaması görülüyor ama bu tedbirlerin ceza yargılaması içerisinde de yer bulabileceğini düşünüyoruz. Bununla beraber, tabii ki kadına yönelik şiddete ilişkin ve çocuğa yönelik şiddete ilişkin özel ceza kanunları ve ceza infaz sistemiyle beraber bu mahkemelerin oluşturulması gerekmekte yani bir sistem olarak ele alınması gerekmekte. Kapsamlı bir çalışma. Şu anda, önerdiğimiz bu hususlara ilişkin detayları araştırıyoruz ve önerilerimizi daha spesifik hâle getireceğiz.

Bunun dışında, şiddet failinin rehabilitasyonunun zorunlu tutulmasına ilişkin önerileri çok tartıştık masalarda, çalıştay masalarında çünkü bunun, aslında bir anlamda şiddet faillerinin tamamı bir canavar değil. Yani, beraber yaşadığımız erkekler ya da kadınlar olabiliyor. Aslında yaptığı eylemin sonucunu anlayamıyor, idrak edemiyor fakat bunu anlasa yani sonucunu anlasa, kadında oluşan durumu, zararını anlasa belki bundan vazgeçebilecek fakat bunu fark etmediği için devam ediyor ve bu giderek artıyor, bir çekişmeye yönelik dönüşüyor. O yüzden, zorunlu olması belki hukuki anlamda insan hakkı ihlali olabilir fakat biliyorsunuz ki, zaten hâlihazırda alkol, uyuşturucu bağımlılığı gibi durumlarda adli tıp raporu getirilmesi hâlinde failin rehabilitasyonu konusunda mahkemeler karar verebiliyorlar ya da ağır bir mental hastalık hâlinde bu kararlar verilebiliyor ama bunu her şiddet failine özgülemek, bir anlamda da rehabilitasyonun doğası gereği de ters çünkü rehabilitasyonda failin buna iştirak etmesi gerekiyor, istekli davranması gerekiyor ki rehabilitasyondan bir fayda sağlanabilsin. Bu konuda da değişik ülkelerdeki metodları araştırıyoruz. Özellikle İngiltere örneğinde, şiddet failinin ve şiddet mağdurunun yüzleştirilerek, şiddet failinin yaptığı eylemin neticelerini anlamasını sağlayan metodu değerli görüyoruz ve bu şu anda araştırma konumuz hâlinde. Bu uygulamayı nasıl sağlayabiliriz? Tabii, bununla beraber psikososyal desteğin önemi de çok önemli, bununla beraber gitmesi lazım. Türkiye’deki en önemli eksiklik de şu anda bu, yeterli sayıda uzmanımız bulunmamakta, yetiştirilmiş uzmanımız yok. Sosyal araştırmacı istiyoruz ama sosyal araştırmacımız yok. Buna yönelik de, eğitime yönelik, bunları oluşturmaya yönelik tedbirlerin de alınması gerekiyor.

Dediğim gibi, alkol ve madde bağımlılığı -bizim de sahada gözlemlediğimiz kadarıyla- sanıyorum üçüncü en önemli etkendi, ikincisi ekonomik sebepler, üçüncüsü alkol ve madde bağımlılığı. Bu konu hakkında da bire bir mücadelelerimiz oldu, dava konusu olaylarımız oldu. Onun dışında da, bu konuyla spesifik ilgilenen STK’larla birlikte çalışmalar yürütüyoruz.

BAŞKAN – Sayın İsmet Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım. KADEM’in sunumu için de çok teşekkür ediyorum.

Sevgili arkadaşlar, en başından beri bir konuda ısrar ediyorum; o da, şiddeti bölüklere, kesimlere, kişilere özel ele aldığımız sürece -ki bizim konumuz kadına yönelik şiddet, haklı olarak bunun üzerinde elbette müzakerede bulunacağız ama- bu olguyu biz farklı kesimlere ait ele aldıkça, eksene ve merkeze şiddeti almadıkça, dünyada şiddetin nedenlerine, olmadan önce alınabilecek tedbirlerine inmedikçe havanda su dövmeye devam ederiz. Çok açık bir şey söylüyorum. Dolayısıyla, şiddetin hem türleri çok fazla hem failleri çok fazla hem mağdurları çok fazla, dünyada da böyle.

Şimdi, kimi ülkelerde şiddet ülkemize göre ya da başka ülkelere göre görece daha düşük gözüküyorsa o zaman burada -ben arkadaşların üzerinde çalışmasını isterim şahsen- çevresel faktörler büyük önem arz ediyor demektir. Bu çevresel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 10

faktörler üzerinde STK'larımızın çalışmasını isterim. Farkında değiliz arkadaşlar, biz karı kocayı birbirine rakip hâle getiriyoruz. Medyamızla, eğitim anlayışımızla, çevremizle, kültür anlayışımızla, çocuk evden çıktığı zaman okula giderken karşılaştığı tabelalarla, şununla bununla tamamıyla rakip hâle getiriyoruz.

Şimdi, evlilik -yani evli olanlar için söylüyorum ya da evlenmek niyetiyle bu işlerde birbirine bunları reva görenler için söylüyorum- bizim medeniyetimizde izdivaç, her iki tarafın aynı hedefe yönelik gayret göstermeleridir yani kadın ve erkek aynı hedefi dövrler, aynı hedefe -hadi diyelim ki kaba tabiriyle- aynı hedefe ateş ederler. Ama, dikkat edin, bizim kadın erkek ayırımından hareketle merkeze insanı alamadığımız için, toplumsal cinsiyet, bana göre artık bu nefret suçu hâline gelmeli. Toplumsal cinsiyet tabirinden çıkılmadığı sürece, biz insanları iki rakip düşman hâline getirip birbirlerine ateş etmesini sağlamaya katkı veririz, başka bir şey yapmış olmayız.

Şimdi, en temel nedenlere baktığımızda, eğitim, bu ailede, okulda, sosyal hayatta; iyi de yani bunu kim yapacak? Bunu siz oluşturabileceğiniz yasal düzenlemelerle falan aşamazsınız. Bu, her toplumun kendine özgü kültürü, gelenekleri, örfü, âdetleri, yaklaşım tarzları aile anlayışları ya da kadın erkek birlikteliği, beraberliği ya da şiddete bakışları her toplumda farklı farklı. Bizim toplumumuzdaki bakış açılarına ilişkin elimizde ciddi bir veri yok, sizde var mı bilmiyorum. Ben oranlara bakıyorum, istatistiklere bakıyorum, birinizin verdiği diğeri de veriyor. Ben, ciddi bir alan araştırmasının yapılarak sonuçlandığı kanaatinde değilim bu verilerin. Efendim, bizim aile mahkemelerimiz de öyle, belki haklı bir talepte bulunuyorsunuz ama cezai müeyyidelere özgün atomize edilen mahkemeler kurulursa onu nasıl alınır onu bilemiyorum. Bu, atomizasyonu beraberinde getirir. Ama, şunu niye söylemiyorsunuz? Aile mahkemelerinde görev yapan arkadaşlarımız, buldukları çevrede, baktıkları dosyalarda sorunlu insanlarla bizzat gitsinler, çay içsinler, oturup muhatap olsunlar.

Geçen burada hâkime hanıma sordum gene konuşurken. Dedi ki: "Efendim yani bizden rahatsız olurlar diye düşünüyoruz." "Denediniz mi?" "Yok, hayır." Yani, birbirine toplumu yabancılaştırarak, insanları birbirinden uzaklaştırarak, onları birbirlerine rakip kılarak elde edebileceğiniz bir sonuç yok. Bunun yollarını araştıran, buna ilişkin öneride bulunan da hiçbir sunum izlemedim, dolayısıyla yapılabilir. Çünkü, ta başta da söyledim, ilk insan yeryüzüne aile olarak gönderildi, Adem yeryüzüne aile olarak gönderildi. Aileden daha büyük sığınabilecek ve güvenilir bir kurum henüz keşfedilemedi. O zaman yani olayları fazla germeye, sündürmeye gerek kalmaksızın şu aile üzerinde bir çalışalım, aileyi tahkim edelim, aileyi geliştirelim, aile bireyleriyle irtibatlı olalım.

Bizim, şimdi, sağlık konularında falan her mahallemizde... Mahalle deyince, tabii, mahal anlamında, yer anlamında arkadaşlar, bir kültürden bahsediyorum, yoksa bir mekândan bahsetmiyorum. Şimdi, sağlık hizmetleri alırken koruyucu hekimlik, adımbaşı kurumlarımız var. Böyle danışma merkezleri yaptırılmaz mı biz yani işte hastanelerde, şurada burada bunun için ayrıca sıra beklemek şu bu yerine? Ve bu danışma merkezlerimiz ailelerle irtibatlı olup bizim medeniyetimizin kodlarında var olan bir kültürü geliştirip bunlarla iç içe olamazlar mı? Olabilirler. Ama, ilginçtir, her rapor, her yaklaşım doğmuş sonuçlardan hareketle bir şeyler söylüyor. Bir kere daha ifade ediyorum: Yani, araba devrilince yol gösteren çok olur. Arabayı devirmemenin yollarını bulmak zorundayız, bunun da çekirdeği ailedir. Bu, Amerika'da farklıdır, Avrupa'da farklıdır, Türkiye'de farklıdır, Orta Doğu'da farklıdır yani her coğrafyada farklıdır ama o coğrafyanın algılarına göre aileyi arındırarak, kalıp yargılardan da modern yargılardan da arındırarak aileyi tahkim etmemiz gerekiyor. Buna ilişkin, doğrusu bir şey duymadım, çalışmalarınızda buna yer vermenizi özellikle istiyorum.

Şimdi, efendim, namus cinayeti niye böyle? Mesela, öyle bir toplumsal kültürümüz var ve aile yapımız var ki -bunun için aileye çok vurgu yapıyorum- kadın boşanmak istediğinde erkek yani bizim aile yapımızda, kültürümüzde, geleneklerimizde -arıtalım, durultalım hep birlikte ama- şöyle bir algıya kapılıyor: "Eşim beni boşamak mı istiyor? Ha, anlaşıldı, bu o zaman başkasına eğilim duymaya başladı." O hâlde, peki, sevgili kardeşim, niye organize suçlarla ilgili hiçbir öneriniz yok? Bu hâllerde aile oturuyor, aşiret oturuyor, herkes oturuyor karar veriyor. Mesela, hakikaten geçen kısa metrajlı şeylerde izledim, inşallah Başkanım onları da gösterir. Hapishanede öldürdüğü insanların resmi elinde, onlarla hasret gideriyor. Ve çocuğa soruluyor: "Niye öldürdün?" "Ailem öyle karar aldı, aşiret böyle karar aldı ama ben bunları seviyorum." diyor. Ya, buna ilişkin çalışma var mı Allah aşkına, alan araştırmanız var mı? Yani, yapmamız gereken hususlarda bize rehberlik edebilecek bir dayanak var mı? Dolayısıyla, sevgili arkadaşlar, bunu önemsiyorum. Yani, şimdi, diğer gerekçelerin tamamı zecrî tedbirlerdir, onu söyleyeyim. Havanda su dövmek için, önce kadın erkek cinsiyet ayrımı nefret suçu hâline gelmeli, şiddet merkeze alınmalıdır çünkü o kadar çok fazla türü var ki, ben yalnız erkeğe ya da kadına şiddete odaklanırsam yani aysbergin görünmeyen yüzünü kaybetmiş olurum, görememiş olurum onu. İnsanı parçalamayacağız, hayatı parçalamayacağız. Bir bütün olarak bir tevhitçi anlayışla bütün bu sorunlara çözüm üretme noktasında olacağız.

Şimdi, mesela, işte nedenler arasında erkek risk grupları. Mesela, evlenme ehliyeti diye bir şey getirelim eğer bu sıklıkla evli eşler arasında oluyorsa. Umarım bunu da farklı yansıtmaz arkadaşlarımız. Artık hakikaten şey hâle geldik yani biz bir fikirde, bir öneride bulunuyoruz, efendim, bu öneriden dolayı ben şiddete uğruyorum. Oysa bu şudur: İsteyen istediği öneride bulunur, bu konuşulur, tartışılır, müzakere edilir; efendim, uygunsu kabul edilir değilse reddedilir; bu kadar basit, hani demokratiz hepimiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 11

Mesela, sevgili arkadaşım beni ayrımcılıkla suçluyor, oysa sevgili arkadaşım buraya ilk geldiği gün “Niye bu Komisyonda erkekler var?” demişti. Kim ayrılcı, kim ayrımcı?

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yani, kadına yönelik şiddetin araştırıldığı bir komisyonda biz erkeklerin bulunmasını doğru bulmuyoruz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, siz bulmayabilirsiniz. Zaten böyle işte, bakınız, bu hayatı bölük pörçük ettiğinizde siz kadını, erkeği ayrı ayrı mütalaa ettiğinizde çözemezsiniz. Onlar birbirini tamamlayan iki unsurdur.

Efendim, anlık öfke, alkol ve madde bağımlılığı, egemenlik kurma dürtüsü, ekonomik nedenler, boşanmayı kabullenememe –işte, oraya doğru çekiyor ondan sonra- toplum temelli ruh sağlığı konusunda ciddi analizlerimiz yok. Bu toplumun ruh sağlığı -doğusu, batısı, güneyi, kuzeyi- total olarak nedir? Çünkü arkadaşlar, doğaya konan yasa bire bir insana konmuştur, insanın da yazı var, kışı var, fırtınalı anları var, tsunamisi var, baharı var. Bu yapıların, bu psikolojilerin ve insanın yaşadığı coğrafyanın kişiliğinin oluşmasına, algılarına büyük etkisi var. Bunları da değerlendirerek inşallah sizden iyi çalışmalar bekliyoruz, bize rehberlik edecek çalışmalar bekliyoruz.

Sevgili arkadaşlar, şunun da üzerinde duralım: Eğer başka ülkelerle ülkemizdeki oran farklıysa o zaman bu çevresel faktörlerin üzerine gitmemiz lazım. Bununla ilgili sizden mesela yirmi güne kadar ciddi bir rapor bekliyorum ya da diğer arkadaşlardan -STK’ları kastediyorum sevgili arkadaşlar- başaracağınızı umuyorum.

Sevgili arkadaşlar, medya önce ne yapıyor? Morarmış, her tarafı kırılmış, kan revan içinde olan, şiddet görmüş hanımefendiyi, adını, soyadını, mahallesini, adresini verinceye kadar fahiş şekilde ifşa ediyor, şiddet uygulayanı ise kodlanmış harflerle veriyor. Şimdi, “Oysa şiddet uygulayan –gerekçe ne olursa olsun- yadırganmalı, kınanmalı, dışlanmalı.” dediğimde başka bir şey algılanıyor. Bunu yapmazsanız, bu sefer şiddete uğrayan insanı medya merkeze alırsa, sevgili arkadaşlar, kendi ellerimizle kıyametimizi hazırlıyoruz, farkında değiliz. O hâlde kendimize gelelim, silkinelim, hem dünyanın evrensel değerlerinden hem kendi medeniyet kodlarımızdan bu hususu önleyebilecek... Merkeze aileyi almak kaydıyla, eğitim öğretimi almak kaydıyla, bütün unsurları devreye sokarak bu olaylar vuku bulmadan önce önleme tedbirleri konusunda birlikte dünyanın da ezberini bozacak çalışmalar yapalım, dünyaya da örnek olalım diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Betül Altınsoy Yanılmaz, sizi tutacağız. Biz ara vermek durumundayız, biliyorsunuz, Sayın Meclis Başkanımızın davetine Komisyon üyeleri olarak geçmemiz gerekiyor.

Toplantıya burada ara veriyorum.

Saat 14.15’te söz haklarıyla birlikte toplantımıza kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.18

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 12

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 6'ncı Toplantısı'na kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi, Betül Hanım'la devam edeceğiz.

Söz alma sırasını not etmiştik, Sayın Binnaz Toprak'la başlayacağım.

Buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi ben önce, İsmet Bey'in sürekli olarak gündeme getirdiği ve bu Komisyonunda da zaman zaman gündeme gelen bu aile meselesine biraz değinmek istiyorum yani merkeze aileyi alma meselesine. Bianet'in geçen ay, Ocak 2015'te öldürülen kadın sayısını derlediği bir yazı var elimde. Durum şu: Ocakta yani bir ay önce 27 kadın öldürüldü, 7 kadına tecavüz edildi, 24 kadına zorla fuhuş yapıldı, 36 kadın ve kız çocuğu yaralandı, 13 kadın ve kız çocuğuna cinsel tacizde bulunuldu. Bir ay içinde bu, korkunç bir tablo. Bakıyorsunuz, bu öldürülen kadınları kim öldürmüştü? 27 kadının yüzde 48'ini kocaları öldürdü, 8 kadını kocaları, 3 kadını imam nikahlı kocaları, 2 kadını ayrı yaşadıkları kocaları, 2'sini eski kocaları, 3'ünü babaları, 2'sini sevgilileri, 2'sini damatları, 1'isini nişanlısı, 1'isini erkek bir akrabası, 1'isini tanıdığı bir erkek öldürdü. Yani 1 kadın hariç -tanıdığı erkek tarafından öldürülen- diğerlerinin hepsi aile katili.

Şimdi, dolayısıyla da aile aslında bu sorunun kökeninde. Yani bu kadınları öldürenler, sokakta tanımadıkları erkekler değil aile fertleri. Dolayısıyla, ben bunu defalarca gündeme getirdim. Yani bu Komisyon ya da KEFEK ya da kadın konusunda kurulmuş herhangi bir komisyon, kadına birey olarak bakmadıkça, kadına vatandaş olarak bakmadıkça, kadını bağımsız bir varlık olarak ele almadıkça biz bu sorunu çözemeyiz. Yani kadını, ailenin bir ferdi, ailenin bir unsuru olarak görmek, problemin zaten kökeni. Aile tabii ki her toplumda son derece önemli, aileyi yadsımak mümkün değil. Bunu söylerken ben aileyi de yadsıyor değilim, ailenin güçlendirilmesi de önemli olabilir ama aileyi güçlendirmek, aileye ve aile fertlerine düzgün değerler vermek bir mesele, kadın meselesi başka bir mesele. Yani kadını biz birey olarak görmek zorundayız. Sırf kadını değil erkekleri de öyle, çocukları da öyle. Yani çocuklar da, erkekler de, kadınlar da hakları olan bireylerdir, hakları olan vatandaşlardır. Bunlar aile ferdi olarak kabul edilemez.

Şimdi, bunu söyledikten sonra, ben Betül Hanım'a çok teşekkür etmek istiyorum, gerçekten de benim açımdan çok yararlı bir çalışmaydı, sağ olun, var olun. Ve de yani Betül Hanım'ı dinledikten sonra aslında bu Komisyona sahada çalışan kadın STK'larını, kadın örgütlerini çağırmanın ne kadar önemli olduğunu bir kere daha fark etmiş bulunuyorum. Yani, ideolojiden uzak, dünyaya bakış açısından uzak, böyle genelgeçer laflar etmekten uzak, çok somut birtakım önerilerde bulundu Betül Hanım. Genelde de sahada çalışan kadın STK'larının yaptığı bu. Çünkü onlar bu problemleri bu Komisyonunda oturan hepimizden daha iyi biliyorlar, bakanlıklarda çalışan uzmanlardan da daha iyi biliyorlar. Çünkü sürekli olarak bu konuyla çalışıyorlar, çok uzun yıllardır çalışıyorlar ve ciddi bir birikimleri de var bu konuda. Dolayısıyla, ben bu STK'lardan yararlanmamızın muhakkak ve muhakkak bir yolunu bulmamız gerektiği kanaatindeyim.

Bugün basında çıktı diyerek Hülya arkadaşımız sözünü etti, bu kadın STK'larının bildirişi, basın duyurusu. Şu ana kadar 61 değişik örgüt imzalamış Anadolu'nun her yerinden, daha da geliyormuş. Şimdi, tabii ki yani biz burada 61 veya daha fazla örgütü dinlemek durumunda değiliz, böyle bir vaktimiz yok ama en azından bu konuda uzun yıllardır çalışmış – ben bunların listesini de vermişim, yani bugünkü listeyle biz yetinemeyiz- Mor Çatı gibi, başka örgütler gibi...

BAŞKAN – Ama bakın...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ya ek olsun meselesi değil, bak zihin açıyor. Ben Betül Hanım'ın konuşmasına...

BAŞKAN – Özür diliyorum, bakın her gündemde bunu tartışıyoruz ama.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – E tartışıyoruz ama bir yere varamıyoruz.

BAŞKAN – Ama verildi isimler, havuz oluşturuldu, o havuzdan seçildi. Zamanımız yok.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – “Hepsini çağıralım.” demiyorum. Hayatım zamanımız...

BAŞKAN – Hocam, üç hafta içinde bu Komisyon raporunu yazmaya başlayacak, lütfen.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yazılı olarak... Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Bunu defalarca konuştuk. Yazılı versinler, ek yapalım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Burada, Komisyon başladığından beri bir sürü şey dinledik. Kusura bakma, dinlediklerimin bir kısmı da yani böyle genelgeçer laflar eden insanlardı. Onlar yerine bu STK'ları çağırmanın daha önemli olduğunu düşünüyorum ben.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 13

BAŞKAN – Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu önemsiz mi?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Efendim?

BAŞKAN – Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu önemsiz mi?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne olur, sözümü kesme de, bitirebilir miyim?

BAŞKAN – Hocam, ama rica ediyorum her toplantı aynı gündem maddesiyle biz bir on beş-yirmi dakika kaybediyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kaybediyorsak kaybediyoruz, başka şeyler için, aile aile diye de yirmi dakika kaybediyoruz.

BAŞKAN – Bunlar şemsiye, birlikler seçildi. Her kadın örgütünü burada dinlememiz mümkün değil.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben “Bunlar önemsizdir.” demedim.

BAŞKAN – Bir çalıştay yapılır, o çalıştayda kadın örgütleri kendileri yayınlarlar...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Peki, bakanlıklar onu versin yazılı olarak da kadın örgütlerini dinleyelim burada, daha yararlı.

BAŞKAN – Hocam benim işim icraatçılarla ama ne yaptıklarını anlamamız lazım. Bizim işimiz, bu konuda mücadele yapmaya sorumlu olan kamu kurum, kuruluş ve kişilerine “Ne yaptınız, niye yapamadınız, ne eksik kaldı?” bunu anlamak. Yani kadın örgütleri önerilerini tabii ki verecekler. Bakın, şemsiye örgütler seçildi zaten.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Peki, bunu biz yazılı olarak niye anlayamıyoruz? Yani buraya gelen birtakım bakanlıklar... Mesela geldi bir hanım, ben gayet iyi hatırlıyorum, işte 1930 bilmem kaçta kadınlar şu hakkı elde etti, 1940’te şunu elde etti, şu oldu, bu oldu falan gibilerden zaten bildiğimiz... Onları yazılı olarak da verebilirdi.

BAŞKAN – Hocam, siz bildiğiniz için herkesi biliyor varsayabilirsiniz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Efendim?

BAŞKAN – Bakın, siz tabii bu konularla bir ömür harcamış birisisiniz. Siz bildiğiniz için herkesi de biliyor varsayıyorsunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama yazılı olarak versin ellerine, herkes okusun, öğrensin bilmeyenler de.

BAŞKAN – O zaman hiç Komisyona gerek yok, herkes yazılı olarak versin.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Asıl o nedenle burada vakit harcamamız saçma.

BAŞKAN – Kadın örgütleri üzerinden her toplantıda bir tartışma, bir gündem maddesi oluşturmayı usulen de doğru bulmuyorum, zaman kaybı olarak görüyorum.

Bakın, şu anda burada bir STK temsilcimizi sabahtan beri burada tutuyoruz. Eğer soracaksınız soru, lütfen sorun. Ve arkadaşımıza yazıktır, bakın kaç saattir bizi bekliyor. Biz burada yine usule ve şeye dair tartışma çıkarıyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çıkartıyoruz, çünkü hallolmuyor.

Şunu söylemek istiyorum, ben “Bugün buraya çağırdığımız örgütler önemsizdir, bunları çağırmasaydık.” demiyorum.

BAŞKAN – Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Hocam, federasyon çağrıldı buraya.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Dinlemiyor musun? Ben “Bunlar önemsizdir.” demiyorum. Bunlar tabii ki önemlidir ama bunların yanı sıra çağırılmamız gereken örgütler de var, onu söylüyorum. Mor Çatı en başta olmak üzere, bunu defalarca söyledim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Lütfen, bunları da çağıralım. Çünkü, eksik kalıyor, önerim budur.

BAŞKAN - KADEM’e sorunuz varsa onu almak istiyorum, lütfen. Usule dair de rica ediyorum, lütfen çok rica ediyorum. KADEM’e, Kadın ve Demokrasi Derneğine sorunuz varsa alayım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, KADEM’e yok, çünkü KADEM...

BAŞKAN – Peki teşekkür ediyorum. Ama bakın...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Konuşuyordunuz duymadınız, ben onu söyledim.

BAŞKAN – Hocam, söz almak isteyen kaç kişi sırada bekliyor, biz kadın örgütlerini konuşuyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – KADEM’in konuşması fevkalade yararlıydı. Çünkü, bir kadın örgütü olarak konuya vâkıf, lafûgüzaf etmiyor, genelgeçer laflar söylemiyor, somut birtakım uygulamadaki sorunlara değindi.

BAŞKAN – Yeni bir örgüt, ne diyeceğini merak ediyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tam da bu nedenle...

BAŞKAN - Daha önce hiçbir yere gelmemiş, bu anlamda çok önemsizdir, yeni bir örgüt, onu dinlememiz gerekiyor ve dinledik.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN - Müsaade edin, lütfen, kendilerine sorusu olanlar sorsunlar, biz kendi iş planımıza dair tartışmalarımızı başka zeminde yaparız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hangi zeminde yapacağız?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 14

BAŞKAN – Bundan önceki zeminlerde yaparız Hocam.

Buyurunuz Sayın Nurcan Dalbudak.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Biraz önce KADEM'deki arkadaşımızın sunumundan gerçekten çok faydalandık, ellerinize sağlık, teşekkür ediyoruz ve şöyle bir konu geçti: Başörtülü olduğum için okuyamadım ve buna benzer de travmatik vakıaları Türkiye uzun yıllar yaşadı. 1980'lerde başlamış, 1990'larda çok daha zirve yapmış 28 Şubat kararları ve darbe döneminde de çok daha yoğun bir şekilde yaşanmış bir süreci yaşadık. Çok şükür ki, Türkiye bu travmaları, bu çok kötü uygulamaları ve bu zor şartları atlattı ve toplumun yüzde 50'si kadın olan ve bu yüzde 50'nin de yüzde 70 oranında başörtüsüyle yaşam tarzını belirlediği insanları artık her ortamda görebiliyoruz; kamuda görebiliyoruz, siyasette görebiliyoruz ve inşallah önümüzdeki süreçlerde çok daha yoğun yaşayacağız.

"Mobbing"den bahsettiniz, biz daha bu uygulamayı çok yeni yaşıyoruz. Yani 4 kadın milletvekiliyle birlikte ilk defa bu süreçte, bu dönemde, 2013'te Meclise girildi ve şu ana kadar hep bir bu konuda konuşulan konular ve bu konuda yazılan yazılar, bu konudaki araştırmalar... Yüz binlere yakın insanın hem eğitim hakkından hem diğer sosyal hayattan, ekonomik hayattan izole edildiği bir toplumda yaşıyorduk ve şu andaki bu süreçle alakalı, bundan sonraki yönetmeliğin değişmesi ve bundan sonraki süreçle alakalı da olumlu gelişmeler var ama benim sormak istediğim, sizin arazide ya da sivil toplum çalışmalarında hâlâ daha, ben başörtülü olduğum için bu şekilde şiddet görüyorum, yani düşünsel ve psikolojik şiddet görüyorum ya da ekonomik anlamda ekonomik hayatta var olamıyorum bu konuda ikincil bir duruma düşürülüyorum gibi karşılaştığımız vakıalar var mı ve bu konudaki arkadaşlarımızı nasıl yönlendiriyorsunuz? Bu konudaki hak mücadelelerini nasıl veriyorlar ve çok daha iyi bir şekilde verebilmeleri için de bizim hem yasal anlamda... Biliyoruz ki Anayasa'da yoktu Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulduğunda 1923'te Anayasa'da böyle bir hüküm yok, yasalarda böyle bir hüküm yok, sadece yönetmeliklerle birtakım cinayetler... Cinayetler diyorum çünkü insanın umudunu, bütün ümidini elinden aldığımızda hayatını elinden almış oluyorsunuz. Yani öldürmekle belki eş değer değil ama çok yakın, yani yüzde 99'a yakın bir şey, bütün hayatını, geleceğini, hayallerini elinden alıyorsunuz. İnşallah bu önümüzdeki süreçte -Anayasa'da bu yapacağımız değişikliklerle- bunun korunmasına, yani kişilerin yaşam tarzının, inancının, bulunduğu konumunun, her türlü hakkının korunmasına dair değişiklikler inşallah yapacağız ama bu süreçte bu tür şeylerle karşılaşıyor musunuz ve nasıl yönlendiriyorsunuz diye soracaktım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Bu konu benim maalesef çok objektif olabileceğim bir konu değil, ben çok küçük yaşta itibaren bunu yaşadım, imam hatipte okudum, imam hatipte başladı bu serüven.

Hâlihazırda da en son Kadın ve Demokrasi Derneği, Millî Savunma Bakanlığının iştirak ettiği bir davada başörtülü fotoğrafı sebebiyle askerî kimlik kartı alamayan bir bayan hakkında bir basın açıklaması yaptı. Genelkurmayın çıkardığı bu Akıllı Kart Yönetmeliğine göre, başörtülü kimlik kartı çağdaş olmayan bir kıyafet olarak addediliyor ve bu yönergenin hükmünün iptali için dava açılmıştı. Bu dava hem bu yönergenin iptali veya idari işlemin iptali için askerî idare mahkemesinde görülürken Millî Savunma Bakanlığı bu hükmün hukuka uygun olduğunu ve aynı zamanda bunu delillendirirken de 28 Şubat döneminde eşleri başörtülü olması sebebiyle ordudan, TSK'dan atılan askerlere ilişkin kararları emsal göstererek savundu, biz bunu kabul edilemez buluyoruz. O yüzden, 28 Şubat dönemine ilişkin yargı kararları muhafaza edildiği sürece, ayıklanmadığı sürece ve bu hesaplama tamamlanmadığı sürece kadınlar için bu dönem hayalet gibi geri dönebilecekmiş gibi bir baskı oluşturuyor. Bunun dışında, özel sektörde bu tarz problemler karşılaşılan arkadaşlarımız oldu, girişimlerde bulunuyoruz ama tabii bizim için kamuda karşılaşılan sorunlar şu anda çok daha önemli, çünkü topyekûn bunu kaldırmamız ve artık daha aydınlık bir gelecek kurmamız lazım. Söylediğiniz çok doğru, bu kadınların çoğu izole edildiler, meslek edinmeleri ellerinden alındı, okullarını okuyamadılar, kendilerine güvenlerini kaybettiler, görünmek istemediler, üzerlerinde konuşulmasını istemediler; şimdi bu kadınların yollarını önlerini açmamız gerekiyor, çünkü çok yetenekli kadınlar var, çok başarılı kadınlar var, biz de bu konuda çalışmalar yapıyoruz.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Nursel Hanım, sizin söz talebiniz vardı.

Buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Ben sizden bir şey öğrenmek istiyorum, bu özel mahkemelerle ilgili.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne mahkemesi anlamadım?

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – İstiklal mahkemeleri, onlarla ilgili bir uluslararası örnek var mı?

MURAT GÖKTÜRK (Neşehir) - Şiddet mahkemesi, İspanya örneği...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Onu öğrenmek istiyorum, yani bir öneriniz vardı, sadece şiddet üzerine çalışan mahkemelerin uluslararası bir örneği var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 15

Sayın Başkana da bir sorum olacak: Şimdi, biraz önce odaya çıktım, çok fazla kadın örgütünden telefon gelmiş, özellikle bugün söz verilen kurumlarla ilgili, ben de bu eleştirilere katılıyorum, onu ifade etmek istiyorum. Özellikle başvurular arasında uzun yıllardan beri şiddet üzerine çalışan bazı sivil toplum örgütleri var. Örneğin Mersin’de Kadın Derneği var, bildiğim kadarıyla 1995’lerden beri kadına yönelik şiddet konusunda çalışan, artık bu konuda ihtisaslaşmış bir dernek diyebilirim, günümüze kadar da hâlen faaliyetleri devam ediyor, sığınmaevleriyle ilgili ciddi çalışmaları var.

Yine, Diyarbakır’da DİKASUM var, 1999’dan beri kadına yönelik şiddet konusunda çalışıyor. Yine, buna benzer pek çok dernek var ama yani sormak istediğim...

BAŞKAN – KADEM’e sorunuz varsa, lütfen, rica ediyorum.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Evet, sorum şu: Bu kadar uzun yıllardan beri bu konuda çalışan ihtisaslaşmış dernekler var ama ona rağmen bunlar çağırılmamış, daha henüz geçmişi iki yıl olan KADEM’e birinci derecede burada yer verilmiş, söz verilmiş. Arkadaşların yaptığı sunumdan, yaptığı çalışmadan bağımsız olarak bunu ifade ediyorum. Bence şiddetin önlenmesi konusunda, alınması gereken tedbirler konusunda bana göre iyi bir çalışma yapmışlar, iyi bir sunum yapmışlar, her ne kadar şiddetin nedenlerini araştıran bir yönü yoksa da raporun yazdıkları kadarıyla önemli değerler ve görüşler sunmuşlar bizlere.

Tabii, burada siyaset kokuyor bu değerlendirme, KADEM’i biliyoruz, Sayın Cumhurbaşkanı da yakın zamanda - yaptığı bir konferans ya da panelde sanırım oraya gitmişti- geniş bir konuşma yapmıştı, yaptığı konuşma daha sonra Türkiye’de büyük tartışmalara da neden olmuştu. Dolayısıyla, tabii, bu Türkiye’de şiddet üzerine çalışan bütün kadın örgütleri tarafından da bilinen bir durumdur. Bu konuya biraz daha özen ve itina gösterilebilirdi. Tabii ki, KADEM de çağırılmıyordu ama en azından ilk çağırılacaklardan biri olmamalıydı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Sermin Balık.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Başkanım, öncelikle usule dair, biz en başta ilk toplantılar başladığında önerilerimizi verdik ve Komisyon olarak oyladık bunu, gelecek insanları Komisyon olarak oyladık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, oylamadık.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Gelecek insanları oylamadık.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Oyladık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Gelecek insanları oylamadık, öneri verdik.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Önerilerimizi verdik ve bu öneriler üzerine...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tutanaklardan bulalım.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Bulalım, oylama yaptık.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) - Aynen şu şekilde söylendi: Gelmiş olanlar çağırılmasın, hiç gelmeyenler dinlenerek başlansın, artan vakit kalırsa onları da çağırırız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nereye gelmeyenler? Bu yeni bir Komisyon.

BAŞKAN – Bugüne kadarki Komisyonlara...

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Şimdiye kadar dinlenmemişleri dinleyelim diye yaptık.

Şimdi, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica ediyorum.

Bakın, bu tartışma bu Komisyonun verimini düşürüyor. Sayın Yüceer geçen gün beni aradı, “Bu konuda konuşma talebi olan STK’lar var.” dedi, ben “Bir iş planı var, bu plana göre gidiyoruz, bunun içinden vazgeçen olursa derhâl alırız.” dedim. Kaldı ki, koyduk mu bugün? Biliyorsunuz, Yeni Çözümler Vakfı katılamayacağını bildirdince Sayın Yüceer’in talebi olan STK bugün hemen programa dâhil oldu. Bu, elimizden geldiği kadar yapılıyor, bir.

İkincisi, tekrar söylüyorum: Zamanımızın yetişme durumunda –bakın, defalarca söyledim ve tekrar ama son defa lütfen- artı salı günleri olmazsa bir iki toplantı konarak eksik kaldığını düşündüğümüz STK’lar da dinlenecektir diyorum. Usule dair artık bu konunun tekrar açılmasını... “Dinleyebiliriz.” diyoruz, “Dinliyoruz.” diyoruz, “Gelmeyenin yerine hemen sıradaki konuyor.” diyoruz, “Olmazsa bir salı iki salı ilave toplantı koyarız.” diyoruz, peki daha neyi tartışıyoruz, ben onu gerçekten anlamıyorum. Kusura bakmayın, soracak bir soru varsa, katkı sağlayacaksanız hemen söz verelim ve sıradaki kurumlara geçelim. Bakın, saat 3’e geliyor biz hâlâ usul tartışıyoruz.

Buyurun Sayın Balık.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Sayın Başkanım, günlerden beri şiddete yönelik yaptığımız konuşmalarda en önemli şeyin eğitim olduğunda hepimiz ortak bir karar verdik. Eğitimin çocukken başladığını, ailede başladığını, sonra okulda devam ettiğini konuşuyoruz, ancak görsel medyanın ne kadar etkili olduğunu çok da konuşmadık.

Şimdi, bizim çocukluğumuzda da çizgi filmler vardı: Heidi vardı, Şeker Kız vardı, Temel Reis vardı ve yaşları belli olmayan ve bedenleri çocuk bedeni olan çizgi filmlerdi. Şimdiki çizgi filmlere, çocuklarımızın seyrettiği çizgi filmlere bakıyorum, özellikle kadın ya da çocuk sembolleri tamamen bedeni kadın bedeni, cinsel bir beden olarak kullanılıyorlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 16

Çizgi filmlerin tamamında ne yazık ki çocuk bedeni değil, kadın görüntüsü ve kadın bedeni, cinsel objeler ortaya çıkarılarak gösteriliyor. Heidi'nin yaşını hiç bilmezdik biz seyrederken, Heidi bizim için çocuktı. Temel Reis'in eşi, bedeni çok belli olmayan bir kadındı, cinselliği öne çıkmazdı. Şimdi ben bütün çizgi filmlere bakıyorum, çizgi filmlerdeki bütün dışı karakterler tamamen cinsellik üzerine.

Çocukları daha küçüklüklerinden itibaren daha çizgi film seyredecekleri dönemde kadın-erkek bedeni olarak bir kere ayırıyoruz, bir cinsellik farklı beden şeyi koyuyoruz çocukların önüne. Sonra, daha büyüdükten sonra bunların gençlikleri dönemine geliyoruz.

Ben normalde çok televizyon seyreden bir insan değilim, ancak genç kız ve genç oğul olduğu için onların ne seyrettiğini kontrol edebilmek için seyrederim açıkçası bazen ve gördüğüm şey ne yazık ki çok acı. Burada genç kızlar tecavüze uğruyorlar -dizilerin hemen hemen hepsinde konu neredeyse ortak- hamile kalıyorlar ve sonunda önlerine bir kapı açılıyor. Böyle çok makbul kızlar oluyorlar, 3 tane 5 tane zengin sevgililer oluyor, böyle paylaşılmayan kızlar hâline geliyorlar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hangi diziler bunlar?

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Bütün diziler bu şekilde, dikkat edin, daha dün gece seyrettim birini.

Türkiye'deki gerçeklik bu değil ne yazık ki. Türkiye'de şöyle bir gerçeklik var, ne yazık ki yanlış da olsa, tecavüze uğrayan kızlara bir aile mahkemesi tarafından öldürülme emri veriliyor ve öldürülüyorlar, bu hiçbir dizide işlenmiyor. Dizilerde işlenen şeyler ise, kendi isteğiyle ya da kendi isteği dışında kız hamile kalıyor, çok zengin insanlarla tanışıyor, birden bire hayatı değişiyor ve mükemmel bir hayata koşuyor. Ne yazık ki, çocuklarımızın izlediği Türkiye gerçeği bu ama hepimiz biliyoruz ki yaşanan gerçeklik bu değil.

Yine, dün gece televizyon seyrederken aynı anda birkaç yerde birden hiç gözünü kırpmadan başından tak diye vurulan insanlar gördüm. Dizinin ortasında hiç gözünü kırpmıyor, tak diye vuruyor, normal bir şeymiş gibi götürüyor, bir yere gömüyor, üzeri kapatıyor ve bu ülkede emniyet yok, polis yok, hiçbir şekilde bu ortaya çıkmıyor, bu da bir gerçeklik değil, insanlar bu kadar çabuk öldürülüyorlar. Ki nitekim, daha bugün sabah bir genç delikanlı sokakta kavga ederken küçücük bir kavga esnasında sevgilisini pompalı tüfekle vurdu ve kızın son sözleri “Hani benimle uzun bir hayat kuracaktın?”

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Dizide mi bu?

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Hayır, bugün sabah yaşandı bu. Bugün sabahleyin, hayallerinin peşinde bir erkeğin arkasından giden bir genç kız sokaktaki küçük bir kavgada pompalı tüfekle öldürüldü ve son sözleri de: “Hani benimle uzun bir ömür kuracaktın, bir yuva kuracaktın?” Ama, benim dün gece seyrettiğim gerçeklik ile bugün sabahki aynı değil. Dün gece seyrettiğimde, insanlar takır takır birbirlerini başlarından vuruyorlardı ve o ülkede polis yoktu, götürüyorlardı, bir çimentonun içine gömüyorlardı ve hiçbir şekilde bunlar yoklardı ortada. Ya da herhangi bir şekilde bebek edinmiş bir kadın bir anda çok popüler oluyordu, önünde çok zengin insanlar ve paylaşılmayacak kadın hâline geliyordu ama Türkiye'nin gerçekleri ne yazık ki bu değil.

Biz Türkiye'nin bu gerçeklerini, bir kere töre cinayetlerini hiçbir şekilde işlemiyoruz dizilerde, kamu spotlarımız çok yetersiz ve ne yazık ki “Eğitim çocuklukta başlıyor.” derken çizgi filmlerimiz bile bu yönde hem şiddete hem cinsel eğilime yönelik. Çizgi filmlerimiz bile ne yazık ki saf kalamadı ve biz bu çocuklara bunları seyrettiriyoruz. Benim kızım şöyle seyreder televizyonu, 18 yaşında, üniversiteye gidiyor: Bir tokat atmak, bir kızı dövmek, başka bir kız sevgilisi ama başka biri de ortalığı karıştırıyor, onu dövmek çok normal bir şey. Bu bütün dizilerde var, dikkat edin, bütün dizilerde dayak yiyen bir genç kız var ve onu öyle bir hâle getiriyorlar ki o genç kız haksız ve dayak yemek onun hak ettiği bir şey, bu gözle görülüyor. Dayak ya da hakaret ya da işte söz ettiğimiz şiddet hiç kimsenin hak ettiği bir şey değil, bu Komisyonun amacı da bu, bir kere şiddete engel olmak. Ama, biz her gün, özellikle televizyonlarda şiddetin içinde yaşıyoruz ve bu çok makul, mantıklı, normal bir şeymiş gibi davranılıyor. Yine, dediğim gibi, ne yazık ki kamu spotlarımız çok yetersiz, Türkiye'nin gerçekliği ya da dünyanın gerçekliği televizyonlarda gösterilmiyor. Özellikle bu yönde yeni şeyler mi yapılır, kadın derneklerinden de özellikle bu yönde destek bekliyorum.

KADEM'e de çok güzel sunumları için çok teşekkür ediyorum ama bence, önce görsellikle başlayalım çünkü insanların bilinçaltına bir şekilde bu şiddet yerleşiyor. Kızlar yaşadıklarından, yaşadıkları yanlış ilişkilerden sorumlu tutulmayacaklarını zannederek yaşıyorlar ama görüyoruz ki Türkiye'nin gerçekliği bu değil, herkes hatalarından sorumlu tutuluyor ve ne yazık ki Türkiye'de bu, ölümle sonuçlanıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yüceer, buyurunuz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, Türkiye gerçeklerinden açılmışken devam edelim. Kadınların birçok alanda çok temel sorunları var yani ekonomik bağımsızlığını elde edemiyor, eğitimde fırsat eşitliğinden yeterince faydalanamıyor, ailede, sokakta şiddete uğruyor, mağdur oluyor, her gün öldürülüyor, her gün bir yerde 2-3 kadın kardeşimiz öldürülüyor. Bununla beraber, karar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 17

alma organlarında yeterince kadın sayısı temsil edilemiyor. Muhakkak bunların hepsi ayrı bir komisyon, ayrı tartışma, ayrı politika gerektiren konular ama bunlardan bir tanesi çok hayati olduğu için, çok ertelenemez olduğu için, toplumsal ilişkilerimizi, aile ilişkilerimizi, dolayısıyla yaşam söz konusu olduğu için, aile içi şiddetleri, cinayetleri erteleyemeyeceğimiz için artık bu Komisyonu kurmuş durumdayız. Dolayısıyla, bu, diğerlerini daha önemsiz yapmıyor yani bu konuların da bir an önce sonuçlandırılması ve çok önemli politikalar yapılması lazım bu ayrı konularda da. O yüzden de zaten biz bu Komisyonu kurduk ve çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Hani “Usul tartışmaları uzadı.” diyorsunuz ama Sayın Vekilimin söylediği gibi olmadı yani biz önerilerimizi yaptık ama hangi STK’ların çağrılacağı konusunda bilgilendirilmedik. Ben sonrasında talep ettiğimde, işte kısa döneme ait bir ziyaret listesi geldi elimize, onun dışında kim çağrılacak, kim çağrılmayacak ve liste elimize geldiğinde de gördük ki... Muhakkak ki her biri çok kıymetli çalışmalar yapıyorlar ama biraz önce söylediğim konu burada da önemli yani kadına şiddet konusunda çalışma yapmış, yıllarca mücadele vermiş, gerçekten uzmanlaşmış STK’lar var. Biz bugün kadını konuşabiliyorsak, biraz daha böyle sesimiz gür çıkıyorsa, Allah razı olsun, bu STK’lar sayesinde yani onların 1980’den sonraki verdiği mücadeleler sayesinde. Onlar da kendi alanlarında çok ciddi bedeller ödediler, mücadeleler verdiler, muhakkak ki deneyim kazandılar, uzmanlaştılar. Bakıyorsunuz, şiddet konusunda yirmi iki yıldır çalışan Mor Çatı var, çok ciddi çalışmalar yapmış, sığınmaevi açmış, hukuki yardım yapıyor. Yani, Mor Çatı’yı dinlememize engel nedir ya da onu çok dinledik... Şimdi, muhtarlarımız var burada, muhtarlar gelecek, hoş gelmişler, çok kıymetli tabii ki onların çalışmaları, Sağlıkçılar Dayanışma Derneği var, işte KADEM var, diğerleri var, bunları da dinleyelim. Ama, bizim Komisyonumuzun ana hedefi, amacı kadına yönelik şiddetin sebeplerini mi araştırmak, bu konuda gerçek, ortada yapılmış araştırmalara mı ulaşmak ve bir an önce sonuca mı ulaşmak, yoksa “Herkesi dinleyelim, herkesi de dinlemiş olalım.” saikiyle mi biz bu Komisyonunda çalışıyoruz? Evet, sizi aradım, çok teşekkürler. Yani, burada Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği sanırım bir protesto yaptı bu konuyla ilgili. Katılmadığı için, evet, kendisinin bir yayını oldu, protesto etti yani “Kadına şiddetle uğraşan bu kadar dernek var, onları dinlemiyorsunuz, bizim de olmamızın çok anlamı yok.” diye gelmedikleri için teşekkür ediyorum ben. Federasyon şu an burada, en azından şiddet konusunda çalışan, emek vermiş insanları da dinlemek şeyine ulaşacağız. Gene Kadın Dayanışma Vakfı var, Eşitiz Grubu var, bu konuda yıllardır çalışıyorlar. Ya, bizim bunları dinlememiz lazım çünkü bunlar uzmanlaşmış, yıllarca çalışmış. KADEM, sanırım, daha yeni kurulmuş, muhakkak ki onların da çok ciddi çalışmaları olacak ya da diğerleri yani ciddi çalışmaları olacak...

Siz üzerinize alınmayın lütfen yani sizinle alakalı bir şey değil bu.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Burayı gösterdiniz, bizi gösterdiniz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Siz bize cevap vermeyeceksiniz, biz de size vermeyeceğiz, herkes düşüncesini ifade edecek burada özgürce.

KADEM konusunda özellikle...

BAŞKAN – Beyefendiler...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Siz alınmayın beyefendiler üzerinize.

BAŞKAN – Beyefendiler, usul olarak hatırlatmak isterim, özellikle bir milletvekili konuşurken asla müdahale etmemeniz gerekiyor, lütfen.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Nasıl biz size etmiyorsak siz de etmeyeceksiniz yani yanlışlık olabilir, döndüm ve karşımda siz olduğunuz için öyle oldu, bunlar önemli şeyler değil.

BAŞKAN – Beyefendiler, bu Komisyonunda milletvekillerimiz konuşur ve soru sorarlar, konular sunum yapar ve sadece sorulara cevap verirler.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Cevap vermedik, o işaret etti.

BAŞKAN – Lütfen, çok rica ediyorum, hiç polemik... Böyle bir usul yok burada yani burası öyle bir masa değil.

Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – KADEM’e bir şey sormak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanının bir açıklaması olmuştu, çok da manidar bir açıklamaydı. “Kadın-erkek eşit değildir, eş değerdir, eşit duruma getiremezsiniz.” diye bir açıklama olmuştu. Eşitlik üzerinden değil de adalet ve bundan sonra merhamet üzerinden kadın haklarının, kadın sorunlarının değerlendirilmesi gerektiği konusunda açıklamaları olmuştu. Ondan sonra da Sayın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının gene aynı minvalde, hani “Bir taraf zayıf, zayıf bu taraf, o zayıflığı kabul edeceğiz ki biz eşit duruma getirmek için pozitif ayrımcılık uygulayacağız...” Bir taraf zayıf değil, bir tarafın zayıflığından değil bu, tam tersi bir taraf zayıflatılmış, uzun yıllardır, yüzyıllardır haksızlığa uğramış yani bir tarafı siz eğer zayıf kabul ederseniz zaten sonuca ulaşamazsınız. Ama, işin diğer tarafı, Kadın ve Demokrasi Derneğinin de aynı minvalde bir açıklaması, onu gerçekten onaylayan “Evet, kadın-erkek eşit değildir, adalet ve bundan sonra merhamet boyutunda bizim çalışmalarımız devam edecektir...” Hani bu minvalde de, sanırım, yakın bir zamanda bir toplantı düzenlenecek bildiğim kadarıyla. Gerçekten, eşitlik üzerine bıraktıysak biz neyin üzerinden adaleti sağlayacağız, ben merak ediyorum. Yani, eşitliğin olmadığı yerde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 18

adaleti neye göre kurgulayacağız? Yani, biz artık o zaman hukuk devletini bırakacağız, adalet devletine mi döneceğiz? Adaleti nasıl sağlayacağız? Eşitlik eğer bizim kriterimiz değilse adaleti sağlamada biz neyi referans alacağız, hangi kurallarda çalışacağız? Ben merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Öncelikli olarak şunu açıklayayım: Biz iki senedir, kurulduğumuz andan itibaren bu alanda gerçekten aktif olarak çalışan bir derneğiz. İki senedir kamu spotları yayınlıyoruz, kampanyalar düzenliyoruz şiddete ilişkin. İlk senemizde “Erkeksen öfkeni yen.” dedik ve aynı zamanda bu cinsiyetçi dili, negatif anlamdaki cinsiyetçi dili eleştirerek, toplumda var olan, olumlu anlamlarda... Mesela, Anadolu’da “Erkeğin kötüsü kadını, kadının kötüsü çocuğu döver.” denir. Bu olumlu anlamları ortaya çıkartarak bu şiddetle mücadelede önemli olduğunu düşündük. Bu sene de 25 Kasım’da “Önce adam ol.” dedik. Keşke hazırlıklı gelseydim, kamu spotumuzu izletseydim çünkü orada çok şık bir beyefendi vardı, genç bir beyefendi ve mahallesindeki tüm esnaftan ve komşularından tepki görmüştü, bunu resmetmeye çalıştık ve bu genç beyefendi aslında evde karısına el kaldıran bir erkekti. Biz eskiden var olan o toplumsal baskının aslında şiddetle mücadelede yerel çözüm olarak çok önemli bir aktör olduğunu da düşünüyoruz, buna da davet ettik. Bunun dışında, medyaya ilişkin de önerilerimiz oldu, değişik açıklamalarımız oldu, biz de kötü imajlara karşı çıktık ve bu konuda daha detaylı da çalışmalarımız var medya mensubu arkadaşlarla etik değerler oluşturmak anlamında.

Bunun dışında, toplumsal adalet zirvemizde, 25 Kasım’da düzenlenen adalet zirvesinde biz “toplumsal cinsiyet adaleti” söylemini başlattık. Bu söylem, eşitliğin karşısındaki bir söylem değildir, bu eşitliği olumsuzlamak manasında değildir ama hâlihazırda, kadın ve erkeği somut olarak, maddi anlamda, her anlamda eşitlemeye çalışmak aslında bir adaletsizlik doğuruyor ve bu fiilen de mümkün olmuyor. Zaten feminist teorinin de geldiği noktada, işte fırsat eşitliği gibi, pozitif ayrımcılık gibi kavramlarla bu eşitlik iddiasını destekleyecek yeni kavramlara ihtiyaç duymakta. İşte biz bu noktada “toplumsal cinsiyet adaleti” dedik ve bunu sadece kadınlar için değil, kadın ve erkek, her cinsiyet için de istiyoruz. Malumunuz, adalet eşitlikten daha üstün bir kavramdır. Adaleti oluşturan unsurlar, eşitlik, hakkaniyet gibi kavramlardır. Yalnız şunun altını çizmeye çalışıyorum: Biz merhamet demiyoruz, merhamet sloganıyla yola çıkmıyoruz, adalet sloganıyla yola çıkıyoruz. Elbette adalet subjektiftir ama bu adaletin nasıl sağlanacağını oturup konuşabiliriz, bu yüzden...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Kimin adaleti olacak? Neye göre belirleyeceksiniz bu adaleti?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Buna göre, mesela eşitlik bir adalet sağlıyor mu, bunu konuşabiliriz. Salt somut eşitlik bir adalet doğuruyor mu? Örneğin, hamile bir bayanın bir erkekle...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Siz kadın ile erkeğin eşit olduğunu kabul ediyor musunuz?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Kadın ve erkek yasalar anlamında, yasalar önünde eşittir, eşitlerdir. Şöyle anlatayım size: Eşitlik aynı türden olan şeyler için kolay kurulabilir. Mesela, çok çocukça bir örnek bir olacak belki ama 1 kilo pamuğun ağırlığı ile 1 kilo demirin ağırlığı eşittir ama birçok açıdan farklıdırlar. Biz buradaki farklılığa da dikkat çekmeye çalışıyoruz. Bu farklılığın...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Farklı olmak eşit olmaya engel midir?

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Kesinlikle değil. Eşit olunur, yasalar önünde insan olmaları hasebiyle kadın ve erkek eşitlerdir, eşit haklara, eşit fırsatlara sahip olmaları gerekir fakat kadın ve erkek olmaları sebebiyle farklılıklarından kaynaklanan hak ve adalet taleplerine de kavuşmaları gerekir. Somut olarak örnek vereyim: Hamile bir kadının çalışma şartları ile bir erkeğin çalışma şartlarının aynı olmasını eşitlik teorisini savunanlar da kabul edemezler çünkü bu biyolojik olarak imkânsızdır. Bunun gibi kadınların ve erkeklerin farklılıklarına dayanan adaletli kuralların oluşturulması gerekiyor ve yaygınlaştırılması gerekiyor. Bu, eşitliğin karşısındaki bir söylem değil, eşitliği de içine alan, eşitliği de içeren ama daha üstün bir kavrama ihtiyaç duyan bir söylem. Biz de eşitliğin aslında olumlu örneklerinin ötesinde olumsuz imajlarla da geri döndüğünü gördük yani bir kadın ve erkek... Örneğin, kadını da bir birey hâline getirmeye çalışıyoruz ama bu kadın anne olmak istediğinde ve anneliğine değer atfettiğinde biz onu makbul bir kadın olmadığı şeklinde yargılıyoruz. Yani, önce kadın olacaksın ama bir kadın anne olmayı değerli ve önemli bir sıfat görüyorsa biz bunu değerli görüyoruz çünkü biz toplumda bir süredir makbul kadın görülmedik, bunun ne demek olduğunu biliyoruz, yaşıyoruz, o yüzden birilerinin makbul kadın kriterlerine de uymak istemiyoruz, kendimiz karar verebiliriz diyoruz buna. Bu açıdan, adalet söylemi eşitlik söylemine zıt bir söylem değil.

Tekrar söylüyorum, eşitliği içeriyor fakat eşitlikten çok daha farklı argümanlara da ihtiyacımız olduğunu yani bugüne kadar gelen postmodern feminizm teorisinde de zaten konu destekleniyor, işte pozitif ayrımcılık, hak ve fırsatlarda eşitlik şeklindeki açıklamalarda.

Evet, 8 Martta da Toplumsal Cinsiyet Adaleti Akademik Kongremiz olacak, katılmanızdan memnun oluruz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Toprak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 19

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben çok kısa olarak Sermin arkadaşımızın bu söylediği televizyon, çizgi filmler, diziler üzerine bir şey söylemek istiyorum. Yani, bütün diziler öyle mi bilmiyorum, ben seyretmiyorum dizileri, pek de sanmıyorum hepsinde bu tür şeylerin olacağını ama...

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Hemen hemen konuları birbiriyle aynı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olabilir, filmlerde de olabilir. Yalnız, burada çok ince bir çizgiye dikkat etmek lazım. Yani, eninde sonunda televizyon dizilerini, filmlerini vesaire sansürleyemeyiz. Aslına bakarsanız, çocukların seyretmemesi için bütün bu dizilerin, aynen filmlerde olduğu gibi yaş gruplarına göre ayrılması gerekir. Zaten de var galiba. Dizilerde var mı bilmiyorum ama birçok filmde önce “Aile seyredebilir.” deniyor, “7 yaş üstü.” deniyor.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Dizilerde koymuyorlar maalesef.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Koymuyorlar mı? Belki o önerilebilir “Dizilere de konsun.” diye ama onun ötesinde sansüre gitmenin ben çok yanlış olacağını düşünüyorum; bu bir.

İkincisi: Tabii, bu çoluk çocuklar ve de gençler haberleri seyretseler -diziye falan gerek yok- şiddetle karşı karşıyalar. Her gün bütün dünyanın her yerinden şiddet haberleri altında yaşıyoruz, bombardımana uğramış vaziyetteyiz. Maalesef böyle bir dünya, bu da dünyanın bir gerçekliği, dolayısıyla da bu gerçekliği gençlerden de çocuklardan da gizleyemeyiz. Mühim olanı, aslında eğitim sistemi kanalıyla, belki de televizyonda kamu spotları vesaire ve hatta belki işte özellikle yaptırılacak diziler, filmler kanalıyla -öğle yemeğinde de bunu söylemişim ya- daha düzgün değerlerin insanlara aşılmasına çalışmak. Bu ayrı bir şeydir ama bu değerlerin ötesinde iş yapanları sansürlemek de yanlış bir şeydir diye düşünüyorum çünkü eninde sonunda yaratıcılık olabilmesi için de herhangi bir alanda, sinema alanında da diğer alanlarda da sansürsüz bir dünyaya ihtiyacımız var yani şiddet de önemli, şiddetin gösterilmesi de önemli, şu anlamda önemli çünkü hayatın bir gerçekliği. Her gün bununla karşı karşıyaysak bunu filmlerde de görebilmeliyiz elbette ki. Yeter ki bu yaş gruplarına göre bir tasnife uğrasın.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Buradan hareketle sansüre yol açacak uygulamalara gitmenin çok yanlış olacağı kanaatindeyim.

BAŞKAN – Sansür önerisi olmadı.

Teşekkür ediyorum.

Sayın İsmet Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

KADEM belki benim sorularımı yanıtladı ama ben yoktum herhâlde.

Sevgili arkadaşlar, gene bölerek başladık. Şimdi, önümde bir kadın ajandası var, bunlar tahrik eder bu tür hususları sevgili arkadaşlar, bunu yapmayalım. Bu şiddet konusunda -bir kere daha ifade ediyorum- belki bir daha bunu hiç söylemem gerekmez ama herhâlde bu da gündemden hiç düşmeyecek. Kadın, erkek, çocuk ya da başka unsur, yabancı, el, şu ya da bu, şiddet lanetlenmiş, hem Tanrı'nın lanetlediği hem bilge insanların hem filozofların hem erdem sahiplerinin lanetlediği bir olgudur. Gelin, bu olguyu taksimata tabi tutmayalım. “Sizin payınıza şu kadar düşer, ötekilerin payına bu kadar düşer.” hususunu bir pazarlık konusu yapmayalım sevgili arkadaşlar.

Ondan sonra, Sevgili Candan Hanım, eşitlik ile adalet arasındaki fark hukuk fakültelerinin ilk dersidir. Bunu Sokrates'in ağızından Platon çok güzel anlatır. İlk derstir ama.

Şimdi, ben, geçen bir hak bağlamında adaletin tanımını yaptım, tekrar yapıyorum: Adalet, hak edene hak ettiği istihkakı hak ölçeklerine göre tevdi etmektir. Zor bir hadisedir. Bunun içerisinde eşitlik vardır, özgürlük vardır.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Adaletin ne olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz Sayın Vekilim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Affedersiniz. Efendim, ama adalet üst bir kavram, diğerleri alt kavramlardır.

Şimdi, kadın ile erkeği eşitleme konusunda Sayın Cumhurbaşkanımızın yaptığı konuşmanın mahiyeti şöyle anlaşılması gerekmez mi? Her birimiz de böyle anlamışızdır bunu. Fıtraten ya da doğanın yarattığı dişi ve erkek cinsler arasında farklı durumlar olabiliyor yani işte birisi fiziken daha güçlü olabiliyor, daha çok yük kaldırabiliyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, burada malumun ilamı yani onu söylememiz gerekiyor İsmet Bey.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi geliyorum, bakın arkadaşlar, siz 100 kiloluk bir insan ile -geçen de söyledim- 50 kiloluk bir insana her gün bir ekmek istihkak verseniz siz eşit davranmış olursunuz ama adaletli davranmış olmazsınız. Ne dedik? “Adalet, hak edene hak ettiği istihkakı tevdi etmek, hak ölçeklerine göre tevdi etmek.”

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hakkaniyeti neye göre belirleyeceksiniz?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi, bakınız...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Kim belirleyecek? Eşitliği ortadan kaldırırsanız bu adaleti neye göre belirleyeceksiniz?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Evrensel değerler...

BAŞKAN – “Eşitlik kalksın.” diyen yok.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Allah Allah... Eşitlik, adaleti...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 20

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Eşitliğe göre eşit duruma getirme...

BAŞKAN – Bu nedir biliyor musunuz? Bu “Yetmez ama evet.”

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yani, cümleleri çözümlmek lazım.

BAŞKAN – Yani “Eşitlik kalksın.” diyen yok.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Arkadaşlar, böyle bir şey diyen falan...

BAŞKAN – Kadınlar kendi aralarında eşit mi, erkekler kendi aralarında eşit mi?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi, bakın arkadaşlar, tabii tabii, değil.

BAŞKAN – Bakın, tartışacağımız çok fazla şey var.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Niye pozitif ayrımcılık istiyorsun?

BAŞKAN – Ama, lütfen önce bir dinleyelim. Bakın, bir tamamlasın, lütfen.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bir müsaade edin.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Tabii ki, buyurun. Asla bölmek niyetinde değilim.

BAŞKAN – Bakın, herkesi sakince dinledi, Sayın Vekilimiz sesini çıkarmadan herkesi tek tek dinledi.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Evet, dinledim ve notlarımı aldım.

BAŞKAN – Sıra kendisine geldiğinde de görüşlerini Komisyonla paylaşıyor.

Şimdi, Sayın Uçma'nın şöyle bir kadersizliği oluyor: Ne zaman ağzını açsa birileri mutlaka bir lafını bölüyor ve insicam kayboluyor.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Benim hiç âdetim değildir.

BAŞKAN – Ne olur, izin verelim, bütün vekillerimiz... Bakın, ben kesmemeye dikkat ediyorum çünkü “Milletvekilinin sözü kesilmez.” ilkesine çok inanıyorum Genel Kurulda da burada da. O yüzden, bırakalım insicam kesilmesin, tamamlasın.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Uçma çok dönerek konuşma yaptığı için belki biz de cevaplama gereği duyuyoruz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Estağfurullah.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Niyetimiz öyle değil.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Peki efendim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Demin benimkini 10 kere kestiniz, en azından 10 kere.

BAŞKAN – Saygıdeğer Hocam, onu anlatmaya çalışıyorum. Hiç sevmediğim bir şeyi yapmak zorunda kalıyorsam anlayın bana nasıl bir şiddet uyguluyorsunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, şiddet falan uygulamıyorum, ben de fikirlerimi söylüyorum.

BAŞKAN – Sayın Uçma, buyurun, devam edin.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Sevgili Başkanım, dediğiniz gibi insicam da bozuldu. Ben de hemen toparlayayım.

Sevgili arkadaşlar, hakikaten insanlık açısından çok büyük suç olan bir şeyi konuşuyoruz, büyük kabahati konuşuyoruz, büyük günahı, büyük taksiratı konuşuyoruz; sıradan bir konuyu konuşmuyoruz. Dolayısıyla, mesela buraya çağrılacak dinlenmesi gereken heyetler konusunda ideolojilerimizden sıyrılmadıkça bunları başaramayız. Hepsini dinleriz. Başkanım da ifade etti. Ama, bakınız, diyelim herhangi bir arkadaşımız isim verirken toplumda varlığını sürdüren diğerlerine atıf yapmadan geçerse bu doğru olmayacağı gibi, bir başkası isim verirken diğerlerini görmezden gelerek yaklaşması da doğru olmaz, bizim böyle bir tavrımız olmaz.

Şimdi, annelik, eşlik çok büyük sanatlar bunlar. Bunları da kimse ret ve inkâr etmiyor. Bunları bağlamına oturtabilmek aslolan o, yoksa rekabete sokarsanız -en başta söyledim, bir kere daha söylüyorum- evliliğin, karı koca ilişkisinin ve dostluğun pazarlığı olmaz arkadaşlar. Bunu pazarlık konusu yapmayalım, ne olursunuz. Size hakikaten rica sadedinde yalvarıyorum, insanı bölmeyelim, şiddeti total kabul edelim, üst kavram kabul edelim, hangi gruba uygulanıyorsa bunu ortadan kaldırmak için elimizden geleni yapalım ama ne olur, hayatı bölümlere, kadın, erkek, çocuk -işte bilmem-Türkiyeli, Rusyalı, Japonyalı, Almanyalı gibi kategorilere asla ayırmadan total bir suçla yani yaygın total ve lanetli bir suçla hep birlikte mücadele edelim.

Saygılar sunuyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yüceer, KADEM'le mi ilgili?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yok, hayır, KADEM'le ilgili değil. Birkaç cümle sarf edeceğim Sayın Uçma'ya.

BAŞKAN – O zaman, ben Kadın ve Demokrasi Derneğine bugün sunumundan dolayı teşekkür ediyorum. Bir şeyi de KADEM adına vazife edinip de düzeltmek isterim, benim de başıma gelmişti çünkü. İlk bir STK kurduğumuzda “Yeni STK, yeni STK...” Ama, onu oluşturan insanlar en azından bizler on beş-yirmi sene o meselede çalışmış insanlardık. Yani, KADEM iki yıllık olabilir ama ben birçoğunu tanıyorum. Diğer STK'lardaki arkadaşlarım gibi, KADER gibi, KAMER gibi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 21

vesaire, o kadınlar da çok uzun yıllardır kadın odaklı çalışma yapan kişiler. İnşallah bundan sonra da çok değerli katkılar sağlayacaklar.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Sayın Yüceer'e söz vereceğim.

Beyefendileri de çok uzun saatlerdir bekletiyoruz, sonra hemen konuya geçeceğiz.

Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Beyefendiler çok sabırsızlanmış gerçekten, ben de çok uzatmayacağım ama...

BAŞKAN – Haklılar, çok uzun saattir bekliyorlar.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şimdi, kadın ile erkeğin eşit olmaları için aynı olmaları gerekmiyor yani yaratılıştan olan farklılıklar, fitrattan doğan farklılıklar, bunlar hepimizin malumu ama iş buradan girerse yani “Eşit değildir.” cümlesiyle başlayıp buna atfedilirse o zaman bizim toplumda herkesi bir yana getirmemiz gerekir. Engelli yurttaşlarımız var, bazılarımızın fiziki olarak özellikleri var, birisi daha kuvvetli, biri daha kuvvetsiz, biri daha zeki, biri daha az zeki yani biz bunların üzerinden mi tarifleyeceğiz? Hukuktur, adalettir, eşitlik, merhamettir, bu kavramların hepsinin çok çok ayrı önemi ve anlamı var. Hiçbiri birbirinden kıymetsiz değil tabii ki ama bizim ölçütümüzün eşitlik, sırf insan olmasından dolayı, ne olursa olsun, engeli olabilir, eksikliği olabilir, o branşta yeterince gelişmemiş olabilir yani siz bunun üzerinden tarife giderseniz ve bununla bir yol almaya çalışırsanız yani biz bir adım atmış oluruz ama iki adım da geriye gitmiş oluruz. Dolayısıyla, bazı cümleleri -özellikle Komisyonumuz için de söylüyorum- ifade ederken -ki, burası kadına yönelik şiddet Komisyonu- hassas... Yani, kullandığımız her cümle, kelime çok büyük anlamlara, çok büyük değerlere yol açıyor, dolayısıyla biraz daha dikkatli kullanmak zorundayız, özellikle bu alanda. Yani, ne anlatmak istediğimizi açık bir şekilde ifade etmemiz gerekiyor. Yani, bu “Eşit değildir.” cümlesi bizi çok farklı yerlere götürüyor. O zaman, diyor ki: “Kadın zayıftır, narindir, korunması gerekir, her işi yapamaz.” O zaman, kadın siyaset de yapamaz, hani kimse kusura bakmasın. Siyaset gibi tüm zamanımızı, enerjimizi, maddi manevi her gücümüzü tüketen bir şey, o zaman “Kadının tabiatına, fitratına uygun değil.” deriz gideriz yani. Bunun sonu yok, bunun başı yok. Dolayısıyla, temel değerlerimizi iyi oturtmamız ve geriye gitmememiz lazım. Bu konuşmaları, bu cümleleri ben gerçekten çok olumsuz buluyorum, çok gereksiz buluyorum. Tartışmanın bu noktasında, bizim, daha ileriye, bu sorunun çözümüne yönelik cümleler kurmamız gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tülay Selamoğlu, buyurun.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Misafir olarak geldim ama izin verirsiniz devam edeceğim programlara.

BAŞKAN – Buyurunuz lütfen.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yaklaşık yarım saattir, biz, sadece kadın, erkek ve eşitlik üzerine konuşuyoruz ve hiçbir ilerleme kaydedilmiyor, şu an Komisyonu pek verimli görmüyorum. Çok rahatsız etti. Biz şunu kabul ediyoruz, kadın ve erkek farklı, insan olarak eşitiz ama eğer “Biz farklı değiliz, eşitiz.” diyorsanız...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Kim söylüyor bunu Allah aşkına?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – “Biz pozitif ayrımcılıkla ilgili kanunları kaldıralım, kadın ve erkeğin iş hayatında kadına yaşamında kolaylık getirecek şeyleri kaldıralım...” Hayır, biz kolaylaştırmaya uğraşıyoruz. Niye? Farklıyız. Birçok konuda erkeklerden üstünüz ama birçok noktada...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Üstün değiliz.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Hayır, bakın...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Kimse kimseden üstün değil.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Hayır, mesela, bakın, farklılık... Bak şöyle bir yeteneğim var kadın olarak, hakikat verilmiş.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sizin üstün olduğunuzu göstermez bu.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Farklıyım, öyle söyleyeyim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Olabilir.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, lütfen...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Farklarım var. İzin verirsen karşılıklı konuşmayı.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, lütfen... Sizin gibi düşünmeyen olabilir, lütfen dinleyelim.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Kadın olarak hakikaten çok yetenekliyiz, çoklu beceriye sahibiz, erkeklerden çok daha yetenekliyiz bu konuda. Hep karşılaştığımız konu, erkeğin beden olarak çok daha güçlü olmasıdır. Daha farklıdır, güçlüdür yani siz benden uzun boylusunuzdur. Kadın olarak farklılıklarımız vardır, sarışındır, esmerdir, farklılıklarımız vardır. Alerjik yapımız vardır, farklılıklarımız vardır, farklıyız. Her insan birbirinden farklı, kadın ve erkek de birbirinden farklı ama insan olarak eşitiz. Yani, bu Komisyon çok önemli bir komisyon, Şiddet Komisyonu ama bu tür kelimeler,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 22

detaylar, küçük şeyler üzerinde konuşmayı, tartışmayı bırakmamız gerekiyor çünkü biz şunu biliyoruz: Kadın ve erkek farklıdır, insan olarak eşitiz. Hedefe yönelik bilgileri almak çok daha iyi olur.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olunuz.

Sayın Derya Bakbak...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Şimdi, burada eş değerlik konusu söz konusu oldu. Bu eşitliğin de üstünde bana göre bir yargı. Şimdi, kadın ile erkeği bir bütün olarak düşünürsek -biz kadını ve erkeği ailenin içerisinde bir bütün olarak düşünmüyoruz- belki tam bir elmanin yarısı değil ama bu -dişleri var- birbirine geçtiği zaman birbirini kenetleyen ve bütünleşen ilkeler. Bir kadının bazı özellikleri erkekte yok, erkeğin özellikleri kadında yok, direkt aynı değiller yani bunu kesinlikle kabul etmemiz lazım. Bunu siz de söylüyorsunuz: “Özellikleri farklı.” diyorsunuz, “Eşittir.” diyorsunuz. Yani, farklı özelliklere sahip iki şeyin eşit olması mümkün değil bana göre. Ama bizim, burada, Hükümetimiz zamanında, kadınların siyasetteki durumuna bakın; Türkiye'nin cumhuriyet tarihinden beri geldiği en üst düzeyde şu andaki kadınların siyasi...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – O çok tartışılır.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ha, yeterli mi? Hiç değil. “Siyasette de olmasın.” dediniz de onun için bu konuyu açtım.

İstihdama bakın, istihdamda kadınların gelmesi için... Tabii, Allahutaala farklı özellikler vermiş, bir annelik özelliği vermiş; gerçekten çok güzel bir özellik, erkeklerde olmayan bir özellik. Onunla birlikte gelen, hormonlarıyla, doğasıyla çok özellikleri vermiş ve bu özelliklerin hiçbiri hiçbir erkekte yok ve bu özelliğin de değerini bilip onu doya doya yaşamak için ve iş hayatından da fedakârlıklar etmemesi için bugün bazı kanunlar ve tasarılar getirildi. Bu, kadının ayrılması anlamında getirilmedi, kadının o anını değerli kılmak ve görevinde de daha verimli olabilmesi için getirildi, aksine onu işten soyutlamaması için, yaşama daha etkili olabilmesi için, yaşama katkı sunması için, onun eş değerlik ilkesinde değerini daha artırmak anlamında bu ilkeler getirildi. Aslında olayları iyi yorarsan iyi gider, kötüye yorarsan kötü giden bir anlamda. Bu eş değerliği çok iyi anlamak lazım. Kadının artı özelliklerini iyi değerlendirmek lazım. Bu kanunlar da daha öncesinde yoktu. Kadının artı değer katması, belediye başkanlığında, milletvekilliğinde, sosyal hayatta, siyasi hayatta katılımını en üst düzeyde destekleyen bir Hükümetimiz var şu anda. Ha, bunlar yeterli mi? Yeterli değil. Daha üste çıkması için de zaten hedeflerimiz bulunmakta. Bu anlamda, olayı doğru anlatmak ve doğru değerlendirmek gerek diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Saat üç buçuğa geliyor, çok bekleyen vakıf ve dernek var.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Doğru, peki.

Şimdi, zaten Tülay Hanım da ifade etti, Rabb'imiz ya da başka kabullere göre doğa, sizi bir erkek ve dişiden yaratan, aranızda sükûn bulasınız diye muhabbet koyan, yüceler yücesi Rabb'inizdir ya da bu Allah'ın ayetlerindedir diyor. Şimdi, doğa -öyle inananlar için öyle- ya da Allah bir nehir yaratabilirdi, bir çeşit ağaç yaratabilirdi, bir çeşit insan ya da bir çeşit meyve yaratabilirdi. Hakikaten böyle bir dünya galiba çekilmez olurdu değil mi? Dolayısıyla, bu bizim çeşitliliğimiz de büyük bir rahmettir, Allah'ın ayetlerindedir.

Şimdi, Candan Hanım, biz eşitliği falan örselemiyoruz yani üst kategori olan adaletin...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama “Eşit değiliz.” dedi hanımefendi.

BAŞKAN – Ben bu eşitlik tartışmasını kesmek zorundayım. Bakın, dört saattir toplantı hâlindeyiz, sadece bir STK dinleyebildik ve hakikaten belki çok değerli konukları burada ağırlamak mümkünken gündem bu tip tartışmalarla gidiyor. Ben eminim, bugün buraya katılan misafirler de zaman anlamında çok sıkıntı çektiler. Eşitlik tartışmamızı bırakalım, bu Komisyon eşitliği tartışmıyor. Bu Komisyonu bir araya getiren milletvekillerinin hepsi kadına karşı şiddeti bir problem, bir suç olarak görüp, bunun çözümünü arayıp herkes kendi deneyim, bilgi ve durduğu yerden buna nasıl katkı sağlarız diye gayret gösteriyor. O yüzden, burada birbirimizi suçlayıp birbirimizle tartışmaktan ziyade soruna ve çözüme odaklanırsak, gelen misafirlerimizden de ne kadar istifade edersek o kadar bu Komisyona ve topluma görevimizi yerine getiririz diye düşünürsek, ben bunu sizlerden özellikle rica ediyorum. Kişisel tartışmalar bu konunun dışında kalmalı.

Ben şimdi geçeceğim...

Sayın Uçma, tamamlıyor musunuz? Lütfen, ne olur, çok rica edeceğim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum. Doğru bir usul önerisinde bulunuyorsunuz. Tekliflerimiz ve önerilerimizi iletelim, diğer yorumlardan vazgeçelim.

Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum anlayışınız için.

Sayın Kaynarca, buyurun, bir cümle.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 23

KADEM için de ayrıntılı öneri ve görüşler için çok teşekkür ediyorum. Ben sadece bir tane cümle söyleyeceğim, o da şu: Önerilen mevzuatla ilgili dağıtılan metinde 5287 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ensest ilişkiler ayrı bir suç olarak düzenlenmeli. Biz bunu altı ay önce 18 Hazirandaki torba kanunda zaten düzenlemiştik, bu bir. Onu notlarımıza alıp çıkartabilirsek, yanlış bir şey olmasın.

İkincisi, mobingle ilgili bir çalışma öngörüyorsunuz, çok güzel bir şey gerçekten. Bununla ilgili de Sayın Alev Başkanımızın da içinde olduğu dönemde mobingle ilgili KEFEK'in, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun bir çalışması, raporu, devamında çıkan yasal düzenleme var, ona da bir göz atarak iyi bir çalışma yapabiliriz. Öneri olarak katkı sunmak istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Gündeme ve konuya dair konuştuğunuz için de ben özellikle teşekkür ediyorum.

Tekrar KADEM'e teşekkür ediyorum.

Boşanmış Mağdur Babalar Derneği Başkan ve Eş Başkanı burada. Eş Başkan Sayın Mustafa Murat Ercan.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, ben bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Sayın Yüceer, Allah aşkına desem...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Başkanım o konuyla alakalı değil.

Şimdi, sizin dediğiniz gibi bizim burada kişisel hiçbir tartışmamız...

BAŞKAN – Tamam, geri alıyorum, demedim, kayıtlardan çıksın.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, hayır, kişisel değil, burada kimsenin de kimseyle kişisel bir husumeti olduğuna inanmıyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum, ne olur...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama şunun da altını çizmek istiyorum: Bakın, biz ortak akıl çıkarabilmek için buradayız. Eğer kadın derneklerine, sivil toplum kuruluşlarına, en zayıf çıkan muhalif sesi bile buraya eğer çağırmayacaksak biz ya da hani bizler bile görüş bildirmeyeceksek o zaman bizim katkımızın da bir anlamı olmaz. Arzu ederseniz biz de toplantılara bundan sonra katılmayız.

BAŞKAN – Tercih sizindir, çok teşekkür ediyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN – Lütfen, çok rica ediyorum, söylemediğim laflara cevap vermeyiniz, rica edeceğim. Öyle bir şey söylemedim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Biraz önce kişisel dediniz, kişisel hiçbir şeyimiz yok bizim.

BAŞKAN – Bakın, her cümleden bir kelime yakalayayım, oradan da bir polemik üreteyim, bu, doğru bir üslup değil.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ne alakası var? Kişisel bir tartışma olduğunu söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Bu Komisyon bu amaçla kurulmadı. Televizyondaki canlı yayındaki tartışma programlarına döndürmeyelim rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Keşke amaca hasıl olsa.

BAŞKAN – Sayın Mustafa Murat Ercan, kurumunuzu tanıtıp bize bu konuyla ilgili bilgi ve tecrübelerinizi aktarmanızı rica ediyorum.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Sayın Başkanım, değerli üyeler ve sayın misafirler; böyle bir toplantıda hakikaten aile içi şiddeti birazcık da olsa anımsadık tam dört, beş saatten beri. Yapılan sunumlardan dolayı herkese teşekkür ediyorum. Katkısı olup olmadığı yönünde değerlendirmemize gelirse, çok yeni bir şeyler söylenmedi. Yani, buraya 300 tane daha KADER gelse bizim bilmediğimiz hiçbir şeyi söylemedi. Fakat, öncelikle size çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. Böyle bir toplantıya bizi çağırıp erkek gözüyle şiddetin önlenmesi için bizler nasıl kurulduk, bugüne kadar neler yaptık, hangi kadınları erkek tarafından şiddetten geri bıraktırdık... Çok önemli çalışmalar yaptığımızı söyleyebilirim. İsterdim ki buradaki bayan arkadaşlarımız ve sayın milletvekilleri hakikaten bize değişik bir şey söyleselerdi. İnanın bana hiç yeni bir şey söylenmedi şu masada.

BAŞKAN – O zaman siz söyleyin, buyurun.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Şimdi, derneğimizin mevcudiyetinden zannederseniz bugüne kadar hiçbir bayanın haberi yoktu veya vardı ama hiçbir zaman bizimle iş birliğine geçilmedi. Biz konuda her türlü aile içi şiddete; fiziksel, cinsel, psikolojik ve duygusal istismara ki duygusal istismarda özellikle çocuğun kullanılması konusu... Hiç kimse tarafından dile getirilmedi. Şimdi ben burada soruyorum, lütfen birisi gelsin, “evet”, “hayır” diye cevap versin. Şurada çocuğunu üç senedir, dört senedir göremeyen bir baba veya bir kadın var mı? Yok. Bu konuda bir KAHDEM, diğer sivil toplum örgütleri, kadın dernekleri yaptı mı bir açıklama? Hayır. Peki, nafakasını ödeyemediği için ekonomik sıkıntılardan dolayı hapislerde sürünen babalardan bir Allan'ın kulu şurada bahsetmedi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 24

BAŞKAN – Sayın değerli beyefendi, toplantıların sadece bir bölümünde varsınız. Bu 6'ncı toplantı. Sizden önceki konuşmacılar bunlardan bahsettiler, özellikle aile mahkemesi hâkimleri. Yani, siz sadece bu sürecin bir bölümünde varsınız, sizden önce kimlerin ne konuştuğunu bilmiyorsunuz, sonrasını da bilemezsiniz. O yüzden, böyle bir sitem dilinden ziyade, ne olur, kurumu tanıttın. Ne amaçla kuruldu, ne çalışmalar yaptınız, bu problemin önlenmesine yönelik çözüm önerileriniz nedir? Yani sitem dilinden çıkalım, lütfen gerçekçi olarak probleme bakalım, rica ediyorum.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Başkanım, katkıda bulunamadık. Yani bütün kadın dernekleri, milletvekilleri konuştu, biz hiçbir şey diyemedik çünkü bizim sorunumuzla ilgili karşı taraftan ya da diğer taraflardan bir şey gelmedi.

BAŞKAN – Siz buyurun, siz kendi sorununuzu kimseye sitem etmeden koyun ortaya.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Şimdi, biz, boşanma evresindeki anne babanın ayrılığından sonra, özellikle çocuklarla ilgili, çocukların görüşülmesiyle, çocukların duygusal istismarıyla ilgili fevkalade zorluklar yaşadık. Bundan dolayı, 2013 yılının başında, 2012 yılının sonlarında bir dernek kurduk ve bir baktık ki sadece bir iki kişi değil, onlarca, yüzlerce kişi aynı duygusal ve aynı psikolojik istismardan dolayı aile mahkemelerinin kapılarında ve adliyelerde sürünüyor. Bundan dolayı hemen bir örgüt kurduk, Mağdur Babalar Derneği web sayfasını kurduk, telefon numaralarını yazdık. Türkiye'nin her yerinden bize telefonlar gelmeye başladı; eline silah alan, karısını vurma peşine giden baba modelleriydi bunlar. Bizim ağzımız açık kaldı. “Ya, yapmayın, etmeyin.” Hemen, bütün donanımızla, hukuksal yardımlarla, uzmanlarla bu babaların, birçok babanın elinden telefonda silahlar aldık. Baylar, bayanlar, bu çok önemli bir şey. Ve bunun için, bu çalışmadan sonra Adalet Bakanlığı yasa komisyonu 21/2/2013'te “Siz Ankara'ya gelin, bize anlatın bu dertleriniz, sıkıntılarınız nelermiş.” dediğinde, biz, o yasa komisyonunda bulunan, bakan Yargıtay üyeleri, tetkik hâkimleri, Adalet Bakanlığının hâkimleri, uzmanlar ve Aile Bakanlığı anlattıklarımız karşısında donup kaldılar, hiçbir şey söyleyemediler. Biz çok bir şey istemiyoruz sayın milletvekilleri. Bizim en büyük sıkıntımız, bir: Ekonomik şiddeti, çocuklarımızın gösterilmesi konusunda bize yapılan duygusal şiddeti, çocuklara yapılan ebeveyn yabancılaştırma sendromunda çocukların bizi vuracak noktasına gelme konularını lütfen, kadın gözüyle bizlerle iş birliği yaparak ne olur çözelim. Bunu sizden bu Komisyonda istirham ediyorum. Bu çalışma çok verimli bir çalışma olmasına rağmen maalesef iki gün sürdü. İki gün, iki gece boyunca bütün fikirlerimizi paylaştık fakat bugün bu salonda bilmiyorum kaç tane uzman ya da milletvekili ya da diğer değerli STK yetkilileri çocuklarımızı parayla gördüğümüzü biliyor?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Biliyoruz.

MURAT GÖKTÖRK (Nevşehir) – Biliyoruz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hah, tamam.

Bunun ekonomik bir boyutu var. Ben daha geçen hafta 600 liraya çocuğumu gördüm, yasal hakkımı kullandım. Bakın, şunu söyleyeceğim: Türkiye'de resmî olarak ilan ediyorum... Sayın milletvekilleri, özellikle size söylüyorum, eğer bu kanunu bu dönemde yapamazsanız vicdanım çok rahat, ne olur bir daha bu Meclisin altına, bu Komisyona gelmemenizi tavsiye ederim. Neden?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ya, siz bize talimat veriyorsunuz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hayır.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Tutumunuzu yadırgıyorum, kınıyorum.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Nasıl?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Böyle bir üslup olmaz beyefendi. Bakın, derdinizi, meramınızı anlatın. Başkanım da biliyor, daha toplantının ilk gününde velayetin ortaklaştırılması konusunda bilfiil çaba vermiş bir arkadaşınızm. Çok ayıp bir şey yapıyorsunuz. Üslubunuz tepeden indirgemeci bir şekilde...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hayır, bir şey yapılmıyor. Şöyle söyleyeyim...

BAŞKAN – O zaman şöyle yapıyoruz...

İSMET UÇMA (İstanbul) – “Beyler, bayanlar” gibi...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Kusura bakmayın, ben milletvekili olup bu şeyde pek bulunmadım.

BAŞKAN – Bakın beyefendi, Parlamentoda milletvekilleriyle bir komisyon çalışmasındasınız... Müsaade edin... Bakın, ben kapattım mikrofonu, şu anda sesiniz girmiyor zaten.

Şimdi, usule dair uyabileceksiniz... Yani, sınırlı olabilirsiniz, gergin olabilirsiniz ama bunu yansıtacağımız yer bu Komisyon değil. Bu Komisyon bu çözüme katkı sağlar mısınız diye sizin talebiniz üzerine sizi buraya davet etti, sizin tarafınızdan suçlanmak için değil. Bu Komisyon sizin yaşadıklarınızda suçlu da değil, pay sahibi de değil. Sakin olmalısınız.

Bir: Kurumunuzu tanıttın. Ne amaçla kuruldu, amaçları nedir, neleri gerçekleştiriyor, neleri gerçekleştirmekte sıkıntı çekiyor ve kadının şiddet mağduru olmasını engelleyici çözüm önerileriniz var mı? Eğer bunların dışında kendi başınıza bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 25

konuşma yapmak istiyorsanız bu gündem yok, bu Komisyonun böyle bir gündemi yok. Onun için tekraren söylüyorum, bu konularda bu Komisyonu aydınlatabilecek misiniz? Devam edelim mi, yoksa geçelim mi?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Devam edelim.

BAŞKAN – Ama rica ediyorum... Bakın, biraz önce ikaz ettim, sitem dili ve buradakileri böyle edep eder, suçlar gibi bir dil yok. Böyle bir üslup yok, çok rica ediyorum. Buradaki insanlar iyi niyetle bunun çözümünü arayan insanlar.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Tamam, anlatıyorum.

BAŞKAN – Evet, çok çabuk.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Biz bu Komisyonunda yol haritası olarak mevcut yasal durumları, hukuki sorunları, madde önerilerini ve madde gerekçelerini sunduk. Çok güzel, çok değerli bir çalışma oldu. Yaklaşık iki farklı ayda dört gün sürdü. Bu çalışmaların da sonucunda bazı babalarımız yurt dışındaki uygulamaları görmek için yurt dışına, İsveç'e ve Fransa'ya gittiler, oradaki aile yasalarını inceledik ve sonunda çok güzel bir raporu Adalet Bakanlığına sunduk. Fakat Bakanlıktaki bu olumlu çalışmamız maalesef yasaya aksettirilmedi. Daha sonra biz erkek derneği olarak kadına yönelik şiddetle ilgili bazı seminerlere, konferanslara da gittik. Özellikle 31 Mayıs'ta Kadına Yönelik Şiddette Kolluk Kuvvetlerinin Uygulanması seminerinde Bakan Fatma Şahin'in 6284 sayılı Yasa'yla ilgili konuşmalarında yani yasayla ilgili boşluklarda tamamiyle hemfikir olmadığını gördük. Ondan sonra da o seminerde en iyi aile içi şiddet konuşmasını yapan Şili'nin Jandarma Genel Komutanı General Vera "Murat Bey, biz Şili'de sadece kadına şiddeti değerlendirmiyoruz, bunun istatistiki bilgilerini almıyoruz; aynı zamanda erkeğe şiddet, çocuğa yapılan ve yaşlı kadınlara yapılan şiddeti de değerlendirip inceliyoruz." dedi ve ben de bizzat bu verileri kendisinden aldım.

Şimdi buraya baktığımızda 90 bin kadına yapılan şiddetten 15 bini erkek gibi görünüyorsa da bunların da bakın, bu 15 bin şiddet yapabilme ihtimaline uğramış, bunun tepkisini de verebilecek erkekler olduğu için bunlara da çok dikkat etmemiz lazım. Yani Aile Bakanlığını ben burada tarafsız, yansız bir çalışma yapmaya davet ediyorum bir kez daha.

Biz artık babalar olarak hapiste olan babalarımızı, işten atılmış, nafakayı ödeyemediği için hapiste kalan babalarımızı ziyaret etmekten, onları alıp kendi evlerimizde yatırmaktan hakikaten sıkıldık. Şöyle sıkıldık -şey anlamında söylemiyorum- yani "ŞÖNİM diyorsunuz, Mor Çatı diyorsunuz. Bunlar varken erkeklerle ait bir şeyler yapalım." dediğimiz de tam iki sene önceydi, galiba bir tane ev yapıldı, onun durumunu bilmiyoruz. Bu babamız İstanbul Üniversitesi öğretim görevlisi olup nafaka ödeyemediğinden dolayı hapse atılmış bir babamızdı, daha sonra çıktı.

Ne yaptık? Sivil toplum kuruluşu olarak Taksim'de yürüyüşler yaptık, imza kampanyalarıyla imza topladık. Bizim bütün derdimiz, çocuklarımızı icrayla görmek istemiyoruz; bir.

İki: Çocuklarımızın bize yabancılaştırılmasını, bize düşman edilmesini istemiyoruz. Türkiye'de parayla çocuk görme olayının modern çağda hiç Türkiye'ye yakışmayan bir model olduğunu, bu anlamda yabancı derneklerle -MANNdat-Almanya'da yaptığımız toplantıda Almanya'daki milletvekilleri o zaman Almanca olarak "... (*) dedi yani "Türkiye'de çocuk ticareti yapılıyor." dedi. Biz buna cevap veremedik, belgeleriyle.

Bakın, size haciz tutanağı. Sol tarafta, icra müdürlüğüne yatırılması gereken para miktarı. Biz, yasal hakkımız olan çocuğumuzu görmek için icra müdürlüğüne, mahkeme kararına rağmen bu parayı yatırıp sağ tarafa da haciz tutanağını sanki çocuğumuz malmış gibi almak durumunda bırakıyoruz. Bu, yapılan duygusal istismarın en büyüğü, en şiddetlisidir ve bütün kadına şiddet olaylarını, gelin bütün derneklerle beraber inceleyelim, hep bu sahnelerde, hep bu durumlarda kadınlar vuruluyor, silahlar çekiliyor, bıçaklar çekiliyor. Bu sahne yani babayı şiddete götüren sahnenin aşaması bu.

Şimdi, biz eğer bunun bu tarzını kaldırırsak... Biz Aile Bakanlığına dedik ki: "Biz bunları icra müdürlüğünde icra arabasına..." Bakın, ben çocuğumu icra arabasında buzdolabı ve televizyonun yanına oturtulurken aldım. Bu sabrı, bu kadar büyük şeyi başka bir insan kaldıramaz. Çok ağır travmalar yaşadık biz. Biz duyduklarımızı değil, yaşadıklarımızı anlatıyoruz. Burada diğer babalarımız da vardı ve bu çocuğun gösterilmemesi için her şey yapıldı ve diyor ki yasa... Yasaya sonra geleceğim.

Diğer yaptığımız çalışmalar, yaptığımız gösteriler, basın toplantıları, işte gazetelerdeki beyanlarımız... Biz bunları defalarca dile getirdik ve bakın, son dakikada çocuğun icra parasını almak için, temin etmek için banka soyan bir babamız var. Yani bakın, bunları bunun öncesinde önleyelim. Biz iş birliği yapmak istiyoruz bütün sivil toplum kuruluşlarıyla. O yüzden, bizi burada lütfen dışlamayın. Biz sizin tarafınızdayız, bütün mağdurların tarafındayız. Ondan sonra, burada iletişim bilgilerimiz var.

6284 sayılı Yasa'yı Sayın Betül Hanım çok anlattı ama bakın, bu 6284 sayılı Yasa'yı Şubat 2013'te Adalet Komisyonunda tartıştığımızda -aynen raporlarını çıkarıp verebilirim- "Bu yasa böyle giderse daha çok kadınlar öldürülür. Hiçbir çözüme gitmez..." Ve ben burada duyduğum zaman, şiddeti daha fazla şiddetle önleme yolu seçiliyormuş gibi bir hava geldi. İnşallah, yanılıyorumdur.

(*) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 26

Bakın, bu yasa, bir erkeği nasıl duygusal ve psikolojik olarak ve ekonomik olarak istismar ediyor. Şimdi, bu yasanın en önemli kısmı 8/3/b bendi. Diyor ki: "Delil ve belge aranmadan hâkim karar verebilir." Yani bir kadın çok rahat İstanbul'da bir aile mahkemesine gidip "Kocam bana yan baktı." dese, o adam kapının önüne konabiliyor. Bu, korkunç, büyük bir şiddettir. Dolayısıyla, şimdi bunun arkasını takip edelim. Şimdi ben de kondum. Bakın, aileden uzaklaştırmakla kalmıyor sadece adamı, aynı zamanda olayla hiçbir alakası olmayan çocuklarından da uzaklaştırıyor beyler, hanımefendiler. Çocuğun hiçbir günahı yokken çocuğunun okuluna gitmesi, evine yaklaşması da oldu mu size şiddetin iki çarpanı.

Şimdi, burada bu böyle gittikten sonra buna yapılan itirazların kabul edildiğini hiçbir zaman Çağlayan Adliyesinde görmedik değil mi Betül Hanım.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. BETÜL ALTINSOY YANILMAZ – Evet.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Bundan sonra, bakın, 6284'ün uzaklaştırmasını ihlal ettiğiniz zaman direkt adam hapse giriyor, hapse atılıyor, "tazyik hapsi" adı altında.

Şimdi, hangi evrensel hukuk devletinde bilgi ve belgeye dayanmadan, tek bir beyana dayanarak bir insanın evinden, çocuğundan uzaklaştırılması, okulundan uzaklaştırılması nerede varsa, dünyanın hangi örnek ülkesinde gördüyseniz ne olur gösterin. Bunun uygulaması da bir işkence ve bize yapılan çok büyük bir eziyet.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Erkekler yaptıkları şiddeti hiçbir zaman kabul etmiyorlar. Kadının eli yüzü mor içinde, adam "Ben yapmadım." diyor.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Kesmeyin lütfen. Bakın, onu demiyorum Hanımefendi.

BAŞKAN – Müsaade edin, tamamlasın Beyefendi.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN - Şimdi, evden atılan erkek ne yapıyor biliyor musunuz? Evin kirasını, doğal gazını, elektriğini ve suyunu ödemek zorunda kalıyor. Tamam mı? Bana diyor ki: "Murat Bey, ben atıldım, ne yapacağım evin kirasını?" "Kontrat senin üzerine, faturalar senin üzerine, ödeyeceksin." diyoruz. Oldu mu size ekonomik şiddet.

İki: Kadının evden attığı, uzaklaştırdığı adamın mahkeme yoluyla gelen resmî tebligatları adamın resmî ikametgâh adresine geliyor. Oldu mu adamın mahkeme kararlarının tebliğlerini almanın da yolunu kestiniz mi? Adam mahkemelerden tebliğ gelmiş, gelmemiş onu bile bilemiyor ve bunlar hukukla yapılıyor, çok rahat yapılıyor. Size daha sonra çok acı bir olayı, vahim bir olayı belgelerleriyle anlatacağım ve siz diyeceksiniz ki: "Aile Bakanlığı hakikaten kendi içinde bir revize edilmeli, bir silkelenmeli."

Devam ediyorum: Şimdi, bizim bir babamız vardı. Muayenehanesiyle evi altı üstlüydü. Adam evinden uzaklaştırıldı, muayenehanesine de gidemedi. Adamın muayenehanesi de alt katta olduğu için 300 metre uzaklığı 50 metre yaptılar, 30 metre yaptılar ama altı üstlü olmadı, olmadı, adam en nihayet muayenehanesini kapatmak zorunda kaldı ve nafakalarını ödeyemedi. Hepsı yasal yapılıyor bunların.

Şimdi, evinden, çocuğundan uzaklaştırılan bir babanın, hani biz diyoruz ya "aslan Türk erkeği", kasabın önünde ciğer bekleyen bir kediden farkı kalmıyor.

Şimdi, bu aşama birinci aşamamız. Esas ağır kısım, baba uzaklaştıktan sonra çocuğuna nasıl düşman edildiği kısım. Yani bizim meşhur savunumuz "EYS" yani ebeveyne yabancılaştırma, hasım etme kısmı başlıyor. Çocuk zaman içerisinde babayı hiç görmek istemiyor, babaya hasım oluyor. Bundan dolayı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına yapılan bu ihbarlardan dolayı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı "Ben 2828 sayılı Yasa'ya, 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye ve de 5395 bakarak -6284 zaten var- "Ben çocuğunuzu elinizden alırım." diyor. Yani ben yolda yürürken, Aile Bakanlığı bir ihbar yapıp bu yasalara dayanarak çocuk mahkemelerinden karar çıkarıp çocukları kimsesizlerin, tinercilerin ve hırsızların yanına çok rahat koyabilir ve bunu yapıyor, yaptı.

Şimdi, örnek olayı da aşağıda kısaca anlattım. Yalnız, Aile Bakanlığının kadın taraftarının bu kadar fazla olması, artık hakikaten ne hukukla ne vicdanla bağdaşmıyor. Bakın, bir karar, mahkeme kararı: Velayet babaya verilmiş. Bu karara bu çatı altında hiç kimsenin uymaması mümkün mü? Değil. Ama bakın ne oluyor? Aile Bakanlığı, "Ben çocuğunuzu size vermeyeceğim." diyor, alıyor kimsesizler yurduna atıyor, tinercilerle, hırsızlarla beraber ve babaya da uzaklaştırma kararı alıyor.

Ondan sonra, bakın, şurada çok önemli bir şey var, kurum vekili diyor ki: "Biz çocuğu babadan saklıyoruz." Mahkeme de diyor: "Biz saklıyoruz." Sonra, baba kendi imkânlarıyla çocuğu arıyor, buluyor ve bulunduğu zaman icrayla gittiğinde -altı çizili yeri okuyamıyorsunuz- Ankara'dan gelen bir telefonla -bakın bir değil, yüzlerce telefon geliyor Ankara'dan İstanbul'daki adliyelere- "Çocuğu teslim etmeyeceksiniz." diyor. "Bakanlıktan talimat gelmedikten sonra çocuğu vermeyeceğiz." diye yargı kararları bile hiçe sayılıyor. Yani kurumun arka tarafı yani madalyonun arka tarafı çok ama bizim için çok vahim.

Ondan sonra, bakın, İstanbul 2. Aile Mahkemesi Aile Bakanlığının müracaatıyla sırf çocuğu babaya vermemesi için - bunlardan bir sürü var yani bu bir tane olay değil- gidiyor İstanbul Aile Mahkemesinden "Altı ay baba çocuğa

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 27

yaklaşırılamaz kararı.” diyor. Neden? Bakın, bir öne bakın; Çocuk Teslim Tutanağı. Yasal bir işlem değil mi? Yasal bir işlemi bir mahkeme şu kararlar suç sayabilir mi? Ve sayıyor ve baba altı ay çocuğun yanına yaklaşmadığı gibi, hemen bakıyorum, 5395’in 5/1/c maddesini uygulayıp, pat, çocuğu kimsesizler yurduna atıyor ve diyor ki telefonda anneye: “Biz babayı uzaklaştırdık. Sen velayet davası aç, tedbiren velayeti al.”

Tamam, şimdi, Aile Bakanlığının ne olur arka tarafında bizim yaşadıklarımız... Özellikle Taksim’deki çocuk yurdunda çocukların, kız çocuklarının istismar edilmesiyle ilgili ben saatlerce, gece yarısına kadar Vatan Caddesi’ndeki Organize Şube Müdürlüğünde “Ne olur, bu çocukların anne-baba bilgilerini verin, biz o davaya müdahil olmak istiyoruz.” dedik fakat soruşturmanın gizliliğinden dolayı bize hiçbir annenin, babanın iletişim bilgilerini vermediler, ondan sonra o olay kapandı.

Sonra, yasalar çocuğun zorla da alınabileceğini diyor, İcra İflas Kanunu’nun 25’inci maddesi “Çocuk zorla alınır.” diyor ama o zaman 6284 diyor ki: “Aa, sen zorlama mı yaptın, al sene altı ay uzaklaştırma.” Ne yapacağız? Ha, bu kanun; bu da kanun, İcra İflas, 6284 de kanun. Oldu mu iki tane kanun birbiriyle çelişti mi, çakıştı mı? Bunda ceza alan da zaten baba oluyor.

Devam ediyoruz: Daha sonra orada yapılan, kurumda yapılan şeylerle pedagoglar... Bakın, tamamen vasıfsız pedagoglar, dünyadan bihaber pedagoglar, Aile Bakanlığının kurumlarındaki... Bakın, ben Zeytinburnu’nun kapısında yattım kalktım, Halkalı’nın kapısında yattım kalktım. Oraya hiç kimsenin yolunu düşürmesin Allah, buradaki hiç kimsenin yolunu düşürmesin. Hiç de öyle dışarıdan görüldüğü gibi... Hani, şey diyorlar: “Zeytinburnu Çocuk Bakımevi” falan. Sakın ha! Bana çocuklar içeriden telefon açıyor: “Murat Ağabey, çocuğunun rahat olmasını istiyorsan hepimize 20 lira harçlık vereceksin.” Çocuklara ben, ne o, bilmem ne AVM’de hepsine yirmişer lira veriyorum ve çocuklar şey diyordu: “Biz mahkemelere cebimizde para yokken gidemiyorken senin oğlun kurumun arabasıyla nasıl okuluna gidip geliyor?” Tam bir hapishane düzeni vardı.

Topluyorum: Bakın, hiç daha çocuğu görmeden, çocuğu bir kere bile görmeden aynı, Aile Bakanlığının dediği gibi çocuk anneye verildi ve Türkiye’de bu kadar büyük bir aile katliamı yapan bir Aile Bakanlığının kapısının önünden geçmek, aynı masada oturmak, aynı suyu içmek söz konusu dahi değildir bizim için.

Peki, bu örnekten çıkardığımız sonuçlar, bir şeyler çıkarmamız lazım. Diyoruz ki bu kararlar Adalet Bakanlığı... Yargı margı kararlarını dinlediği falan yok. Ne isterse, çocukla, anneye onu oynuyor, bunu yapabiliyor, o örneği verdim. Bakanlık uymamıştır, suç sayılmıştır, soruşturma açılmıştır, takipsizlik vermiştir. Takipsizliği veren savcı -hiç o zaman tanıımıyordum, 17 Aralıkta tanıdım- Ekrem Aydın çıktı. Hiç bilmiyordum yani “Allah Allah” falan dedim. Sonra geçici velayet alınmış ve şu anda basında aynen bu şey var -Aile Bakanlığımıza ihbar ediyorum, buradaki yetkililere ihbar ediyorum- “Yargıtay kararını tanıımıyorum.” diyen bir Bakanın olduğu yerde biz hiçbir iş birliğine yokuz, adalet yoksa biz yokuz. Allah aşkına söyleyin, cinayetleri, istismarları, vesaire vesaireyi nasıl bu kurumun yardımıyla önleyeceğiz? Biz yokuz ama sizinle, sivil toplum kuruluşlarıyla, Meclisteki bu çalışmalarında da her zaman varız.

Yapılması gerekenler çok kısa, son iki sayfada. Erkeğe ne olur? Psikolojik, duygusal... Bu duygusal şiddeti, çocuğun kullanılması, çocuğun istismar edilmesi, gösterilmemesi diye algılayın. Bunları gelin, boşanma dilekçesini aile mahkemesine verir vermez takip altına alalım. O başta iletişimi anneye, babayla çok iyi olan çocuk, boşanmanın sonunda tam bir anne ya da baba -bakın, onu ben şey yapmıyorum- fevkalade düşmanı olabiliyor, silah verseniz vurabilecek duruma gelebiliyor çünkü verilen rolü oynamak zorunda.

Dünyada görülmemiş, ömür boyu nafakayı ne olur kaldıralım. Dünyada böyle bir şey yok, bir gün evli kal, ölene kadar kadına nafaka öde. Sosyal bir devlet içerisinde bir işte çalışsanız en fazla tazminatınızı alırsınız, işsizlik fonundan belki iki sene para alırsınız ama bir erkeğe o kadın evlenmediği müddetçe ölene kadar nafaka ödetmek ekonomik şiddetin en şiddetli uygulaması.

Daha sonra, icra yoluyla ne olur çocuklarımızı görmeyelim. Haciz tutanakları, icra arabaları, icradan alınmış bilgisayarların, buzdolaplarının yanında çocuklarımızı görmek istemiyoruz. Bakın, bunları eğer çalışırsak, size söz veriyorum, ben elimden gelen her şeyi gece gündüz yapacağım, bu kadına olan şiddetlerin çoğunu, birinci etapta yüzde 50 azaltırız. 2013 Şubat ayında Komisyonda söyledim, burada huzurunuzda tekrar ediyorum, lütfen erkeklerle iş birliği yapın, biz kadınlarla varız.

Babaları ya da anneleri, şiddeti daha fazla yapıp hapse atma yolunu, ne olur bunu silin. Bakıyorum, baba hapse atılsın, anne hapse atılsın. Denetimli serbestlik, burada denetimli serbestliği hayatında görmemiş kişiler vardır. Yani, siz hapçısıyla, zarfçısıyla, katiliyle gidip parmak izi vereceksiniz ve birden hapçılardan ve zarfçılardan oluşan illegal bir örgütle bağlantınız olacak ve o örgütü daha sonra o kadına karşı kullanıyorlar, bunları babalar yapıyorlar. Ne olur o ortamlara sokmayalım. Hapsi lütfen kaldıralım. Ne icrada ne çocukla... Ben annenin de hapse girmesini asla istemiyorum. Ne diyor 341 İcra İflas? “Anne göstermezse kadına tazyik hapsi.” Hayır, tazyik hapsi, sakın ha, hiçbir anneye istemem, önünden geçmesin. Ne yapalım? Öneri: Lütfen, iki defa tekrarlanırsa velayetin alınmasına gidelim. Böyle medeni çözümlerle gidelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 28

Son olarak da velayetin sahibi anne, gösterilmemesi için, Sayın Başkanım, değerli üyeler, cinsel tacizle suçlama gibi çok ağır bir ithamla karşı karşıya kalıyoruz. Boşanma davalarında eğer çocuğa duygusal istismar varsa kesinlikle cinsel tacizden dolayı suç duyurusu yapılıyor ve hepimiz ağır ceza mahkemelerinde yargılanıyoruz. Bunun önüne lütfen geçin. Özellikle küçük yerlerdeki babalarımız bu olayı kaldıramıyor, bu itham kadını vurmaya kadar gidiyor, herkes bizim gibi sabırlı, okumuş değil. Ben de kendimi geliştirdim, ilk başta ben de daha fevriydim on beş sene önce ama şimdi, oturduk, yaptık ettik ama sonuç ne oldu biliyor musunuz? Tam beş yıldır oğlumu göremiyorum, velayeti bende olduğu hâlde göremiyorum ve bunun nedeni, Aile Bakanlığında kadın ayrımcılığının yapılmasından başka hiçbir şey değil. İsteyene belgeleri veririm. Bu konuda yasal suç duyurumuzu yaptık, Anayasa Mahkemesinde inşallah Aile Bakanlığını mahkûm edeceğiz, tamam mı? Burada buna ait, bu hikâyeye ait kitabı da önümüzdeki hafta çıkartacağım, size gönderirim.

Lütfen çocuklarla bağımızı kopartmayın. Hapis cezasını istemiyoruz. Lütfen parayla çocuklarımızı görmeyelim. Binlerce lira paralar gitti. Babanın şiddet uygulayan özne olduğunu, Aile Bakanlığı olsun STK'lar olsun her yerde şiddetin öznesi babaymış gibi bilinçaltına işlemeyin. Aydın Üniversitesindeki Aile Bakanlığı şiddet toplantısına gittik, her tarafta odunla kadına vuran babanın resmi, çocuk da ağlıyor. Bu kadar olmaz dedim, bir iki göster ama ötekileri de göster, ihaneti göster, onu göster. "Biz de şiddet görüyoruz." dediğim zaman koskocaman profesör gülererek bana "Siz şiddet mi görüyorsunuz?" dedi. Peki, o zaman bu şiddet değil de ne?

Burada sözümü bitiriyorum. Bu konuda iş birliği yapmayı öneriyorum ve inşallah, bütün ailelerimiz tekrar el ele olalım.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Vural Kavuncu geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru-cevap kısmında sırayla...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Başkanım, ikimiz konuşacağız, ondan sonra soru...

BAŞKAN – Sizin devam edecek, peki, affedersiniz, buyurun.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Sayın Başkanım, ne yazık ki kadınlarını öldüren hapisteki babalar adına da buradayım. Bunlar kadınlarını neden öldürüyorlar? Şiddet bir sonuç yani bir anlaşmazlığın sonucu. Kimse durup dururken "Sen bana boşanma davası niye açtın, ben seni öldüreyim." demiyor. Burada bir anlaşmazlık var. İşin doğrusu, benim bu sorunun Türkiye'nin şu andaki durumunda çözülmesinden yana da bir umudum yok. Ama ben ancak büyük liderlerimiz bir araya gelirse... Benim size verdiğim söz bir emanettir, emanetleri sahibine, liderlerinize ulaştırmanızı istirham ediyorum. Onlar bir araya gelirse bu sorun çözülür, başka türlü bu cinayetlerin duracağına yüzde 1 bile ihtimal vermiyorum.

Sorun aslında kadına şiddet ancak sorunun 3 görünümü var, sorun 1 tane ama sorunun 3 farklı görünümü var. Birisi, kadına şiddet; bir diğeri, Türkiye'nin nüfus artış hızının düşüşünde dünya 1'incisi olması.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne ilgisi var onunla?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Çok bağlantılı, geleceğim. Hanımefendi, Sayın Vekilim, siz burada yoktunuz belki ama ben on üç yıldır kızımı görmüyorum, rahmetli Ecevit zamanında bu Meclisin kapısını aşındırdım. Şimdi, ben devlete hizmet etmiş bir insanım, yurt dışında hizmetlerde bulunmuşum, devlete hizmetten dolayı ödül almış bir insanım ama çocuğumu göremiyorum on üç yıldır, annesinin sevgilisi benden çok görüyor, ben hiç göremiyorum.

Sorun, geldiğim noktada bugün bu Meclisin içinde üyem var, bu Meclisin içinde mağdur baba var, susuyor, "Ben bu işle anılmak istemiyorum." diyor; maaşının yarından fazlası değil, tamamına yakını nafaka ve tazminata gidiyor. Yani, size verilen paralar çocuğun geçimi için verilmiyor, misafirleriniz için veriliyor, giderleriniz için veriliyor ama mahkemeler alıyor bu parayı, erkek ne kazanırsa kazansın, ayda 100 milyar kazanan adamının maaşının, gelirinin yarısı kadına ve çocuklara nafaka. Asgari ücretli için 20 milyar tazminat şu demektir: Ömür boyu kazanıp da alacağı bir gecekondu parasını karşı tarafa, kadına teslim etmek demektir. Adam şu hesabı yapıyor: Ben ömür boyu kadına çalışacağıma öldüreyim, on beş-yirmi yıl yatar çıkarım ya da nafakadan dolayı hapse...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Böyle bir dili kabul etmemiz, Sayın Başkanım, mümkün değil, lütfen...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hakikaten...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sabretmeye çalışıyorum ama öldürmenin gerekçeleri...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Hayır, hayır, ben karşıyım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Galiba biz konuyu anladık aslında, sorulara geçebilir miyiz?

BAŞKAN – Muhammet Bey, aslında, şimdi, bakın, yasal bir sorundan bahsediyorsunuz mahkemelerin verdiği bir kararla alakalı. Bununla alakalı eğer mevcut olan yasalarımızda size göre, sorunun çözümüne yönelik yani biz şöyle bir şey, net olarak bunu lütfen özetleyin, biz bunu anlayalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 29

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Net olarak, ben size derdimi anlatayım, siz nerede çözersiniz, çözmezsiniz Allah ile sizin aranızda.

BAŞKAN – Efendim, şimdi çok zamanımız yok. Bu zamanla ilişkili olarak kısa, net, sorun nedir ve bununla ilgili çözüm öneriniz varsa bunu alalım, ancak böyle yararlanacağız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Anladık galiba, beyefendi anlattı.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Çözüm önerimiz, birincisi, dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş ömür boyu nafaka ya da gelirin tamamını tazminat ve nafaka veya nafakayı ödemediğin için ömür boyu hapis cezası, zincirleme hapis, hapisteki süreyi de ödemek zorundasınız. Bunlar olduğu sürece... Bakın, ben cinayetten, şiddetten taraf birisi değilim, ben yirmi yıllık bir devlet memuruyum, benim şiddetle bir işim olmaz ama ben olan üyelerimden duyduklarımı gelip burada anlatmakla mükellefim. “Anlat.” diyorlar, ben de anlatıyorum. “Anlatmayın.” dersiniz anlatmam.

(Oturum Başkanlığına Başkan Alev Dedegil geçti)

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bakın, bir öneride bulundunuz, dediniz ki: “Ömür boyu nafaka olmasın.” Bunun gibi net önerilerinizi...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Ve nafakanın miktarı devletçe belirlensin, mahkemelerce böyle bir milletvekiline kalkıp da 11 milyar nafaka tayin edilmesin ya da bir öğretmene kalkıp da maaşının yarısı nafaka tayin edilmesin, bunun belli bir miktarı olsun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Peki, not aldık bunları.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Başkanım, bunun dışında, 6284, dünyanın hiçbir yerinde böyle bir yasa yok. “Var.” diyen, bir tek Filipinler’de buna benzer bir yasa var. Yani, bu yasa çıkarılırken gelişmiş ülkeler nasıl çözmüş bunu, buna bakılır.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nasıl çözmüşler, siz birkaç örnek verin.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Gelişmiş ülkelerde... Nafakadan dolayı zincirleme ömür boyu hapis, bakın, üç ay ödemediniz, içeriye bir girdiniz mi çıkamıyorsunuz, ömür boyu hapis. Nasıl ödeyecek bu adam? Hapisteyken de ödemekle mükellef. “Ben bunu vururum, on beş sene yatarım.” diyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Onu demiyorum, gelişmiş ülkeler nasıl yapıyorlar?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bir dakika, karşılıklı konuşma şeklinde, bakın, tutanaklara girmiyor, kayıtlara girmiyor. Usule dikkat etmenizi rica ediyorum. Karşılıklı konuşma, bütün bu değerli konuşmalara yazık oluyor.

Siz sakın olun Beyefendi, sakın olun.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Bana anlatılanı anlatıyorum, emaneti anlatmak var.

BAŞKAN – Bir dakika, lütfen, benim sözüme de cevap vermeyin ben konuşurken, özellikle rica ediyorum sizden.

Şimdi, usulü tekrar hatırlatmak isterim.

Galiba “İçeridekilere bir de sormak lazım.” gibi bir cümle mi sarf ettiniz, öldürene?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – “Öldürenlere” dedim. Yani, sonuçta gidip hapislerde konuşuyoruz: “Niye öldürdün?”

BAŞKAN – Bakın, onlarla bu konuları konuşmak ayrı ama “Bir de onlara soralım bakalım, ne düşünüyorlar?” şeklinde bir yorum burada yanlış anlaşılır. Siz bir sivil toplum hareketi olarak 25 bin mağdur babayı, erkeği temsil ettiğinizi söylüyorsunuz, o zaman cümlelerinize çok dikkat etmelisiniz ki toplum sizi yanlış değerlendirmesin. Bu, önemli bir şeydir. Burada biz çözüm arıyoruz. Böyle bir cümleyi kişisel olarak ben çok kabul edilebilir bulmuyorum. Yani, bu, “Ölen de mi, öldüren de mi?” tartışması gibi bir alana doğru kayar ve bu Komisyon böyle bir üslup üzerinden bu meseleyi tartışmaz.

O anlamda, siz, Sayın Kavuncu, bir şey...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Son bir cümlemi, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Hayır, bir dakika, müsaade edin.

Buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi, Muhammet Bey, tabii, biz, sizleri dinlemek ve olayın değişik yönlerini algılamak için, soruna bir boyut katmak için buradasınız. Hiçbir şekilde dinlememe sıkıntımız yok ama bazı yönlendirmeler yapmamızı da lütfen normal olarak değerlendirin.

Şimdi, mesela, sizin insani boyutta, çocuğunuzla on üç yıl temassızlık durumunuzu yahut da çok büyük, hayatınızda mağduriyet getirecek derecede belki bir nafaka veya buna benzer durumunuzu, bunu anlayabiliyoruz. Yani, bir babanın çocuğunu görmemesi normal koşullarda hiçbir şekilde doğru bir şey değil, bunu algılayabiliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 30

Çözüm önerilerinizi istedik ama mesela, birkaç nokta itibarıyla, tartışmak değil veyahut da dünyada nüfus artışı en az olan 1'inci ülke durumunda değiliz. İstatistiklere göre, pek çok ülke şu anda dünyada geriler durumunda. Bu bilgi kesinlikle doğru olan bir bilgi değil; bu bir.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Aynen, aynen.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - İkincisi, mesela, nafakaların ömür boyu devam ettiği veya yüksek miktarlarda olmadığı, hani “Dünyada hiçbir ülkede yok.” dediniz ama ben daha dün bir uluslararası parlamentoda birlikte olduğum ve Başkanlığı bir Türk profesörün yaptığı, İran'da merkezi olan İslam Parlamentolar Birliğinin Başkanıyla yaptığımız görüşmede çok tesadüf bu konu geçti ve kendisi, İran'daki bu mihr belirlenen miktarlar itibarıyla çok yüksek mihirler olduğunu ve bu nedenden dolayı cezaevlerinde bunu ödeyemeyen bir sürü İranlı insanın olduğunu kendileri bir sohbet esnasında anlattı. Dolayısıyla, bununla ilişkili taleplerinizi, örneğin, nafaka miktarının belirlenmesinin şu yöntemle olması veyahut da çocuğu görme esasının şu olması, kısa notlar hâlinde iletirseniz bunlarla ilgili değerlendirmeyi Komisyonumuz yapar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii, bilgilendirmeleri de bu arada yapmakta fayda var. Adalet Bakanlığında, bu özellikle çocukların teslimi, kişisel ilişki, nafaka, velayet konularında yansıyan, özellikle Derneğin de katıldığı, görüşlerini aktardığı bu sorun alanı üzerinde başlattığı bir çalışma var. İki üç aydır, bildiğim kadarıyla, belki Hâkime Hanım da bu konuda bilgi verir, zaten Bakanlık bu alanda bir mağduriyet var ise hakkaniyet ölçüsü içerisinde bunun giderilmesiyle ilgili bir çalışmayı Sayın Bakanın oluruyla başlatmış durumda. Demek ki orada da bir rahatsızlık görülmüş. Ben burada, özellikle çok değerli hukukçularımızın da olduğu ortamda Komisyonunda şunun altını çizmek isterim: Yasalar sadece cezalandırmak için yapılmıyor, bu anlamda böyle bakmayalım, caydırıcı özellikleri, önleme ve korumada toplumun beklentisidir. Yani, bizler bir kanun maddesini Parlamento olarak üzerinde çalışıp geçirirken de özellikle Ceza Yasası'na yönelik, bunun sadece bireyi cezalandırmak, ıslah etmek değil, aynı zamanda henüz o suçu işlememiş üzerinde de bir caydırıcı etkisi olmasını isteriz. Acaba, sizin burada şikâyetçi olduğunuz, işte çocuğu görürken para yatırılması veya işte ayda iki kere gösterilmesi, birtakım bürokratik engeller çıkarılması, zorlaştırılması, yasanın bu caydırıcı özelliğine bir vurgu mudur? Bunu belki hukukçularımız da veya siz de cevaplayabilirsiniz.

İkincisi, Aile Bakanlığının özellikle Sayın Bakan Fatma Şahin Hanımefendi'nin “Yargıtay kararlarını tanımam.” noktasındaki beyanında, eğer bir baba veya bir eş, çocuğa karşı cinsel istismar, eşe karşı cinsel istismar ya da işkence, vesaire suçlardan yargılandıysa ve yargılama esnasında farklı bir karar çıktıysa veya bütün bu kararlardan sonra olay gelişmiş olup, komşular veya çocuğun şikâyeti olmuşsa bu tip dosyalar üzerinde, bu tip kararlar alabiliyor, koruma kararları. Bu da çocuğun yüksek menfaati, yani uluslararası terminolojide de çocuğun yüksek menfaati diye geçiyor. Bu şekilde, zaman zaman babadan ya da aile çevresinden çocuğun koruma kararları alınabiliyor. Tabii, biz vakaları tek tek bilmediğimiz için bunda siz genel anlamda bir şey söylediniz. Biz dosya arkasını bilmiyoruz yani “Bu vakada böyle bir karar alındı.” dediniz. Yargıtay veya hüküm olmasına rağmen Aile Bakanlığı, çocuğun velayeti babada olmasına rağmen Kuruma aldı, geçici velayetle anneye yardımcı oldu, çocuğa velayet aktarımı yaptı şeklinde. Burada tabii bunun gerekçesini bilmeden bir hüküm üzerinde burada konuşmamız mümkün değil. Yani bütün dosyalarda biliyorsunuz, dosyanın tamamına vâkıf olmak gerekir ki karar üzerinde olumlu ya da olumsuz kanaatlerimizi belirtelim.

Şimdi, bu Taksim'de belirtilen yurt da 2013'ten beri kapalı. Biliyorum, ben de orada çalışma yapmıştım. Bu Taksim'de bir kız yurdu vardı ya, 2013'ten beri... Haklısınız yani olmaması gereken bir şeydi, Türkiye'ye yakışan bir yer değildi, zaten 2013'ten beri de orası da kapalı. Bu arada onun da kayıtlara geçmesini isterim.

Şimdi, sırasıyla ben bu konuda söz vereceğim ama hem sorular hem cevaplar hem önerilerin, bu problemin çözümüne yönelik olmasını rica ediyorum yani tarafların birbirini suçlayıcı değil de şu Komisyonu aydınlatıcı ve rapora katkı sağlayan bir usul rica edeceğim.

Sayın Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, Derneğin bize iletteği iki ayrı doküman var. Bir tanesi yani nispeten daha iyi olan, Derneğin ne yaptığını, neyi amaçladığını belli eden, şu daha kalın olan doküman. Ama orada yazılanları neredeyse sıfıra indiren bu doküman var elimizde. Şimdi, bakın bu dokümandan okuyorum ve yani Sayın Başkan Yardımcımızın da söylediği gibi böyle büyük büyük genellemelerle ve genellemelerin ötesinde de çok tuhaf suçlamalarla dolu bu. Bir kere, bu boşanan kadınların büyük bir çoğunluğu sanki kendilerinin yarı yaşındaki erkeklerle evlilik dışı ilişkiler sürdürüyorlar, bunu da üstelik küçük çocuklarının gözünü önünde yapıyorlar gibi defalarca bu söyleniyor.

Bakın, evli kadınların çoğunluğu, İzmir'de yüzde 60, bu rakamlar nereden geliyor bilmiyorum, boşanmayı...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – İstatistikten efendim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir dakika efendim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 31

Kendi geleceğini garanti altına almak olarak...

BAŞKAN – Affedersiniz.

Usule dair son hatırlatmamı yapmış oluyorum: Bir daha hiçbir milletvekilinin sözünü kesmiyorsunuz, son hatırlatmadır.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evli kadınların çoğunluğu –bu dokümandan okuyorum, İzmir’de yüzde 60-boşanmayı kendi geleceğini garanti altına almak olarak görmektedir. Yani boşanmış kadınlar –kendi çevremizden biliyoruz-boşanmanın ne kadar dramatik bir olay olduğunu bilen insanlar için bu, inanılacak bir şey değil. Anne, aldığı para ve kendi maaşıyla -boşanmış bir öğretmen arkadaşımız diyor, boşanmış, bu öğretmenden aldığı para ve kendi maaşıyla- 20 yaşındaki sevgilisiyle tatile çıkıyor, üstelik 13 yaşına gelmiş kızı da yanında olduğu hâlde. Başka bir şey daha, genel olarak bu, kadın, erkekten aldığı bu paralarla, ömür boyu özgürce ahlak dışı bir hayat yaşıyor. Çünkü herhangi bir erkeğin karısı olup da onunla aynı hayata katlanma yoluna girmektense yarı yaşındaki gençlerle, üstelik kendi çocuğunun gözü önünde özgür bir hayat yaşıyor. Başka yerden, İstanbul Levent’te falan, kadın adamın ailesine ait eve böylelikle rahatça dostunu almaktadır. Psikolojik şiddet gördüm diye evden atılmış erkek, dostunu almamış.

Şimdi, bütün bunları okuduğunda insanın, bu Derneğin yaptıklarına inanası gelmiyor. Aynı şey nafakayla ilgili. Mesela Sayın Başkan dedi ki: Nafakanın miktarını yargıçlar belirlemesin, devlet belirlesin. Devlet belirleyemez böyle bir şeyi, çünkü şu kadar miktarı her baba karısına şu kadar veya her erkek boşandığı karısına şu kadar para ödeyecek diye bir para konamaz. Elbette ki bu orantılı olacak, duruma göre olacak ve bütün bu orantı, durum, vesaire hâkim önünde belirlenecek.

Şimdi, gene benzer şekilde mesela, İzmir’de –öbür şeyden okuyorum- ayda yaklaşık 1.000 dolar kazancı olan bir öğretmen babaya, maaşının 100 katı yani 100 bin dolar tazminat vermesine hükmetti mahkeme diyor. Öyle bir şey olamaz yani Türkiye’deki mahkemeleri biliyoruz, hiçbir mahkeme bir öğretmene 100 bin dolar tazminat vermesine hükmetmez. Hükmetmişse eğer demek ki bu adamın başka yerlerden çok büyük geliri vardı. O gelire orantılı olarak hükmetti.

Şimdi, dolayısıyla, yani bütün bunları görünce... “Parayla çocuk görmek.” dedi öbür arkadaşımız. Gene bu, hukuk devleti nosyonuna ters bir şey. Bu ancak şu şekilde olabilir: Baba, nafakaya hükmedilmiştir, parayı ödemiştir, çocuğunu da görmek istiyordur. Kadın, son çare olarak mahkemeye başvurup “Bu paranın şu kadarını ödediği takdirde ancak çocuğunu görebilir.” demiştir, o şekilde ödenmiştir.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Dediği o değil.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nedir?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – İcra giderleriyle ilgili o dediği şey.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Veya her neyle ilgiliyse ama yani durduk yerde “Para vermezsen çocuğunu göremezsin.” gibilerinden bir şeye, bir mahkeme, “Parayla çocuk görebilirsin her seferinde.” diye bir mahkeme karar veremez. Türkiye’de hukuk tartışmalı hâle gelmiş olabilir ama bu kadar da tartışmalı değil.

Şimdi, dolayısıyla, açıkçası ben bütün bunları dinlediğimde, evet, ortada bir sorun olabilir, bu boşanmış erkeklerle ilgili. Bu soruna da eğilmek, işte sorunlar neyse bunları mantıklı bir şekilde, daha makul bir şekilde ele almakta yarar olabilir ama bize verilen bu dokümandan, benim çıkarsadığım gerçekten de bu şikâyetlerin ciddiye alınabilecek şikâyetler olmadığı şeklinde. Çünkü, hakikaten de o kadar büyük önyargılar var ki burada. Bütün boşanan kadınların kendi yarı yaşındaki sevgililerle zevküsefa içinde yaşadıkları, çocuklarının gözü önünde bunu yaptıkları, vesaire gibi öyle anlamlar çıkıyor ki buradan insan hani empati duyacaksa “Bu erkekler için de bir şey yapılması lazım gelir.” diyecekse bile şunu okuduğunda anında bundan vazgeçiyor.

Dolayısıyla, açıkçası ben bu örgütü dinlememizin pek de yararlı olduğu kanaatinde değilim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Siz notlarınızı alın lütfen, hepsine birden cevap vereceksiniz.

Sayın Bakbak, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Şimdi, bazı konular var velayet annelerde de olabiliyor, velayet annelere verilip çocuk babada kalabiliyor, velayet babaya verilip çocuk annede kalabiliyor. Bu vakaları, şiddet vakalarında da biz gözlemliyoruz. Zaman zaman velayet anneye veriliyor, çocuk maddi durumla babanın... Siz “Para verip görüyorum.” diyorsunuz, öyle vakalar da var ki çocuk, maddi durumun babada olmasından dolayı babayı tercih eden vakalar da var ve anne göremeyip mağdur olan vakalar var. Yahut, velayet annede olup da babaya hiç çocuğu göstermemek için de çocuğun kaçırıldığı, yurt dışına kaçırıldığı vakalar da var. Bu olaylar farklı farklı.

Olayın, aslında biraz önce Başkanımızın dediği gibi her olayın kendi içinde farklı değerlendirilmesi gerekiyor. Acaba çocuk babaya gösterilmiyorsa bunun altındaki sebebiyet nedir ya da kontrol altında gösteriliyorsa? Bu vakaların çok iyi incelenip değerlendirilmesi gerekiyor. Hepsini bir bütün değil hepsi aynı vaka değil. Hâkime hanımın kendi sunumunda yapmış olduğu vaka beni çok etkiledi. Çocuğunun mezuniyet gününde çocuğumun mezuniyetine gitmedim. Bu vakalar da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 32

var eksiklikten dolayı, aynı, görülmeden dolayı kaynaklanan bu tür vakalar da var. Biz bunlara da karşısız tabii ki. Önemli olan adaletin yerine getirilmesi, hakkaniyetin yerine getirilmesi. Biz ne kadının haklı olduğunu ne erkeğin haklı olduğunu savunmuyoruz, biz adaleti savunuyoruz aslında. Herkesin çocuğunu görme hakkına sahip olabilmesi, ona ulaşabilme hakkının da ben adalet tarafından önemli olduğunu düşünüyorum. Muhakkak ki bunlar değerlendiriliyordur ama iç katındaki olayların her birinin çok büyük farklılıklar gösterdiği bir konu var burada önümüzde. Olayların çok iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Ben şu konudaki görüşünüzü de, bu yargıyı da hiç doğru bulmadım: Bu şiddetten dolayı, bu gösterilememe vakasından dolayı eşini öldürmeye teşvik olayını, sanki bu bir teşvik edici bir unsur gibi hiç kimsenin, hiçbir şekilde başka birinin canını alma gibi bir lüksü bulunamaz, bu konuyu kesinlikle kabul etmiyorum. Ne şartlarda olursa olsun, ne kadının erkeği, ne erkeğin kadını bu şekilde ki bir özgürlüğü yada lüksü bulunamaz, böyle bir hak bulunamaz.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan, buyurun.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Doğrusu ilginç bir şeye de geldik yani sorunun ilginç bir boyutuna da göz atmış olduk bence. Bu sunumları dinledikten sonra, özellikle boşanmış babaların yaşadığı sorunları aksettiren arkadaşlarımızı dinledikten sonra. Boşanmış ailelerde boşanma sonrası kadına yönelik gerçekleşen şiddetin oranı, tespiti, nedenleri noktasında da çok ciddi verilere ihtiyacımız var demek ki. Bu konuda da araştırma ve sonrasında çözüme yönelik tespitlere de demek ki ihtiyacımız var. Çünkü, ailelerde yaşanan şiddet sonrası ya da geçimsizlik sonrası gerçekleşen boşanmadan sonra her şey çözülmüyor anlaşılıyor. Boşanma sonrası yaşananlar yeniden şiddete maruz bırakabiliyor, onu görüyoruz.

Şimdi bu oran nedir? Bunu biliyor muyuz Sayın Başkanım? Onu tam olarak ben şu an bilemiyorum ne yazık ki. Mesela, mahkemelerde boşanma sonrası gerçekleşen, işte adalet yerine geldi mevzu kesinlikle, demek ki sorunlarımızı tamamen çözümüyor ve kadın hâlâ bu manada belli sorunlarla karşılaşılıyor ve yine iş dönüp dolaşıyor toplumsal bilince odaklanıyor, yine eğitime odaklanıyor, yine rehabilitasyona odaklanıyor. Bu konu muhtemelen bizim raporlarımıza girecek diye umuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Orhan.

Sayın Aydoğan, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Gelen dernek yöneticileri, kadına şiddetin neden ve sonuçlarıyla ilgili bir değerlendirme yapmışlar. Bu değerlendirmeyi şöyle bir okuduğumuzda yani bizim burada yapmak istediğimiz çalışmaya ve çıkartmak istediğimiz sonuçlara son derece ters değerlendirmeler olduğunu ifade etmek mümkün.

Şimdi, yani şu cümle bile sizin burada olmamanızı gerektiriyor yani bu toplantıda olmamanızı gerektiriyor.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Ben elçiyim.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – “Kimse, durup dururken cinayet işlemeyeceğine göre boşanma aşamasında neler oluyor da erkek bunu kaldıramayıp ömür boyu hapis pahasına cinayet işliyor veya intihar ediyor.” Yani bu cümlenin başından sonuna kadar, burada oturan herhangi bir kadın arkadaşımızın ya da erkek arkadaşımızın kabul etmesi mümkün değildir. Yani bir erkeğin boşanma aşamasında kadını yani ayrılacağı eşini öldürmesini siz “Nedeni var ki ondan öldürüyor.” diyorsunuz yani bunu kabul ediyorsunuz. Yani bizim burada yapmak istediğimiz çalışmaya, çıkartmak istediğimiz sonuca son derece ters bir değerlendirme. Yani bizim böyle bir tanımlamayı, değerlendirmeyi kabul etmemiz mümkün değildir. O nedenle, yani elçiyim diye bir şey yok, yani biz zaten bu zihniyeti ortadan kaldırmak için uğraşıyoruz, onun için bu toplantıyı yapıyoruz, onun için bu Araştırma Komisyonu kuruldu, zaten erkekler geliyor ve hepsi şunu diyor: “Ben eşime dava açtım, o da gitti bana karşı dava açtı, açmamalıydı, ben de gider onu vururum.” Ya da farklı bir şey yani, onu size söyleyeyim.

İkinci olarak, burada yapılan değerlendirmelerden şunu çıkarmak mümkün: Sanki Türkiye’de kadınlar, sadece ve sadece boşanmak için mahkemelere gittiğinde boşandıktan sonraki yaşamlarını garanti altına almanın tek yolunu nafaka olarak görüyorlar, bunun için gidip mahkemelere başvuruyorlar ve aldıkları nafakalarla ömür boyu yaşıyorlar yani böyle bu tip absürt değerlendirmeler. Bu toplumda, hele hele Türkiye gibi bir toplumda kadının sadece nafaka almak için eşinden boşanmak için mahkemeye başvurması, üstelik işte mahkeme koridorlarında bir sürü çileli bir yaşamı hayatı yaşaması mümkün değildir. O nedenle, yani bir şeyin nedenini iyi anlamak gerekir. Burada sizin yaptığımız tespitler, değerlendirmeler hepsi bize göre son derece yanlış tespitler ve değerlendirmelerdir.

BAŞKAN – Tamamladınız mı Sayın Aydoğan?

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) - Birkaç not almıştım da onları nereye yazdım diye şey yapıyorum.

BAŞKAN – Sonra tekrar bulduğunuzda belki...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yani, sizin burada sunduğunuz raporların bizim yürütmek istediğimiz çalışmaya bir katkı sunacağını ben sanmıyorum.

Geldiğiniz için teşekkür ederim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 33

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hülya Güven...

Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan .

Aslında, yani özür dilerim sunumu izleyemedim fakat şu notları alınca bazı sorulara takıldım, izin verirseniz ben onları öğrenmek istiyorum:

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Bir de İzmir hep, gavur İzmir ya!

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Evet, hep İzmir’de mi oluyor?

Tabii, burada, her şeyden önce, Ayşe Paşalı ölüm gerekçesini hak etmiş gibi gösteriliyor, bu doğru değil, yani orada yanlışlık var ama onun dışında, mesela bin dolar kazancı olan bir öğretmen 500 dolar nafakaya bağlandıysa -bilmiyorum burada hukukçu arkadaşlarımız da var- yani belli bir oran tayin ediliyor bildiğim kadarıyla nafakayı bağlamak için, yoksa çok böyle rastgele rakamlar verilmiyor diye biliyorum ben. Onun gibi, İstanbul’da 1.240 lira alırken bin lira nafakaya hükmedilmesi yani babayı 240 gibi bir rakam layık görülmüş ve bunun gibi birçok örnek var aslında, yani bunlar çok ekstrem. Yani eğer anne çocukları babaya göstermiyorsa hukuk yoluyla bunun düzeltilme şansı olduğunu da biliyorum, birçoğu da o şekilde gösteriliyor. Hâkimlere biz diyoruz kadınlara karşı kararlar veriyor, demek ki erkeklerle karşı da veriyorlar gibi bir sonuç çıkıyor o zaman, böyle bir sonuç çıkıyor. Bu iddialar önemli iddialar, yani babaya bu kadar düşük aylık bırakacak şekilde nafakaya tabi tutulmaları, bunların örnek dava kararları var mı, yani onları görmek isterim.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hepsi var efendim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Peki, o zaman o hâkimlere dava açılmadı mı, bunu veren hâkimlere?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hayır.

BAŞKAN – Notlarınızı alın, hâkime dava açıldı mı diye soruyor, alın notunuzu hemen.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Yok mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Orhan, bir şey mi ilave edeceksiniz?

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Evet Başkanım.

BAŞKAN - Buyurunuz.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, biraz önce de değindiğim gibi, Boşanmış Erkekler Derneği var ve bu derneğe üye 25 bin tane erkek var, bu az bir sayı değil, çok büyük bir sayı ve bu insanlar kendilerini burada ifade ettiklerini düşünüyorlar, oraya başvuruyorlar, onların politikalarını beğeniyorlar, söylemlerini kabul ediyorlar ve orada birilerine bir mesaj vermeye çalışıyorlar, bir şey kabul ettirmeye uğraşıyorlar.

Şimdi, biz başkanlarımızı dinliyoruz, onların dernek faaliyetlerine, anlayışlarına ve fikirlerine, bu konuya bakışlarına baktığımızda birbirine ters şeyler, olmaması gereken bazı ifadeler var ya da anlayışlar var kadına yönelik gerçekleşen şiddete doğru gidebilecek şeyler de var bu derneğin faaliyetleri içerisinde ve bu insanlar da burada kendilerini ifade ediyor. Demek ki bir sorun var, yani burada değerlendirilmesi gereken asli konulardan biri aslında, buraya gelmelerinde de çok büyük bir mantık var, gelmiş olmaları da tesadüfi de olsa çok büyük bir şans bence. Bu konunun üzerine gitmek lazım, yani gelmeyin ne hâliniz varsa görün, biz de sizin üzerinize ya da ilişkilerinize ya da yaptığınıza kesinlikle göz yumalım diye bir şey kesinlikle bizim anlayışımıza ters olur ve bunu kesinlikle değerlendirmek lazım. Çünkü 25 bin kişi buna başvuruyorsa bir sıkıntı var demek ki ve bunun üzerinde de gerçekten uğraşmak gerekiyor -yeni bir alan olarak gördüm ben bunu- buraya gelmelerinde bence fayda olmuş oldu.

BAŞKAN – Kesinlikle, ben de çözüme katkı sağlayacağımızı düşünüyorum.

Sayın İsmet Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Boşanmış Erkekler Derneğinin sunumu için teşekkür ediyorum tamamını izleyememiş olsam da. Sayın Orhan’ın da söylediği gibi bir sorun elbette var, hep söylüyoruz zaten sosyal olaylar tek yanlı olmaz, mutlaka iki tarafı vardır ama bu asla insana sosyal olayların Allah korusun cinayetle şiddetle sonuçlandırmaya götürecek bir hak ve hukuk vermez. Yani hiç kimsenin ötekine baskı kurması, şiddet uygulaması, öldürmesi -şartlar ne olursa olsun hangi olayla karşılaşırsa karşılaşılsın- imkân vermez ve vermemelidir de.

Şimdi, çocukları parayla görme konusu var. Haciz memuruna ücret yatırıyor arkadaşlarımız, çocuklarını görüyorlar, onun gerekçesi şu Başkanım: O gün size bir görevli tahsis ediliyor, ondan dolayı bu yapılıyor ama ben de şuna katılıyorum, eğer baba risk gruplarından değilse... Onun için bir toplumsal risk grubu tahlilinin yapılması lazım, çalışmaların hiçbirinde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 34

onu görmedik, onun için önceki konuşmamda iklim şartlarına, coğrafi şartlara, yetişme şekline, kültürüne, örfüne, âdetine uygun bir risk bölgesi ya da risk grublarının araştırılması gerekir diye söylemişim.

Kuşkusuz ki hiçbir evlilik aile birliğini sonlandırmak ya da bozmak için kurulmaz, bu arada birtakım gelişmeler insanları bu sonuca götürüyor, eşler ayrılabilirler ama söylediğim gibi, bunun sonuçlarının toplumda ve bireyler üzerinde ve gelecek nesillere hakikaten miras olarak acı bırakacak hiçbir yöntemi meşru kılamaz.

Çocukların ortak velayetini tekrar gündeme getirmek istiyorum. Yani annede ve babada hakikaten risk grupları arasında değilse bireyler yani velayetlerinin ortak verilmesinde bu görme, görülme... Yani çocuklar özgür bırakılmalı, istedikleri zaman anneye istedikleri zaman babaya gidebilecek noktada bir düzenleme yapılmalı ama risk grupları varsa tabii ki çocukları riske etmemek için elden gelen yapılmalı. Bu hususta sadece size müracaat edenler 25 bindir, zannediyorum sayı daha fazladır.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – 1,5 milyon...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yani bilmiyorum istatistikleri ama sayı daha fazladır, belki onlara da ulaşarak iki taraftan da meydana gelen bu olayları bir derleyip toparlayıp bunların istatistikleri üzerinden bir sosyolojik okuma yaparak raporlara girecek sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Murat Göktürk, buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de konuşmama başlarken öldürmenin bir hak olamayacağını kesinlikle herkesin bilmesi gerektiğini vurgulayarak başlamak istiyorum. Yani bunun bir gerekçesi olamaz, nafaka ödememek için de, tazminat ödememek için ya da başka türlü. Tabii, bunu söylerken ben damdan düştüm bana damdan düşeni getirin gibi bir psikoloji olabilir arkadaşlarda ama ben hukukçuyum biliyorsunuz, bu meselenin içindeyim yıllarca bu tür hadiselerle uğraştık ve her zaman bunun böyle sonuçlanmaması için elimizden gelen gayreti gösterdik, böyle olması gerekiyor.

Tabii, burada, arkadaşlarımızın bulunuyor olması her ne kadar üslupla ilgili bazı sıkıntılar yaşadysak da bence değerli. Çünkü, bir sorun var ve biz bu sorunu ararken sadece tek taraflı dinleyerek sonuca ulaşmayı çalışıyoruz, tabii bu doğru bir yöntem şekli olmazdı, eğer bu eksik olsaydı. Buraya gelip dertlerini ifade etmeleri gerektiğini düşünüyorum ama bir sorun var, dilin tekâmül ettirilmesi lazım yani burada temsil edilen kitle çok büyük bir kitle ve bunun tekâmül ettirilerek ne olması gerekliliği hususunda daha bilimsel, daha profesyonel bir çalışma yapmaları gerektiğini düşünüyorum âcizane.

Boşanma hukukuyla ilgili zaten Komisyonumuz çalışmaya başladığından beri acaba yeni bir usule ihtiyaç var mıdır sorusunu hemen hemen bütün katılımcılara sormaya gayret gösterdik. Neden? Çünkü burada farklı bir şeyler var, yani bir aile yapısı içerisinde bir müdahale söz konusu oluyor. Üçüncü şahısların aileye müdahalesi her zaman sıkıntılı sonuçlar meydana getiriyor. Yani bu müdahale olmadan önce bu sebepler ortaya çıktığı andan itibaren, daha farklı bir yöntem geliştirerek acaba bunlar önlenebilir minin çarelerini soruyoruz ve nihayetinde de bir karar verildiğinde bunun infaz şeklinin nasıl olması gerektiğini bu Komisyon tartışıyor ve bu Komisyon sonuçta bir rapor yazacak, bir yasal düzenleme belki yapmayacak. Yani, burada bizim zaten çalıştığımız Komisyon kanun üretmek üzere çalışan bir Komisyon değil, Araştırma Komisyonu ve nihayetinde tespitleri tavsiye niteliğinde ilgili kuruluşlara bildireceğiz, yani arkadaşlar konuşurken bu hususta da bir algı yapılması olduğunu ben fark ettim. Yani burada söylediklerimizi kanunlaştırın gibi bir şeydeler, hâlbuki öyle değil, bu Komisyon bir Araştırma Komisyonu.

Yine, hemen hemen her konuşmacıyla ilgili her sunum yapan STK temsilcisi ya da ilgili arkadaşlarla ilgili sorduğumuz bir husus vardı: Şimdi, meselenin karşı tarafı olarak şunu sormak istiyorum, her meselede de aşağı yukarı buna şahit olduğum için bunu sormak istiyorum: Psikoloji rehabilitasyon hakkında ne düşünüyorlar? Yani şimdi hadise ortaya çıktı, bazı problemler yaşandı –tırnak içinde söylüyorum kimse alınmasın- herkese deli muamelesi yapma derdinde değiliz ama buradan şunu anlıyoruz: İnsanlar bir rehabilite edilmeye ihtiyaç duyuyorlar ve bu hususta ne düşünüyorlar, yani bunu merak ediyorum.

Nafaka konusunda kısmen haklılar, nafaka ve tazminat konusunda ama tamamen değil. Şimdi, mahkemeler şöyle değerlendiriyor -burada hâkimimiz de var- velayetle ilgili olarak eğer çocuk sayısı 1'den fazlaysa ya da 1'se önemli değil ve karşı tarafa verilmişse ve ekonomik olarak da gücü yoksa ve ailenin evlilik devam ederken bir tane geliri varsa, tek gelirleri varsa, onu aile devam ederken nasıl harcanıyor idiyse ona uygun bir yöntemle dağıtmaya çalışıyor, yani bu işin kuralı bu ve burada hakkaniyet ölçüsünden ayrılmamak gerekiyor. Bazen bu elde edilen gelirin ikiye bölünmesi şeklinde oluyor, çocuk sayısı fazla olur velayet karşı tarafa verilirse çocuk sayısıyla çarpıldığı için babaya veya anneye –neyse, her kimse- gelir bırakılıyor, eşe ve çocuklara diğer oranda gelir bırakılıyor. Ama istisnalar olmaz mı? Oluyor her zaman olduğu gibi. Hâkim, olayın ağırlığını düşünerek, işleniş şeklini, kusurunu, ağırlığını düşünerek daha farklı davranabiliyor ama şu bir gerçek - maalesef bu böyle- nafaka hususunda sürekli bir nafaka anlayışımız var yargıda. Yani, bir nafakaya hükmedildikten sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 35

şartlar çok değişmedikçe ve kusurla birlikte nafaka da verilmişse her yıl ya da uygun periyotlarla -şimdi üç yıl zannediyorum- artırım için imkân var ve bu sürekli olarak gündeme getiriliyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çocuklar 18 yaşına gelince hâlâ ödüyor mu?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Eğitim devam ederse ödüyor. Veya muhtaçlık durumunun belli süreleri, belli şartları var ama eğitim devam ederse istisnasız ödüyor, eş evleninceye kadar ya da bir gelir elde edinceye kadar ödüyor yani sürekli bir gelir oluncaya kadar. Dolayısıyla, burada özel olarak bire birde farklı hadiseler yaşanabilir ama genel olarak uygulamada, mahkemelerimizin hem tazminat noktasında hem de nafaka noktasında, nafakayı ve tazminatı hükmederken hakkaniyet kurallarıyla hareket ettiğini düşünüyorum. Ama, nafakada bir süreklilik var, bu hususta bir öngörü olabilir mi ya da nasıl değerlendirilir, tabii o Komisyonun takdirinde olacak bir husus.

Teşekkür ediyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Ben bir şey sorabilir miyim.

Nafaka ayarlanırken veya düzenlenirken aylığın ne kadarı... Belli bir kuralı var mı, yoksa istediği rakamı mı?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – İsterseniz bu hususu, hâkimimiz burada, gördüm hâkime hanımı...

BAŞKAN – Şimdi, zaten hâkime hanıma bir söz vereceğim bu konuları toparlaması için.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yani, bire bir daha sağlıklı olur.

BAŞKAN – Daha iyi olacak öyle.

Şimdi, aile mahkemesi hâkimi var, Sayın Zeynep Öksüzoğlu.

Buyurun, siz bu konularla ilgili bir açıklama yapın.

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de bu yurt dışında ömür boyu dil dedi ya arkadaşlar, o doğru mu?

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Onu söyleyeceğim efendim, söyleyeceğim.

Şimdi, ben de sayın vekillerin bazı eleştirilerine katılıyorum. Şiddetin mazur görülebilecek hiçbir hâli yok yani hiçbir şekilde işte “Kadın onu yaptı da öldürüldü.” demenin haklı bir şeyi yok. Erkekler de yapıyorlar, erkekler kadınlardan daha çok eşlerini aldatıyorlar. Erkekler aldattığı zaman elinin kiri, kadının ki namussuzluk diye bir düşünceye ben kesinlikle katılmıyorum, bunu belirtmek istedim.

Şimdi, icra yoluyla görme büyük bir sıkıntı ancak bunu erkek dernekleri de çok bilmiyor, uygulaması da çok yok ama icra yoluyla almaya zorlamanın iki sonucu var. Bir: Velayet hakkını kötüye kullanmaktır, velayetin değiştirilmesi sebebi olabilir sürekli icrayla almaya zorlamak, karşı tarafı zora sokmak için. Bu konuda dava açabilirler ve velayet değişikliği sebebidir bu. Bir de icra masraflarını karşı taraftan talep edebilirler. Aile mahkemelerine bu konuda dava açıldığı zaman, bunun örnekleri var, verilmiş kararlar var, Yargıtaydan geçen kararlar var, karşı taraftan bu masrafları yani kasıtlı olarak karşı tarafı zorluyorsa icra mahkemelerine açıyorlar, icra mahkemeleri -o icra teknik mahkemelerdir- reddediyor o davaları. Aile mahkemelerine açıldığı zaman bunlar kabul ediliyor, geçmiş kararlar da var yani o konuda bence yanılıyorlar.

Şimdi, ebeveyn yabancılaştırma sendromundan bahsedildi. Bu var, gerçekten, yanında olan ebeveyn diğer ebeveyn yabancılaştırıyor, onu kötülüyor, babaanne kötülüyor, anneanne kötülüyor, bu yapılıyor ancak bu da velayet değişikliği sebebidir. Gerçekten, karşı taraftan nefret ettirecek şekilde çocuğa davranışı varsa bu konuda uzmanlardan rapor alıyoruz, üniversite hastanelerinden rapor alıyoruz ve velayet değişikliği sebebidir, böyle verdiğimiz kararlar da var. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının müdahil olduğu davalar var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine çok gitmiş, benim kendi gördüğüm de bir dava var ebeveyn yabancılaştırma sendromuyla ilgili. Yani, hep erkekler aleyhine değil. Velayet değişikliğini, anne göstermiyordu, ısrarla göstermiyordu çocuğu, defalarca hapsen tazyik almıştı, “Velayet hakkını kötüye kullanıyor.” diye velayeti değiştirdik, babaya verdik, Yargıtay onadı ve babanın cinsel istismar iddiasında bulunmuştu anne, onlarda baba beraat etti. Yani, hep kadınlar lehine kararlar veriliyor değil, erkekler lehine verdiğimiz kararlar da var. Bizim ölçümüz çocuğun üstün yararı, Sayın Başkanımın da söylediği gibi velayet düzenlerken çocuğun üstün yararı. Yani, bir baba “On üç yıldır ben çocuğumu görmüyorum.” diyorsa kendi eksikliğidir diye düşünüyorum çünkü dava açabilir. On üç yıl göstermiyorsa, bu, velayet hakkının kötüye kullanılmasındır, dava açabilir. Göstermemenin istisnaları vardır, çocuk istismar edilmişse, çocuğun hayatı tehlikeye atılmışsa yanındaki ebeveyn tarafından, anne ya da baba, ikisi de olabilir.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ya da nafaka ödemiştir.

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Yok, nafakayla ilgili göstermeme diye bir şey yapamaz, kimin yanındaysa, o kendi aralarındaki alacak verecek sorunudur. Biz hâkimler, zaten şahsi ilişkiyi düzenlerken, velayeti düzenlerken yani ananın, babanın görme hakkından çok çocuğun hakkı diye düşünürüz. İnsanın annesi, babası dünyanın en kötü insanı olabilir ama onun annesidir, babasıdır, onu yıkmamak için yani biz karar verirken öyle düşünürüz. Yani, o konuda baba görmüyorsa on üç yıl, anne kaçırıyorsa kesinlikle velayet değişikliği davası konusu olabilir ya da dediğim gibi, çocuğun hayatı tehlikeye girmiştir baba yanındayken ya da anne yanındayken ya da cinsel istismara uğramıştır, başka bir şey vardır, aksi hâlde bu durumu ispat ederlerse mahkeme lehlerine karar verecektir diye düşünüyorum, bunun çok fazla da örneği var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 36

Şimdi, icra yoluyla alma konusunda -Sayın Başkanım da bahsetti- Adalet Bakanlığının bir çalışması var, bazı toplantılarına ben de katıldım. Bu para ödeyerek değil de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı uzmanları ya da mahkememiz bünyesinde bulunan uzmanların eşliğinde çocuk teslimi konusunda çalışmalar var.

Nafaka ve tazminat miktarı konusunda da söylemek istiyorum. Nafakaya, tazminata hükmederken kişilerin geliri, evlilik süresi, kusur durumu, hakkaniyet esasları, sosyal ekonomik durumlarının hepsine bakarız ve ona göre hükmederiz. Yani, 100 bin dolar bir tazminata hükmetmek... Benim yeni Yargıtaydan geçen bir dosyam var, holding patronu, 600 bin lira kabul edildi en yüksek rakam, holding patronu gerçekten. Sebepsiz zenginleşme aracı olmamalıdır verilen tazminat, bu pek çok Yargıtay kararında da var. Yüksek verdiğiniz zaman da bozuyor zaten Yargıtay. Yani, çok çok yüksek şeyleri, basından izliyoruz, işte İstanbul sosyetesini, mesela en yüksek 300 bin liraya hükmetti, çok çok zengin insanlar için. Yani, o kadar da çok yüksek tazminatlara hükmedilmiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de galiba kadın nasıl bir hayat yaşıyorsa onun altına düşmesin diye de hâkim bakıyor değil mi? Yani, lüks bir hayat yaşarken birdenbire gecekonduda oturmak zorunda kalmasın...

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Tabii, ekonomik yaşam standardına da bakıyoruz, gelir durumuna, yaşam standardına bakıyoruz. Hatta, nafaka konusunda Yargıtayın da çok kararları var yani çok çok zengin bir kocanın eşiyken, eşin aldattığı, kocanın aldattığı bir dosyada kadının SSK emeklisi maaşı var diye “Yoksulluk nafakası veremezsin.” dedi Yargıtay. Yani, kadınlara o kadar da yüksek nafakalara hükmedilmiyor, gelirlerinin oranlarına göre... Ha, istisnaları vardır, katılıyorum, kesinlikle istisnaları vardır, tazminatta da çünkü kıstas yok, şu kadar oran gelirin, mal varlığının bu kadarı diye bir oran yok. Bu dosyanın durumuna göre hâkimin takdir hakkı ama Yargıtay da buna çok müdahale ediyor yani tek başına hâkimin kafasına kalan bir şey değil, Yargıtay da müdahale ediyor buna.

Şimdi, 6284’te... Tek tek hep not aldım, cevap vermek istiyorum. Yani, gerçekten, delilsiz, belgesiz verdiğimiz için pek çok arkadaşım da benim gibi düşünüyor. Mesela, önceden “suçlu” deniyordu, 4320’de de vardı, “kusurlu eş” deniyordu, kusurlu eş bile demiyoruz ki incitmeyelim diye, “tedbiri istenen”, “aleyhine tedbir verilen” diyoruz çünkü bu bir tedbir kararı sonuçta, tarafları incitmek için... Çünkü, kusur araştırıyoruz, bilmiyoruz daha, sadece taleple verdiğimiz kararlar. Gerçekten buna dikkat ediyoruz, bunu aramızda da tartışıyoruz hâkimler uygularken.

Uzaklaştırma kararında şahsi ilişki düzenlemek mümkün her zaman, zaten kanunda da hüküm var. Mahkeme velev ki vermedi, taraf gelip müracaat ettiği zaman, “Ben çocuğumu göremiyorum.” dediği zaman kesinlikle şahsi ilişkiyi de düzenliyoruz.

Şimdi, tebligat sorununa katılıyorum. Evden eş uzaklaştırılıyor ama arkasından boşanma davası açılıyor, tebligat o eve yapılıyor, aslında usulüne uygun, haber alamıyorlar. O konuda da hâkimlerin dikkat etmesi lazım ama biz bunu bu kanun çalışmaları yapılırken Emniyet Müdürlüğüyle de görüştük, hatta formda şimdi birden çok adres alıyorlar, onu ben özellikle istedim “Gideceği yerin adresini alın evden uzaklaştırıldığı zaman...” ve gideceği yerin de adresi alınıyor ve tebligat mümkün olabiliyor. Dikkat edilmeyebiliyor, haksızlık oluyor yani haberi olmuyor davadan, cevap verme hakkı engellenebiliyor ama birazcık dikkatle bunun da önüne geçilebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Var mı eklemek istediğiniz herhangi bir şey?

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Notlarıma bakıyorum.

Şimdi, cinsel taciz iddiası, gerçekten bu çok kullanılan bir şey. Bu konuda birkaç yıl önce çocuk psikiyatrlarıyla, aile mahkemesiyle, çocuk hâkimlerinin çalıştığı bir sempozyum yapıldı. Yani, bu trend, diğer eşe göstermemek için cinsel taciz iddiaları var ama gerçekten araştırıyoruz bunu, çok ciddi araştırmalar yapıyoruz, uzman raporu alıyoruz, üniversitelerden rapor alıyoruz yani onları almadan öyle... Bir cinsel taciz iddiası olduğu zaman tüylerimiz diken diken oluyor yani korkuyoruz ve ona göre gerçekten araştırma yapıp karar veriyoruz.

Bu kadar Sayın Başkanım söyleyeceklerim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Murat Ercan, şimdi sorulara görüşerinizle bir cevap olacak şekilde ama soruları cevaplayacak... Siz herhâlde cevaplayacaksınız?

Buyurun.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Şimdi, Sayın Başkanım, hâkime hanımın anlattıkları teoride A’dan Z’ye doğru, teoride doğru. Biz pratik hayatın kurbanları olduğumuz için nasıl yaşandığını tabii ki biliyoruz. Ben buradaki icra parasının icra hukuk mahkemesine dava açılıp alınacağını biliyorum, orada da yaklaşık sekiz ay falan sürüyor veya bir sene falan dava sürüyor. İcra hukuka açılıyorsunuz parayı almak için.

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Hayır, aileye açarsınız.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hayır, icra hukuka açılıyorsunuz Hâkime Hanım, 341’e...

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Aileye açarsanız alırsınız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 37

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Tamam, neyse.

İkinci olarak da çocuğu vermediğinden dolayı yine icra hukuk mahkemesine 341'den dava açıyoruz, doğru mu? Şimdi, şurada kartımı veriyorum hepinizin huzurunda, bana 341'den tazyik hapsi almış bir bayanın kararını lütfen gönderin Sayın Hâkimim, sizden istirahat ediyorum, lütfen.

Şimdi, tabii, bunlar süreç, bakın, burada bütün olaylar aslında bir zamanın fonksiyonu. Para 300 lira verildi, çocuğu göstermedi, o kaçırdı, işte tazyik hapsi, velayeti tekrar almak için müracaat etmeli. Bir aile mahkemesinde İstanbul'da Sayın Hâkimim, 4 duruşma bir sene sürüyor, çocuk büyüyor, çocuğa olan oluyor. Dolayısıyla, aile hâkimlerinin... Ben şunu öneriyorum yani bu Komisyondan çıkarsa: Cinsel taciz gibi bir damga çocukta ve babada ömür boyu kalan bir damgadır. Bu damga bir insan öldürme, bir işkence, bir eziyet suçu olarak ceza mahkemelerinde görülmelidir. Bakın, ne oluyor biliyor musunuz? Cinsel istismar davasında cinsel istismar yok ise iftiradan müracaat ettiğiniz zaman, çoğu zaman karşı taraf "Anayasal hakkımı kullanarak şikâyet hakkımı kullandım." diyor ve bütün o baskıların aslında karşı tarafın yanına kâr kaldığını görüyoruz. Bunları yaşadık, ben de ağır cezada yargılandım cinsel tacizden, dört sene görmediğim çocuğa cinsel tacizden yargılandım. Hâkime dedim "Nerede görmüş, kim görmüş?" "Ne bileyim." dedi, baktı iddianameye, "Vallaha hiçbir şey yok." dedi, beraat verdi. Ama, şimdi ne oldu? Annenin açtığı velayet davasında "Bu ceza mahkemesinin davasının kesinleşmesini bekleyeceğim." dedi velayet mahkemesi. E, bitti, operasyon zaten yapıldı. Yani, bir hukuk mahkemesinin kararını bir iftira yoluyla, cinsel taciz, kötü muamele gibi bir davayla açtırıp onun kesinleşmesi Yargıtayda üç sene, öyle değil mi Sayın Hâkimim? Onun kesinleşmesini bekliyorum dediğiniz zaman zaten velayet öteki tarafta, gitti, bitti. Şimdi, bu zamanı nasıl telafi edeceğiz dediğimiz zaman, benim istirahatım, bu kadar ağır suçlamanın karşı cezasının mutlaka çok ağır olması lazım. Dolayısıyla, bu eziyet, bu işkence, duygusal istismar, Amerika'da yapılan eşittir cinayet davasıdır yani cinayete eş değer bir uygulamadır psikolojik duygusal istismar.

O yüzden, benim burada anlatmaya çalıştığım şeyi aslında toparlarsam Sayın Başkanım, biz 3-4 tane şey konusunda aslında odaklandık sonuç olarak. Bir: Biz, çocuklarımızı EYS uygulanmasını hemen aile mahkemelerinin tespit edip velayetin değiştirilmesi veya çocuğun tedbiren babaya verilmesini öneriyoruz. Bakın, hapis demedim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Neden babaya?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Çünkü, göstermiyor çocuğu, ondan dolayı diyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, her hâlükârda bütün velayetler babaya mı verilsin diyorsunuz?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Hayır, bakın, çocuğu göstermediğinden dolayı, 4 gösterme olmadığından Sayın Hocam...

BAŞKAN – Hocam, öyle bir şey söylemiyor, rica ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır...

BAŞKAN – Öyle demiyor yani öyle bir şey söylemiyor. Bir toparlasınlar, bak, onları...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Yani, 3-4 gösterme yapıldı mı Sayın Vekilim?

BAŞKAN – Konuşmacıyı da kesmeden alalım ki, onların da dağılmasın.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ EŞ BAŞKANI MUSTAFA MURAT ERCAN – Tamam, o zaman, aile mahkemesi hâkimimiz burada, bir bakacak, icrada dosya, "Bu ne ya, 3 defa çocuğu göstermemiş -şak- tedbiren babaya veriyorum." diyecek. Bu, sizin için yani yetki alanınızda çok rahat yapabileceğiniz bir karar; bu bir.

İki: Çocuklarımızı parayla görmeyelim, bu paralarla, bakın, yabancı çalışmalarda, Almanya ile diğer ülkelerde çocuk ticareti yapan ülke konumundayız. Bu ayıbımızı lütfen kaldıralım.

Biz ne diyoruz? Biz, çocuğu gidip annesinin evinden almayalım. Aile Bakanlığına Adalet Komisyonunda söyledik: "Biz çocuğu okuldan alalım, orada rehberlik öğretmeni var, rehberlik öğretmeni bize teslim etsin ve biz pazartesi sabahı okula kendimiz bırakalım. Biz, anneyle -hele bir de varsa- üvey babayla o elektriksel ortama girmek istemiyoruz. Okulda çözelim bunu." Önerilerimi de sıralıyorum.

Üçüncüsü: Son olarak da, bu konuda, ben, bu şiddet mesela şu aşamaya gelmiş bir olayda, sizden, lütfen kendinizi bizim yerimize koyarak empati kurmanızı istiyorum. Bu işin sonucu birçok yerde hakikaten fiziksel şiddete gidiyor. Fiziksel şiddete gitmediğini kabul edelim. Çok büyük medeni sabırla bunun sonuçlanmadığını gördüğümüz zaman, bize yapılmış bu duygusal ve psikolojik şiddetin mutlaka bir faturası, ne olur -ceza mahkemesinde değil, biz parasında veya kadına hele hele tazyik hapsi uygulanmasında değil- bir yaptırımı olsun diyoruz. Ben sizden bir şey rica ediyorum: Bu noktaya gelmiş bir anormal duygusal tacizin, bana, sayın üyelerden ve sayın milletvekillerinden... Çok kötü bir ortam, insanlık dışı bir ortam, Orta Çağ'da bile böyle bir şey yok. İnanın, insan yakılması gibi bir şey. Bana bunu "Aman Murat Bey, fiziksel şiddet uygulamayın, bunu şu yolla çözerim." diyen önerilerinizi bekliyorum efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 38

Gensoru oylaması bitene kadar toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.47

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 39

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.37

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun toplantısına kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Boşanmış Mağdur Babalar Derneğinden Eş Başkan Sayın Mustafa Murat Ercan cevaplıyordu, tamamladı.

Şimdi, Dernek Başkanı Muhammet Özen sorulara cevap verecek ve hemen diğer STK'ya geçeceğiz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Sayın Başkanım, bu problemlerin çözümü... Medeni Kanun'umuz 1.000 maddeye yakın, bunların 400 maddesi dernekler, 500 maddesi siyasi partiler, ailenin içine bakan sadece 7-8 madde, geri kalan Yargıtay içtihatlarınca düzenleniyor. Dernekler Yasası kadar ailenin değeri varsa aile kanunu da çıkarılmalı diye düşünüyoruz, birisi bu.

Diğeri ise, sayın hukukçu vekilimiz psikolojik rehabilitasyon diye sordu, biz de şunu düşündük: Az önce üyelerimle de konuşuyorum, hepsi ağlıyor ne oluyor diye, hepsi intihar aşamasında. Yani ben de doluyum şu anda. Aile konutu adı altında her şeyi elinden alınmış, bütün maddi varlığı; annesinin babasının evi bile elinden alınmış bir insana hangi psikolojik rehabiliteyi uygulayacaksınız? Her şeyini bitirmişsiniz o adamın. Her şeyini kadın mağdur olmasın diye götürüp kadına vermişsiniz. Buna ne uygulayacaksınız? Yani, bir de biz aile reisi değiliz şu anda yasal olarak ama nafaka ödemeye gelince sen reissin. Ailenin içinde, devlet nasıl ki vilayette valinin, mahallede muhtarın lafına bakıyorsa ailede kim reisse onun sözüne bakılması lazım. Kimin beyanı esas ailede? Kadının beyanı esas. Erkek egemen bir toplumda siz bir gecede kadını ailenin reisi yapıyorsunuz, ondan sonra toplum bunu kaldırsın. Yani herkes bir değil, herkes Muhammet Özen değil.

Diğer bir konu: Biz kesinlikle cinayetleri mazur görmüyoruz; asla, asla, asla. Bir üyemiz şeyden bahsetti, Adalet Bakanlığının çalışmasından bahsetti, ben o çalışmada komisyon üyesiyim. Şu an o çalışma 17 Aralıktan sonra ne yazık ki bitti, rafa kalktı, dondu, kaldı. Keşke devam etseydi.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Bilim kurulunda mı?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Evet, bilim kurulunda.

Hatta ondan sonra İsveç'e gittik, İsveç'in gerçekten çok güzel bir modeli var. Türkiye yani İsveç'in modelini alırsa çok harika olur. Fransa debeleniyor, Fransa da bizim gibi. Dünyanın her tarafındaki boşanmış babalarla görüşüyoruz karşılıklı.

Bir de işin başka boyutu var Sayın Başkanım, çok ilginç bir boyut bu, çok ilginç. İspanya'da ETA; Fransa'da bilmem ne, İngiltere'de bilmem ne hareketi, terör eylemleri bitince boşanmış baba hareketleri, boşanma hareketleri, kadın erkek ilişkileri, aile problemleri birden bire ortaya çıkmaya başladı. Bu da çok ilginç bir durum.

Ayrıca, benim burada belirtmem gereken, hepimizi affına sığınyorum, hata edebilirim, ben bir insanım ama söylemem gerektiğini düşünüyorum, arkadaşlar da söyle dediler. 1960'larda Marshall yardımından sonra Türkiye'ye doğum kontrol hapı gönderen UNFPA diye UNICEF'in bir kolu var. Aynı kol, bugün burada bu masada bulunan bazı kadın derneklerine milyon dolarlar aktarıyorlar. Yani bunlar benim anamı, çocuğumu benden daha mı çok seviyor? Hayır. Gerisini konuşmak istemiyorum, özelden isteyen vekillere -devletin güvenliğiyle ilgili- gönderirim. Yani somut belgeler var elimde, yazılı, bu UNFPA'nın verdiği paralar ve bu paraların nerelerde kullandığına dair.

Bir diğer konu, zinanın serbest edilmesi. Yani, zinanın serbest edilmesi, bu, Anadolu'nun her yerinde erkek için onur kırıcı bir durumdur. Her türlü zinanın yasaklanması gerektiğini düşünüyorum. Yani ceza verilsin, müeyyide, erkeğe de kadına da. Bunun da cinayetleri azaltacağını düşünüyorum.

Bir diğer konu...

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Zinayı sadece kadın mı yapıyor?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – İkisine de ceza, iki tarafa da ceza verilsin. Yani bizim toplumumuz bunu kaldırmıyor.

Diğer bir konu, nafaka miktarının TÜİK tarafından belirlenmesi. Amerika'da böyle. Devletin gelire göre belirlediği, çocuk sayısına göre belirlediği bir nafaka sistemi var, bizde de aynı şekilde belirlenmesini düşünüyorum. Nafakaya hapis cezası, pratikte ömür boyu hapis cezası oluyor çünkü hapiste yattığınız süre içinde de bunu ödemek zorundasınız. Dolayısıyla, dışarıda olduğunuz sürece, dışarıdan bir yardım almadığınız sürece bunu yatıracaksınız.

Bir soru daha vardı Başkanım, "Kadın cinayetlerinin ne kadarı boşanma dolayısıyla işleniyor?" diye. 2013'te yüzde 40 bu rakam, 2012'de yüzde 89. Böyle bir rakam var elimizde.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nereden bu sayılar?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 40

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Bunlar TÜİK'ten. Google'a yazın “yıllara göre kadın cinayetinde boşanma sebebi” diye yazın, çıkıyor.

BAŞKAN – TÜİK olabilir diyor.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Bir diğer konu da Sayın Başkanım, Türkiye’de 2009’da 3 bin, 2012’de toplam 1.400 cinayet işlenmiş. 3 bin cinayetin işlendiği sene, 2009’da 600 kadın cinayeti var, geri kalan 2.400’ü erkek cinayeti. Yani, kadınlarda kaybettiğimiz kadın sayısı çok fazla, neredeyse bizim teröre verdiğimiz kurban kadar. Yani, adı konmamış bir savaş var, bunu kabul etmemiz gerek ama bir şekilde de bunu çözmemiz lazım. Söylediğiniz gibi, boşanma bir anlaşmazlık...

Siz sormuştunuz, özür diliyorum, veriyorum cevabını: Nafakayı alayım diye kimse boşanmaz, doğru ama nafakayla bitmiyor iş. Nafakayı alıyor, babasından kalan SSK dulluk maaşını alıyor, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından yardım alıyor, tazminat alıyor, malların paylaşımından dolayı malın yarısını alıyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne yapsın, kadın almasın da erkeğe mi kalsın?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Bakın, kalsın demiyorum, çalışan kadına haksızlık bu. Çalışan kadının suçu ne? Şimdi, bakın, burada bir Yargıtay üyesi üyem, karısı da Yargıtay üyesi, boşanıyorlar, malı ikiye bölüyorlar, kalan yarısını da tazminat olarak yine kadına veriyorlar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bakın, kanun değişti, evlilikte edindikleri malları yarı yarıya ayırıyorlar.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Tamam, ben cevaplarımı vereyim.

Hanımefendi Ayşe Paşalı cinayetini sormuştu.

BAŞKAN – “Hanımefendi” değil, “Sayın Vekilim” diyeceksiniz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Sayın vekilim, muhterem vekilimiz, affınıza sığınıyorum, yani bu kadar, üç sene geceli gündüzlü...

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz, bu bir canlı yayın değil, bir televizyon programı değil ve sizin hitap ettiğiniz müstesna kişiler Türkiye Büyük Millet Meclisinin parlamenterleri.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Manevi değerinizden dolayı size değer veriyorum.

BAŞKAN – Lütfen, rica ediyorum...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Burada her biriniz Türk milletini temsil ediyorsunuz.

BAŞKAN – Siz de böyle “Hanımefendi dedi ki...” filan şeklinde değil de “Sayın Milletvekilimiz” diye. Rica ediyorum.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Sayın Vekilim, Ayşe Paşalı cinayeti hakkında sordunuz. Çankaya’da Abdullah Gül zamanında, Sayın Cumhurbaşkanı zamanında bir komisyon kuruldu kadın cinayetlerinin araştırılmasına ilişkin. O komisyonda bilgi verdik biz. O hikâyeyi, o komisyonun üyeleri anlattı bize Ayşe Paşalı’nın hikâyesini. Bütün televizyonlar boy boy Ayşe Paşalı’yı gösterirken Ayşe Paşalı’nın yaptığı şey -kocası üç aç içeride, üç ay dışarıda- çocuklarını göstermiyor. Hikâyenin devamını benim yazdığım yazıda var, anlatmak istemiyorum.

Diğer bir konu...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Ama cinayet nedeni olamaz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN - Allah korusun, Allah korusun, uzak tutsun. Ben üç sene gece gündüz ağladım ama beddua bile etmedim. Bu benim, bir hâkimin söylediği gibi “Oğlum, bu senin imtihanın.” dedi. İmtihanım dediğim... Bu hizmetleri Allah bizim başımıza vermiş ki bu işleri anlatalım burada diye, öyle görüyorum.

“1.240 lira maaş alana bin lira nafaka.” dediniz. İstanbul’da Hüseyin Özgüneş, resim öğretmeni. Oradaki ölenlerin hepsine tek tek rakam, numara sayısı veririm. Çocuğu görmek imkânsız çünkü icrayla bile gitseniz, sekiz ay sonra eşinize tazyik hapsi çıkıyor ancak sekiz ay sonra yakalıyor polis, icra dairesine gidiyor. Saat beşe doğru çocuğu göstermezse hapse girecek, beşe beş kala çocuğu icra dairesine getiriyor, hapis kararı düşüyor. İcra dairesinden çıkmadan çocuğu elimden alıyorlar geri. Benim hikâyem bu. On üç senedir icraya git, icraya git... E, zaten maaşımın yarısını –ben bir öğretmenim-tazminat ve nafaka haczine, kalan yarısını çocuk icrasına... Yani mümkün değil.

Bir rakam daha var; Türkiye’de 2012’de, geçtiğimiz yıl değil ondan önceki yıl uyuşturucudan 298 kişi ölmüş, bunun 281’i boşanmış aile çocukları. Bazen ders anlatırken bazı çocukların hata yaptıklarını görüyorum, ağlıyorum. “Hocam, niye ağlıyorsun?” Benim kızım da babasından uzakta. Bakın, ben bir ilahiyatçiyim ama kesinlikle bir çocuğun 13-14 yaşından önce annesinden ayrılmasına karşıyım, kesinlikle. Anneden ayrılan bütün çocuklar, affederseniz, bir tahtası eksik oluyor. Hafızlık mekteplerinin bu sebeple zararlı olduğunu düşünüyorum çünkü anneden ayırıyorlar çocuğu. Ama 14 yaşından sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 41

da babası olmayan bir çocuğun okullarda yanlış yanlış yerlerde, yanlış sevgiler aradığını, yanlış işler yaptığını... Mutlaka babanın başında olması gerektiğini, babanın okula gitmesi, söz sahibi olması gerektiğini düşünüyorum.

Bir diğer konu: Burada üyemiz, isim vermek istemiyorum ama vereceğim, Ufuk Üniversitesi Ceza Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Sinan Kocaoğlu. Babası Mehmet Kocaoğlu, profesör, onu da tanırız, duymuşsunuzdur. İki buçuk yıldır Ankara'nın göbeğinde çocuğunu göremiyor. "Neden göremiyorsun Hocam, sen bir ceza hukuku hocasın?" "Kadınların haklarını bilerseniz siz de bu işe bulaşmazsınız. Benim bir müvekkilim Erzincan'da hanım kocasına diyor ki: 'Gel, çocuğunu gör.' Çocuğunu görüyor. Sabahleyin tecavüzden iddiada bulunuyor ve on dört sene ceza alıyor." Kadının beyanı sadece.

Ben devlete hizmet etmiş bir insanım, mahkeme yüzü görmemiş de bir insandım, 150 tane dava açıldı çünkü onun beyanı esas alınıyor. Onun beyanına karşılık benim her bir davaya 2 şahit göstermem lazım. Gösteremediğim 7-8 davadan on sekiz yıl hapis cezam var. Sağ olsun hâkimler para cezasına çeviriyor, ödeyebildiğimizi ödüyoruz. Ödeyemediğimiz noktada içeri gireceğiz artık bir ilahiyatçı olarak. Yani olacak iş değil.

Yani Yargıtay diyor ki... Bizim en büyük sorunumuz Yargıtay içtihatları. Mutlaka bu boşluk doldurulmalı, bir aile kanunu çıkarılmalı. "Mağdure yalan söylemez." diyor, siz ne yaparsanız yapın.

Bir diğer konu 6284'te. Devlet bana 3 bin öğrenci teslim ediyor, kendi çocuğumun okuluna yaklaşıyorum.

Söyleyeceklerim aşağı yukarı bundan ibaret. Sürçülisan ettiyse bizim psikolojimizin bozuk olmasına bağlayın. Yani insanları dinlemekten ağlıyorum, kendi durumuma ağlıyorum. Yani her şeyi anormal giden bir insandan normal bir şey beklemeniz doğru mu, bilmiyorum. Yani ben telefonda konuşuyorum: "Hocam, şehit olmaya gidiyorum." diyor. Karısını vuracak, kendi kendini de vurduracak. Vurdu, Kuşadası'na gitti, adliyenin önünde icrayla çocuğu alırken vurdu bir polis; kendi kendini de vurdu, avukatı da vurdu. Yani gel de ağlama. Bunun gibi yani üç günde, dört günde bir olay. İki tane hâkim üyem intihar etti benim. Erzincan'da Mustafa Çete; intihar ediyor makamında, cebinden 3 tane ödenmemiş elektrik faturası çıkıyor çünkü bütün maaşını nafaka ve tazminata yatırıyor. Hâkimin intihar ettiği yerde siz cahil insandan ne bekliyorsunuz yani? Bunu bir düzeltelim yani bu işe bir çözüm üretelim.

Ama en büyük problemlerden birisi yine –affınıza sığınmıyorum, aile toplantısı kabul edin, aramızda kalsın- ama az önce Başkanımıza da... Sayın Başkanım, ben sizi çok iyi tanıyorum, siz bizi tanıyorsunuz ama. Biz basından sizi ve bir de İsmet Bey'i iyi tanıyoruz, demeçlerini okuyoruz. Benim üzüldüğüm bir nokta var ki burada bazı kadın derneklerimiz -ha, bana verseler ben de alırım- "UNFPA" diye, UNICEF'in bir kolu var. 1960'larda Türkiye'ye doğum kontrol hapı gönderen kurum bu. Şu anda oluk oluk para akıtıyor bazı kadın derneklerine, isim vermek istemiyorum, onlar kendilerini biliyorlar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunun zararı nedir?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – UNICEF'in bir kolu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Anladım ama UNICEF saygın bir kuruluş; Birleşmiş Milletlere bağlı, çocuk haklarını savunan saygın bir kuruluş.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Tamam, UNICEF'in o kolu, Marshall yardımından dolayı 140 ülkeye doğum kontrol hapı gönderiyordu, şimdi Türkiye doğum kontrol hapı almıyor. Benim Başbakanım, Cumhurbaşkanım, gece gündüz "3 çocuk, 4 çocuk" diye bangır bangır bağırıyor ama bu dernek kadın haklarını ön plana çıkararak...

Boşanma oranlarını söyleyeyim Hâkime Hanım, Sayın Vekilim, geçen yıl şu Ankara'da 25 bin evlilik –İzmir de yakın aşağı yukarı- 19 bin boşanma var. Yani hemen hemen hepsi ilk yılda olmuş bu işin. 5 evlilikten 4'ü boşanmayla sonuçlanırsa geriye 1 aile kaldı. 1 aile 3 çocuk değil, 15 çocuk yapсын ki Türkiye kurtulsun. Aksi takdirde otuz üç yıl sonra bizim ülkemizin nüfusunun 50 milyona düşme durumu var. Başbakan da bunu gördüğü için bu duruma önlem arıyor ama önlem, karşılıklı saygı, sevgi, en başta bunlar.

Bir de eğitim sistemimiz çok bozuk. Yani bu zorunlu sekiz yıllık eğitimden sonra -bir öğretmen olarak söylüyorum- zorunlu sekiz yıllık eğitimin çıktığı 1998'den beri okullarımızda hiçbir ceza uygulanmıyor, hiçbir yaptırım yok okullarda. Çocuk, affedersiniz, esrar satıyor, ben gözümü kapatıyorum çünkü cezası yok. Yani sorumsuz bir nesil yetişiyor.

Öbür taraftan, Sayın Vekilim de söyledi, "Televizyon dizilerinin etkisi var." dedi, aynen katılıyorum. Bu işe de nasıl çözüm bulursanız çözüm yeri sizsiniz. Benim aklıma bir çözüm gelmiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sekiz yıl çıktı diye mi çocuklar... Anladım...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Hayır, zorunlu eğitimden sonra ceza sistemi de kaldırıldı. Yani çocuk uyuşturucu satıyor, zorla öbür çocuklara tuvalette uyuşturucu içirtiyor, elimiz kolumuz bağlı, görmezden geliyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olur mu öyle şey. Yapmayın. Amma genellemeler yapıyorsunuz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Hayır, çocuk şöyle yetişiyor bizde: "Ben ne yaparsam yanına kalıyor." Sorumsuz bir nesil yetişiyor. Bu bizim işimiz değil ama ben bildiğimi söyledim.

Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 42

Başınızı ağrıttım, herkes hakkını helal etsin.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii ki helal olsun. Siz de hakkınızı helal edin, emek verdiniz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Bizden yana da helal olsun.

BAŞKAN – Bugün bütün bir gün burada bu oturumları izlediniz, katkı sağladınız. Ben her ikinize de çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım, aslında sayın misafirimizin hani bahsettiği konularda, söylemlerde, benzetmelerde, verdiği örneklerde itiraz ettiğimiz pek çok konu var ama satır aralarında belki söylemek istediği, aslında içinde yaşadığı bazı problemleri de bizim onların içinden kendi ustalığımızla çıkarıp anlamamızda ihtiyaç var çünkü bir sorundan bahsediyor, böyle bir sorun var ve bununla ilgili de belki de hani gelecekte burada bizim şu anda tavsiye olarak evlenmeden önce işte “evlilik okulu” falan diye söylediğimiz bazı hususlar var. Belki de boşanırken de “boşanma okulu”nu da tamamlamak gerekecek. Yani mahkemenin belki de ayrılan çiftlere de bir eğitim vermesi gerekecek ki. Yani ben on üç senedir özel bir neden olmadıktan sonra bir insanın, bir babanın çocuğundan ayrı kalmasını, hani bir baba olarak da bunu kabul etmek de mümkün değil böyle bir şeyi.

Ama ne var ki bu Komisyon, kadına şiddetle ilişkili olan konulara bakma, araştırma, sorunları tespit etme ve çözüm getirmeyle ilgili öneriler getirme Komisyonu. Bahsedilen sorun, sanki biraz daha farklı bir mevzuattaki düzenleme ihtiyacıyla, talepleriyle daha çok ilintili gibi geldi bana. Yani bu söylediğimiz nedenlerin hiçbiri kadına şiddetin nedeni veyahut da gerekçesi, haklılığı olacak bir durumda olmadığı için, bu konuyu başka bir platformda bir sorun olarak kabul edip değerlendirmekte yarar var kanaatindeyim. Bu benim kanaatim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Gülşen Orhan, buyurunuz.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

“Kadın Kardeşlerimiz Öldürülmesin Diye Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu”nun kitapçığında, kendilerinin takip ettiği dava sayısını vermişler, 53 kişi var. Orada, biraz önce değinmiştim, burada 53 kişi arasında 28 kişi var ayrılmak isteyen-istenen eş ve ayrılmış yani boşanmış koca tarafından öldürülenlerin sayısı yani yarından fazlası sabit. Diğerleri ise değişiyor. Oradaki kalanların oranı, çok olan oran yine hâlihazırdaki koca tarafından, diğerleri de farklı konular. Demek ki yani üzerine eğililmesi gereken konulardan biri, boşanma üzerine yoğunlaşılması gerekiyor diye düşünüyorum. İyi ki bugün arkadaşlarımız geldiler ve dinlediler ve bu konunun üzerine bence biraz daha eğilinilebilir, ne yapılabilir, ne edilebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Ben önerinizi de değerlendireceğim, bunu yazılı olarak da verdiniz. Hakikaten, Sayın Gülşen Orhan’ın bu konuda yapılan çalışmayla ilgili derinleştirme önerisi bence çok isabetli olacak.

Siz ayrılacaksınız ama ayrılmadan önce –hemen gitmeniz gerekiyor- bir şey soracağım size: Bu koruyucu, önleyici tedbir kararlarının alınması, yerine getirilmesi, bu süreçlerde şiddetin mağduru ile faili arasında bir uzlaşma kurulu, bir prosedür, bir süreç, bir kurum olabilir mi sizce? Bu gerçekçi midir yoksa bu teorik midir?

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Sayın Başkanım, kesinlikle boşanma davalarında uzlaştırmacı avukata gidilmeli. Burada çok önemli bir durumu arz edeceğim, yine affınıza sığınıyorum. Yani çok az bir üyemden geliyor ama sonuçta Türkiye’de yıllık 125 bin boşanma var şu anda. Boşanma sebebiyle cinayet de 100, 200, 300. Ben üyelerim arasında çok rastladım, işte, şöyle bir durum oluyor: Mallar bölünüyor ikiye, tazminat olarak kalan yarısını alıyorlar ama kadının eline geçen birikmiş nafaka da var, yüzde 30. Geri kalan avukatın elinde.

Şimdi, avukatların boşanmadan dolayı kadından hiçbir şekilde para almaması durumunda ya tazminat kalkacak veya avukatlar boşanmalarda hiç para almasın. Böyle bir şey olursa sorunlar azalır çünkü avukatlar da biraz bu işi şey yapıyorlar. Mutlaka uzlaştırmacı kurum olmalı, kesinlikle.

BAŞKAN – Bir işe yarar diyorsunuz.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Kesinlikle. Ama yaptırım gücü olmalı uzlaştırma raporu olmalı.

BAŞKAN – Muhammet Bey, çok teşekkür ediyorum. Murat Bey’e de çok çok teşekkür ediyorum. Belki ilerleyen süreçte tekrar birlikte olma ihtiyacı olabilir.

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – İnşallah.

BAŞKAN – Bugün bu Komisyona sunmadığımız düşündüğünüz şeyleri de yazılı olarak bildirebilirsiniz. Biz onları Komisyon üyelerimizle istişare eder, gerekirse raporda yer veririz.

Çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 43

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN – Kusura bakmayın, bizi çağırıyorlar, uçağımız var. Burada bulunmak isterdik ama...

BAŞKAN – Tabii, buyurun. Bizi de çağırıyorlar aslında ama...

BOŞANMIŞ MAĞDUR BABALAR DERNEĞİ BAŞKANI MUHAMMET ÖZEN –Kusura bakmayın, sağ olun, tekrar görüşmek üzere.

BAŞKAN – Şimdi, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Sayın Canan Güllü'nün bu konudaki bilgi, tecrübe ve önerilerini paylaşacağız.

Buyurunuz Sayın Güllü.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Evet, çok derin bir nefes alarak başladım. Ciddi anlamda alanda yaklaşık yirmi yıldır şiddet konusunda çalışıyorum. Hepinize sabırlar diliyorum. İnşallah, bu seferki şiddet komisyonundan bir şey çıkar; bir öncekine de katılmışım, önerileri sunmuşum ama herhangi bir şey çıkmamıştı.

Bugün aslında elimde 60 tane derneğin bir protesto metni var. Onun kayıtlara geçmesini istiyorum.

BAŞKAN – Bizde de var. Hemen konuya geçerseniz..

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Tamam. O konuyu söylüyorum, o kayıtlara geçerse ben içeriğini okumayacağım çünkü alanda çalışmış Candan Hanım da anlattı zaten.

Ben şöyle bir soru sorarak başlamak istiyorum aslında: Vücudunuzda bıçak yarası var ve bu bıçak yarasıyla beraber önce hastaneye mi gidirsiniz yoksa “Aman, gömleğim kirlendi, bir dakika, en yakınımın evine gideyim de onu temizleyelim.” mi? Bugün burada bunu gördüm gerçekten. Belki biz bugün konuşurken bir yerlerde kadınlar ölürken biz bu faillerin neler yapabileceğini ya da neler oldu, onları konuştuk. Bugüne kadar da belki konuşulan buydu. Ben buradan yola çıkarak diyorum ki aslında bizim elimizde un var, şeker var, helva var, bunu yiyecek ekip lazım ya da helva da yapıldı yani sadece yapmak için değil, bunları uygulamaya geçirecek erk lazım bize. Bakın, elimizin altında İstanbul Sözleşmesi var ve İstanbul Sözleşmesi gibi bir metin 1 Ağustos'tan beri bizim ülkemizde ama 1 Ağustos'tan beri ülkemizde olan bu metnin hiçbir kaidesini uygulamıyoruz. En son altı yıldır yapılmayan kadına karşı şiddet araştırmasının sonuçlarını Sayın Bakan ve aileden sorumlu Bakanlık açıklarken basını kabul etmedi, kimse duymasın, bu konuyu kapatalım, üstünü örtelim. Bir yerlerde kadınlar ölüyor değerli vekillerim, hakikaten bu çok acı bir trajedi, 294 kadın 2014 yılında öldü.

Şu an Hürriyet Aile İçi Şiddet Hattı'yla çalışıyorum ben, sadece hatta, özel sektöre müracaat eden 1 Ocak-1 Şubat 2015 tarihleri arasında gelen çağrı sayısı 267, şiddetle ilgili başvuran sayısı 183, mağdur ve mağdur yakını sayısı 168. Her 3 mağdurdan 1'i fiziksel şiddetten... Hani, biraz önce dediler ya “Hiçbir şey yapmıyor kadın, onun için erkekte boşanıp tazminat almak için çaba sarf ediyorlar.” diye. Her 3 mağdurdan 1'i sözel, duygusal şiddete maruz kalıyor. Sadece sosyal, ekonomik ya da cinsel şiddetten söz edenlerin oranı yüzde 26,69. Mağdurların 5,6'sı erkek; 10,6'sı çocuk; 83,8'i kadın. Hattan destek alan mağdurların yaş aralığı 2 ila 70; eşinden şiddet görenlerin oranı 57,93; arayan saldırgan sayısı 3; 17 acil vaka ve çoğunluğuna ekip gönderilmiş, önemli bir kısmına sığınma sağlanmış; mağdurların 150'si avukatla görüşme yapmış, yüzde 28'i hukuki destek almış, baroya yönlendirilmiş; her 5 kadından 1'i psikolojik destek kurumlarına yönlendirilmiş; yüzde 20'ye yakın mağdur sığınma talebinde bulunmuş ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ya da belediyenin sığınmaevlerine yönlendirilmiş; aramalar da genellikle gündüz saat 10.00 ila 18.00 saatleri içinde yapılmış.

Altta, İstanbul'dan başlayarak Çanakkale'ye, Niğde'ye, Konya'ya, Mersin'e giden ve Türkiye'nin geneline yayılan bir il potansiyeli var. Biz yaklaşık beş yıl önce Ankara, İstanbul ve İzmir dışından çok nadir olarak, töre ve namus cinayetleri döneminde Doğu'dan ve Güneydoğu'dan alırdık ama şu son dönemde artan şiddet oranları Türkiye geneline yayılmış, bu çok önemli, öyleyse... Şimdi diyeceksiniz ki bu hattı söylediniz, evet, Aile Bakanlığının 183 no.lu bir arama hattı var, bunu kullanabiliyor muyuz? Elimizde işte bir çözüm var aslında, bu çözümü hayata geçirmemiz lazım bizim. Daha iki gün önce Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonunu arayan bir kadın, her gün şiddet gördüğünü, bu noktada da geçtiğimiz aylarda iki kurşunla yaralandığını, Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinden arıyor, bununla ilgili bana ne yardım yapabileceğimi sorduğunda her zamanki gibi Hürriyet Aile İçi Şiddet Hattı'na yönlendirdim; psikolojisiyle ilgili konuşuyorlar ve oradan da 183'e yönlendiriliyor. Adı bizde saklı bir psikoloğun hikâyesini dinledikten sonra verdiği cevap: Evlilik birliğinin korunmasına yönelik psikolojik destek verebildiklerini ama bu hâlde cezaya giden ya da yaralamaya giden olaylarda verilmeyeceğini, bunun için de evine gidilip inceleme yapıldıktan sonra böyle bir uygulamaya geçeceğini söylüyor. Şimdi, omurliliğinde bir tane kurşun, üç ay sonra hapisten çıkacak bir koca ama “Ben sana gelip tespiti yaparım, ondan sonra da bakarım uygun musun?” diyen bir 183 hattı görevlisi ya da Aile ve Sosyal Politikalar görevlisi var. İsimlerini daha sonra burada Aile ve Sosyal Politikalar Başkanına da iletceğim.

Böyle bir sistemde, başlarken dediğim gibi, elimizde aslında yasalar ve sistemler var, bu dinmeyen şiddeti biz hâlâ komisyonlarda konuşurken ne diyeceğiz Komisyon raporunda? Çıkan rapora göre, işte hat mı kurulsun diyeceğiz, hat var. Neyi önlesin? Bakanlık var, Bakanlığın elinde yasa var. 6284'te, 4320'de, İstanbul Sözleşmesi'nde, ŞÖNİM Yönetmeliği'nde, şu anda Ankara'nın İl Koordinasyon Kurulunda çalışan bir kadın olarak ben acil olarak var olan organların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 44

devreye girmesini istiyorum. Eğer bu konuda kurumun başı çıkar da cinayet haberiyle ilgili “Elleri kırılınsın.” derse burada bizim her şeyi Tanrı’ya havale etme gibi bir görevimiz çıkıyor ortaya. Tamam, Tanrı her şeye muktedir diyoruz ama Tanrı biraz da akıl ve izan vermiş, hukuku kullanma yöntemleri vermiş. O hâlde bunu uygulayacak, yayınladığından beri yönetmeliği çıkmayan bir yasamız var bizim, 6284. Yine, İstanbul Sözleşmesi 1 Ağustos’tan beri yürürlüğe girdi, oradaki bir madde der ki: “Millî Eğitim Bakanlığının okullarının müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerini koymalısınız.” Biz bugünlerdeyiz, hatırlarsanız geçtiğimiz aylarda Millî Eğitim Şurasında başka şeyleri tartıştık. Yani, her şeyi yapabilecek sistem varken bunu hayata geçirebilecek bir cebir istiyorum ben. Bir yerlerde kadınlar ölüyor ve bu kadınlar sadece kendilerinden büyük adamlarla ilişki kurduğu için değil... Biraz önce bu masanın etrafında Birleşmiş Milletlerin “UNFPA” denen örgütünden para alanlar suçlandı, keşke alabilecek konuma gelsem, keşke bana da verseler de daha çok çalışma yapsam. Google’den gelen bilgilerle suçlayan, “Bu milyon dolarla Türk kimliğini ya da Kürt kimliğini -bunlarla da suçlanıyor insanlar- yok eden ya da Türkiye’nin geleceğiyle oynanan” diye akla hayale sığmayan senaryoları yaşamak ve dinlemek zorunda kaldım, sizler de dinlediğiniz için, aslında hakikaten üzülüyorum ben. Biz daha önce de bu komisyonlarda bulduk hakikaten. Şu an ciddi anlamda o arkadaşlarımızın hem protestolarını ben de burada onları söylemek adına bulunuyorum.

Alev Hanım’ı tanıyorum, uzun yıllar yaptığı çalışmalar noktasında da biliyorum. Sayın Başkanım, lütfen bu komisyonlara yirmi iki yıldır alanda çalışmış bu örgütleri çağırın. O örgütlerin de benim gibi sizlere sunabileceği madde madde önerileri var ve biz bu kan revanı durdurmak zorundayız, hepimiz her gün bu işler için çalışıyoruz çünkü.

Şimdi, bu sistem içinde Bakanın açıklamadığı, basını almadığı ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsüyle yapılan bu çalışmanın, 30 Aralıkta açıklanan, Rektörü Sayın Murat Tuncer’in, “Çünkü, soru almak istemiyoruz.” diyerek açıkladığı rapordan bazı oranlar vermek istiyorum ben yine ciddiyetini algılayabilmemiz ve bu konunun daha çabuk halledilmesi, uzmanların neden çok önemli olduğunu hatırlatmak için. Kadınların yüzde 38’i hayatların bir döneminde mutlaka şiddete uğruyorlar, bu, devletin yaptığı bir araştırma. Yani, sabah bir beyefendi vekil dedi ki: “Tam tekmil olarak yayınlanan bir araştırma yok, herkesin farklı rakamları çıkıyor.” Ben kendi rakamımdan bahsetmiyorum, biraz önceki hattın rakamları değil; bu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının rakamı ve diyor ki: Kadına şiddetin oranı yüzde 38. 2008’den bu yana şiddet oranlarında bir değişme olmadı. Bakın, 2008’den itibaren biz yaklaşık 350 örgülle, “Şiddete Son Platformu” adı altında örgülle Fatma Şahin’in Bakanlığı döneminde 6284 sayılı Yasa’yı yaptık. Demek ki yasa raflarda duruyor. Raflarda duran yasalardan bize bir fayda gelmez, o yasaların uygulanması lazım. Uygulanması için de yöntemlerinin ve yönetmeliğinin çıkması lazım. Bekâr olmayan kadınların yüzde 36’sı eşi ya da birlikte olduğu erkeğin fiziksel şiddetine maruz kalıyor. Evli kadınların yüzde 12’si cinsel şiddet yaşıyor. Her 10 kadından 1’i hamileyken şiddete uğruyor. Kadınlar şiddete uğrarken de yalnız kalıyorlar çünkü 89’u şiddete uğradığı hâlde hiçbir yere başvurmuyor. Her 10 kadından 3’ü şiddete fiziksel olarak karşılık veriyor ve evini kısa süreliğine terk ediyor. Kurumsal başvuruda bulunanların oranı sadece 11. Bu kadınların yüzde 69’u şiddet tahammül edilmeyecek bir hâlde gelinceye kadar ancak başvurmayı düşünüyorlar. Şikâyet etmemeleri arasında da nereye başvuracaklarını bilmemeleri var. Biz gönüllü örgütler diyoruz ki: Biz buradayız, bu işten para kazanmıyoruz. Hayatımızın koca bir bölümünü sivil toplum örgütlerinin “non-government” dediğimiz devlet dışı teşkilatları olarak bir sorunu halledelim, bilgimizi, becerimizi, tecrübemizi buraya verelim diye çalışıyoruz ve benim örgütüm Türkiye’nin neredeyse 81 ilinin tamamında var. Diğer bu konuda çalışan örgütlerimle beraber, örgütlerle beraber bu konuda gönüllüüz ama biz kadınlara eğitim verdiğimiz hâlde bu eğitimlere nereye kadar yetişebilirsiniz? Bu konuda öncelikle birinci nokta, kadınlara böyle bir şiddet olayında nereye gidebileceklerinin yolunu anlatabilmek. Bu hakları bilmiyor çünkü, nereden ne alması, nerede ne yapması gerektiğini. Evet, erken evlenenler daha fazla cinsel şiddete uğruyor bu ülkede. Yüzde 26’sı 18 yaşını tamamlamadan evlendiriliyor ve bu evlilikten doğan çocuklar, bu erken evlilik nedeniyle beyin ve vücut sağlıkları bozulan nüfus da bu ülkenin nüfusu; çok acil ve önemli üzerinde durulması gereken bir konu. Boşanmış ayrı yaşayan yaklaşık 4 kadından 3’ü yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtiyor. Tekrar altını çiziyorum, Aile Bakanlığının bir araştırması ve diyor ki boşanmanın sonucunda 4 kadından 3’ü şiddete maruz kalıyor. İşte, biraz önce söylendi, işte, boşanma aşaması, öncesi, sonrası, oranların neredeyse bu yüzde 90’ına tekabül eden bir rakam, kadınlar sevdikleri erkek tarafından ya da istemedikleri erkek tarafından boşandığı anda öldürülüyorsa bu toplumda kadına karşı “Ya benimdir ya toprağın.” algısının hâlâ devam ettiğinin bir delilidir diye düşünüyorum.

Öyleyse nedir bizim derdimiz? Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri. Evlenmemiş ancak birlikteliği olmuş kadınlar arasında fiziksel veya cinsel şiddetin oranı ise yüzde 7. Bu, şiddetin evlilik dışında da var olduğunu gösteriyor yani sadece evli kadınlar için değil. Bu dönem bu rakamın daha da artacağına inanıyorum, bekleme gibi talihsiz bir cümle kullanmayacağım ama inanıyorum çünkü toplumun algısında evlenmemiş kadın toplum dışına itiliyor ve kadın sadece evlilikte ailenin mütemmim cüzü olarak görülmeye başlanıyor, bu algı da tehlikeli bir algı diye düşünüyorum. Cinsel istismar oranları çok yüksek. Geçen gün söyledim, aslında yine Türkiye’deki sivil toplum örgütlerinin işlettiği sığınmaevlerinin total rakamı 20 bin, sivil toplum ve devletin; devletin 17.800 kusura, sivildeki rakamla 20 bin kadın sığınmaevine gitti bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 45

ülkede. Niye gitti, neden gitti? Çünkü, istismar görebiliyor, şiddet görebiliyor. Bu konuları da irdelememiz lazım. Kadınların yüzde 29'u baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında kalan erkek akrabalarından; yüzde 38'i yabancıardan; yüzde 15'i komşulardan cinsel istismara maruz kalıyor. Yaklaşık dört yıldır Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu olarak enestisi işliyoruz. Alanda çok gezen bir Başkanım, tanımayanlar için söylüyorum ve bu alanın nevrinin değiştiğini fark edebiliyorum, gözlemleyebiliyorum. Önümüzdeki hafta bununla ilgili enest raporumuzu açıklayacağız. Bu, bizim için çok önemli. Sayın vekil ara verilmeden önceki döneminde söyledi, evet, biz haziran ayında bu konuyla ilgili Cinsel Suçlar Yasa Tasarısı'nda enestinin bir tanımlaması kanaatimizi ortaya koyduk ama hâlâ Ceza Yasası'nda bu tanımlamayla ilgili bir konu yok. En büyük şiddet bu, belki de bu şiddetin de önüne geçebilecek o tanımlamanın da acilen yapılması gerekiyor. Kadınların yüzde 9'u çocukluk döneminde yani 15 yaşından önce cinsel istismara maruz kalıyor. Bununla ilgili, sığınmaevlerinde herhangi bir ayrı bölüm yok. İstismara uğrayan bu çocukların konaklayabileceği yerlerin dışında bir pedagoğ, bir psikoloğ yok, ilgilenilip hayatlarını devam ettirebilecekleri süreçte yalnızlığa itiliyorlar. Yine, bu çocukların o yaşta yakınlarından gördükleri enest ya da bu taciz noktasında babalarından çocuk doğuran 14-15 yaşındaki çocukların çocukları ellerinden alınıyor, onlar yetiştirme yurtlarına bırakılıyor. Bu tarafta artık kadın oldu bir genç kız, onu da aynı yetiştirme yurtlarında koruyorsunuz. Bunlar, önümüzdeki çok büyük tehlikeler. Bu da bir şiddet, bunun farklı noktasını almalıyım lütfen.

Bu, Bakanlığın yaptığı araştırmada şiddetin bir türü artık çıktı, ısrarlı takip, ciddi anlamda mağdurları var. Yaklaşık beş yıl önceye kadar kendi içimizde bir kendi denetimimizi yaptık, e-mail sitemize günde 7 tane müracaat olurdu hem ısrarlı takipten hem bu cinsel istismar noktasında, bugün 77'ye kadar çıkan sayılar geliyor. "Tehlikenin farkında mısınız?"ı biz kendi gözümüzle görüyoruz, bunları hep söylüyorum ama en son bu araştırmanın sonuçları çok önemli. Her 10 kadından 3'ü hayatında bir kez bu şiddet türüne, özellikle ısrarlı takip türüne maruz kaldığını söylerken en yaygın takip biçimleri de telefonla arama, kısa mesaj, mektup ya da e-posta, ölüm ve zarar tehdidi içinde gidiyorlar. Ben diyorum ki: Elimizde çok güzel -tekrar tekrar üzerine basarak söylüyorum- bir İstanbul Sözleşmesi var ama bu sözleşmenin, Sayın Başbakan Davutoğlu tarafından imzalandığını biliyoruz ama yine de basında yayınlandı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Sayın Davutoğlu ile uzunca bir süre telefonla sohbet ederek "Bu yasadan imzamızı çekelim." Söylemine herhangi bir tekzip gelmedi. Ben şimdi korkuyorum, elimde, çok güzel dediğim bu sözleşmeye Bakanlığın tekzip vermemesi bunu kabul mu eder anlamına geliyor. Burada da hani sizin nezdinizde soruyorum, belki bir soru olarak Bakanlığa gider, bunun da cevabını alabiliriz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Pardon, Bakan "Sözleşmeden çıkalım." mı diyor?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Evet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Ayşenur İslam, Sayın Davutoğlu'ndan böyle bir talepte bulunuyor, telefon sohbeti dakikası gazetede yayınlandı.

BAŞKAN – Sayın Bakan, Başbakanımıza bunu söylüyor?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Gazetede yayınlanmasına bir tekzip gönderilebilir, kadın örgütleri olarak onu bekliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakan, Başbakanımızla telefonda sohbet ederken dedi ki...

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – "İmzamızı çekelim..."

BAŞKAN – Yani bunu kim duymuş, kim söylemiş?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Gazetecinin elinde o verileri varmış. Ben de sordum sizin gibi aynen, dedim ki...

BAŞKAN – Burada olmayanlarla ilgili, bu iş üzerinde bir tek şey... Ben bunu mesela soramam. Diyorsunuz ki: "Bu Komisyon bunu sormalı." Nasıl soracak böyle bir şeyi?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Ama bir tekzip yayınlamaz mı Bakanlık kendi adına?

BAŞKAN – Efendim, çok rica ediyorum. Bazen de sükût ikrardan gelmez biliyorsunuz, yeterden gelir yani. Ne olur yapmayalım böyle.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Ben kendi adıma bu konudaki merakımı gazeteciden aldım.

BAŞKAN – İlk imzalayan, Paramentosundan ilk geçiren bir ülke olarak birbirimizi bu alanda tebrik edeceğimize...

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Ediyorum, bakın...

BAŞKAN – Şimdi, muğlak bir dedikodu üzerinden imza çekme tartışması olacak, yok öyle bir şey.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Hayır, Sayın Başkan, konuşmanın başından beri tebrik ediyorum ve dikkat ederseniz de diyorum ki çok önemli bir sözleşme, arkasında duracağız.

BAŞKAN – Çok ciddi gayret de var.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hangi gazetede yazıyor bu?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 46

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Hepsini veririm size Binnaz Hanım sonra, hepsini gösterir ve gönderirim.

BAŞKAN – Ama rica ederim yani birisi bir şey yazıyor diye biz burada bunları ciddiye alamayız ki lütfen. Biz bunu imzaladık, Parlamentomuzdan geçirdik, bu imza dediğiniz de “Canım artık istemiyor, çektim geri.” Böyle bir şey yani bu devlet ciddiyetiyle de bağdaşacak bir şey değil. Çok çok sözleşme üzerinde öneri getirebilirsiniz ama...

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Yok, hayır, ben sözleşmenin kendi ülkem için çok önemli olduğunu tekrar söylüyorum ama uygulamaya geçerse, Türkiye’de gerçekten uygulamada sorun yaşadığımızın da altını tekrar çizmek istiyorum.

BAŞKAN – Birçok ülke niye imzalamıyor biliyor musunuz? “Çünkü altyapımız hazır değil, çünkü biz bunu uygulayamayız, burada çok aşırı tedbirler var, çünkü bununla ilgili yetişmiş kadrolarımız yok, çünkü buna ayıracağımız kaynak yok.” diyorlar ve o yüzden bugün, Avrupa hukuku içinde yaşayan ülkelerin bazısı hâlâ bunun için imzalamıyor.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Peki, imzaladıktan sonra, Sayın Başkanım, imzalayıp da uygulamıyorsak ne olacak?

BAŞKAN – Ama öyle demeyin, çok ciddi bir gayret var, yapmayın.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – 1 Ağustostan beri bakın, yeni eğitim dönemine, müfredat dönemine yetişebilirdi, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri konabilirdi.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Ben, tekrar üzerine basarak söylüyorum: Bizim elimizde her türlü yasal zemin var. Ancak nedense kafama takılıyor, soruyorum. Çünkü bu işlerin içindeyim, uygulamada bir sıkıntı var.

Bakın, yaklaşık 8’incisi yapıldı geçen aylarda, sanıyorum kasım ayındaydı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Şiddet Zirvesi. Ben ona 8’inci defa katılan bir federasyon başkanımı. Merak ettim, toplantının içinde sordum: 8 kere katılan var mı bu toplantıya? diye. Şu an yanımda oturan temsilci KAMER’den arkadaşım 8 kere katılmıştı, ben de 8 kere. Ötekilerin hepsi ilk defa katılmıştı. Takdir edersiniz ki bir konuyu hallederken herkes birbirine farklı cümlelerle “Ha, böyle mi, şöyle mi?” diye bir zaman diliminizi, koca bir 24 saatin 12 saatine yakın sürecini “Ha, böyle mi olacak?” diye Amerika’yı yeniden keşfetmekle geçiriyor. Bir şeyin elzemi devamlılıktır, devamlılığı yapabilirseniz işlevde sonuca ulaşabilirsiniz. Biz, bir şeyleri yapıyoruz, yapıyoruz, tam geleceğiz tekrar başa dönüyoruz. Kendi içimizde sanki birileri bizi aşağıya çekiyor, tekrar bunu tartışıyoruz. Bu Şiddet Komisyonu da öyle. Bir öncesinde da tartıştık, önlemleri koyduk, 6284 Yasası oradan çıktı zaten ama bugün geldik, elimizde her türlü donenin olduğu bir noktada biz tekrardan bir şeyleri, önlemleri tartışıyoruz. Bu bana hakikaten zül geliyor.

Şiddet, bir halk sağlığı, tekrar etmeye gerek yok. Bu hepimizin hem maddi enerjisini hem bireysel enerjisini tüketiyor. Maddi kaynakların tükenmesi de bizim için önemli. Peki, buradan herhangi bir kimseye rant çıkacak mı? Çıkmayacak. Öyleyse hepimiz taşın altına elimizi koyalım, burada heveslilerimiz var ve uygulamanın yapılması noktasında sıkıntıyı ortadan kaldıralım biz diyorum. Kadın cinayetlerinde en önemli nokta, ceza indiriminin kaldırılması. Yani öldürüyorsa bu kadınları birileri bir yerde ceza indirimi almasın. Ayşe Paşalı’nın mahkemesinde ben Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu olarak bulundum. Çok güzel bir takım elbise giyip ceketini ilikle, elini ön tarafa tuttu “Mağdurum.” dedi, tam arkasındaydım, sol taraftan küçük kızına, şahitlik etti diye “Sen göreceksin.” dedi. Bunu söyledim sonra da. Yani şimdi bir tarafta mahkeme heyetine görüntü olarak verdiği poz, arka tarafta tehdit şeyleri. Ben demin mağdur babaları dinlerken aynı olayı sezinledim zaten. Bir tarafınız ha bire tehdit ederek kadınları yok etme noktasında ama yargıcı, yargıyı ikna etme noktasında da çok başarılılar.

Ben, belki sizin Komisyonunuzdan bunu isteyebilirim: Medya çok yayınlıyor cinayetleri ama bu cinayetlerde ceza alan failleri bir daha görmüyoruz. Bangır bangır o ölen kadınların resimleri, bıçakları, silahları, işte tabancaları, her şey var, mesela ben sordum kendi çalıştığım alanlara gittiğimde: “Ayşe Paşalı’nın eşi ne kadar ceza aldı?” diye, bana dönen yoktu. Oysa ömür boyu ceza aldı, yani ceza sistemimiz de yerinde ve uygun ama bunu da karşı tarafa belki televizyon ekranından eğer algı yönetiyorsa o algıyı karşıya vermemiz lazım bizim. Sen, bu cinayeti işlersen, bu kadar...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Demin Sayın Vekilim de aynı şeyi demişti ama...

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Evet, Türkiye’de sığınma evi sayısı, her ne kadar Bakanlığın dilinde “konukevi” diye de geçiyorsa, ben yanağında yumruk, kolu burkulmuş, ayağı kırılmış bir kadının konuk olamayacağını düşünüyorum. Sığıntı olmasını da istemiyorum, ayrı mesele. Bunu yapabilecek önlemleri alırsak her kadın kendi evinde, işi olarak, istihdam sağlanmış olarak mücadelesini kendi sağlayabilir ama hayati sıkıntısı varsa mutlaka onu korumak, bu nedenle de sığınma evi açmak zorundayız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – “Sığınma evi”ni kullanmak kötüymüş, “sığınak” deniyormuş.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Bu sığınma evlerinin sayılarının artırılması çok önemli. Çünkü bizdeki oran, dünya ortalamasına göre yüzde 68 düşük, olması gerekenden yüzde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 47

68 oranında eksikmiş araştırmalara göre. Şimdi, biz açıkçası Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu olarak bu konuyu çok önemsiyoruz. Var olan değerlerin, kanunsal olarak hayata geçmesini istiyoruz ama Türkiye’de algının da değişmesini istiyoruz. Bir tanesi çıkıp “Dudağını boyarsan, dizinin üzerinde etek giyersen, işe gidersen ya da gülersen, kahkaha atarsan.” gibi medyanın aldığı ve taşıdığı eylemleri ortaya koyduğu anda kadın ikincilleşiyor, kadın değersizleşiyor.

Ben buradan, biraz önce KADEM’den sevgili arkadaşımın dediği, cevap verme noktasına gidip sizi bu saatte yormayacağım, sadece feminist söylemin eşitliği artık fırsat olarak kabul ettiği cümlesini kabul etmediğimizi söylüyorum. Çünkü ben, Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulmasında on bir yıl çalışmış bir kadındım, son andaki o iki dakikalık şey içinde, önerge verilerek arasına “fırsat” eklenmesinin bugünlere geleceğimizin aslında bir işareti olduğunu algılayamamıştım. Toplumsal cinsiyet eşitliği eğer adaletle –ki bu Vatikan’da denendi, vazgeçildi- birleştirilirse buradan bir merhamet doğar. Ben merhamet istemiyorum toplumda yaşadığım erkeklerden. Birlikte yaşamak istiyorum, birlikte de hayatın mücadelesini yapmak istiyorum.

Şiddet ciddi anlamda artıyor. Bu artışın nedeni olarak da davaların görüldüğü Ankara’da 103 tane, mahkeme kararıyla öfke kontrol eğitimi alması, terapisi alması gereken kanun tedbirleri ya da sonuçları çıktı. Ama ben İl Koordinasyon Kurulunda bu öfke kontrolünü yapabilecek, Ankara ve Türkiye’de böyle bir sistemin olmadığını duydum, hatta Sağlık Bakanlığı temsilcisi vardı, Sayın Bakan Yardımcısının da dâhilinde, kime verildiyse alınmadı. Bilemiyorum, çok önemlidir, psikolojik sistemde terapi görmesi, rehabilite edilmesi, önleyici bir tedbirdir ama yasanın olduğu ülkemizde bu ayak da boş kalmıştır. Öyleyse bizim elimizdeki sistemde bahse konu olan saptamalarımızın önüne geçebilecek önlemleri almak işimizi çok daha kolaylaştıracak ve biz, kadın sivil toplum örgütleri, kadınların ölmesinden rant ve prim almıyoruz. Ne kadar azalır, ne kadar çok gündemi değiştirirse bizlerin de yol haritasını farklı noktalara getireceğine inanıyorum.

Zaman kötü, sizler sıkıldınız. Ben çok fazla konuşmadan söylemlerimin bu konuda uzman örgütlerin buraya tekrar getirilmesi ve onların deneyimlerinden, sığınmalarda neler yaşanıyor, hangi önlemler alınabileceğini, sadece raporlarla değil, alanı yirmi yıldır algılamış arkadaşların önerilerinin de dikkate alınmasını, sizlerin deneyimlerinle beraber çok çabuk bir yol haritasına dönüşeceğine inanıyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Soru sormak isteyen ya da katkı sağlamak isteyen?

Sayın İsmet Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sunumunuz için de çok teşekkür ediyorum.

Manifestonuzu da gördüm. Doğrusu, çok yanlış buldum manifestonuzu ve bunu siyasetin tarafı ya da yandaşı şeklinde ve ideolojik olgularla ifade etmemeniz gerekirdi.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, şimdi basın galiba benim üzerimde çok fazla şiddet uyguluyor ama bir soru sormamı anlayışla karşılayın lütfen: Bu dernekler kendi aralarında “Bizim mahallenin çocukları, sizin mahallenin çocuklarını döver.” yarışında gibi gözüküyor. Sunumlardan bunu anlıyorum. Şimdi, bizim gene bir atasözümüz vardır: Yol sizsiniz, yolcu sizsiniz, yoldaki en büyük engel de sizsiniz. Mesela, bu kadın hareketlerine ilişkin STK’lar kurulmadan önceki kadına yönelik şiddet ile kurulduktan sonraki şiddet oranlarının istatistiği var mı?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Var.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Sonra cevaplayacaksınız onu zaten.

Şimdi, burada biraz da bu işler ekonomik şeye dönüşmüş, burada ilanlarınız var, para topluyorsunuz, para istiyorsunuz.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Bana mı soruyorsunuz?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hayır, hayır, size değil yani bu derneklerle ilgili söylüyorum. Tabii ki Avrupa Birliği fonlarından da alın, herhâlde size Hükümet de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı sahip çıkıyor. Arkadaşlar, toplumu kendi skalasından, kültüründen, değer yargılarından belki orada olan eksiklikleri temizlemesi gereken, örfünden, âdetinden sıyırmaya çalışır bir üslup görüyorum, genelde bu derneklerin yaklaşımlarında. Bunları doğru bulmadığımı ifade ediyorum. Yani kadın, bedeninde özgürdür. Olsun, bu asla sonucu şiddete, psikolojik baskıya, ölüme sebebiyet verecek şekilde asla kabul edilemez ama evlilik birliğini kuran insanlar, evlilik birliğini kurarken bir akit yapıyorlar. Biz, birbirimizle evlilik birliğimiz devam ettiği sürece birbirimizle bu hayatı birlikte yaşayacağız. Ötekilerle birlikte yaşamak isteyenler evlenmezler ya da yaşayacaklarsa erkekse de boşanır, kadınsa da boşanır, ondan sonra istediği hayatı yaşarlar.

Bir arkadaşınızla da paylaştık, bizde evlilik çok kolay, boşanmak çok zor. Evlilik bizde sahiden evcilik oyunu gibi. Onun için ben evlilikte ehliyet, liyakat derken mesela çocuklarımızı okula gönderirken -bilmiyorum bu boyutları düşündü mü- en iyi okulları en iyi öğretmenleri seçiyoruz. Bir yerden ev alacağımız zaman en ucuz fiyata en iyi evi almak istiyoruz. İşte yemek yiyeceğimiz lokantaları seçiyoruz, tercih ediyoruz. İla âhir hayata ait ne varsa bunları satın alacağımız zaman, değerlendireceğimiz zaman en mükemmelinin peşinde koşuyoruz. Peki, çocuklarımızın evlilikle kuracağı hayat bunlardan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 48

daha mı önemsiz? Buna ilişkin, bu toplumda kendisine özgü, liyakatli ekipler tarafından - danışma merkezleri olur, psikologlar olur, psikiyatrisler olur- gruplar arasında ya da bireyler arasında risk içerebilenlerin önceden belirlenmesi bu durumları biraz daha geriye çekmez mi? Çeker. Ama bu konuda çalışmanız var mı, dinlemedim sizden onun için söylüyorum.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, sanki bu kadın örgütlerimiz bizzat -yani bunu paylaşmak için söylüyorum- mağdure kadınlarla muhatap olduklarında onları bir uyuma sevk etmekten çok, lüzumsuz cesarete sevk edip biraz da çileden çıkarıcı – yani üslup olarak, tarz olarak- bir yöntem acaba uyguladıkları konusunda bir kanaatiniz var mı, doğrusu onu da merak ediyorum. Yani sizinle muhatap olan insanlar... Çünkü, bir ara belediyelerde kişisel gelişim dersleri verilmişti, tabii, bu dersleri paralı da veriyorlardı. Orada hocalar kırın zincirlerinizi diyordu, zıplayın hoplayın diyordu. Ya kime karşı neye zincirleri kıracağını sevgili kardeşim dediğinde bunun bir cevabı yoktu, zincirlerini kır.

Şimdi, mesela, size böyle bir vaka geldiğinde belki derneğinizin adını duyurmak, belki daha fazla bağış toplamak, belki daha fazla baskı oluşturmak için acaba mağdur ya da mağdurelerle... Ben sizin gibi ayırım yapmıyorum çünkü siz “kadın” dediniz, tutturdunuz. Kadınlar ayakları altı öpülesi ve ayaklarının altında da cennetin üstüne bastıkları değerli varlıklarımız ama siz bunu ayırıp duruyorsunuz, bölüyorsunuz, parçalıyorsunuz.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU TEMSİLCİSİ – Bugüne kadar ayağımızı öpen olmadı.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, yani öpülecek ayağı herkes öper. Bakınız, eli öper ayağı öper, öpülecek el ve ayak oldu mu kadın-erkek ayrımı olmaksızın öpülür efendim.

Şimdi diyorsunuz ki: “2008’den itibaren azalma olmadı.” ben buna katılmıyorum. 2008’den öncesi -zaten 2005’te bu kayıtlar tutulmaya başlandı ya da 2009’da tam belirli olarak- bilinmediği için onları biraz abartılı bulduğumu ifade etmek istiyorum her şeye rağmen. Ülkemizde gençlikte, ailelerde, okullarımızda suç oranları dünyaya kıyasla çok gerilerdedir. Şimdi bizim bunu daha gerilere çekmemiz gerekiyor ama bunu ayırım yapmadan çekmemiz gerekiyor.

Enest konusuna değindiniz, bunun üzerinde çok çalışmak gerekiyor. Yani şimdi bu bir sapkınlık mı, bu bir psikonörotik bir durum mu, bunların çok iyi tespit edilmesi gerekiyor ama sorum şu, ben size aslında bir sürü de soru sormuş oluyorum bununla beraber: Erkek çocuklarına mütecevaz annelerin istatistiği var mı elinizde? Ne kadar?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ - Şu an rakam vermeyeceğim ama...

İSMET UÇMA (İstanbul) - Niye o yok? Diğerlerini veriyorsunuz.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Hayır, onu henüz açıklayamayabilirim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, ne demek açıklayamayabilirim? Siz alan araştırması yapıyorsunuz böyle şey olur mu? Demek istediğim şu: Bunu biz bir toplumsal hastalık, bir psikolojik durum olarak mütalaa edeceksek önümüzde veri olursa şayet tedbiri ona göre alırız, yok farklı bir durum karşımıza çıkarsa ona göre tedbir alırız.

Şimdi, erkek kardeşlerin kız kardeşlere tacizi tamam ama kız kardeşlerin de erkek kardeşlere tacizleri var. Bu toplumsal hastalığı, bu toplumsal şizofreniyi elimizde sağlıklı, ciddi veriler olursa, nedenleri iyi araştırılırsa sonuçları da daha iyi alınır. Şunu demek istemiyorum: Bu sorunların çözümünün önündeki engeller bizim çok da destek verdiğimiz, çok da sevdiğimiz STK’lar olmasın sonra filan diye soru işareti falan aklıma gelmiyor ama bunu da sizinle paylaşmak istedim doğrusu.

Şununla bitiriyorum konuşmamı arkadaşlar: Bu lanetli çözümü çözeceksek ülkemizde ve dünyada, arkadaşlar ,önce sizin zihniyetinizin değişmesi gerekiyor. Siz insanları kategorize ettiğiniz sürece, bölüklere ayırdığınız sürece, lanetli bir konuyla ilgili kategorize etmeye devam ettiğiniz sürece bizim sorunlarımızı çözmemize katkı vermek yerine sorunlarımızı ağırlaştırırsınız, STK’lar olarak söylüyorum. Dolayısıyla, ne olur gelin hep birlikte merkeze şiddeti alalım, hiç kimsenin ötekinden daha çok insan olamayacağı ilkesini alalım. Biri uzun boylu olabilir, diğeri kısa boylu olabilir; biri daha güzelken diğeri onun kadar güzel olmayabilir –hanımefendiler için söyleyemiyorum bizim için söylüyorum onlar zaten güzeldirler- ama hiç kimse ötekinden daha çok insan değildir. O hâlde mücadeleimiz şöyle sürsün: Hiç kimsenin ötekinden daha çok insan olmadığı bir dünyayı hep birlikte kurabiliriz. Bunun için önyargılarınızdan, ideolojik anlayışlarınızdan, kalıp yargılarınızdan, modern ve klasik kalıp yargılarınızdan sıyrılmamız, merkeze insanı almanız ve insan olmanın yeterli olduğu bir olgu üzerinden hareket etmeniz durumunda bunları çözeriz. Aksi takdirde –son söz olarak kabul edin lütfen- bu derneklerimiz bu yaklaşımlarıyla bu sorunu bölük pörçük ve birimlere ayırarak atomize ediyorlar, bu çok tehlikeli bir süreç olabilir, atomize etmemek lazım, çok dikkat etmek lazım.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Binnaz Toprak, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 49

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Ben çok kısa olarak İsmet Bey'in bu kadın dernekleri kurulmadan önceki şiddet rakamları ile kurulduktan sonraki rakamlar sözüne ilişkin bir şey söylemek istiyordum. Çünkü buradan çıkarılabilecek sonuç, eğer rakam arttıysa bu derneklerden dolayı arttı gibi algılanabilir.

Şimdi, istatistikte iki şey arasında bir korelasyon kuruyorsanız İsmet Bey, bütün diğer faktörleri sabit tutmanız lazımdır. Yani, diyelim ki 2 tane fareye aynı ilacı verdiniz ancak o 2 farenin kilosu, içtiği su, yaşı, bilmem nesi filan her şeyi sabitse öyle bir korelasyon kurulabilir. Dolayısıyla, burada farz edin ki arttı, bu hiçbir şey ifade etmez. Bu artış bambaşka nedenlerden dolayı olabilir. Mesela nüfusun artmış olması, mesela ülkenin daha gelişmiş olması, mesela kentleşmenin daha gelişmiş olması, vesaire, vesaire, vesaire... Onları sabit tutamayacağımız için sosyal bilimlerde hiçbir zaman bu tür bir korelasyon kurulamaz, ancak sabit tuttuğunuz takdirde bu korelasyonları yapabilirsiniz. Nitekim, mesela kamuoyu yoklamalarında sabit tutmak mümkün olabiliyor. Yani sorduğunuz sorulara göre, diyelim ki belirli bir korelasyonu arıyorsanız, aynı yaş grubu içinden, aynı sosyoekonomik grup içinden, aynı yaşadığı yerden -kentte mi oturuyor köyde mi oturuyor- falan ona bakıp "Ha, bakın, kentte oturan şu yaştaki şu insanlar şu konuda şunu düşünüyor." filan gibi bir genellemeye gidebilirsiniz ama sabit tutabildiğiniz sürece. Burada bu rakamı bulmak bize hiçbir şey söylemez. Yani arkadaşlar dese ki "Yüzde 100 arttı." hiçbir şey ifade etmiyor, o yüzde 100 artışın bambaşka sebepleri olabilir onu söylemek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Candan Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Canan Hanım'a çok teşekkür ediyorum sunumu için. Bu Alo 183'ün acil yardım hattını engellediğini ifade etti Canan Hanım, bunun sebebi nedir, Sayın Başkan sizin bilginiz var mıdır bu konuda ya da Canan Hanım'ın? Aradaki iş birliği mi bitti, neden bu süreç böyle, devam etmeyecek mi, bu konu hakkında bilgi istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Canan Hanım'a da çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten, sivil toplum kuruluşu olarak kadın üzerindeki çalışmalarını biliyoruz zaten kadın sorunlarıyla ilgili.

Yalnız, tabii, özellikle bu sayın vekilimize katıldığım yönler de var, katılmadığım yönler de var ama istatistiksel sonuçları aslında bakanlıkların özellikle kadınla ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yapması ve net bir şekilde ortaya koyması gerekiyor. Bu her konuda, engelliler konusunda da... Mesela engellilerin de biz sayısının kaç olduğunu, ne tür engelliler olduğunu bilmiyoruz. Kadınların sorunlarıyla ilgili yeterli istatistiksel bilgiler yok. Aslında, sivil toplum kuruluşlarına bu verileri bakanlığın verip sivil toplum kuruluşlarının da artışa veya azalmaya göre neler yapılabilir, o konuda bir iş birliğiyle çalışmaları gerekir. Yani keşke böyle bir düzen kurulmuş olsaydı ama şimdi bakıyoruz, hakikaten sivil toplum kuruluşları büyük bir çabayla kendi bölgelerinde veya Türkiye çapında kadın şiddeti ne kadar, cinayet ne kadar onun araştırmasını yapıyor, onun için de tabii farklı farklı sonuçlar çıkıyor ama tek bir noktadan olsaydı da tüm bu çalışmalar sivil toplum kuruluşları da destek verselerdi, herhâlde çok daha rahat ve iş birliği içinde çok güzel bir sonuç elde ederdik ve özellikle kadın cinayetleri yönünden bugüne de gelmemiş olurduk. Bürokratların da, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığındaki bürokratların da hakikaten eğitilmesi gerektiğine ben inanıyorum.

Eğer zaman varsa bir anımı paylaşmak istiyorum: Bir kadın benden çok yardım istedi. Eşinden ayrılmış, annesinin yanında kalıyor 3 çocuğu var -küçük 2 yaşında, 3 yaşında veya birisi ikiz galiba- ve bunların ana okuluna gitmesini talep etti. Neyse, konuştuk, gerçekten aldılar, ihtiyacı var, sıkıntılı olduğu anlaşıldı ve çocuklar anaokuluna yerleştirildi ama üç ay sonra anaokulundan çocuklar atıldı. Sebep nedir diye araştırıp sorduğum zaman, işte, evlerinde televizyonlarının olduğu – galiba 1'den fazlamış- annesinin evinde kaldığı için ekonomik durumlarının daha iyi olduğu ve kadının da berbere gittiğini söyledi, saçını yaptırdığını, saçını boyattığını, buna para harcadığını söyledi.

Şimdi, bu gerekçeyle kadının çocuklarının yuvaya verilmesi gerekiyor muydu? Yani alınması mı gerekiyor bu gerekçelerle? Yani bu konuda da eğitilmeleri lazım. Yani kadının tabii ki bir ihtiyacı olacak, tabii ki berbere gidecek, tabii ki saçını boyatacak ama o çocuklarının iyi bir şekilde de yetişmesi lazım. Ona verecek parası yok, bir yandan da iş arıyor zaten kadın. Hani bu tür durumlarda bürokratların da, bu değerlendiricilerin de daha özenli, daha dikkatli ve karşısındakinin hem sosyal durumuna hem de psikolojik durumuna bakarak –belki ruh hastası kadın, onu da bilmiyorum tabii, görmedim ben- bu konularda dikkatli olmaları gerekir. Daha hoşgörülü davranılırsa ben daha iyiye gideceğimize inanıyorum ama hoşgörü lazım özellikle kamuda, bir de STK'larla iş birliği içinde çalışılması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Canan Güllü, buyurun, hepsine cevap veriniz.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ - Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 50

Öncelikle, Sayın Milletvekilim Uçma Bey çıktığı için şahsının kendimle ilgili ya da örgütümle ilgili önyargılarına verdiğim cevapları duymasını isterdim, tutanaklardan okuyacağımı düşünüyorum.

Sayın Uçma'nın bu Komisyonunda mahallenin namusundan bahsettiği günün ertesi gününde, biliyorsunuz, İstanbul'da -1.500 kilometrelik olayla- bir erkek ve bir kadın namus cinayetine kurban gitmek üzere, birisi öldü, birisi kalıyor. Onun için, bugün konuşurken Allah'tan sadece muhatap aldığı benim de ben de cevapları verebileceğim.

Yirmi dört yıldır sivil toplum örgütünde çalışıyorum, eğer beni tanımış olsaydı... Söylediğim tek cümle budur, ben Avrupa Birliğinden ya da farklı konulardan fon almam. Ben sosyal sorumluluğun hayata geçmesini sağlayan bir kadını ve örgütüm de bu noktada çalışır çünkü bireyleri sosyal sorumluluğa iterek bu noktada çalışmasını sağlamadığı benim bütün amacım ama "Alanları da buradan kınıyorum." filan değil, böyle bir imkân varsa onları da alıp kullanmak bence çok da aklihveldir. Yani, bu noktada yeni alanlar yaratılıyorsa diye bunu bir söylemem gerekiyor.

Ağızından bal damladı diyeceğim çünkü dedi ki: "Hükümet size sahip çıkıyordu." Hükümetin Sayın Bakanıyla henüz yüz yüze gelip tanışmadım. Bir öncekiyle, şiddet ve farklı konularda, istihdam ya da üretim, eğitim, diğer konularda -bizim sadece alanımız şiddet değil çünkü- sanat, bu konularda da görüşebiliriz ama ben ne yazık ki Hükümetin böyle bir maddi kaynağını hayata geçirdiğini düşünmüyorum ama İstanbul Sözleşmesi'nin içeriğinde, bu madde de var "Sivil toplum örgütlerine maddi kaynak sağlamalı." diye. İnşallah, o günleri de görürüz ama artık biz herhâlde emekli olduktan sonra bu işler olacak.

Dünyanın hiçbir boyutunda -sizin biraz önce söylediğiniz konu üzerine, atlamışım, onu söylemem lazım- şiddette ara buluculuk yapılmaz. Eğer şiddet mevzu bahisse evlilik konularında ara buluculuk mümkün değil. Hatta, biz 6284 konusunda "Bunu alalım.", bu madde Komisyonunda görüşülürken "Acaba içine girsin mi, girmesin mi?" diye düşünürken, "Hayır, zaten İstanbul Sözleşmesi'nde de yazılı olacak..." Şiddet ara buluculuk kabul etmez, bunun için arada bir köprü olma fikrini hemencecik söylemiş olayım.

Evet, bizim kadın danışma merkezlerimiz vardı. Biz öncelikle bir üst çatı örgütüydük, dernek değiliz. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu 186 noktada 51.500 kişilik bir örgüt ve 14 ülkede 7 bölge temsilcisiyle çalışan bir örgüttür. Asıl alanı sadece şiddet değil, diğer konularda, insan hayatının içindeki bütün konuları çalışır ve üyeleri sadece kadınlar değildir, benim şu anda Yönetim Kurulunda da erkek var, üyeleri erkeklerdir de. Hiçbir ayrımcılık, hiçbir ötekileştirme yapmayız, kendi adıma söylüyorum bunu. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu adına bu cevabı vermem gerekiyor çünkü kadın danışma merkezlerimizde de çalışan erkekler vardır, belediyelerle ya da ayrı olarak çalışanlar vardır. Ha, şu an dersiniz, ben burada konuşan kişi olarak, sadece lobicilik hareketleriyle kadınların eğitimde ya da alan içindeki eksikliklerinin giderilebileceği noktada yasal zemin nedir, onun araştırmasını ortaya koyarım; uyar, uymaz, önlemleri nedir, onu da Parlatmentonun çok değerli vekilleri hayata geçirirsiniz. Bir ayrımcılık ya da bir ötekileştirme ya da gelen kadınlara "Sen git evde kocanla kavga et, ben seni yarın mahkemede savunurum, ondan sonra da sana çok güzel iş bulurum, Allah, yaşarsın." Böyle bir konu yok. Evet, bana binlerce insan mailler yoluyla ya da telefonla iş başvurusunda bulunuyor, bu da çok acıdır. Dün istihdam paketini Komisyonunda konuşmuştu ama ciddi anlamda bir kadın işsizliği var. Türkiye Kadın Derneği Federasyonunun galiba en güzel, sevdiğim yanı, öyle bir olumlu enerji vermiş ki erkekler de bize müracaat ederek destek istiyorlar, elimizden gelen konuda da yardım yapıyoruz ama önceliğimiz kadındır, bunun bilinmesi gerekiyor çünkü biz Kadın Dernekleri Federasyonuyuz.

Yönlendirme aşamasında, evet, zincirlerini kır diyoruz, ben de söylüyorum. Evinde oturup şiddete mahkûm kalıyorsa ya da şiddeti geçin, konumuz şiddet olduğu için söylüyorum, evinde eğitim alamamışsa, eğitim almasının önünde babasının, kardeşinin engeli varsa, evet, çıkacak, devletin sekiz yıllık zorunlu eğitimi vardır, oraya gelecek, oradan sonra birey olarak istiyorsa hayalinde yapabileceklerini, ben ona okula gidebileceği yerler için yasal zemin üzerinden ne gerekirse yaparım ama "Git, zincirlerini kır, kocanı, kayınvalideni, kayınbabanı..." Hayır. 2000 yılıydı, ben Kadının Sosyal Hayatını Araştırma ve İnceleme Derneğinin Genel Başkanlığını yapıyordum. 2000 yılında yaptığımız araştırmadır bugün enste giden yolun başlangıcı aslında. Kayınpederinden şiddet görür evinde, kayınından şiddet görür, kayınvalidesinden görür, eşinden görür, baba evinden çıkar, eş evinde bu şiddete maruz kalır, "E, bunu çek, bu senin kaderin." mi demem lazım? Bunu hiçbir zaman söylemem çünkü bu kader kader değildir. Bu, erkek egemen zihniyetin kadın üzerinde uyguladığı feodal düzendir, buna da karşı çıkıyorum. Yani, bu konuda "kır zincirleri" sözünüzü kabul ediyorum, keşke bütün kadınlar... Keşke bütün erkekler de bu şiddet ögesinin ötesinde zincirlerini kırabilse, içindeki gerçek duygularla hayatta, mahalledeki bakkaldan, evdeki babasından ürkmeyen karısına sevgi, çocuklarına sevgi gösterebilse diyorum. Bu nedenle, bunu itham olarak kabul etmiyorum, bu tamamen benim uyguladığım bir konu.

Evet, cennet annelerin ayakları altındadır ama biz o kadınların birçoğunu öldürerek, anne olmayan eşleri öldürerek onları cennete gönderiyoruz diye düşünüyorum. Çünkü, ölüm bir noktada şehitlik gibi geliyor Tanrı'nın bu anlamda kocaların eline verdiği silahla.

Enstest konusunu 21-23 Kasım tarihinde görüştük. 50 üniversite rektöründen, adli tıp uzmanlarına, hocalara, sivil topluma, Birleşmiş Milletlerden kadın statüsüne, mağdur haklarına... Basını filan hiç içimize almadan, onu da söyleyebilirim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 51

yani buradan yaygara koparıp bir bardak suda, “Biz bunu yaptık, işte bu var.” değil, alanda edinilmiş ve benim de bizzat tanıklık ettiğim, babanın kızına yaptığı birçok vakanın ortaya çıkması, incelenmesi gereği idi. “Bunlar için ne önlem alabiliriz?”i tartıştık. Aslında ensest atlası diye şeye çıkmıştık. Bununla ilgili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Fatma Hanım döneminde gittiğimizde “Aman, bu konu çok su kaldırır yani bu konuyu gündemimize almayalım.” dedi. “Birleşmiş Milletlerden fon alalım.” dedik. Birleşmiş Milletler dedi ki: “Eğer Türkiye’de ensest varsa Sağlık Bakanlığının bunu onaylaması lazım.” Sağlık Bakanlığının, iyice bir araştırılırsa arka taraflarından size bilgi gelebilir. Raporun araştırmasında, tek bir satıra indirgenen ensestle ilgili konunun, aslında “ensestin varlığı” paragrafı çıkartılarak elde edildiği tarafımıza bildirildi, onunla ilgili size bildirebilirim. Aslında, bir acı gerçek var ama biz burada... Mesela, Ankara’da, bir televizyon programında işte “Şanlıurfa’da çok ensest var.” denmişti. Buna çok itirazım vardı, hiçbir ili “Ensest vardır.” diye itham edemeyiz biz. Bizim elimizde herhangi bir done yok, “Nevşehir’de bu kadar, Afyon’da bu kadar, Şanlıurfa’da bu kadar.”, yok böyle bir veri. Dolayısıyla, bu verileri elde etmek de aslında çok kolay bir şey değil. Bu verilerin elde edilmesi noktasındaki süreçten öte bu ortamların gelişmemesi, bu ortamların olmaması, aile düzenleri içinde ya da oluşmuşlarla ilgili meydana gelen sirayeti ortadan yok etmek bizim için önemli nokta. Bu raporda da bununla ilgili yapılması gereken ve Ceza Yasası’nda alınması gereken önlemlerle ilgili bir çalışmamız gündeme gelecek. Hem devlet kademelerinin içinde olması hem sivil toplumun, ön yargılı bir çalışma olmadan, daha akademik olarak da gelebileceği bir süreci hayata geçirecek.

Yani, sivil toplumun kadınları nasıl kategorize ettiğini anlayamadım. Açıkçası, hakikaten, çok içtenlikle çalışan ve bu söylediğiniz cümleyi anlayamayacak kadar da... Hani, cehaletimi mazur görün. Ben, bize gelen, telefonla ya da e-mail yoluyla müracaat eden birçok kadınla bire bir görüşen bir başkanlık sistemi uygulamaya çalışıyorum yönetimimde. Yani, onlara “Durduğumuz yerde federasyon daha çok büyüsün, ben de bu federasyondan daha çok para alayım.” ya da “Bu federasyonda Canan Güllü hegemonyasını kursun, her yere...” Benim buna bir ihtiyacım yok, bu masanın etrafındaki birçok insanı tanıyorum ve ben size çok açık yüreklilikle söyleyebilirim ki iktidarda bulunduğunuz sürede en çok iletişimde olduğum kişi, Nimet Çubukçu, Güldal Akşit ve Fatma Şahin, Alev Hanım, Aşkın Asan bilir yani Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının önünden geçerken tanımayan insanın olmadığı bir Başkanım yani bundan prim toplamaya da bir gerek hissetmiyorum. Benim için önemli olan şey, bu ülkenin yarısının kadın olması ve sizin de dediğiniz, benim de bir önceki konuşmamda üzerine bastığım, bu sırtımızdaki kamburu atmamız yani gücümüzü birleştirerek var olan değerler üzerinden gitmek. Ama, eğer yönetim beni kategorize etmeye çalışıyorsa ki burada hemen bir parantez açıyorum, etmeye çalışıyorum yerel yönetimlerde ve Hükümetin kararlarında. Eğer Sayın Cumhurbaşkanım “Fıtratında yok, eşit değildir.” diye bir kürsüden söylüyorsa ben orada kategorize olabiliyorum. Yani “Erkekler ve kadınlar eşit değildir.” diye ya da işte konuşmada da söyledim “Ellerin kırılınsın.” derken Sayın Bakanım, ben orada kategorize oluyorum. Yani, ben erkeklerin ellerini kıramayacak gücteyim, Tanrı kıracak, mahkeme yok diye bu noktalar böyle gider. Ama, bizim bu masanın etrafında bulunma amacımız, benim ve diğer arkadaşlarımızın talepleri, burada sorunların çok acil şekilde tespit edilerek önleme anlamında uygulamanın harekete geçmesini sağlayacak öğeleri ortaya koymak. Ne benim sizinle ya da benim bir başkasıyla olabilecek kişisel bir tartışmamız yok ama ben sizden rica ederim, bir gün gelirsiniz ofisimize... Ben ofisime giremiyorum on beş gündür çünkü içeride bir firmanın verdiği, şiddet mağduru kadınlara dağıtılmak üzere mutfak eşyası var. Bakın, kadınlar şiddete uğradıktan sonra gidiyorlar sığınmaevine, süreleri bellidir, o sürelerden sonra dışarı koyuldukları zaman, işleri yok, evleri yok, gidebilecekleri ya da işte iyi kötü bize geldiklerinde... Benim şu an ağabeyimin bir iş yerinde, bu noktalarda çalışan 3 kadın emek vererek iş hayatına atıldı, ekmeğini kazanıyor, kimseye bir sıkıntısı yok ama bu 3’ler 30 oluyor, 300 oluyor. Bunları sağlamakla görevliyiz ama buradaki görevliliğimiz de onların daha çok ortada kalıp farklı noktalarda eziyet çekmesinin önüne geçmek. Ofisimde yaklaşık 400 parça şu an için tava, tencere, bilmem ne var firmaların dağıttı. Devletin yapması gereken, belki de o anlamda bu kararı almış, hayatının tehlikeli boyutlarından ölümü göze alarak dışarı çıkmış kadınlara yardım etmek.

Yine, aynı yasanın, mesela bizdeki yasanın 7/24 dediği koruma kanunu içinde koruma kanununu uygulayamıyoruz biz. Neden uygulayamıyoruz? Çünkü, koruma kanunu bizim için Türkiye’de -Emniyetten arkadaşım var, jandarmadan-telefon numarası olarak geçiyor. Yani, Emniyet Müdürlüğü -Ankara için konuşabilirim, Sayın Vali Yardımcım açıkladı o konuyu- “Ankara’da 5 bine yakın polis sadece devlet büyüklerini korumakla görevli olduğu için -hani emekli olan, ayrılan, giden- ben polisi kadını korumaya gönderemiyorum...” E, kadını koruyamıyoruz, koruyamadığımız bu kadınlar ilk etapta federasyon ya da federasyon gibi çalışan... Ki genelde bize geliyor, biz yönlendiriyoruz Ankara Barosunun Gelincik Projesi’ne ya da Hürriyet Aile İçi Şiddet’e, Mor Çatıya, Kadın Dayanışmaya. 183 hattını devreye alması için çalışıyoruz Bakanlığın. Sevgili Kübra Başkana iletiyoruz, bire bir iletişimim var benim. Gülser Ustaoğlu, Genel Müdüre mail yoluyla gönderdiğim müracaatlar, böyle bir diyalog var, “Şurada şu var, şununla ilgilenin.” dediğim bir diyalog var. Yani, biz kategorize etmiyoruz Sayın Vekilim, biz burada yaralı yüreklerle su vermek istiyoruz ama umarım ve umarım, çok kısa zamanda o yaralı yürekler de olmaz, ben de evimde gecenin bir yarısı “Kurtar beni.”, “Bana yardım et.” ya da işte Kütahya’daki ayın 18’inde davası olacak, “Davanın orada bana yardım edin, benim avukat tutacak param yok, 3 çocuğumla ortada kaldım, omurliliğimde kurşun var.” dediğinde ne yapabilirim ben? İnanın ki cebimizden para veriyoruz gittiğimiz yere.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 52

Ben Türkiye'yi 3 kere gezmiş bir kadını, 81 ili, 56'ncı ildeyim, 4'üncü kereyi tamamlayacağım ve bu gezilerimin hiçbir finansmanını hiçbir kuruluştan, hiçbir bakanlıktan, hiçbir yerden almıyorum; tamamen, "Bir kuaföre gitmeyeyim." diyorum, tırnağımla kazandığım, emek verdiğim paradan sağlamaya çalışıyorum ve burada da o kadınların benim gibi kazanabileceklerinin yolunu açmak bütün amacım. Eğitimci bir annenin kızıydım, 17 yaşında her şekilde demokratik bir ortamın içinde çalışan bir kadın, özgürlüğü yaşamış bir kadın olarak da herkesin özgür ortamda yaşaması için, devletin ve şahsımın olanak tanınması için çaba sarf ediyorum.

Benim herhâlde sorularınıza verdiğim cevaplar bu ama pardon, Candan Hanım'ın da vardı.

183 Hürriyet Aile İçi Şiddet hattı 2 Şubattan itibaren bizim bünyemize geçti protokolü imzalanmak üzere, bundan sonra biz işleteceğiz. Evet, Hürriyet Aile İçi Şiddetin 183'le olan diyalogu hatlarına bloke kondu. Bu bloke konmasını Sayın Genel Müdürümüze ilettik biz, Gülser Ustaoglu'na da. Daha sonra bu sistem açıldı ama hâlâ eskisi gibi çalışmıyor. Ben ilk defa Türkiye'de sivil toplum örgütü olarak bu hattın işlenmesine talibim. Ciddi bir rakam geliyor, bir süre bağışlarla götüreceğiz. Ana amacımız, buraya müracaat eden kadınlara psikolog yardımıyla önlemleri alabilecek, daha sonra da eğer hukuki mağduriyeti gerçekleşmişse hukuki alanda yardım etmeyi sağlayacağız.

Bir tek şeyin tekrar tekrar üzerine basmak ve söylemek zorundayım. 50 yaşında bir kadını, çok rahat yaşamı açıklıyorum. Kimse beni siyaset ve yandaş, taraf, o elinizdeki manifestoyla ilgili siyasi bir taraf... Diğer örgütler adına da savunma yapabilirim ama orada gördüğünüz o protesto metninin içinde hiçbir örgüt "Bu partinin, şu partinin kadınları." olarak mimlenmedi. Bunlar sadece bu alanda emek vermiş kadınlardır ama bu masanın etrafındaki Canan Güllü olarak ben hiçbir siyasi partinin tarafı olmadan, üst yazının tamamı bana aittir, alt tarafı diğer arkadaşlarımızın, onları da kabul ediyorum, hiçbir kimse siyasi taraf olarak çalışmamıştır. Bizim bütün amacımız, evet yani siyasetüstüyüz...

İSMET UÇMA (İstanbul) – İdeolojik olarak dedim. Bitirdiğinizde sadece bir iki şey söyleyeceğim.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Tamam, tabii, buyurun.

Siyasetin arkabahçesi olmadan çalışıyoruz. Kadının, insan haklarından, toplumsal cinsiyet eşitliğinden daha fazla yararlanması ve dünyadaki nimetlerden de erkekler kadar yararlanabilmesi adına çaba sarf ediyoruz efendim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Uçma, cevaben mi? Bakın, şu anda gündemimizin daha yarısında. Parlamento kapandı, arkadaşlarımız seçim bölgelerine gidecekler. Çok kısa olarak lütfen, ne olur iki dakika içinde toparlayın. Yani, gelen konuklar da çok uzun saatlerdir bekliyor. İki dakika içinde, Sayın Canan Güllü'yle ilgili bir konuysa alalım. Hemen geçeceğim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi, iki dakikada toparlayabilir miyim, o kadar mahir olduğumu düşünmüyorum ama.

BAŞKAN – Lütfen... Sekiz saattir buradayız.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Eyvallah Başkanım, ben elimden gelen gayreti göstereyim ama bunlara da cevap vermem gerekiyor.

BAŞKAN – Şöyle, bakın, usul olarak da şöyle yapalım: Bir kez söz hakkı alıp gelen konuğa sorularımızı sorarsak yani önemli olan onunla ilgili bir tartışmaya girmek değil, soruları sorup konuklardan istifade edebilmek.

Lütfen, rica edeceğim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ben şimdi sorularımı sordum ama bu sorulara aldığım yanıtlar benim sorduğum soruların hak ettiği yanıtlar değil. Yani, STK'ların demokrasinin olmazsa olmaz şartı olduğu ilkesini herhâlde en çok savunanlardan birisi benim. Ayrıca, siz "50" dediniz ama biz sizi 25-30 gibi gördük, üniversite öğrencisi gibi gördük.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Estağfurullah.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, şimdi, kadın istihdamı hususunda biz çok dikkatliyiz Hükümet olarak. Mesela, işte omurgasında kurşun olan bir hanımefendiyle ilgili bu şikâyetlerinizi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına iletmeniz, öyle zannediyorum -yirmi dört saat fazladır- altı yedi saat içinde çözerler; bu bir.

Şimdi, efendim, bakınız, biz burada neyi konuştuk? Şiddetin ne kadar lanetli bir şey olduğunu konuştuk. Siz bana cevaben diyorsunuz ki: "Kadınları öldürerek cennete gönderiyoruz." Böyle bir bağlam kaydırma, bir manipülasyon olabilir mi? Yani, iyi hatip olmak haksızlıklara da sizi sevk etmesini haklı kılmaz. O itibarla, demek ki, kadın istihdamı konusunda bizim... Üstelik de bu pozitif ayrımcılık hâlâ anlayamadığım şeydir benim.

Efendim, bu kategorize konusunu da ne kadar yanlış anlamışsınız. Demek ki biraz peşin fikirle beni dinlediğiniz anlaşılıyor, o da şu: Kategorizeyi, ben "Şiddeti kategorize etmeyin, şu yana, buna yönelik." diye... Topyekûn bunun karşısında durmamız gerekiyor. "Şiddet" diye bir olgu var ya da "baskı" diye bir olgu var. Çocuğa şiddet, mesela ne demiş: "Elleri kırılması." Ne kadar güzel söylemiş. Bir anne çocuğunu sokakta döverken gördüğümüzde, biz "Ya, ne yapıyorsun sevgili kardeşim?" Sonra da dayanamayan bir teyze "Ellerin kırılıns e mi!" falan demez mi? Der. Bunu, hakikaten konu karşısında ne kadar duyarlı ve üzüntülü olduğunu ifade etmek için söylemiştir.

Bir kere daha ifade ediyorum -bu eşitliğe dönmeyeceğim asla çünkü Başkanım da yasakladı bugün- arkadaşlar, eşitlik adaleti sağlayan bir şey değildir ama adaletin altında olması gereken yani temel hak ve özgürlükler, eşitlik, birinin ötekinden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 53

daha çok istihkaka haiz olmaması gibi hususları sağlayan konulardır. Dolayısıyla, şuna, manifestonuza geldiğimiz zaman da, orada ben algımı sizinle paylaştım, sizin peşinizden bir şey konuşmadım. Dedim ki: “Bunu ideolojik buldum, yanlış buldum.” Ve şiddet gibi evrensel bir konuyu siyasete matuf bir değerlendirmeyi doğru bulmadığımı ifade ettim. Şimdi, bu kadınların, mağdurelerin ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda çok duyarlıyız çünkü biz onlara biliyorsunuz hemen maaş falan da bağlıyoruz.

Bir gün bir ilçede konuşma yapıyordum -onunla bitireceğim- arkadaşlara şunu söyledim, dedim ki: “Bak, her zaman buraya gelip gidemiyor olabiliriz ama burada bir mağdur ya da mağdure var da bize bildirmiyorsanız yarın iki elimiz yakanızdadır.” Bir müddet sonra zayıf bir parmak kalktı. Ben de sahiden ciddi bir şey soracak zannettim. “Buyurun Hacı Ağabey.” dedim. Bana verdiği cevap şu: “Vekilim, sizden şikâyetçiyiz.” “Hayırdır.” dedim. “Siz bu dul kadınlara acayip maaş bağladınız ve biz evlenemiyoruz.” dedi. Dolayısıyla, bu süreçte, 2002’den sonra, hele 2007’den sonra kadın ve kadına yönelik alınan tedbirler kuşkusuz ki yeterli değildir. Elbette daha ileri adımlar atılmalıdır ama bunları bağlamında anlamak, algılamak... Bundan önce hiçbir şey yapılmadığı için yetinmemekte de çok haklısınız. Ama, bir mağdure ya da mağdur, iletildiğinde -ki, STK’larımızın önemli görevlerinden birisi de budur- anında çözüleceğinin bilinmesini... Çünkü, bu örneklerle ortaya konmuş bir şey.

Ben, sizin, bu Federasyon Başkanı olarak -bir de muhtarları değil mi- mesela mahallelerinizde ya da mekânlarınızda iyi örgütleyerek, işte okulun pedagoglarıyla, mahallenin önde gelenleriyle, imamlarıyla, kanaat önderleriyle, tecrübe sahipleriyle, gün görmüşleriyle bir organizasyonla yani bu olaylar vuku bulmadan önce çözüme katkı sağlayabilirsiniz, elinizde böyle bir imkân var. Çünkü, ben müteaddit defalar tekrarlıyorum: Bir olay olduktan sonra yol gösteren çok olur; önemli olan, olaylar olmadan tedbirini alabilmektir. Güzel sunumuzda -üzgünüm- şiddet olayı meydana gelmemesi için yani şiddet hiç olmaması için, olayla karşılaşmadan önce alınması gereken tedbirlere ilişkin bir şey göremedim ama şiddet sonrasına ilişkin çok haklı teklifleriniz ve talepleriniz var. Benim, STK’lara yönelik o yaklaşımım hakikaten bir merakıma mucip olmuştu. Yani “STK’lar birbirlerinden rol kapma adına acaba buna menfi, negatif bir katkı verebilirler mi?” konusunu sizinle açık yüreklilikle paylaşmaktı. Yoksa, STK’lar çok önemlidir, çok da önemsiyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Güllü, lütfen, rica ediyorum. Sizden sonraki arkadaşlarımızın sabrını artık sınamayalım.

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Tamam.

Kütahya Tavşanlı olayının metni çok uzun, mailinize gönderebilirim. Anında, yaklaşık on altıncı dakikada, Kütahya ili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı görevlisine ulaşıldı. O görevlinin verdiği cevabı tekrar okuyorum. Evlilik birliğinin korunmasına yönelik psikolojik destek verildiğini -yani mağdur bu tanıma uymuyor- kocası peşinde öldürecekmiş, böyle bir şey yok. Bunun için de eve adam gönderileceğini, tespit ya da kadın kimse, psikolojik desteğin öyle verileceğini söylüyor. Şimdi, ben, o Kütahya Tavşanlı olayını biliyordum, gazetelerde görmüştüm, hatta televizyonda çocuklarıyla beraber bir vakaydı. Bu kadar ulusal basına çıkmış bir olay için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının aldığı tavrı, sizler gensoru oylamasındayken sayın daire başkanımıza söyledim. O konuyla ilgili bütün bilgileri vererek onları takip edecek.

İkincisi: Mahallelerin çalışma noktasıyla yaklaşık on iki yıl yerel yönetimlerde kadın kaynaklarının değerlendirilmesiyle yerel yönetimin ne kadar önemli olduğunu vurgulayan eğitimler yaptık ve bu arada da mahalle eğitimleriyle -hatta bu sene çok övündüm- Türkiye’de muhtarların, özellikle kadın muhtarların seçilmesinde benim de naçizane bir katkım var çünkü 1.563 kadın muhtar olması anlamında da eğitim vermişim.

Sivil toplumlar adına, ciddi anlamda çalışmalarını nedeniyle, on beş yıl evvel “Kol kırılır, yen içinde kalır.” diye bir cümleyle yola çıkılmıştı, “şiddet” diye bir konu yoktu. Bugün şiddeti artık bıraktık, neyi konuşuyoruz? Erken evlilikleri konuştuk. Yaklaşık dört yıldır erken evlilikleri de bıraktık. Hatta, ben ve siz yaklaşık yarım saatir ensesti konuştuk yani hiç konuşulmayan konuları getirdik. Kim getirdi bunu tabu olarak? Sivil toplumlar ortaya çıkardı. Sizin de dediğiniz gibi, demokrasinin olmazsa olmazıdır ama kıvamını gerçekten bilmeyenler olabilir, onlar için bir savunuyu yapmak durumunda değilim. Kendi örgütlerim ve birlikte çalıştığım arkadaşlarım adına şiddet konusunda ya da diğer konularda, evet, biz diyoruz ki: “Bu toplumun bir acı yarasıdır, kanayan yarasıdır. Bunları yaparsak aslında önleyici nedenler de ortadan... Ya da konuşmaya mahal kalmayacak.” Eğer Aile Bakanlığı, üzerine düşebilecek yöntemlerde -tekrar o noktaya gelerek söylüyorum- “Elleri kırılсын.” yerine “Benim kanunlarım var, o kanunlar bu erkekleri cezalandırır ya da bu failleri cezalandırır.” söylemini söylese... Evet, ben diyebilirim “Elleri kırılсын.” siz diyebilirsiniz, Başkanım diyebilir ama bunu diyecek konumdaki kadın en tepedeki kadın Sayın Bakan olmamalıdır. Bu çok önemli bir argüman çünkü o Sayın Bakanın... Türkiye çok küçük bir ülke televizyonlarla..

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bununla bıraktı mı Bakan, devam etmedi mi, cezalandırmadı mı?

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU BAŞKANI CANAN GÜLLÜ – Hayır, o devamı geliyor işte. Orada çaresizlik, yansıma çok önemli. Bakın, o yansımanın arka planı düzenlense -alanı gezen bir kadın olarak içtenlikle söylüyorum- o kadar çok yol alan, yine bu Hükümette, yine dönemsel olarak söylediğim bakanlar dönemiymiş. Biz CEDAW

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 54

Sözleşmesi”ni burada çalıştık, ulusal eylem planını çalıştık. Çalışmadığımız konularla ilgili “Bu yapılmadı.” demiyoruz ama yapılanların da doğru yapılması, ivmenin yukarıdayken aşağı inmemesi lazım. Bugün o Bakanlığın içinde hâlâ Bakanlığın yönetmeliği çıkamıyorsa kanunun -6284’ün- bir sorun vardır. ŞÖNİM gibi, içinde sivil toplum örgütlerinin çalışacağı, benim bizzat yönetmeliğin oluşmasında Aşkın Asan, Sema Kendirci, Sevna Somuncuoğlu’yla beraber çalıştığım, bir önceki KSGM Genel Müdürüyle çalıştığım ŞÖNİM yönetmeliğiyle bugün hayata geçemiyorsa sıkıntı var demektir. Yine dediğim gibi, kanunun içindeki bazı maddeler bugün hayata geçemiyorsa yönetimde vardır. Bunların hepsi geçtiğinde, inanın, önleyici tedbirler o kanunun içinde yazıyor. Bana düşen, sadece buradaki ağ olabilmem, aracı olmam. Belki de Bakanlığın işleteceği ve bizim, Bakanlıkla beraber işletebileceğimiz hattın sonucunda da ciddi anlamda bu sorun ortadan kalkacak. Biz artık televizyon ekranlarında birinci haber kadın başarısını izleyebileceğiz ya da zirveye geçmiş farklı konuları işleyebileceğiz. Bu hepimizi biktirdi.

Sabahtan beri sabrınıza da teşekkür ediyorum. Biz de aynı şekilde birçok programı iptal etmek durumunda kaldık ama yeter ki bu mesele hallolsun diyoruz.

Teşekkür ederim. Umarım memnun edebilmişimdir.

BAŞKAN – Evet, kesinlikle size katılıyorum. Önemli olan, bu problemin çözümüne katkı sağlamak ve sizin de bu konuda Bakanlıkla yapılan bütün bu kadın çalışmaları süreçlerinde her bir bakanla yani başından beri, bu Bakanlık var olduğundan beri yaptığınız çalışmalarını da hep birlikte biliyoruz.

Ben çok teşekkür ediyorum size. Yorduk sizi bugün ama lütfen önerileri yazılı olarak da verirseniz biz rapora bunu ek de yaparız.

Şimdi, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Genel Temsilcisi Sayın Gülsüm Kav Önal, buyurunuz.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Sayın Başkan, değerli vekiller ve toplantı katılımcıları; herkese merhaba. Akşamın bu saatinde sabırlar diliyorum ama hakikaten de çok önemli bir sorunu çözmek üzere buradayız.

Ben de öncelikle şöyle başlamak istiyorum: Komisyon çok büyük bir umut doğurdu yani bizim Platform olarak bakışımız budur. Biz hemen kurulduğunun haberini de yaptık. Ve buradan da önemli bir beklenti olduğunu, bu beklentinin de binlerce koruma altındaki kadın, yaralı kadınlar ve aileler, öldürülen kadın kardeşlerimizin ailelerinden bu beklentinin geldiğini yani buraya yüzünü dönmüş ve buradan çıkacak sonuçları umutla bekleyen böyle bir önemli toplam olduğunu söylemek istiyorum. Hatta biz bugün sabah Ankara Adliyesinde yine Hülya Çelik adında, boşanmış olduğu kocası tarafından öldürülen kadın kardeşimizin duruşmasındaydık. Oradaki ailelerden hatta bir tür yazılı mektup bile getirdim onların görüşlerini. Komisyonumuza tabii ki bir tavsiyem ve önerimdir de, mutlaka yaşayan tarafları da dinlemesi raporunu oluşturmadan önce. Bu açıdan burası önemli. Biz çok farklı düşünüyor olabiliriz yani eminim, benim de buradaki pek çok kişiden çok farklı fikirlerim var. Mesela, ben biraz ödevimi de çalışarak gelmeye çalıştım yani bu tutanakları elde edip okumaya, gözden geçirmeye çalıştım toplantı tutanaklarını. Bu toplantılarda herkes bu gerçeğin yakıcılığının farkındaydı diye düşünüyorum yani daha önceki yapılan toplantılarda da. Çünkü, biz hangi ideale bağlı olursak olalım, kadınların öldürülemez olduğu ve bundan kurtulmamız gerektiği, hocamızın deyimiyle bunun bir lanetlenmesi gerektiği konusunda çok farklı fikirlerde olsak da bunda anlaşmış bir topluluk olmanın önemli olduğunu düşünüyorum Komisyonun. Keza, 4 partinin anlaşmasıyla kurulabilmiş olması -böyle bir bütünlükle de buradan sonuç alabiliriz- bunun için çok önemli bir imkân, bu imkânı asla boşa çıkartmayalım. Dönüp de, zaten buradan çıktuktan sonra telefonlar edecek aileler ve kadınlar var bizlere, hepimize. Buradan çıkan sonuçları bekleyenler var. O bakımdan, bu yönleriyle çok umut ve imkân var diye düşünüyorum. Biz burada üzerimize düşen vazifeyi yerine getirmek isteriz. Şimdiye kadar, 2010 yılından bu yana kadın kardeşlerimiz öldürülmesin diye elimizden geleni yapmaya çalıştık. Bunun ne kadarına, neye yetişebildik, sizinle paylaşmak istiyorum sunumda.

Şiddetin ne olup ne olmadığını burası çok konuştu daha önceki toplantılarda. O yüzden buraya uzun boylu girmeyeceğim. El Cezire’nin bizim veriler ve Bakanlığın verilerinden hazırladığı bir “infografik” bu. Burada yalnızca -slaytta biraz da küçülmüş oluyor- şiddete uğrayan kadınların yüzde 92’sinin hiçbir yere başvurmamış belirtilmiş, bu önemli. Yani, biz “Başvurular şu kadar, binler.” diyoruz ama aslına bakarsanız başvurmamışlar da var. Bu da illaki bu toplantılarda dile gelmiştir. Bir de yine hatırlatmak istediğim iki önemli yönü, etkilerinin ömür boyu sürdüğü. O yüzden biz sadece anlık bir meseleyi değil, ömür boyu sorunu çözmeye borçlu olduğumuz kuşaklar var.

Ben sunumumu biraz da kalıp yargıları gidermeye çalışarak yürütmek istiyorum. Şimdi, bizim karşımıza çıkan ilk temel sorulardan biri “Aslında artmadı şiddet ya da kadın cinayetleri, görünürlüğü arttı.” oluyor. Şimdi, “Hangisi arttı?” sorusuna bir açıklık kazandırıp bunda da beraber bir ortak fikrimiz olursa iyi olur Komisyon bakımından da. Birincisi, görünürlüğü arttı, evet, geçmişe oranla ama bu öyle kendiliğinden olmadı. Çok emek, çok çaba gerekti. Her şeyden önce yani yüzlerce kadın öldü, yüzlerce kadın öldürüldü, öyle göründü bu ancak. Ben o açıdan biraz Soma’ya da benzetiyorum mesela. Yüzlerce işçi ölünce görüldü işçi ölümü gibi. Yani, artık toplumda bu ana haber bültenlerinin ana bir parçası hâline geldi. Sanki haberlerde şey diye sunulur ya: “Şimdi de spor haberlerine geçiyoruz.” “Şimdi de kadın cinayeti haberlerine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 55

geçiyoruz.” gibi oldu artık. Her gün bir kadın cinayeti haberi duyduk. Kaç kadının ömrü uğruna göründü ve bununla ilgili de Hocamız bize pek eleştirel baksa da kadınlar önemli bir mücadele verdiler. Bir mücadeleyle de göründü yani bunun için dernekler kurduk işte. O bakımdan yani... Ve sayısındaki artışı ise... Ama aynı zamanda da arttı. Hep sanılır ki -o da bir kalıp yargıdır- biz söylüyoruz. Yok, hiç hoşlanmıyoruz artış söylemekten. Artık mesela biz bu artışı konuşmaktan çıkalım, çözüm konuşalım ve bunu durduralım istiyoruz zaten. Artışı, 2009 yılında bir soru önergesine verilen yanıtta dönemin Adalet Bakanı Abdullah Ergin söyledi ilk. Bu meşhur “Yüzde 1.400 arttı.” verisi vardır ya, ortada efsanevi olarak dolaşır, onun kaynağı o dönemin Adalet Bakanındır. Orada da yani kadın cinayetlerine özel bir kayıt tutulduğundan kaynaklı değil. Cinayet masası verilerinden maktul, ölen, erkek-kadın oranlarına bakılıyor bu tabloda görüldüğü... Yine, çatısı altında bulunduğumuz Meclis tutanaklarından bu tablo. Erkeklerdeki ölüme göre kadınların çok önemli oranda arttığı görülüyor. Dolayısıyla, burada, maddi kanıtlarla, Meclis tutanağına göre artış da var, görünürlük de var. Dolayısıyla, her ikisi de arttı yani biz bir kere bu gerçeği kabul edelim. Yıllara göre seyrine baktığımızda ise... Ben yine toplantı tutanaklarından, verilerle ilgili, görüşüldüğü toplantı notlarını da okudum. Hakikaten bu verilere, gerçek resmî veriye ulaşmak çok zor bizim bakımımızdan da. Biz her sene Bilgi Edinme Kanunu’na dayanarak -anayasal bir hakkımız bu, biliyorsunuz- verileri sorumlu taraflardan, 6284’ün sorumlu tüm kurumlarından, bakanlıklarından talep ediyoruz. Bize ya “Kayıt yok.” deniliyor ya çok uzun ama veri yine vermeyen cevaplar veriliyor, bazen de birbirleriyle çelişkili cevaplar verildiği oldu, bunu dile getirmek isterim. Bizim açıkladığımız, kamuoyuyla her ay düzenli olarak paylaştığımız kayıtlar tarafımıza ulaşan ailelerden ve iletişim araçlarından elde edip derlediğimiz verilerdir. Dolayısıyla, bu dağının yine de görünen yüzüdür. Tam gerçeği yansıtmadığının bilinmesini isterim ama bir ortalama seyre bakmış oluyoruz. Burada yıllara göre seyrinde de son üç yılda artışın trmandığını, 2011’de ise önemli bir azalma olduğunu görüyoruz.

BAŞKAN – O niye acaba? Yani orada bir...

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, onun üzerine birlikte düşüsek çok iyi olur. Ben bunun üstüne düşündüğümde bulabildiğim yanıtlar şu: O sene yeni yasanın yapım yılıydı. 2012’de yayımlandı ama yapım yılında, önemli bir... Yani, toplumda bu konuya verilen önem. Mesela, Ayşe Paşalı’nın öldürüldüğü yıl. Konunun gündemimize toplumun vicdanını sarsarak girdiği ve bununla ilgili çözüm arayışlarının başladığı yıl ve belki de umut yılıydı diye düşünüyorum ama biz şöyle düşünüyoruz yani kendi aylık verilerimizde de: Çözümü, umudu çok gündemde tuttuğumuzda geriliyor yani böyle bir iklim yarattığımızda hakikaten toplumda şiddet azalıyor, gerileme gösteriyor. Yani, şiddetin arttığı ya da daha başka toplumsal şiddetin farklı biçimlerde arttığı durumda kadına yönelik şiddet de artıyor. 2011 hususunda ama yani ilk akla gelen fikirler bunlar benim için. Birlikte düşünmek iyi olur. Orada ne yaptysak onu yapalım, onu bulalım yeniden çünkü. Ama 2014’te 300’e yaklaştı. Bu, tabii yani neredeyse her yılın her günü bir kadın anlamına gelecek çok vahim bir tablodur ama yani artık biz hakikaten “Vahim, vahim.” deyip tabloyu konuşmak yerine hep çözüm konuşalım ki çözüme de oradan ulaşırız diye düşünüyorum ben.

Yine, biz, Eskişehir’de istatistik hocamıza rica ettik, Profesör Doktor Semra Günay. Bir kadın cinayetleri haritası hazırlayıp getirmek istedik sizlere. Bölgelere göre, illere göre dağılımını göstermek istedik. Buna göre de bakıyoruz biz. Tahmin edebileceğimiz gibi, üç büyük metropolde en fazla yoğunlaşıyor. Bu, nedenleri üzerine de ışık tutabilir. Binnaz Hocamız olsaydı kentleşmeyi dile getirmişti. Yani, benim de böyle fikirlerim var nedenleri üzerine konuştuğumuzda. Burada İstanbul öncelikli. Şöyle söyleyeyim: 2014’te Adana, Antep, Ankara, İzmir, onu izleyen illerdi.

BAŞKAN – Bunlar adet mi, yoksa oran mı?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Yok, yok, burası oran. Ben “excel” tablosundan buraya geçirdim. Şurada oran işareti de var, yüzde.

BAŞKAN – Yani “Kadın cinayetlerinin yüzde 50’si İstanbul, yüzde 15’i Adana.” gibi mi anlayacağız? Yoksa 50 adedi....

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Anladım, anladım.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – İstanbul 50 iken Ankara 2.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, bunlar oran Hocam. Çünkü, toplamı zaten 214.

BAŞKAN – Yüzde 50’si İstanbul’da, yüzde 15’i Adana’da, yüzde 14’ü Antep’te vesaire gibi algılıyoruz, öyle mi?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Çok özür dilerim, hayır, hayır, çok affedersiniz, sayı bunlar. Çünkü, bunun dışında da epeyce sayıda ilde tek tek biriken var. Çok affedersiniz, herkesten özür diliyoruz, bunlar sayı. Çünkü, ben bunları “excel”den geçirdim. Bazılarında da oran var.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ HALE EKMEKÇİ EMRE – “284” diyorsunuz. Bunların hepsi onların toplamı mı oluyor?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Yok ama ilk 5’i yazdık buraya. Burasının toplamı 294 değil. Çünkü, tek tek biriken, damla damla olan, evet, ilk beş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 56

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – 2014’te İstanbul’da 50 kadın mı ölmüş?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, 2014’te İstanbul’da 50 kadın var.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Benim aklımda daha çok kalmış da onun için.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Yok, Türkiye’de 294.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Onun “excel” listeleri var, ben oradan da açıp gösteririm size, daha emin olmamız için.

Gaziantep’te hiç böyle bir sıklık yokken son yıl artış oldu. Bunu da biliyorsunuz, Suriyelilerin göçüyle açıklıyor Belediye Başkanı, Eski Bakanımız Fatma Şahin. Bunun dışında, bu ay illere göre dağılımda da İzmit biraz sık kadın cinayeti işlenen hâle geldi. Bu haritanın önemi bizim için -tabii ki burası bütün Türkiye’nin Meclisi olarak- Türkiye’de yoğunlaşmamız gerekli illeri de bilebilmek. Örneğin, bazen Antalya’da çok sık kadın cinayeti olduğu dönemler geçirdik. Bir dönem İzmir en önde gelen ildi. Hatta bu, İzmir’de nasıl oluyor? Aslında oranın yapısıyla ters gibi düşünülürdü. Aslına bakarsanız, boşanma oranları da yüksekti. Kadınlar boşanmayla ilgili haklarını aradıklarında, ne yazık ki bu konuda kadınlar güçlendirilmediği için -bu konuda fikrim de budur- böyle bir dirençle karşılaşıyoruz. Bunun da devamında bu yönleriyle ilgili konuşuruz.

Şimdi, burada biraz daha analiz yapmamız işimize yarar diye düşündüğümüz verilerden devam edersek “öne sürülen sebep” diyoruz biz çünkü hiçbir haklı sebebi olamaz, haklı çıkarılabilir hiçbir tarafı yoktur kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerini ama “Hangi nedenler öne sürmüş sanıklar?” diye baktığımızda ya da olay örgüsüne baktığımızda, ağırlıkla ayrılık, boşanma döneminde olduğunu, ekonomik sebeplerin yüzde 10 oranında olduğunu, kadının kendi hayatına dair bir karar vermek istemesi...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Asıl ağırlık orada, yüzde 47.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, orada da şimdi bu da muğlak gelebilir sizlere. Biz aslında bunu ailelerden öğreniyoruz bize başvuran ve iletişim araçlarından öğreniyoruz. Haber içerikleri o kadar yetersiz oluyor ki bize bu konuda yeteri kadar veri, done vermiyor. Örneğin, “Hiçbir neden yoktu, aralarında tartışma çıktı, kadın bir şey talep etti.” filan gibi içerikte verilen haberlerde böyle yorumluyoruz yani bunu çok sağlıklı bulmayabilirsiniz ama başka çaremiz yok. Ona da bir tanım getiriyoruz. Bunun yanı sıra biz bu kayıtlarda adli sebeplerle öldürülmüş olmayı kapsam dışı bırakıyoruz, o da bilinsin isterim yani onu ayırıyoruz. Kadınların sırf kadın olmaları nedeniyle öldürülebilir görmelerinden; cinsiyetleri, ayrımcılık nedeniyle öldürülmelerinden bir hırsızlık amaçlı, adli nedenlerle öldürülmelerini ayırarak onları ele almadan elde ettiğimiz veriler bunlar.

Öldüren faillere baktığımızda, koca, eski koca, akraba, erkek arkadaş, tanıdığı biri diye sıralanıyor. Yani, koca ve akraba ve erkek arkadaş ön sıralarda. Bunu da alarm veren, kırmızıyla işaretledim. Hangi yöntemle kadınlar can veriyorlar, öldürülüyorlara baktığımızda, tabii, bunları konuşmak tatsız oluyor ama işte bunlardan hareket edeceğimiz çözümler de olabilir. Ateşli silahın çok yüksek oranda olması, bizim Komisyonumuzun bence bir konusu olmalı. Bu bakımdan yani bu silah gündeme de gelmiştir illaki. Silah alımına, ruhsatların kolaylığına bir çözüm getirilmesi gerekir. Çünkü, “Bagajdan silahı çıkardı, vurdu.” oluyor hep olay örgülerini okuduğumuzda. Bunda Umut Vakfı çok iyi çalışmalar yürütüyor, sizler de bilirsiniz. Psikiyatrist Ayhan Akcan Hocamız var. Bildiğim kadarıyla onların çok iyi çalışmaları var bu konuda. Aslında onlar da bu Komisyona faydalı olabilirler. Yine, kesici alet de çok yüksek oranda kullanılan silahlar.

Tabii, burada ben uzun uzun bu yönlerini almak istemiyorum ama artık işkence, eziyet, en ağır insanlık suçları anlamına gelecek, en eziyet verici şekillerde öldürülen kadınlar da var; başı duvarlara çarpılarak yani ezilerek, öldürülüp üstünden araçla kaç kez geçilerek. İşte, Esin Güneş’in -bizim davamızdı- kayalıklardan atılarak gibi. Bu açıdan, bu tabloyu yani bu durumu birlikte durdurmalıyız.

Peki, eskiden yok muydu? Neden bu kadar karşımıza bu yıllarda geliyor? Bu, yine, Komisyon toplantılarından Adem, Havva konusunda bir hocamız uyarılarda bulunuyor ama bizim bir formülümüz var.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bir düğme yanlış düğmelenirse tamamı yanlış olur.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Hangi açıdan yanlış buldunuz Hocam?

BAŞKAN – Lütfen, rica edeceğim Sayın Uçma, bir tamamlasın, ne olur.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Tamam, peki Başkanım, affedersiniz.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Şimdi, sizlere sunmuş olduğum rakamlar, bu cinayetlerin münferit değil, sistematik ve yaygın olduğunu gösteriyor yani birbirinden farklı şehirlerde, birbirinden çok farklı erkekler, hatta sınıfsal olarak da yine çok farklı erkekler benzer bir kurguyla kadına yönelik şiddet uygulayabiliyor ve kadın cinayetini tasarlayarak işleyebiliyor. Buna bizim feminist literatürde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 57

“erkek egemen sistem” deniyor. Sistemli işleyen bir şey var, bu davranışta bulunan erkeklerin birbirleriyle kurdukları bir bağ var. Onlar toplantı yaparak karar almıyorlar ama böyle devam etmekte olan, sürekli tekrarlanan böyle bir işleyiş var, bir işleyiş bu. Buna işaret etmek bakımından böyle deniliyor. Bu varken toplumlarda da kentleşme oluyor, başka bir ilerleme oluyor ve yani Türkiye’de de tabii ki üzerine daha önce de konuşulduğu gibi, bugün de atf yapıldığı gibi giderek kentleşen, modernleşen bir toplumda kadınlar da geçmişe oranla haklarını daha fazla arar hâle geliyorlar. Yani “Neden çok oluyor?” da hep böyle olumsuz temelde bir şey arıyoruz ya aslına bakarsanız, olumlu temelde, derin akışta kadınların modern haklarına kavuşmak arzusu var. Bunun içerisinde boşanma hakkı da var elbette. Yani bu zaten düzenlenmiş, yine siz ne kadar iyi ifade etmişsiniz dinimizde de bunun düzenlenmiş hâline. Şimdi, zaten her eve televizyon giriyor, büyük çarşılarda kadınlar da dolaşıyorlar, büyük otoyollarda onlar da araba kullanarak geçiyorlar, televizyonda izledikleri bütün hayatların artık kendileri için de geçerli olabileceğini düşünüyorlar, bu da çok normal. Dolayısıyla, geçmişe oranla daha fazla sayıda kadın... Bu yok muydu? Vardı ama belli sayıda kadın için geçerliydi, şimdi toplumun bütün kesimlerinden kadınlar, bütün katmanlarından kadınlar, bütün siyasetlerden kadınlar eskiden aklıma getirmede haklarını arıyor. Ve bu çok olumlu bir şeydir; bu, nüfusun yarısının çok daha üretken, mutlu yaşayabileceği bir toplumun temelidir aslına bakarsanız ama buna erkekler direnmiyor, erkek egemenliği direnmiyor ve yani –özür diliyorum bu açıklıkta ifade ettiğim için Meclis çatısı altında ama- bizim coğrafyamızda başka bir gelenek de var, böyle hak aramanın şiddetle bastırılması, erkekler de biraz bunu yapıyor, kadının hak arayışını kör bir şiddetle bastırıyor, ayak sürüyor ona hakkını teslim etmekte çünkü bazı avantajlarını kaybedeceğini düşünüyor ki kaybedecek bazı çıkarlarını. Çünkü mesela dokümanlarda bazı şeyleri söyledi hocamız ama mesela burada yüzleri de var belli belirsiz, öldürülen kadın kardeşlerimizin. Genelde hayat dolu, çalışkan, eve ekmek getiren taraflar kadınlar ve mesela erkeklerden daha fazla çalışkan ve ekmek parası peşindeki taraf olabiliyorlar, az önce çok başka bir şey dinledik ama boşanmış babalardan, bizim gördüğümüz olgularda hep böyle. Dolayısıyla, burada “yeni Havva, eski Adem” diye kastettiğimiz biraz budur yani kadınlar toplumun ilerleyişine uyum sağlayan durumdadır, biz burada kadınları güçlendirdiğimizde, erkeklerin bu kör şiddetine bir fren geliştirdiğimizde Türkiye toplumu çok iyi günler yaşayacaktır bu acıdan kurtulmakla birlikte, yani hiç olmadığımız kadar daha iyi ve mutlu bir toplum olabiliriz.

Bizim önümüzdeki bir engel şiddetin normalleştirilmesi. Burada psikiyatriden, ben de uzman hekimim ama psikiyatrist değilim, tıp etiği uzmanıyım ben, kendi alanından görüşler de alınacaktır mutlaka bunun mekanizmaları üzerine ama ben çok kısaca şunu hatırlatmak istiyorum: Şiddet kadar tehlikeli bir şey normalleştirmemiz. Bunda da bazı mekanizmalar kullanıyoruz, kadınlar kendileri içselleştirebiliyorlar, işte, “Onun kocası daha beter yapıyor, benimki yine iyi.” diyebiliyor ya da çok eğitim almış cerrah bir kadın çok kongreye gidiyor olmasından kendi bilimsel faaliyetinden kendisi rahatsız olabiliyor ya da “dışsallaştırma” dediğimiz sorunu bir başka tarafa transfer edebiliyoruz. Buna ne yazık ki son günlerde şöyle de rastlıyoruz: Mesela “Dünyada da şiddet çok.” dediğimizde de bunu yapıyoruz aslında. Dünyada çok olabilir ama bizde her gün haberlerde bu varsa biz bunu çözmeliyiz. Ya da sayısı benim size söylediğim gibi 294 olmayabilir yani daha az sayı olabilir, yine çözmeliyiz, yine çözmeliyiz. O bakımdan, normalleştirmekten kurtulmamız en iyi şey.

Bir de ben şunu belirtmek istiyorum: Bunlar hep birbiriyle karışık gidiyor, töre cinayeti, namus cinayeti, kadın cinayeti, geçmişte de aşk, kıskançlık gibi atıflarla. Neyse ki biz artık, yani bizim platform buna çok dikkat etti, adımıza da özellikle -ürkütücü de ama- kadın cinayetini alarak kurulduk çünkü böyle bir masumane örtüyle örtülmesinden çok rahatsızdık; “Aşk cinayeti”, “kıskançlık”, “tutku cinayeti” gibi adlandırılmasından. O değil; bu, kadının kadın olduğu için öldürülebilir görüldüğü bir cinayetti. Adımıza da o nedenle aldık, bu gerçeği açığa çıkartmak istedik. O bakımdan, kadın cinayeti demek doğru bir hâle geliyor, gerçek hâle geliyor bize ve bunun töre cinayetlerinden de belirli farkları olduğunu, geçmişte olduğu gibi törel nedenlerle yani içinde kadınların da bulunduğu bir aile meclisi kararıyla değil de modernleşen toplumda modern bir olgu olarak kadın cinayetlerinin karşımıza geldiğini görüyoruz. Bir kısmı hâlâ töre nedenli cinayetler bunların ama hep baktığımızda töre... Boşanmak istiyor, ayrılmak istiyor ya da teklifini kabul etmiyor; öldürülüyor. Burada hani, töreye sebebiyet verecek hiçbir şey yok. Bu kadınlar hiçbir günahı yokken öldürülüyorlar. Liseli çocuk okul arkadaşından gelen teklifi reddediyor, öldürülüyor. Tıp fakültesi öğrencisi 3’üncü sınıftaki çocuk aynı okulda öğrencinin -doktor adayı olduğu için daha sonra indirim alıyor bir de- teklifini kabul etmiyor; öldürülüyor. Bu açıdan ya da en çok da, daha da çok zaten yine şiddet gördüğü evlilikten kurtulmak, kendine bir hayat kurmak, kendi hayatı hakkında karar almak istediğinde öldürülüyorlar. Yani birini reddetmek de odur. Yani “Senin reddetme, karar alma hakkın yok.” demiş oluyor ona yani karar alan bir özne değil, bir nesne olarak görmüş oluyor kısacası. O bakımdan, kadın cinayeti daha modern dönemlerde modern bir olgu. Töre cinayetiyle, kuşkusuz ikisinde de kurbanlar kadın, birbirinden kesin sınırlarla ayrılmaz ama farklılıkları görmek de bizim çözümde işimize yarayacaktır diye düşünüyoruz biz.

Şimdi, bizi kamuoyu dava takiplerimizle tanıdı. Bunun yanı sıra irili ufaklı yürüyüşler yaptık, pek çok kesimi harekete geçirdik kadın cinayetleriyle ilgili ama henüz sonuç alamadık. Biz yine üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz, bu dava takiplerine de ama burada çok imkânı olan tabii ki devlettir, Meclistir, imkânları elinde bulunduran, asıl yöneten kuvvetlerdir. Onları yine göreve çağırmak istiyorum. Davalarla ilgili de göreve çağırmak istiyorum. Örneğin, şu çok iyi oldu bizim için: Biz dava takip etmeye başladıktan bir süre sonra Aile Bakanlığıyla yine irtibat hâlindeydik, eski Bakan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 58

döneminde daha fazla, yine bu şöyle devam ediyor: Davalarımıza ısrarla davet ettik Aile Bakanlığı hukuk müşavirlerini ve onlar da adım attılar, gelmeye başladılar, bunu çok olumlu buluyoruz biz ve kadın cinayetleri davalarının seyrini çok olumlu etkiliyor, Bakanlık avukatı geldiğinde durum değişiyor. Bu bakımdan yani bütün bu davalarda yine Aile Bakanlığından davalara gelinmesinin, buna devam edilmesinin, bunun güçlendirilmesinin önemli olduğunu ve çok olumlu bulduğumuzu belirtmek isterim.

Münevver'le başladı, çok sayıda dava var, hepsini tek tek anmayacağım, bazı özellikleri olanları sürem varsa söylemek istiyorum. Siirt Adliyesinde Esin Güneş davası çok önemliydi, iki buçuk, üç yıla yakın "İntihar etti, kayalıklardan kendini attı." diye bilinen davayı üç sene sonra... Yani "intihar" denilen şey cinayet oldu son duruşmada. Burada maddi gerçeği açığa çıkartmış olmamız bakımından da iyi bir şey yapmış olduk ama sonrasında bu türden şüpheli ölümlerde platformumuza başvuru çok arttı, çok umut bağlandı. Hepsinde aynı seyir olmuyor, Esin'de tırnak arasında sanığın DNA'sı olduğu için oradan ilerleyebilmişik ve ODTÜ Fizik Bölümü de fiziken kanıtlamıştı o düşmenin dış etki olmadan mümkün olamayacağını. Dolayısıyla, bu davalar içinde başka şüpheli ölümler de var ama hepsi aynı şekilde sonuçlanmadı.

BAŞKAN – Kırmızı olanlar sizin müdahil...

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Çok affedersiniz, sağ olun Divan Başkanım. Bizim müdahil olma taleplerimizin kabul edildiği davalar; bunlar sonuçlandı. Siyahlara da biraz sonra geleceğiz, onlar da devam etmekte olan davalarımız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Onlara da müdahildiniz değil mi?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Yok, kırmızılar, başlarken daha az müdahil olma talebimiz kabul ediliyordu, sonlara doğru, son dönemde biraz daha sıklaştı müdahil olma taleplerimizin kabul edilmesi.

İzmir'de Ferdane Çöl davasından bahsetmek istiyorum. O geç bitti, çok uzun sürdü, adaletin çok geciktiği durumlar oluyor, ona işaret etmek için ondan bahsetmek istiyorum. Ferdane Çöl davasına biz müdahil olduğumuz hâlde üç yılı da geçti, çok yaşlı anne, baba, kalp hastası, adliyelere kerelerce geldiler, kerelerce çocuklarının nasıl öldürüldüğüne dair ayrıntıları dinlediler ve Ferdane korunmaya çalışmıştı, korunma altında öldürülen kadınlardan.

İzmir'de güvenlik görevlisi polis de karakola sığındığında "Ölsen de kurtulsak." demişti ona, belki basına yansıdı biraz bu yönüyle aile ve Ferdane birkaç gün sonra öldü. O bakımdan, biz polisle ilgili bir suç duyurusunda bulduğuk platform olarak, onu da söyleyeyim. Terfi etmeme cezası aldı. Ben bunların önemli emsaller olabileceğini, bizim yani kamunun yapabileceği, Komisyonun yapabileceği, makamların yapabileceği şeyler konusunda yani idari yaptırımların, böyle bir irade ortaya koymanın çok önemli, etkili olacağını düşünüyorum.

Bunun dışında, yine müdahiliz, İzmir'de Serpil ERFINDIK davasında öldürülen Serpil orada akademisyen, öğretim görevlisi, bunu da kamuoyundan duymuşsunuzdur. Yani şimdi, çok sık karşımıza geliyor, "Eğitim şart." kalıbımız. O kalıba da bir şey söylemek istiyorum. Elbette orta ve uzun vadede eğitim şart ama şu anda kısa vadede alarm veren, yapmamız gereken şey cankurtaran nasıl bizim sağlık hizmetlerinde süregelen tedavinin olduğu klinikler vardır, ayrı acil alanı tanımlanmıştır; kadın cinayetleri ve şiddet konusunda da eğitimi ve diğer toplumu bilinçlendirme faaliyetlerini klinikler gibi yapacağız ama bizim acil alanımızın olması, hızla bir siyasi irade ve bu yasanın uygulanması ve yaptırımları konuşmalıyız; onu da en son sıralamak istiyorum ben. Çok eğitilmiş insanlar da öldürülüyor, buna işaret etmek istedim ama cinsiyetçilik karşıtı bir eğitimse de onu yapmaya devam edelim, acil önlemlerimizi almakla birlikte.

Bunun dışında, sıklıkla davalarda cinsel saldırı, erken evlilik, kaçırma, velayet davaları, yani bir klasör de pek çok başka belgeyle büyüyen klasörler olabiliyor. Bir kısım burada da devam eden davalarımızı görüyorsunuz. 3 davada –Cem Gariipoğlu'yla- cezaevinde intihar etti sanıklar. Sanıkların nasıl hissettikleri konusunda –biz doğrudan görüşme yapmadık ama- bu konuda yazılmış kitapları var gazeteci arkadaşlarımızın, Burçe Bahadır'ın "Ölü Kadınlar Memleketi" vardır, orada anlatıyor: Kendilerini kötü hissettikleri tek anın mahkemede ağır ceza kararının açıklandığı an olduğunu yani ne karısını düşünerek ne çocuklarını düşünerek kötü hissetmeyip sadece cezanın açıklandığı an kendini kötü hissediyor. Hatta bir sanık, bir katil "Koyular ya lisede TCK dersini, Ceza Kanunu dersini. Ben bilsem cezanın böyle olduğunu yapmazdım." diyor, o bakımdan yani bizim de yine yönelmemiz gereken şeyler.

Bunun dışında, sürmekte olan yani şimdiye kadar 66 tane davamız oldu. Bazı başka özellikli davaları atlamış da olabilirim. 17 ayrı ilde 20 tane davamız devam ediyor. 9 tane müdahil olma talebimiz kabul olmuş durumda. Ben şubat ayı dava takvimimizi de hemen sizlere gösterip herkesten, özellikle başta Aile Bakanlığından -zaten resmî prosedürle de davet ediyoruz, onların da ne iyi ki olumlu adım atıp geldikleri oluyor, gelebildikleri hepsine- yine Komisyondan da ve bütün kamu kurumlarından, diğer sorumlu taraflardan da davalara destek beklediğimizi belirtmek istiyorum.

2014 yılında da toplam davalardan sonuçları paylaşmak istiyorum: 18 tane dava sonuçlandı, 8'inde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası var. Bunların içerisinde 6 tane müdahil olduğumuz vardı, müdahil olduklarımızdan 5'i ağırlaştırılmış... Yani, bu müdahil oldukça...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 59

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Süre konusunda bir istatistik var mı? Davaların sonuçlandırılmasına ilişkin bir istatistiğiniz var mı?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Süre konusunda henüz öyle bir şey çalışmadık ama en azından içindekiler olarak çok uzayanları biz biliyoruz. İzmir, Ferdane Çöl; Siirt...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ne kadar, üç yıl mı?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Üç yıl.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Müebbet kaç yıl sonra çıkıyor?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Müebbet haksız tahrik alırsa yani ağırlaştırılmış değil, müebbet olduğunda...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yok, ağırlaştırılmış değil, normal müebbet...

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Tabii, burada asıl Hâkim Hocamızın...

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – 5’te 3’ünü yattıyor. Otuz altı yıl sayılıyor müebbet. Ağırlaştırılmış müebbet...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ağırlaştırılmışı demiyorum...

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – 5’te 3’ünü yattıyor.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – 6’da 1 herhâlde, değil mi Hocam, bir de? Bugün öyle konuşuldu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Otuz altı yıl mı oluyor?

AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Otuz altı sayılıyor, İnfaz Yasası’yla 5’te 3’ünü yattıyor.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Bugün bizim karar duruşmasında mütalaa ağırlaştırılmıştı ama hâkim iyi hâl indirimi verdi, aslında çok iyi hâl yoktu sanığın, tehdit de kullanmıştı. “Otuz yıl falan yatacak.” dediler bizim avukatlar. Buradaki hocalarımız daha iyi bilirler. Bizim yalnızca bu kadar sayıda dava ve yıldan sonra ilk başladığımız zaman da bu dile gelmişti, ilk ailelerimizde. Yani “Ben yandım, kimse yanmasın, başkasının çocuğu ölmesin.” diyorlar o aileler ve caydırıcı ceza diyorlar. Biz de yine hani bunun doğruluğuna inanıyorduk ve bu kadar tecrübenin içinden geçtikten sonra da yine sizle paylaştığım durumdan da bence açıkça görüldüğü gibi, caydırıcı cezanın büyük önemi var. Yani o bakımdan biz bundan hareketle geçtiğimiz sene 25 Kasım’da, yine Meclis Başkanlığına Melda Onur aracılığıyla yani onun dayanışmasıyla Türk Ceza Kanunu’na bir ek madde teklifi de hazırladık. Yani madde teklifini hukukçularımızla hazırlayıp getirdik, somut olarak da sunduk ama henüz bir yanıt alamadık. O yüzden burada da yani hazır bu imkânı bulmuşken maddenin sadece ruhunu söylemek istiyorum. Burada çok değerli hukukçu hocalarımız var. Onlarla da varsa hani hukukla çelişen bir yönü, onu da bilelim istiyoruz.

Ama bizim özetle istediğimiz şey, İstanbul Sözleşmesi’ndeki tanımına uygun bir biçimde kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak doğrudan kadına yalnızca kadın olduğu için uygulanan ayrımcılığı şiddet saiki ile kasten öldürme suçunun bu saikle işlenmesinin nitelikli hâlden sayılması, “töre cinayeti” dediğimiz şeyin tanımını bir de bununla genişletmek yani yanına onu eklemek. Çünkü töre cinayetlerinde, Güldünya Tören’den sonra uğraştık, didindik ve o saik girdikten sonra önemli bir caydırıcılığı olduğunu yaşayarak gördük.

Yine, kasten yaralama, hürriyetinden alıkoyma ve tehdidin de bununla uyumlulaştırılmasında da çalıştı hukukçularımız.

Son olarak ben yani birkaç kalıp yargıdan sonra bir de çözüm önerilerimizi söyleyip tamamlayacağım sunumumu: Biz hani bir görünürülük arttı mı, artış gerçek mi konusunu önemli buluyoruz, bunu konuştuk.

İkincisi: Çok sık karşımıza geliyor işte, “Eğitim şart.” deniliyor ya da eğitimle ilgili tedbirleri çok konuşuyoruz. Kuşkusuz bunların yapılması gerekir ama orta ve uzun vadede yapılacaklar. Biz bu iklimi değiştirmez, şu anda da yapılması gerekenleri yapmazsak çok iyi eğitim verdiğimiz çocuklarımız, gelecek kuşaklar maazallah bunalıma girerler diye düşünüyorum eğer yine memlekette böyle devam ederse. O nedenle, şimdi yapmamız gerekenleri, şu anda biz konuşurken ölümle burun buruna yaşayan kadınların hayatlarının kurtarılmasını şimdi hemen yerine getirmek durumundayız. Bunda da bir irade gerekiyor.

Ben işkenceyle mücadeleye benzetiyorum. Türkiye’nin sistematik işkenceyle mücadelesi de zorlu bir meseleydi ama yani sonuç aldık. İşkence mutlak yasaktır. Sıfır tolerans iradesi tutarlı bir biçimde sürdürüldü, böyle sonuç aldık. Bunda da tutarlı bir biçimde sürdürülmesidir sonuç verecek olan.

Bir son, kalıp yargı, bunda tartışma çıksın istemiyorum akşamın bu saatinde ama. “Erkekler de şiddet görüyor.” da bizim karşımıza çok geliyor ya da işte, boşanmış kocaları hakikaten saatlerimizi vererek dinledik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 60

Ayrıca, ben usule aykırı davranmamak için soru sormadım ama iznimize sığınarak şu soruyu sormak istedim onlara çünkü bizi çok aradılar, “Siz madem kadınların haklarını savunuyorsunuz, biz de böyle haksızlıklar yaşıyoruz.” diyerek, arkadan da konuşmak istemiyorum şimdi ama. Geçen sene bizi çok aradı dernek temsilcileri. Biz de dedik ki: “Tamam, haksızlığa uğrayan her kimse yanında oluruz ama bir şeyde ortak davranalım. Siz kadına yönelik şiddeti kınayan açıklama yazın. Derneğiniz kınasın, biz de sizin yardımınıza koşacağız.” Bu açıklamayı yapmadılar. Yapmayıp tekrar tekrar aradılar. Ben onlara diyorum ki: “Açıklama yaptınız mı?” “Yapmadık.” “E o zaman bizi aramayın.” diyoruz, kapatıyoruz. Tekrar arıyorlar. O soruyu sormak istedim ben kendilerine de usulü bozmayayım, şimdi ilk sözümüz öyle olmasın dedim. O açıdan yani onları da dinledik. Erkekler kendilerinin böyle olduğunu yani çok haksız, o duruma düştüklerini düşünebiliyorlar da yani her gün kadın öldürülüyor. Ya, bu aynı sıklıkta aynı oranda şiddete maruz kalmıyor erkekler. Aynı zamanda yani tarihi en eski ezilen, hani kibritin yanan ucu olan kadınlarla yani bir ezilen, haksızlığa uğrayan taraf ile daha güçlü olan, daha doğrusu, güç eşitsizliğindeki eşitsiz olan taraf ile daha güçlü olan tarafın şiddet kullanmaları da bir ele alınamaz yani onlar farklı kategorilerdir diye düşünüyorum.

Çözüm konusunda da bu kadar konuştuk. Bunun zorlukları var elbette ama aslında... Hani burada daha önceki toplantı tutanaklarında okudum, çok isabetli, en gerçek yönlerine işaret edilmiş durumda. Bu basit, hani temel şeyleri yapmanın ben de çözücü olacağını düşünüyorum. Onlara ek olarak sadece bir şeyi öne çıkaracağım. Yani bütün bunların yanı sıra çözüm de siyasal iradenin, siyasal tutumun çok önemli olduğunu, Türkiye’de Cumhurbaşkanı başta olmak üzere Başbakan ve tüm siyasi parti liderlerinin kadına yönelik şiddetini ve kadın cinayeti işleyen erkeği kınayan –tam cümlesiyle ama- yani “Cinayet işleyen erkeği kınıyoruz.” diye, yani erkeği hiç kurtarmaya çalışmadan açıklamalar yapmalarının çok önemli etki yarattığını deneyimle gördük. Yani olumlu açıklama olunca olumlu şeyler oluyor, olumsuz olunca da gerçekten olumsuz şeyler oluyor. Yani işte oran yükseliyor.

O bakımdan, madem bu kadar sık başımıza geliyor, her başımıza gelip çıkıp açıklama yapsalar yönetenler, tablo yarı yarıya değişecektir diye düşünüyorum.

6284 yani bence onunla biraz uğraşıyoruz. Uğraşmak yerine gerçekten tam uygulanmasının doğru olacağını düşünüyorum. Yani yasadan sonra arttı mı, ne oldu diye öyle bir ivme de var. 6284’ten şüphelere düştüğümüz oluyor ama biz onu tam uygulamadık ki sonuçlarını tam uygulamadan ölçmeye çalışıyoruz. Hele bir tam uygulayalım, ondan sonra gerçekten sonuçlarını ölçelim diye düşünüyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ölçemezsiniz. Öyle ölçülmez onun sonucu.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Pek anlamadım onu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ölçülmez yani istatistik bilimine ters.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Hayır, 6284’ü çıkarmak iyi mi oldu, kötü mü gibi bir tartışma var ya Binnaz Hocam, ona yanıt olarak...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet ama ölçemezsiniz, onu diyorum.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Yani o zaman değerlendirmeyi...

BAŞKAN – Ölçme etki analiziyle yapılıyor, şubat sonunda etki analizi de çıkacak. Sabırla onu bir bekliyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nasıl yapıyorlar onu?

BAŞKAN – 6284’ün... Hayır, bitiyor işte, sonuçları derleniyor, şubat sonunda açıklanacak.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, etki analizini nasıl yapıyorlar?

BAŞKAN – Yasanın etki analizi yapılıyor Hocam, bu çok önemli bir şey.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayatım, benim anlatmaya çalıştığım, ya, bir şeyle bir şeyin arasındaki ilişkiyi kurmak için...

BAŞKAN – Bir şeyle bir şeyi karşılaştırmayacaklar. Bu 6284’ün etki analizi yapıldı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, onun etki analizi yapılıyor.

BAŞKAN – Tabii.

Toparlıyoruz.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, ben artık toparlayayım.

Üçüncü bir şey üzerine yine konuştuk. Ceza Kanunu’nda caydırıcı ceza düzenlemesini önemli görüyoruz. Komisyondan da beklentimiz yüksek. Yani bu önerdiğimiz...

İSMET UÇMA (İstanbul) – İdam mı istiyorsunuz?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Hayır, asla. İdam insan haklarına aykırı bir cezadır. Az önce önerdiğimiz madde teklifimizi sundum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 61

BAŞKAN – Türk Ceza Yasası’nda suçun basit hâlinin nitelikli hâle çevrilmesi konusunda bir kanun teklifi ön çalışmalarını olmuş, onu söylüyorlar. Yani hukukta suçun bir basit hâli vardır, bir de nitelikli hâli vardır. Kadına karşı işlenmiş bir cinayetin basit hâlden nitelikli hâle geçmesi konusunda bir talepte bulunmuşlar.

Buyurun.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Teklifimiz de var Mecliste. Burada da yine dile getirmek istedim.

Kadın Bakanlığı kurulmasını istiyoruz biz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok önemli.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Kadınlar bu kadar çok boyutlu sorun ve can meselesi yaşıyor ise sadece onlar için çalışacak bir teşkilatın mutlaka olması gerektiğini düşünüyoruz çünkü istihdam alanında da yüzde 75 işsiz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Niye insan bakanlığı değil?

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Çok önemli başka sorunlarımız da var. Bunun bir tezahürü olarak da kolay canına kastedilenler oluyoruz. Bu yüzden, Bakanlıktan “kadın” ifadesinin kaldırılmasını, şiddetin artışında rolü olduğunu da düşünüyoruz ayrıca.

Yine, en son olarak tüm toplumun istediği, ihtiyacı olan, eşitliği temel alan bir anayasayı, cinsiyet ve cinsel yönelim eşitliğini temel alan bir anayasayı istiyoruz. Bunları ben ayrıca çok kısa bir videoyla da sizinle paylaşmak istiyorum ve böylelikle sözlerimi tamamlıyorum.

Bu arada, şunu da söylemek istiyorum: Son olarak Komisyonda bugün benim hani çok umut kazandığım bir an oldu. Mağdur Babaları dinlerken artık en son, hani kadın cinayetlerini haklı çıkaracak bir yere kapı açılmasına Komisyon hep birlikte tepki verdi, refleks gösterdi. Hani, üzerine konuştuğumuz şiddetin normalleştirilmesi meselesinde Komisyon normalleştirmedi. Bu bakımdan, buradan umudumuz yüksektir, bugünkü toplantı da bize bunu gösterdi.

En son 5 temel talebimizin, bir de sanatçı dostlarımızın dilinden dile getirilişini izletip sözlerimi böyle bitirmek istiyorum.

(Video izlendi)

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

Sayın Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Önal, teşekkür ediyorum.

Şimdi, aslında sözünüze başlarken burada bizleri, bütün herkesle ayrı bir fikirde olduğunuzu belirterek bir ön kabulle başladınız ve ortaklaştığımız tek noktanın da kadın cinayetlerini durdurma noktası olduğu ve diğer noktalarda tümüyle fikirlerimizin ayrı olduğu yönünde bir ön kabulünüz oldu.

Aslında burası, dört partinin de bu konuyu kabul ettiği, böyle bir sorunun var olduğu ve bununla ilgili çözüm yollarını aradığı, dolayısıyla, konuşmanızın içinde de pek çok noktada -belki bazı yöntemler haricinde- mutabık olduğumuz, zaten konuşa geldiğimiz konular. Dolayısıyla, bu ön kabulünüzün çok doğru olmayabileceğini düşünüyorum.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Özur diliyorum.

Fakat ben ortaklaştığımız ön kabulüyle başladım zaten.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bir cümle sadece; sadece bir tek burada ortaklaşabiliyoruz, sadece kadın cinayetlerini önleme anlamında diye yani fikirlerde her ne kadar aykırı olsa da diye. Yani, bu çok doğru yaklaşım değil.

Şimdi, ikincisi: Şimdi, burada ben çözüm önerilerinize baktığımda, aslında derneğinizin en çok misyonunun, bu yöndeki suçluların gereken cezalara çarptırılması ve bu yöndeki çalışmalar. Aslında bayağı da başarılı olmuşsunuz. Yani ben broşüre baktığımda, hemen hemen bütün bu noktadaki faillerin çok ağır cezalarla yani müebbet, ağırlaştırılmış hapis, vesaireyle karşılaştığını gördüm.

Açıkçası, benim kendi kişisel fikrim -hukuksal olarak mutlaka farklıdır ama- yani bir kimsenin otuz yıl ceza yemesi ile otuz altı yıl ceza yemesi arasında çok da büyük bir fark yok yani.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Doğru.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bunu ben kendim vicdanen söylüyorum. Yani bir insan otuz yıl zaten yemiştir bu çok büyük, ağır da bir cezadır. Ha, otuz yıl değil, daha çok da verilsin...

Ama, çözüm yöntemleri itibarıyla yani kadın cinayetlerini durdurma anlamındaki yönden ziyade kadın cinayetlerini cezalandırma yönünde, yaklaşık girişimleriniz ve sonuçlarınız bu yöne doğru gitmiş. Şimdi biz durdurmayı da konuşuyoruz. Mesela geçtiğimiz hafta, üç dört gün önce -ben Kütahyalıyım, Tavşanlılıyım, onu da bilgi olarak size soracağım çünkü çok daha yakın bilgi alabilirim bu konuyla alakalı- Kütahya merkezde 24 yaşındaki bir genç 22 yaşındaki nişanlısıyla veya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 62

sözlüsiyle araba içinde tartışıyor –kıskançlık tartışması- indiriyor, önce tekme tokat giriyor, kadın kendini korumaya çalışıyor, yetmiyor, gidiyor pompalıyı alıyor geliyor, vuruyor, öldürüyor.

Şimdi, böyle bir şeye bunu iten sebep, psikoloji, o andaki öfke paniği, neyse, şimdi, bu adam burada şu anda düşünse “Ya, bu ceza, acaba ben otuz yıl yerine otuz altı yıl yiyeceğim, o takdirde bunu yapmayayım...” filan. Yani bu da önleyici... O noktada o değil. Yani burada farklı bir şey lazım.

Ben bu noktada farklı bir şeyi de eleştireyim: Kadın ve erkeği çok fazla farklılaştırdınız. Yani işte “Erkek derneği şunu derse ancak onu yaparsa ben bunu yaparım...” Yani, niye bakıyorsunuz? Kendiniz yanlış bildiğiniz bir şey varsa, bunu insan bazında değerlendirmek çok daha uygun. Neden kadını konuşuyoruz? Aslında toplumsal şiddet var, insan şiddeti var. Yani bugün erkeğin erkeğe yaptığı şeyler de az değil. Yani bugün baktığınızda cinayet olarak yani toplum sayı içerisinde yani kadın cinayeti mi fazla, erkek cinayeti mi fazla? Erkeklerde de çok fazla var.

Neden kadın? Nispeten fiziksel güçsüzlük veya korunmazlık veya başka bir şey. Yani böyle bir şey düşünülüyor ki... Yani şu anda dünyada güçlü olan güçsüze, silahı olan olmayana... Yani bu tarzda bir eğilim var. Şu anda kadın da bunun içinde fiziksel olarak daha kolay saldırılabilir ve başedilebilir olarak görüldüğü için bu şekilde oluyor. Dolayısıyla, toplumsal şiddetin -yani ben de hekimim, siz de hekimsiniz- yani insan psikolojisi içerisinde bunların nedenlerine de bakılması lazım.

Bizim, belki hani yüzleşmekte sıkıntı yok, bir şeye daha dikkatinizi çekeceğim: Aslında en büyük, Türkiye’deki, ülkemizdeki sorun veri sağlığı sorunu yani bunda ciddi sorunlar var. Bilim adamı olarak söylüyorum, sadece yüzeysel verilerle ortaya çıktığımızda yanlış analizler yapıp yanlış sonuçlara gidebiliriz. Yani, aslında, benim buradaki istatistiklerin falan çoğunun güvenilirliğinden ciddi derecede de endişem var. Yani, bu noktada, bu verilerle acaba bugün görünürlük mü arttı, gerçekten cinayet mi arttı? Yani, bana kalırsa sağlıklı bir sonuç çıkarmamız çok mümkün değil. Benim çocukluğumdan beri namus cinayetidir, etrafta şiddettir yani pek çok şey oluyor. Yani, bunu siyasileştirmek isteyen bir durum, tablo olabilir ama biz burada, şu anda, bundan öte olaya, bugün var mı, var yani bununla ilişkili ne çözüm getirilebilir, ne bakılabilir, bunları konuşmak lazım. Yani, bu söylediğiniz, açıkçası, cezaların nitelikli hâle getirilmesi, artırılmasıyla bu sorun sadece bununla, bu parametreyle çözülebilecek bir durum gibi bence gözüküyor.

Son olarak da “Bakanlığımız kadın olsun...” Yani, bana göre bu çok yani sürekli bakanı artırmak değil, Bakanlığın içinde etkin bir şekilde bu konuya yönelen bölümlerin olması daha makul olabilir. Bu da bir çözüm değildir, bu da benim kanaatim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Cevap vermek ister misiniz.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL –
Başka soru...

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çok teşekkür ediyorum, gerçekten çok güzel bir sunumdu.

Yalnız, bu törel cinayetlerle, hani sebepsiz diyelim artık, hiçbirinin sebebi yok da, onu ifade ederken “Günahsız yere öldürülüyorlar.” gibi bir cümle çıktı. Hani, düzeltilmesi anlamında söyleme gereği duydum. Amaç, biliyorum ki -hani biraz önce söyledim ama- günahsız yere öldürülüyorlar, hiçbirinin günahı yok. Yani, bir cinayetin, şiddetin sebebi olamaz, bunu reddediyoruz zaten, hiçbir gerekçesi olamaz. Dolayısıyla, bunu ifade ederken de “Günahsız yere öldürülüyorlar...”, biraz farklı bir manaya taşıdı, belki düzeltmek istersiniz diye uyarma gereği duydum.

Teşekkür ederim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben bir cümlelik bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Sayın Binnaz Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir kere ben Diyarbakır’daydım, bir toplantıya katılıyordum. Töre cinayeti lafını kullandım, korkunç tepki aldım oradaki kadınlardan. Bunu kullanmamak lazım ve haklılar sonra düşündüğümde. Yani, “töre cinayeti” dediğimizde güneydoğu akla geliyor, sadece ve sadece Kürtler arasında var bu, başka hiçbir yerde böyle bir sorun yokmuş gibi bir anlam çıkabiliyor. Onun için, namus saikiyle mi deniyor, değil mi? Galiba o daha doğru bir laf, işlenen cinayetlerin tümü. Töre yerine şey denebilir... Bazı cinayetlerde de aile karar alıyor ama güneydoğuya has da bir iş değil, her yerde de olabiliyor bu aile kararıyla kadınların öldürülmesi.

BAŞKAN – Buyurun.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL –
Sondan başlayalım. Cinayetler, kadınların öldürülüyor olması gerçeği bölgesel değil yani haritasında da görüldüğü gibi her bölgede görülebilir bir durum. Biraz hukuk temelli hareket ettiğimiz için “töre saikiyle” deniyor bizim Ceza Kanunu’umuzda da. O yüzden, onu biz de kullandık ama namus saikiyleyi kadınlar daha terminolojik olarak tercih ediyor olabilirler. Bunu, yasada nasıl geçtiyse öyle kullanmaya gayret ettim ben.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 63

İki yanlış anlaşılmayı düzeltmek istiyorum ben. Birincisi: Günahsız... Hani bir kategoridekiler günahlı da diğerleri günahsız gibi anlaşılırsa asla öyle değil yani biraz önceki Babalar Derneğinin sunumunda kadınlar biraz hedef gösterildi diye düşünüyorum ben, biraz ondan, onun şeyi altında... Yani, hiçbir sebebi olamaz, hiçbir geçerli sebebi olamaz, zaten peşinden de haklı çıkarılabilir hiçbir nedeni yoktur bütün cinayetler için. Bu geçerlidir yani “Kadınlar öldürülebilir.” görülmez.

Farklı ideallerimiz olabilir bizlerin ama şu anda konuştuğumuz, gündemimize aldığımız, çözmeye gayret ettiğimiz bu konuda hepimiz ortak düşünebiliyoruz ne kadar iyi diye, ben buna olumlu atıfla konuşmama başladım. Bilakis, burada böyle farklı düşünenlerin ortak sahiplenebildiği bir konu var, ne kadar olumlu ve bunu bir imkân olarak kullanalım dedim. Yani, bunun ben önemli bir umut ve imkân olduğunu düşünürken tam tersi anlaşılması... Demek ki ben yeterince açık anlatamamışım diyelim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu konuda farklı düşünenler var...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – “Tamamen fikir ayrılığımız olsa da...” cümlesiyle başlayınca...

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Evet, tabii, biz farklı ideallere bağlı olabiliriz, farklı ideallerimiz olabilir, zaten öyle de, burada çok farklı dünya görüşünde kişiler olarak bir aradayız. Yani, zaten Mecliste farklı partiler var ama 4’ü de aynı ruh hâliyle, oy birliğiyle bu Komisyonun kurulmasında ortaklaştı. Şimdi, yine onlardan da farklı olan birileri olarak bizler geliyoruz, bu konunun çözümünde üzerimize düşeni yapmak istiyoruz. Ben bunu yani dünya görüşlerimiz farklı ama ele aldığımız maddi konuda ortaklaşıyoruz ve aynı amaç için çalışabiliyoruz, bu çok önemli bir umut ve imkândır, aman bunu boşa çıkartmayalım, bu Komisyon sonuç verici şeyler yapsın, sonuçlar olarak çıkalım diye açmak istedim konuşmamı, yeterince açık anlatamamışım demek ki.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Tamam, vurgu yapmış olduk.

Teşekkür ediyorum.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de sunum için çok teşekkür ediyorum. Birkaç hususla ilgili yani bu olaylar vuku bulmadan önce alınması gereken tedbirlerle ilgili, amiyane tabirle dişe dokunur bir şey gelmedi, siyasi irade zaten eksikse üzerine düşeni yapacaktır.

Şimdi, ben size “İdam mı?” derken bunu çok bilinçli sordum aslında. Çünkü, eğer müeyyidelerde... Tabii, biz uluslararası sözleşmelerden dolayı bunu kaldırdık ama kimi ülkeler bunu uyguluyor biliyorsunuz, bize kaldırıyorlar ama. Şimdi, 2 yaşında bir çocuğa tecavüz edip sonra öldüren bir insana bizim ceza kesme, hapis şu kadar yatacak ya da bu kadar yatacak deme hakkımız yok. Yani, devlet kendine işlenen suçlarda son derece toleranslı olmalı ama bireye işlenen suçlarda son derece tutucu olmalı ve bireyi devreye sokmalıdır.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ay yapmayın İsmet Bey.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şunu söylüyorum: Tabii, Allah korusun, insanın başına gelmeyince Hocam...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunu tartışmayalım bile vallahi.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hiçbir toplumun, hiçbir bireyin başına gelmesini asla arzu etmeyiz ama olay şudur: 3 tane yöntemi vardır bunun. İsterse aynı şekilde hayatını sonlandırır -mukabele bilmişil denir buna hukukta Hocam, sizin okuduğunuz hukukla biraz literatürü farklı gibidir ama Roma hukukundan da öncedir mukabele bilmişil- yani ne yapılmışsa ne bir fazla ne bir eksik. İkinci yöntemi, affedebilir. Üçüncü yöntemi, tazminat talep edebilir. Bu, sizin adınıza benim devlet olarak verebileceğim bir karar değildir. Bir kere, burada da ciddi bir açılıma ihtiyaç var ama işte dünyayı saran uluslararası sözleşmeler de malum yani başka kimi gelişmiş ülkeler dediğimiz, tırnak içinde ne demekse o...

Şimdi, sevgili arkadaşlar, kadınlar tarafından öldürülen erkeklerin oranını vermediniz, elinizde olmayabilir. Bunlar çapraz referanslar için gerekli ve önemli. Gene seküler davrandınız, ayırım yaparak şiddeti konuştunuz. Bunda çok ısrar ediyorum, bu Komisyon bitinceye kadar bizim şiddeti kategorize etmeden bir sonuca bağlayacağımızı umuyorum.

Şimdi, efendim, kısa, orta, uzun vadeli... Çok önemli bir şey söylediniz yani yangın var diyorsunuz. Şimdi, karınca misali bu yangına su taşımak lazım, vahim bir durum, bunun olmaması gerekiyor. Bugün söyledim, bir kere daha söylüyorum, bunun üzerinde derneklerimizin çalışması gerekiyor. Şimdi, boşanma, bu bir eğitim konusu, tabii sorunu. Boşanma kadından ya da erkekten geldiğinde, bireylerden birisi, eşlerden birisi boşanma talep ettiğinde, diğer eşin zihninde önce veri olarak, spontane aldatıldığını varsayarak hareket ediyor, kadın olsun, erkek olsun. Hayır, çalışmamışsınız bunun üzerinde, onu söylüyorum. Yani, bu toplumun birçok düzeltilmesi gereken örfü, âdeti, kültürünün içinde bir hanımefendi eşine “Ya, artık ben bu hayatı seninle götürmek istemiyorum...”, doğal hakkını kullanmaya kalktığına, beyefendide başka çağrışımlar yapıyor. Mesela bu, aslında şiddete gidecek yollardan birisi. Bunun önlenmesi hususunda bir şey söylemediniz. Aynı şey, erkek işte “Ben sizinle bu hayatı artık götürmek istemiyorum, zorlanıyorum. Buyurun, gidelim, haklarımız, hukukumuz neyse mahkemede ayrılalım, karşılıklı imza verelim, iki medeni insan gibi ayrılalım.” dediğinde de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 64

hanımefendi “Tabii, yani, ben çocuk falan doğurdum, şimdi beni yıpranmış buluyorsun, gözün başkalarında.” diye suçlamaya başlıyor. Şimdi, şiddete giden, boşanma konusunda şiddeti tetikleyen iki önemli husustur bu. Yani, ayrılan bireylerin zihninde karşılıklı birbirlerine yanlış yaptığı kanaatine ulaşmaları, bu kanaate ulaşmalarının önündeki engelleri kaldırmak lazım ve ulaşmalarını gerekiyor.

Ekonomik nedenler... Bu bireysellik biraz daha ilişkiler geliştiğinde, toplumsal, sosyal ilişkiler geliştiğinde bu ekonomik konuların da yani zecrî bir tedbirdir, çözüm değildir ama siz mesela oturduğunuz sitede mağdur bir hanımefendiyi ekonomik nedenlerden dolayı kötü hâle sokmazsınız, siz katkı verirsiniz, yardımcı olursunuz. O hâlde, sosyal tekafül kurumlarıyla ilgili bir yaklaşım şiddete giden yolu engelleyicidir diye düşünüyorum.

Şimdi, kadının kendi hayatına dair karar vermek istemesi de nedenlerden birisi diye ifade ettiniz. Yani, bu, herhâlde en sonlarda yer alıyor. Buna günümüzde itiraz edileceği kanaatinde değilim.

Silahlar asıl üzerinde durmamız gereken husus. Bu, toplumu fesada sevk eden, toplumu birbirine tahrik eden, kötü alışkanlıkları mücbir sebeplerle münker kılan, kötü örnek olan kurum, kuruluş ve sermaye babalarıyla savaşmak gerekiyor yani mücadele etmek gerekiyor, savaş deyince hemen akla başka şey geliyor. Siz bu ateşli silahların ruhsatlı mı olduğunu zannediyorsunuz? Hiçbir ruhsatlı silah sahibi, istisnalar elbette olur, silahını cinayette kullanmaz, belli bir düzeydir o. Peki, o zaman bunların teminini kimler yapıyor? O zaman, onları kaydedin yani kaydedip bize bildirin ki, ısrarcı olun bu konulardaki... Şimdi, okullarımızda da öyle tabii.

Şimdi, bu “Yeni Havva, eski Âdem.”, bu çok irite edici bir söylem. Şimdi, tüp macundan çıktı, yeniden tüpü macuna koyamazsın ama sen hâlâ eski macunsun diyorsun yani böyle bir şey kabul edilebilir mi? Ya, şu zihninizden ne olur, kadın erkekti yani bu cinsiyeti hakikaten nefret suçu yapın yani atın bunu. Bunu atmazsanız çözemeyiz yani mümkün değil. Böyle bir şey olabilir mi? Havva da ayrıca bizim kutsallarımızda geçmez. Âdem ve eşidir o ve yeryüzüne aile olarak gönderilmiştir.

Aileyi güçlendirmeye yönelik hiçbir sunumda bir şey görmüyorum. Ya, arkadaşlar, işin temeli bu, ondan sonra seküler yaşam, dindar yaşam, muhafazakâr yaşam yani bakınız, kimsenin habitatına müdahale edilmeden yani insanlar sperm bankasıyla çoğalıp aile oluşturmuyorlar arkadaşlar. Bunu yapanlar da olabilir, onlara da saygı duyarız ama aile konusunda hiçbir...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çocuğu olmayanlar mecburen yapıyor.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çocuğu olmayanlar zaten...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sperm bankası, çocuğunu doğuran yöntem...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hayır, hayır, şunu demek istiyorum sevgili hocam: Yani, bu aile hangi yol ve yöntemlerle tahkim edilir, güçlendirilirse aile bireyleri, Allah’ın kulları, insan kardeşleri olduğu bilincine varırsa, önleyici tedbir olur diye hiçbir sunumda görmüyorum. Kopuk, kendi medeniyet değerlerinden kopuk, arka plandan kopuk yani şöyle yapıyor hocam: Şeytan ata biniyor, bizi de terkisine alıyor, bir meçhule doğru kamçılayıp sürüyor. Bundan kurtulmamız gerekiyor. Yani, hiçbir sunumda bunu görmüyorum. Bu hakikaten bütün toplumlar için. Bunun için inançlı olmaya falan da gerek yok. Bütün toplumlar için aile temeldir yani ne yaparsanız oradan başlatacaksınız, oradan yapacaksınız.

Okullara dersler falan konabilir, bunlar uzun vadeli şeyler dediğiniz gibi. Bir başka şey söyleyeceğim hocam: Gene hiçbirinizin sunumunda arka sokaklarda 9 yaşında, 8 yaşında, 7 yaşında, 11 yaşında, yurt dışından seks kölesi olarak getirilmiş çocuklara ilişkin, cinayetlere ilişkin hiçbirinizin sunumunda bir şey yok. Afrika’da bu küçük çocuklara tecavüz etmek için belki ülkemizden de, dünyanın bütün yörelerinden, siz, niye dünyadaki insan hakları savunucularını, kadın hakları savunucularını bu konuda ayağa kaldırmıyorsunuz? Bu ona mani değil çünkü. Bir taraftan cinayetler, ki asla tasvip edilemez... Ama siz yani şimdi bu tür hedonist zevklerini tatmin etmek için genç bedenleri her gün öldüren insanların -yani psikolojik olarak ölüyor o çocuklar hakikaten- müeyyidelerinin ya da bu ticaretleri yapanların müeyyidelerinin artırılması konusunda hiçbir şey istemiyorsunuz. Yani, fiili durum olduğunda birtakım taleplerde bulunuyorsunuz. Biz de diyoruz ki, cinayetten... Diğerlerini de cinayet kabul ediyorum, şiddet kabul ediyorum, öldürme kabul ediyorum diğerlerini de. Yani, toplumun bu bölüğüne, bu yönüne ilişkin -kadın ya da erkek- hiçbir sunumda “Evet, şunları da biz şiddet kabul ediyoruz, cinayet kabul ediyoruz, dünyayı ayağa kaldırmamız gerekiyor.” diye bir yaklaşım görmüyorum. Bunları normal mi karşılıyorsunuz? Asla. Ama, hayır, bu konuda hiçbir gayretiniz... O zaman, köleleştirilen, seks kölesi hâline getirilen, kendi hedonist zevklerini tatmin için bedenleri öldüren bu mekanizmalarla, bunu sağlayan kurum ve kuruluşlarla, sermayeyle okullarımıza, topluma bu tür öldürücü, zehirleyici aletleri sokan, maddeleri sokanlarla “Bize şu yasal düzenlemeleri yapın kardeşim bunun yolu şudur.” diye hiçbir öneri gelmiyor sizden.

Dolayısıyla, espri yaptım, hocam alındı. Yani, kadın derneklerini ben hakikaten merak ettiğim için sormuştum. Çıktı şimdi. Yoksa bu kadın dernekleri rol kapmaya mı çalışıyor? Asla değildir, hayır, hayır. Yani, şöyle: Asıl hayatın çok derin yaralarına ilişkin de, mesela cinayet büyük ve lanetli bir şey, melun bir şey, telin edilmiş bir şey. Böyle bir şey olamaz, asla kabul edilemez. Birinin ötekine baskı kurması kabul edilemez. Bir ayeti hatırlatmak istiyorum: “Yeryüzünde insanlar özgürce dolaşmaya kadar ve istediği gibi tapınma ve ibadet etme ilkelerine kavuşuncaya kadar onlarla mücadele edin, bunu engelleyenlerle mücadele edin, Maun’u men edenlerle mücadele edin.” Buna ilişkin hiçbir şey görmüyorum Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 65

Dolayısıyla, bu STK'ların ve diğer katılımların bizim hazırlayacağımız raporlara ilk defa bugün fazla katkı vermeyeceği gibi bir zehaba kapıldım. Maksudı aşmışsam affola, kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Estağfurullah. Bütün kadın STK'ları adına cevap vermek belki bana düşmez ama bir kadın STK'dan yetişmiş bir kardeşiniz olarak şunu söyleyeyim: Bu acaba bugünün gündeminin kadına karşı şiddet olmasından ileri geliyor olabilir mi? Yoksa, bu masadaki bütün kadınlar, kadınlara ve kız çocuklarına dünyanın neresinde olursa olsun, her türlü şiddete, her türlü kadın ticaretine, tacize, tecavüze en ciddi biçimde karşı durmuş, avaz avaz bağırılmış, bununla ilgili çalıştaylar, protestolar, konferanslar, sivil toplum örgütü kurmalar, cebinden para koymalara kadar, üniversitelerle ve siyasetçilerle birlikte çalışmalara kadar -bir kardeş kabul ediyorsanız beni- ben de aralarında olmak kaydıyla, her bir kadın ve her bir kız çocuğu için çok ciddi çalıştık, çok ciddi mücadele verdik, sadece Türkiye'de değil, dünyanın neresinde olursa. O yüzden, hassasiyetinizi anlıyorum ama bu çalışmaları yaptık, içiniz rahat olsun. Bu masanın şu saatte etrafında kalan kadınlardan da bu rapora çok güzel katkı gelecek, içiniz rahat olsun.

Sayın Binnaz Toprak Hocam, hemen... Bakın, muhtarlarımız bekliyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii, tabii, çok kısa söyleyeceğim.

Şimdi, ben zaten gecenin bu saatinde söz almayacaktım ama kayda geçmesi için söz almak zorunda hissettim kendimi özellikle Sevgili İsmet Bey'in söylediği bir meseleye ilişkin olarak.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Zaten hep benim söylediğime ilişkin...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, İsmet Bey'in söylediği pek çok şeyi çok iyi niyetle söylediğini bildiğim için itiraz etmiyorum itiraz edeceklerime de. Bazılarına da -en son söylediğiniz bu- küçük bedenlerle ilgili, tabii ki katılıyorum. O değil ama itiraz ettiğim, kayda geçmesini istediğim konu bu ceza meselesiyle ilgili. Yani “Cinayetlerin bireylere bırakılması gerektiği, devletin bu işe karışmaması gerektiği.” cümleliz. Bunu Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan da dile getirdi “Devlet cinayete karışamaz, öldürülen kişinin ailesine aittir bunun cezasını vermek.” diyerek. Ben bunu son derece talihsiz...

BAŞKAN – Öyle hiçbir şey duymadım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Duydum bunu, söylediğini de duydum yani bu isnat falan değil, kendi kulağımla duydum, televizyonda birkaç kere söyledi hatta. Neyse, konu o değil ama yani böyle bir komisyonda bunun dile getirilmiş olmasını ben şahsen talihsiz ve tehlikeli buluyorum çünkü insanların kin hissi üzerinden, intikam hissi üzerinden ceza yasası olamaz, bunca yüzyıl sonra böyle bir şey yapılamaz. Dolayısıyla, bunun kayda geçmesini istediğim için söz almak zorunda hissettim kendimi. Defalarca söyledi bunu, defalarca yazıldı, defalarca da televizyonda bunu duyduk Alev'ciğim, yapma, kaç kez söyledi, kaç kez.

BAŞKAN – Değerli Hocam, mümkün değil. Bu bir gazetede haber dahi olsa aklımıza danışmalıyız, böyle bir şey yok.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, duydum ben, televizyonlarda söyledi bunu.

BAŞKAN – Belki genel af tartışmaları içerisinde “Devlete yapılmış suçlarla ilgili affı konuşabilirim, bireye karşı olanı konuşamam.” ifadesi olmuştur ama “Bir bireyin bir bireye bu şekilde vereceği cezalarda devlet karışmasın.” Böyle bir söylem yok.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii, tabii “Aileye bırakmamız lazım.” diye... Aç bak.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Devlet her zaman devrededir Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, siz de demin buna benzer bir şey söylediniz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hakem olarak devrededir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, yani bunun kayda geçmesini de istiyorum.

Teşekkür ederim.

KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU GENEL TEMSİLCİSİ GÜLSÜM KAV ÖNAL – Benim kaydedebildiğim birkaç mesele var. Sayın Kavuncu'nun ilk sözünde, korunmaya pek işaret etmediğimizi, kadın cinayetlerini durdurma değil, cezalandırma gibi ele alıyor olduğumuzu söylemişti. Orayı ben aslında biraz eksik bıraktım. Bizim ilk kurulduğumuz yıllarda, 6284, o yasanın çalışıldığı dönem çok genç temsilcilerimizle o yasanın yapım sürecinde de emeğimiz vardır. Arkasından, yönetmelik çıksın diye de çok uğraştık ve dokuzuncu ayında yayınlandı, yönetmeliği var aslında yasanın. Bunu neredeyse kutladık, eğitimler düzenledik. Yani, kadınların korunmayla ilgili haklarının bilinir kılınması için de önemli bir çabamız oldu ve bu süreçte korunma konusunda yalnız hisseden, kendisi adli makamlara ya da diğer makamlara gittiğinde sonuç alamayan pek çok kadın kardeşimiz Platformumuza başvurdu. Onlarla birlikte, onların hayatta kalması için bir emek veriyor, mücadele yürütüyoruz. Bunlar içerisinde hatta çok özel tedbirlere -kimlik bilgilerinin gizliliği gibi- başvurduğumuz kamu çalışanı kadınlar da var. Bunları ben eksik bırakmış olabilirim. Zaten aslanan, kadınlar hayattayken yapılması gerekenleri yapmaktır diyerek önemli oranda 6284'ün uygulanması için çalışma yürütüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 66

Korunma altında kadınlarla birlikte çalışıyoruz ama bizim bir kendimize ait sığınma evi, kendimize ait güvenlik kuvvetleri tabii ki yok. Bu konuda elinde imkânlar olan devlettir, devletin kendi rolünü oynaması gerekir. Kadın kardeşlerimiz çalışmıyor olsalar bile evde elektrik, su kullanırken dahi vergi ödemektedir. Yani, o kamu kaynaklarında kadınların en azından ölmekten korunmak için faydalanma hakkı vardır. O nedenle, kamusal kaynaklar kadınları korumak zorunda. Bizim zaten böyle bir kaynağımız yok. Sadece yol paralarımız için gereksindiğimiz bağış ve dayanışma bile konuşulup gündeme geliyor burada. O bakımdan ayrı bir sığınma evimiz elbette ki yok. Bir strateji olarak da bunu benimsemiyoruz yani bunu kadınlar vergi ödeyerek sağladıkları kamu kaynaklarından hayatlarını kurtarmak için yararlanabilmelidirler diyor ve devleti göreve çağırıyoruz. Korunmayla ilgili durum bu.

Aileyi güçlendirmeyle ilgili durum şu Hocam: Boşanma konusu bir krize neden oluyor yani bu çok yaşadığımız sorunların örgüsüne baktığımızda böyle. Burada siz derinlemesine bakarak, tarafların birbiriyle hislerini daha derinleştirmeye çalıştınız. Ben orada temel olarak şunu söylemek isterim: Yani, 2 erişkin insan, kadın ve erkek birbiriyle barışabiliyorlar kendi kararlarıyla, barışmalarına pek kimse karışmayabiliyor ama kendi kararlarıyla boşanamıyorlar mesela. Bu konuda yine biraz eşitsiz bir biçimde kadınlar üzerinde ağır bir baskı olabiliyor. Erkekler tam o aynı zorluğu yaşamayabilirler. Siz de bir gözden geçirin bizim dokumuzu, toplumsal hayatı. O bakımdan, erişkin insanlar kendi kararlarını alabilirler. Kadınlar da erişkin bir hak öznesi olarak kendi kararını alabilir. Bunda bir zorluk olduğunu düşünüyorum ben. Yani, bu zorlukları çözmeden aileyi de koruyamayacağımızı, zaten yaşamakta olduğumuz objektif olguların da bunu gösterdiğini düşünüyorum. Yani, biz, şimdye kadar “Aileyi koruyalım.” konusunda, tamam kararlılık var ama onun içinde kadını çok görünmez kılırsak böyle aileyi de koruyamıyoruz zaten. Yani, aileler bugün adliyelerde, üzerine konuştuğumuz pek çok, sizlerin de örneklediği durumlarda kalabiliyorlar. O açıdan, hanı biz ailenin içinde özel zorluk yaşayan kadını, özel olarak bir merccek altına onun yaşadığı zorlukları almak durumundayız. Onu görünmez kılarak aileyi de koruyamıyoruz diye düşünüyorum. Korunmayla ilgili önemli bir mücadelemiz var. Platformumuz aynı zamanda bunun için de uğraşiyor dedim.

Çocuk ve gencecik yaşta istismara uğrayan kardeşlerimiz için elbette biz üzerimize ne düşerse yapalım ama ceza bakımından yeni düzenleme yeni yargı paketiyle getirildi biliyorsunuz. Bu olumlu yönleriyle gündeme geldi ama daha onu da yeni izlediğimiz... Örneğin, ben geçende bir haber okudum, sanık lehine olan yasa uygulandığında, şimdi mevcut yasadan bir ceza alıyor ama diğer yandan sanık lehine olan eski yasa uygulanıyor, ondan indirim alıyor ama diğeri de yine... Yani, her iki durumda da sanığın lehine işliyor ve ceza çok azalmış. Yeni yargı paketinde daha ağırlaştığımız şeylerin tersten sonuçları da olabiliyor. Bunu izlememiz gerekir önümüzdeki dönemlerde. Orada yeni düzenleme yapılmış olduğu için herhâlde o konu sunumlarda yerini almadı ama sizin bizlerden böyle beklentilerinizin olmasını da ben tabii ki gayet olumlu karşılıyorum. Diğer başka yani sadece kadın cinayetleri değil, toplumsal sorunlar, toplumun yaşadığı bütün zorluklar konusunda elimizden geleni yapmak isteriz gücümüz yettiğince.

BAŞKAN – Sayın Kavuncu...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Kısaca teşekkür ediyorum açıklamalarınız için.

Aslında ben şuna da dikkat çekmek istemiştım yani “koruyucu” derken sadece cezai değil, toplumsal şiddetin de, insan şiddetinin de kadın şiddetinin bir parçası çoğunlukla olduğuna dikkat çekmek istemiştım. Yani, hâlen gazete haberi değil, bir 2 liralık otopark parası yüzünden insanların öldürüldüğü, ıslık çalarken yüksek sesle ıslık çalıyor diye, tanımadığı bir insanla tartışılıp öldürülen, bir koyunun sulama meselesi yüzünden 12 kişinin katledildiği bir yer. Belki Ankara merkezde değil ama yani orada da olabilir. Yakın zamana kadar, bir basit trafik kazasında yapılan ilk işin şoförlerin inip birbirine yumruk atmaya başladığı bir toplumdan bahsediyoruz. Yani, şimdi bunların önlenmesi anlamında biz psikiyatrist de davet ettik, şunları da soracağız: Yani, bu toplumsal öfkenin, bu psikolojik, temelleri sosyal... Yani, bu noktada önlem açısından da çok önemli yapılması gereken işler var. Yani, sadece sığınmaevleri, cezai uygulamalar değil, ona dikkat çekmek istemiştım ama psikiyatriste danışacağız, bunu da belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Önal, çok çok teşekkürler. Ben çok istifade ettim. Biraz da uzadı ama kusura bakmayın.

Şimdi, Türkiye Kadın Muhtarlar Derneğinden Sayın Hale Ekmeççi Emre, buyurunuz.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Sayın Başkan ve sayın vekillerim; öncelikle Dernek Başkanımız size merhaba diyecek çok kısa ben sunum yapmadan önce.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, sayın basın mensupları; herkese iyi akşamlar. Üç dönemdir mahalle muhtarlığı yapıyorum. Çankaya bölgesinde muhtarım. Kocatepe Camisi'nin orada. Çankaya Muhtarlar Derneği Başkanlığını yaptım 126 muhtarımızla. Başkent Muhtarlar Federasyonunun kurucu üyesi ve Genel Sekreterliğini yaptım ve daha sonradan da muhtarlık sorun ve problemleriyle ilgili çalışmaları yaparken bir de baktım ki bir eksik var ve arkadaşlarımla paylaşarak kadın muhtar sayısının Türkiye genelinde ne kadar az olduğunu ve kadınların söz hakkının ne kadar az olduğunu; kadına yönelik, aileye yönelik bu tarz çalışmalarda muhtar örgütlenmelerinin hiçbir konuya temas etmediklerini de gördük. Biz de dedik ki, biraz da tabii

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 67

kadın muhtar olarak bazı sıkıntılı dönemler de yaşadığımız için: Bir de biz bakalım buna; bir dernek başkanının, federasyon başkanının ya da konfederasyon başkanının lütfuyla bir çalışma yapmayalım, onların iki dudağının arasında yalvarmayalım şöyle bir çalışma konusunda diye ve nitekim böyle bir derneğin kuruluşuna 2013 yılında karar verdik ve Türkiye genelinde kadın muhtar sayısının az oluşu... Bizim başladığımız dönemde 53 bin muhtarımız vardı. Bu 53 bin muhtardan 526'sı kadın muhtardı köy ve mahallelerde. O hâlde, kadın muhtarların sayısının da Türkiye'de artmasının, Türkiye'deki mekanizmaların işleyişinde büyük bir önem arz ettiğini düşündük ve dolayısıyla Kadın Muhtarlar Derneği kuruldu, Türkiye genelinde de şu anda 15 ilimizde temsilciliklerimiz var, devam ediyor, yaygınlaşıyor ve çalışmalarımıza da devam ediyoruz.

Ben, özellikle, bu kadar önemli bir konuda devletin en üst kademesindeki bir Komisyona Kadın Muhtarlar Derneği olarak davet edilmekten onur duyduğumu bildirmek isterim. Gerçekten çok gurur verici bir olay. Umarım bizim de fikir, önerimizle alanda, sahada çalışan insanlar olarak bire bir gözlemlediğimiz olaylarda Türkiye'nin önemli konularından biri olan kadına şiddet konusunda bir katkı payımız olur diye düşünüyorum.

Genel Sekreterim Hale Hanım'a sunumunu yapmak üzere söz veriyorum.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Sayın Başkan, sayın vekillerim; tekrar iyi akşamlar diliyorum herkese.

Profesör Doktor Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi 2'nci Dönem Muhtarıyım. Kadın Muhtarlar Derneği Kurucu Üyesi ve Genel Sekreteriyim.

Evet, biz Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği olarak 2013 yılında Ankara'da kurulmuş bir derneğiz. 15 ilde temsilciliğimiz bulunmakta. Kuruluş amaçlarımızın bazıları kadın muhtarların yaşadıkları problemlerle ilgili mercilere ulaşmak ve bunlarla ilgili çözüm yolları bulmaktır. Kadın ve aile sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapmak ve bunları mümkün olduğunca geniş kitlelere sunmaktır hedeflerimiz. Özellikle kadın ve aile sorunlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda farkındalık aktarmak.

Hedeflerimize gelince, ülkemizin mevcut seçim sisteminde devleti temsil eden en küçük ama halk için en yakın temasta bulunan birimlerin muhtarlık olması, temsil etkimizin mahallelerin fiziki sorunlarından daha çok, sosyal sorunlarıyla ilgilenmekti. Evden çıkabilen kadın sayısını arttırabilmek, daha fazla sosyalleşmelerini sağlamak, özellikle kadına şiddet, erken yaşta ve zorla evlilikler ve aile içi şiddet konularında dikkat çekmek için sorumlu olduğumuz bölgelerde organizasyonlar düzenlemek ve mümkün olduğunca geniş kitlelere ulaşmak, kadın muhtarların sorunlarını mümkün olduğunca devletin en üst kademelerine yani sizlere kadar iletebilmektir. Kadın muhtar sayısının daha fazla olması ve bu konuda özendiricilik çalışmalarının yapılması da hedeflerimiz arasındaydı.

Bunlar için, kurulduğumuz günden itibaren o dönemki Başbakanımız bugünkü Cumhurbaşkanımız Sayın Tayyip Erdoğan'la, bugün Meclisimizdeki diğer parti liderlerimiz Bahçeli ve Kılıçdaroğlu Beyefendilerle, Meclisteki birçok milletvekilimizle, bir önceki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız Sayın Fatma Şahin'le... İstanbul Belediye Başkanımız - bizler belediyelere bağlı olduğumuz için- Sayın Kadir Topbaş çok ilgilendi bizimle. Ankara'yla görüşemedik yoğunluğundan, umarım en yakın zamanda Belediye Başkanımızla da görüşürüz. İç Anadolu Bölge Belediyeler Birliği Başkanı Sayın Fethi Yaşar da bizlere çok kol kanat oldu. Ankara Valimizle görüşmelerimiz oldu. Meclis ziyaretlerimiz sık sık gruplar da olmak üzere devam etmektedir. Birçok vekilimiz, sağ olsun, bizi makamında kabul etti. Dönemin AK PARTİ yerel yönetimlerden sorumlu bugünkü Antalya Belediye Başkanı Menderes Türel Bey çok güzel bir panelde bize eşlik etti ve sorunlarımızın farkındalığını bizimle paylaştı.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde -bu çok önemli bir paneldi bizim için- Kocatepe Camisi'nin önünde Ankara genelindeki tüm kadın muhtarlar bir araya gelerek "Şiddete Hayır" mesajlı mor balonlarımızı uçurduk. Görsel basında ve yerel medyada çok güzel ses getirdi bu uygulamamız. Birçok etkinlik yaptık Türkiye genelinde. İlk, Van'da "Analar ağlamasın" barış sürecine destek amaçlı bir panel ve etkinlik düzenlemiştik. Devamında Erzincan'da kadına karşı şiddete yönelik bir panel düzenledik, bu etkinlik de çok ses getirdi. Burada ünlü makyözlerden yardım aldık. "Çocukluğumu istiyorum" paneli İstanbul'da... Bu resimlerde gördüklerinizin hepsi bizim muhtar arkadaşlarımız. Gönüllü tiyatral oyunlarla panellerde profesyonel eğitimcilerin desteğinde veriyoruz bu panelleri. Gittiğimiz illerde bize belediyeler ve üniversitelerden hocaların desteğini alarak sunumlar yapıyoruz. Burada gördüğümüz sığınmaevlerindeki kadınların -seçimden hemen önceydi- oy kullanabilmeleri amaçlı ünlü bir makyözden, yönetimimizde olan kadınlar kendilerine bu şekilde makyaj yaptırarak onların bir nebze olsun yaşadıklarını kendi seçilmiş kadınlar olarak kendi yüzlerimizde görsel bir şekilde uygulattık. Bu da bizim için hüzünlü bir gündü aslında.

Kadına şiddet, sadece ülkemizin değil, tüm dünyanın kanayan yarası aslında. Kadına yönelik şiddet, kadın-erkek eşitsizliğinin en belirgin sonucudur diye düşünüyoruz. Kadınların bilinçlendirildiği ve sosyalleştirildiği bir toplumda kadına yönelik şiddetin azaltıldığı görülmektedir, azaldığı görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti olarak imzalamış olduğumuz İstanbul Sözleşmesi'yle kadına yönelik şiddet konusunda 6284 sayılı Yasa'mızla, burada bir ilk olarak tüm dünya için öncü konumundayız. Tabii, burada, ben biraz daha "soft" bir dille bundan bahsediyorum. Dernekler kadar bu anlamda çalışmadık bizler seçilmiş olarak. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın bu konuda çok önemli ve başarılı kararlar aldığını hep

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 68

gözledik ve ciddi destek de alıyoruz bu anlamda. Sığınmaevlerinin yaygınlaştırılması, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulmuş olması, teknik araçlarla takip sisteminin devreye alınması, şiddet uygulayana öfke kontrolü ve alkol bağımlılığı tedavisi uygulaması, başta STK olmak üzere Türkiye'nin tüm birimleriyle iş birliği anlaşmaları yapılarak bu konuda farkındalıkların artırılması için çalışmaların yapıldığını bilmekteyiz. Biz de burada öncü olmak için aslında muhtarlar olarak çözüm önergelerinde bu kapıda sizlere elimizi uzatacağız ve bizim de bu işin içinde olmamız için bize yardım edin diyeceğiz.

Mahalle, Türk toplum yapısının en küçük ama toplumsal yapılanmada en etkili birimdir aslında. Mahallede daha çok kadın ve çocukların yaşadığını hepimiz biliyoruz. Sabah babalarımız, erkek kardeşlerimiz, evin erkekleri evden çıkıyor ve o evin annesi mahallede alışverişini yapıyor, mahallenin okuluna çocuğunu götürüyor. Mahallenin kaldırımlarını, mahallenin parkını da aslında en çok kadın kullanıyor baktığımızda. Kaldırımdaki ufak bir kırıkta kadının topuğu takılıyor, kaldırımın yüksekliğinde kadının etek boyuyla kaldırımın bağlantısı düşünülüyor aslında. Yani, mahalleleri gündüz en çok kadın kullanıyor diye düşünüyorum bir muhtar olarak.

Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi, çok yakın bir zamanda biliyorsunuz ağırlandı bizim bir grup muhtar arkadaşımız, kendisi de tekrar etti: Muhtarlar mahallelerin en küçük mülki amirleridir. Bizler hiçbir siyasi örgüte bağlı olmadan, vatandaşın kendi özgür ve hür iradesiyle seçilmiş, adına oy almış insanlarız. Sizler bu çatı altında birçok siyasi partinin seçilmişleri olarak bizleri onurla temsil ediyorsunuz. Bizler de sizlere elimizi uzatıp seçilmiş muhtarlar olarak yardım etmek istiyoruz aslında size.

Muhtarların kadın olması neden önemli? Biz buraya kabul edildiğimizi duyduğumuzda onurlanarak kendi ortak sitemizde Türkiye genelindeki muhtar arkadaşlarımızla bunu paylaştık ve yaşanmışlıkları, hikâyeleri en güzel, bire bir o muhtarlık çatısı altında -vatandaşla yaşadığımız için- dinlemek istedik aslında: "Neler yaşıyorsunuz, neden muhtara geliyor mağdur olan kadın veya geliyor mu gerçekten veya neden kadın olmalı muhtar?" O kadar çok hikâye geldi ki Sayın Başkan, size anlatamam yani burada anlatılan hikâyeleri -35 bin muhtarın belki, 30 demeyeyim, sayı vermeyeyim ama- çok fazla hikâyeyi, yaşanmışlıkları bire bir muhtarıyla, seçtiği kişiyle yaşadığını gördük. Mesela, bir muhtar arkadaşımı paylaşmak istiyorum izniniz olursa sizinle: Bir kadının, mağdur bir kadının kendisini ziyarete geldiğini, "Ben sizinle konuşmak istiyorum. Eşim tarafından dayak yedim..." Ayağı da kırılmış. 2 çocuğuyla mahalle muhtarını ziyarete gitmiş. Muhtar arkadaşım diyor ki: "Hanımefendiyi tanımıyorum çünkü benim mahallede oturmuyor. 'Acaba ben mi tanımıyorum seni?' dedim." "Hayır efendim, ben sizi araştırdım, buldum, üç mahalle ötedeki bir mahallede oturuyorum, muhtarımız kayınpederimin de, babamın da tanıdığı birisi ve beni evliliğimden beri bildiği için bizi barıştırmaya çalışacaktır ve ben tekrar tekrar bu sıkıntıyı yaşayacağım. O yüzden, kadının hâlden kadın anlar diye size sığındım, bana yardım edin." diyor. Bu aslında çok içimizden olan, dokunuşla yaşanmış bir hikâye.

Başka bir örnek de taşradan gelen bir öyküydü. Bir muhtar amcamız -yani eskiden hep muhtarlarımız biliyorsunuz yaşça çok büyük insanlardı, hâlâ var görevde olan- o an yazmış bunu Başkanımın sitesine. Bir genç kız 17 yaşında -hatta bir çocuk yasaya göre- ağlayarak muhtarına geliyor, diyor ki: "Muhtar amca, ben evlenmek istemiyorum. Siz babamı da taniyorsunuz, beni vermek istedikleri aileyi de biliyorsunuz. Lütfen bana yardım edin ve benim evlenmeme engel olun." Şimdi, ben şahsen 38 bin kişinin muhtarım. Ülkemizde belki birçok ilde bu nüfusu, seçmen sayısı olmayan, 22 bin seçmenli bir mahallenin muhtarlığını yapıyorum. O amcamız da A mahallesi küçücük ama sözü geçen bir muhtar hâlâ, taşradaki muhtarın önemi aslında hâlâ kaybolmadı büyük şehirlere göre ve gerçekten etkisini kullanıp o genç kızımızın evlenmesine engel oluyor bu muhtar ağabeyimiz, gönüllü olmaması sonucunda bu evliliğe engel olabiliyor. Bu hikâyeleri paylaşmak istedim sizinle. Hem akşamın bu saatinde belki biraz değiştirdi durumumuzu.

Önerilerimize gelince: Muhtarlara kadına yönelik şiddetle ilgili etkili iletişim yöntemleri konulu eğitimler verilmesini talep ediyoruz. Yani, bizler profesyonel olarak eğitilebilelim ve biz bize gelen vatandaşa bu anlamda destek verebilelim. Kendi bildiklerimizle değil de yapılması gerektiği şekilde onlara yardım elimizi uzatabilsek belki bir nebze doğru noktadan yaklaşmış olacağız. Alınan eğitimlerin sonucunda, muhtarlar mahallelerinde farkındalık artırma çalışmaları yapabilirler. Muhtarlar kendilerine ulaşan vakaları daha doğru yönlendirebilirler ve bu anlamda muhtarlığın ilk başvuru mercisi olmasının sağlanması konusunda da biz yardım talep ediyoruz sizden. Yani mahallelerin içinde yaşanan bu sorunlarda gerek görsel basınla gerek medyayla seçilmiş, güvenilir insanlara ulaşabilirsiniz, siz onları koruyabileceğimiz, tabii ki bir adım olarak koruyabileceğiz onları, devamlılığında değil ama... Atıyorum, sığınma evine gidecekse bile ilk sığınacağı nokta biz olabiliriz diye düşünüyorum.

Muhtarlar aile hekimleri ve toplum polisleriyle eş güdümlü çalışarak mahalle bazlı taramalar yapabilir ve ortak çözümler üretebilirler. Biz bu anlamda, zaten aile hekimlerine ve toplum polislerine destek de görevlerimiz arasında görünüyor yani yapıyoruz biz bunu ama bunu resmîleştirmek sizlerin elinde yani artık, aile hekimleri de biliyorsunuz işletme gibi çalışıyor, bizi arayıp da "O bölgede doğan bebek niye özel hastaneye gidiyor?" diye sorması gerekmiyor bana göre, bunun yerine, mağdur olan vatandaşa nasıl ulaştınız veya ulaşabiliriz sizin izninizle bize sorabilirler diye düşünüyorum. Bu da bizim için çok önemli bir şey, aile hekimlerinde psikososyal desteğin sağlanmasını öneriyoruz pedagoglar yardımıyla. Yani burada yalnızca fiziksel sağlığın ötesinde ruhsal sağlıkta da bence aile hekimleri destek verebilmeli vatandaş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 69

Yerel belediyeler muhtarlarla iş birliği yaparak muhtarların yapacakları faaliyetleri destekleyebilirler. Eminim, hepiniz biliyorsunuz, bizlerin gelirleri çok cüzi ve biz bu yaptığımız etkilerin tamamını gönüllü olarak yapıyoruz. Sayın Vekilim demin arkadaşların şeylerini okuduğunda bağışlar, değişik derneklerden alınmış paralar falan yazıyor, eminim gördünüz. Biz burada, bırakın bize üye olan muhtarları, yalnızca yönetim kurulunu oluşturan 8 kişiyi bütçesiyle... Bizler biliyorsunuz 870 lira maaş alıyoruz, bu maaşla elektriğimizi, suyumuzu, her şeyi biz ödüyoruz. Biz bu işi tamamen gönüllü yapıyoruz. Yani biz herhangi bir sivil toplum örgütü değiliz. Bunun da altını çizmek istedim bu anlamda.

Eğitimler verilirken belediyeler bize yer temini yapabiliyor, materyal, arşiv, broşür çoğaltılmasında yardımcı olabiliyorlar, ulaşım da sağlayabiliyorlar ama tamamen yerel belediyenin inisiyatifine kalmış bir uygulama bu. Yani bunu yaşamak istemiyoruz bizler seçilmişler olarak. Eğer o bölgenin yerel belediye başkanı aldığı oyun o bölgedeki dağılımına göre kendi siyasi görüşüne uygun bir seçmen oturuyorsa o mahallede o muhtar şanslı ama kendi siyasi görüşüne uymayan bir muhtar seçilmişse “Yandım Allah, keten helva.” hiçbir şekilde destek alması mümkün olmuyor.

BAŞKAN – Biz de “Yandım Allah, keten helva.” durumundayız. Kadına yönelik şiddetle ilgili muhtarlarımız bu işin neresinde yer almalı? Yani muhtarlarımızın sorunlarından ziyade biz muhtarlarımıza bu konuda ne verebiliriz?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Anlattım ben size Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Bu mahalle kavramı içerisinde komşuluk ilişkisi... Muhtardan apartman hukukuna kadar bir kendi kendine ortaya çıkabilen bir mekanizma olabilir mi? Bunu nasıl yönetirsiniz. Yoksa siz buna çok taraf olduğunuzda mahalleliyle sıkıntılar mı yaşıyorsunuz? Yani sizden nasıl bir medet umabiliriz?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE –Başkanım, eğitim almayı tabii, özellikle onun için istedik zaten eğitim alıp bize o anlamda yardım etmenizi talep ettik eğitimle.

BAŞKAN – Yani mesela bir evde şiddet olduğunu bildiğinizde direkt müdahale edebiliyor musunuz? Etmeli misiniz ya da? Ne yapmalısınız?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE - Kolluk kuvvetlerinin yanımızda olduğunu yani bizim yetkilerimizin ne kadar kısıtlandığını biliyorsunuz ama hâlâ var olan bir makam pozisyonundayız zaten. Biz, bu anlamda kolluk kuvvetlerinin desteği ve alınması gereken psikolojik desteği aldığımızda tabii ki seve seve yanlarında oluruz. Görev talep etmeye geldik sizden burada biz.

BAŞKAN – Peki şöyle bir şey: Tabii, değişen kentler, büyük “megacity”ler artık her şey, yaşam değişti. İstanbul, Ankara, İzmir için söyleyemiyorum ama hâlâ küçük kentlerde mesela bir mahalle muhtarının o mahallede olan biteni, o evlerde olan biteni kadına karşı, çocuğa karşı her türlü şiddet vesaire veya bir erkeğin mağdur olduğu durumlar da olabiliyor, böyle durumlardan haberi olabiliyor mu? Yani, bugünümüz şartlarında bu sizce mümkün bir şey midir? Böyle bir beklentimiz olsa bizim bu gerçekçi bir beklenti midir?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE –Pek tabii ki Sayın Başkanım. Tabii ki duyuyorsunuz, yaşıyorsunuz bunu. Bizler büyük mahalleler olsak bile yani Ankara ve Başkent’in en büyük mahallelerinden ikincisiyiz sanıyorum biz, çok fazla hikâye sunabilirim sizin önünüze.

BAŞKAN – Haberiniz oluyor.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE –Ama sosyoekonomik anlamda ama eğitim düzeyi anlamında Çankaya’nın Çayyolu bölgesinde muhtarlık yapıyorum, çok, bunun ille de taşrada yaşanmış olması değil inanım. Siz bizim bu anlamda önümüzü açtığınızda çok daha farklı noktalara geliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – O zaman, bu risk analizleri yapılmasa mahalle ölçekli risk analizleri yapılsa demek ki mahalle muhtarlarımızla birlikte bu çalışma mümkün olabilir mi acaba hangi aile risk altındadır?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU - Ben de söz alabilir miyim izninizle.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU - Şimdi, muhtarlıklar olarak bizim yani her ne kadar yerelde güçsüzleştirilsek bile yine de bir söz hakkımız var, yine seviliyoruz. Ki, biz de sevdiğimiz için zaten bu zor şartlarda devam ediyoruz. Elbette bizim zor çalışma şartlarımız var ama bütün bu zor çalışma şartlarına rağmen yine görev talebinde bulunuyoruz yani yoğun bakımdayız şu anda muhtarlar. Bunu biraz canlandırmak için ve halkla yine bütünleşen bir birim olarak siz bizi kullanacaksınız. Bizi nasıl kullanabilirsiniz noktasında beraber elbette ki tartışabilir. Bu konuda biz gönüllülüğümüzü iletiyoruz ve diyoruz ki oradaki vatandaşa da: Tut elimi. Yani, elimi tut, sana elimi ben uzatıyorum, tut. Yapabildiğim ölçüde gerek şefkatle gerek sevgimle gerek senin ihtiyaçların doğrultusunda birtakım şeylerde sana destek olayım. Ama bu kıskırtma değil, “Aferin kadın, bunu iyi yaptın. Haydi git, bunu böyle yap.” falan gibi bu tarz akıl verecek akla da artık biz de sahip değiliz. Çünkü, bizim de yeri geliyor psikolojimiz bozuluyor. Ama, resmî kurumlarla bir çalışma formatı yapıldığı takdirde o zaman daha verimli oluruz. Ne dedik? Bir yıldır üzerinde düşündüğümüz, hatta Bakanlığımıza teklif ettiğimiz konu vardı ve geçenlerde Sayın Başbakan “aile danışmanı” dedi hatırlarsanız, a, dedik, nihayet

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 70

bir ucundan kıyısından, bir yerden yakalandı. Aile danışmanı çok benimsediğim, benim onayladığım ve doğru bir yöntem olacağını düşündüğümüz, arkadaşlarla da konuşuyoruz, bir uygulama olacak. Aile hekimlikleri her mahallede var, muhtarlık her mahallede var yani burada 183'ü aradım, yok hürriyet hattı, yok o, yok bu, biri geldi öbürü gitti, Bakanlıkla irtibat kurdum, bu tarz şeyler inanın çok zor. Gerçi biz bu konuda çok bilinçli miyiz? Hayır değiliz. Ben eğitilmiş bir insan olarak kendimi her ne kadar görsem de yine de kadına şiddet konusu benim konum değil, ne yaşadım ne gördüm ne de hissedebildim. Ancak, muhtarken insanları dinleyerek gözlemlediğimiz ya da zorunlu olarak içine girdiğimiz bir olayın içindeyiz ama şimdi, Tülay Hanımla da biz konuştuk, dün de konuştuk, yarın da beraber olacağız Sayın Vekilimle. Biz AK PARTİ Kadın Kollarıyla beraber, Sayın Azize Sibel Gönül'le de dedik ki: Yani, siz de bir örgütsünüz, biz de bir kadın kuruluşuyuz, kadın muhtarlar. Bunun siyasi bir tarafından bakmadan, istiyoruz ki önce kadın muhtarları bir eğitelim, kadın muhtarlara bir seminer verelim. Ne yapmanız gerekiyor? Gelin bacılarım, yapabilecek bir yüreğe sahibiz hepimiz. Hakikaten, böyle de laf olsun diye söylemiyoruz, böyle hissediyoruz, arkadaşlarımızı da çok iyi tanıyorum. Buradan belki bir adım atabiliriz. Yani, Türkiye'de zaten kadın muhtar sayısı ne ki? Hepi topu 35 binin içerisinde 600'ler civarındayız.

BAŞKAN – Erkek muhtarlarla birlikte olabilir mi?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Elbette olur, şöyle yapalım...

BAŞKAN – Yani, kadın-erkek seferberlik gibi, herkesin bu anlamda mahallesine sahip çıkması, bilmesi olayı, yerli geliyorsa işte burada bir önleyici rol üstlenebilmesi...

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Elbette. Başkanım, şöyle: Nasıl bir projeyi siz yaptığınızda pilot bölgeler seçiyorsanız kadın muhtarları pilot olarak kullanalım. Önce kadın muhtarlarla bir başlayalım. Nasıl bir sonuca gidiyoruz? Daha gönüllüüz biz çünkü bunda. Yani, erkeklerin duyarlılığı ya da konulara – ayrımcılık yapmıyorum- yaklaşımları... Çünkü, bizim hormonlarımız, pratik hayattaki çalışma yöntemimiz öyle. Biz böyle çabuk, aceleci kadınlar da o yüzden Sayın Vekilim, sakın yanlış anlamayın.

Önce kadın muhtarlarla başlayalım, daha sonra bunu yaygınlaştıralım. Bakanlıklarla görüşelim, kamu spotları yapalım: Nereye müracaat edeceksin? Kadın muhtarlara müracaat etmeleri daha kolay. Bazen bana erkekler de geliyor biliyor musunuz? Ağlayarak geldiğini de biliyorum. Transseksüeller de geliyor. Yani, sadece şiddet gören kadınlar olarak da bakmayalım. Bugün şiddet gören kadınları çözsek bile yarın başka bir sorun olacak. O zaman muhtarlar burada çok önemli bir rol model olarak, söylediğiniz gibi, tüm muhtarları kapsasın, yasalar çerçevesinde olsun. Bunu her muhtar da gönüllülük esasıyla da yapmasın. Yapmak istemeyen de olabilir belki. Kimsenin adına söz veremem açıkçası. Yani, Türkiye'deki bütün muhtarlar adına söz verirsek o zaman ben de çok sahte bir şey yapmış olurum. Buna benim hakkım olmadığını biliyorum ama o uygulamada bakanlıkları devreye koyarız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı... Hatta biz dedik ki: Özellikle muhtarlara gelinirse eğer ki hani, tut elimi dersek böyle bir projede... Direkt muhtara geldiğinde ben şimdi nereye yönlendireceğim? Çok acele yönlendirmem gerekiyor. Belediyelere elbette ki sığınma evleri açma zorunluluğu geldi. Her belediye sığınma evlerini açtı mı? Zannetmiyorum, tamamlanmıştır Türkiye genelinde. Yani çok az açtı, değil mi? Ben de öyle biliyorum. Çankaya'dayım ben. Çankaya Belediyesi de henüz daha yeni açtı galiba ama işlevselliği çok yok. Yani, bunu bile bizimle paylaşmıyor belediyeler. Burada da çok büyük hataları var. Yani, biz aslında uygulamalardan kendi çabamızla haberdar oluyoruz. Her belediye farklı çalışıyor ve seni de haberdar etmiyor. Ortak çalışma kültürüne, ortak çalışma, çözüm üretme anlamında niyetlerinin net olmadığını söyleyebilirim. Bu konuda Belediye Kanunu'nda da yani bizim yapabileceğimiz işlerde, o 5393 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine de ilinti yapabiliriz belki. İşte, Kadir Topbaş Bey'le o yüzden görüştük biz. Şey gibi algılandı belki, muhtarların sorununu çözmek için gidiyoruz gibi algılsa da diğer bir taraftan da o maddede muhtarlıklarda belediyelere mahkûm edilmeden, belediye başkanlarının inisiyatifine bırakılmadan yapması gerekenler diye tekliflerde bulunuyoruz. Bu ortak çalışmalarda, emin olun, çok hızlı bir şekilde kısmen de olsa yol alabiliriz. Yani, kamu spotlarına ben önem vermiyorum. Ben çünkü kamu spotlarından çok etkileniyorum gerçekten. Yani, sadece bu değil. Biz, mesela, şimdi, madde bağımlılıklarıyla ilgili de çalışıyoruz Kadın Muhtarlar Derneği olarak. Türkiye Barolar Birliğinin çözüm ortağı olduk Hayat Ağacı Projesi'nde, onun da çalışmalarını yapıyoruz. Çünkü, bağımlılığı olan evlatlarımızın da annelere şiddeti var, aileye. Sadece anneye demeyelim, babaya da şiddeti var, kardeşlerine de var. Dolayısıyla, ailenin korunması -bütün aile içinde- böyle bir koordinasyon ağının kurulmasında muhtarın önemli bir rolünün olacağını düşünüyorum. Bu rolü ister beraber paylaşalım, ister kolluk kuvvetleriyle paylaşalım ama gerçekten herkes öyle ya da böyle bir şekilde aile hekimliklerine gidiyor. Orada haftada bir gün bile olsa yani bir hastanenin psikoloğuna gitmektense orada bir gönüllü psikolog mu olur, zorunlu psikolog mu olur, bir pedagog mu olur, okullarla beraber, okul aile birlikleriyle beraber öyle bir koordinasyon yapmalı ki hani bu kent konseyleri nasıl yapıldıysa belki ona benzer, işte toplum destekli polisler, muhtarlar, okul aile birliği, aile hekimlikleri gibi böyle karma bir komisyonlar kurulabilir her mahallede. Ki çok zor değil. Herkesin çok rahat ulaşabileceği bir yer.

Ben kadını onun için çok önemsiyorum. Ya, kadınlar daha rahat geliyorlar. Arkadaşım anlatırken dedi ki: "Mahalleyi kadınlar ve çocuklar kullanıyor." O zaman mahallenin içerisinde en yakın gidebileceği... Biz biraz orayı bağlayamadık açıkçası, bir eksiklerimiz var, bir acemiliğimiz var, elbette kabul ediyoruz. Biz muhtar sorunlarıyla ilgilenirken diğer taraftan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 71

da bu konulara elbette uzağız. Yani bilimsel bir şey söyleme ya da bilimsel verileri toplayıp “Burada biz sunum yaptık.” deme şeyini göstermek istemedik açıkçası. Bunu diğer sivil toplum örgütleri zaten yapıyor. Aynı konular herkesi sıkıyor. “Biz olayın muhtar boyutuyla neresinde olabiliriz, ne yapabiliriz”in üzerinde genelde durduğumuz için biraz da eksiklerimiz oldu.

Benim bu konuda sizden Komisyon olarak ricam, birçok sivil toplum kuruluşları çalışıyor ama belli projeleri yapıyor ama başka türlü yapıyor ama muhtarlar, her ne olursa olsun güvenilirliği test bile edilmesine gerek kalmadan seçilmiş, mahallenin mülki amirleridir. Dolayısıyla, bizim orada herhangi bir teste tabi kalmadan direkt uzattığımız ele gelebilecek kadınlar var. “Oh, ne güzel, kadın muhtarım var; oh, geldim işte bacım.” “Ay bacım, hoş geldin.” Travesti geliyor “Aman, kızz sen kadın mıydın?” Böyle yapıyor. “Gel bacım, oturalım.” Ne yapayım, bakıyorum, onun da psikolojik bir sorunu var çünkü o da şiddete maruz kalıyor. Gece çıkıyor, işte “Ay, senin bacakların ne güzelmiş, ne kadar hoş giyinmişsin.” Hoşuna gidiyor, bir sonraki sorununda size geliyor, çok samimiyetle geliyor ama. Biz onları belki farklı bir dille, farklı bir duruşla anlayabiliyoruz yani o yüzden bizlere gelmeleri kolay oluyor. Ama her muhtar aynı şekilde olacak diye bir şey söyleme şansım yok. İşte, barıştırma yoluna giderse, eyvah derim yani orada.

Yani bunu resmîleştirilebilirsiniz siz. Nasıl yaparsınız onu ben bilemem. Böyle bir şeyde işte bilimsel çalışmalarınız var elbette, elinizde verileriniz var, pratikte, alanda ve her türlü imkâna sahipsiniz. Devletsiniz, başka ne diyelim yani size. Dolayısıyla, siz yaparsınız, biz size güveniyoruz. O yüzden, tamamen gönüllü olarak diyoruz ki: Biz burada varız, her türlü olayda “hadi” dediğinizde geleceğiz. Komisyon sabaha kadar da sürse buradaydık. Hani, beklelik gibi düşünmeyin sakın; keyifle, zevkle izledik, bilmediğimiz şeyleri de öğrendik bu anlamda. Keşke her komisyona davet edilsek de oralarda bir söz hakkımız olsa, hem öğrenek hem de bazı konularımızı iletsek, paylaşsak ve çözüm üretimlerine katkıda bulunsak çok iyi olur.

BAŞKAN – Hale Hanım, sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Yok Sayın Başkanım. Çok vaktinizi de almak istemiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Hem teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Biz teşekkür ediyoruz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Evet, devletiz ama siz de devletsiniz yani o noktada. Ama en azından şunu vurguladınız, ben rapor bölümünde de yer almasının uygun olacağı kanaatindeyim: Bu toplumdaki algı oluşturmada, sorunlara müdahale etmede, algılamada, çözümler getirmede muhtarlarımızla çok daha yakından iş birliği yapmanın büyük önemi var.

Tabii, siz Kadın Muhtarlar Derneğisiniz.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Evet.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Kütahya’da bir tane kadın muhtarımız var. Ben özellikle onu evinde de ziyaret ederek ve beraber giderek destek vermeye çalıştım. Ararsanız, kendisi de bu desteği bildirecektir ama. Kocaman ilçelerimizde kadın muhtarımız yok. Yani demek ki “muhtarlar” deyince sadece kadın muhtarlarımızla değil, tüm muhtarlarımızla bu teması sağlamak durumundayız.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Elbette.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Çünkü mahallenin sizi daha yakından bilmesi, tanınması çok önemli bir avantaj ama şunda haklısınız: Bence şu anda muhtarlarımız, kendisine bu konuyla ilişkili yardım talebinde gelen insanlara nasıl yol göstereceğini, ne yapması gerektiğini veyahut da elinde hangi imkânlar olduğunu sizin kadar bilmiyor yani çoğu muhtarımız bilmiyor bunu.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Onun için eğitim alalım diyoruz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Bununla ilişkili mutlak suretle bu eğitimin bu muhtarlarımıza ayrıyeten verilmesi lazım. Herkes bölgesindeki imkânı böyle bir kadını, akşam, sabah, gece yarısı da arayabilir muhtarı.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Zaten arıyorlar Sayın Vekilim. Yani bizleri arıyorlar her türlü olayda.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ama yani bugün eğer bir test yapın, bir muhtarınızı arayın mahalleden birisi olarak “Ben ne yapacağım?” diye sorun, herhâlde cevap çok alamayacaksınız. Burada bir hata var ama bu işi gelin...

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Biz de onu söylüyoruz zaten. Ben de bilmiyorum diyorum.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – ...karşılıklı olarak “Siz bize ödev verin, yok biz size verelim, siz bize verin”den ziyade, beraber bakalım. Sivil toplum kuruluşları devletin bürokrasisine göre daha hızlı hareket eden, daha esnek, boşlukları dolduran kuruluşlardır. Bak, güzel projeleriniz var. Siz de projeler üretin yani siz de üretin. Bunun için de diyelim ki çeşitli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 72

afişler, ilanlar, duyurular veya buna benzer şeyleri, bunları üretin. Siz de bunlar oldukça bizlere getirin. Sadece komisyonla da sınırlı kalmayın, daha sonrasında da mutlaka ulaştığınızda burada bütün vekillerimiz duyarlı olacaktır bu konulara. Elden geldiğince biz de sizlere taleplerde bulunalım, siz de bizlere proje üretin, taleplerinizi iletin, yaygınlaştıralım.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Sayın Vekilim, biz şunu söylüyoruz: Gönüllülük esasıyla zaten yapıyoruz biz bunları. Biz resmileştirelim konuları diyoruz yani resmî bir prosedür çerçevesinde olsun.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Eğitim almak istiyoruz Sayın Vekilim.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Türkiye’de kadın muhtarları sadece pilot olarak kullanalım dedim, kadın muhtarları bir başlangıç yapalım, bakalım ne oluyor. Ondan sonra Türkiye geneline yayalım bunu, bakanlıklarla görüşelim, spotlar yapalım diyorum.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi, bunu geliştiririz biz de, bu derdi hisseden, primer olarak orada yüz yüze kalanlar sizlersiniz. İhtiyacımızı siz de bir dokümanla edin, ben de onu diyorum. Yani “eğitim” derken size göre muhtarlar nasıl bir eğitim alsın faydalı olur, sizin görüşünüz nedir? Ondan sonra, yerel yönetimlere hangi zorunluluklar getirilmesi gerekiyor, sizin görüşünüz ne? Siz de şunları bir raporlayın, elle tutulur bir hâle getirin, biz onun üzerinde çalışalım.

Teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de her iki sunum yapan muhtarımıza çok teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Teşekkür ediyoruz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Mini minnacık bir ayırım olsa da onu zaten o anlamda almıyoruz. Muhtarlarımız, esasen bizim toplumumuzun kılcal damarlarıdır. Muhtarlıklarımız öyledir, mahallelerimiz öyledir ya da sitelerimiz. Mekâna takılmamak lazım.

Çok haklı eğitim talepleri var. Onları zaten yerel yönetimlerden talep ettiğinizde karşılayacaklar, kaymakamlıklardan karşılayacaklar. Şimdi, kaymakamlarımız da, okullarımız da, camilerimiz de yani mahalleyi meydana getiren bütün unsurların dominat olanlarını organize ederek, devreye sokarak... Çünkü siz mahallede tanınıyorsunuz, oy verdi insanlar. Şimdi, mesela biz milletvekili olarak alanlara indiğimizde yanımızda belediye başkanı varsa herkes ona teveccüh ediyor dikkat ederseniz. Yani niye? Çünkü hakikaten ilk sorununu hemen ona iletiyor, hangi alanda olursa olsun sorunlarını onunla paylaşıyor ve ona yaklaşmaya, onunla konuşmaya gayret ediyor.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Güç ve erk oluyor da onun için.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yani mahalle muhtarlarımızı da bu noktaya getirmek mümkün, bir organizasyon; zaten onu teklif ettik. Aile hekimliği varsa aile danışmanlığı falan da gelişsin ama sizin pedagojik formasyon ya da gelişimle ilgili eğitimleriniz konusuna da katkı verilir ama Burhan Bey’in söylediklerine katılıyorum. Yani siz, mahallede yangına ilk koşacaklarınız. Yangında ilk kurtarılacak unsurları en iyi siz biliyorsunuz. Siz bir dostluk, bir sevgi hâlesi örebilirsiniz mahallenizde çünkü size 32 bin insan oy vermiş. Bu 32 bin insan sizi tanıyor. Yani sizin gidişinizle, tanınmayan, bilinmeyen bir insanın gidişi aynı olmaz. İşte, camideki imamı tanıyor, okuldaki müdürü tanıyor, pedagojik formasyonu, çevresindeki sağlık ocağındaki hekimi tanıyor. Siz bunlarla birlikte el ele verdiğinizde biz bunları kaymakamlıklarımız üzerinden rahatlıkla çözebiliriz. Siz devletin üç sac ayağından birisisiniz. Dolayısıyla, mahallelerimizde mahallelik bilincini geliştirmek sizlere emanettir.

Başarılar diliyorum, teşekkür ediyorum, sağ olun.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU - Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İlave etmek istediğiniz bir şey var mı?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Vallahi, benim yok. Teşekkür ederim. Sanırım aklıma bir şey gelmedi. Umarım faydalı olmuşuzdur.

BAŞKAN – Ben size teşekkür ederim. Bilahare gelirse de bunu yazılı olarak da Komisyona başvurarak da, bugün eksik kaldığını düşündüğünüz bir şey olursa...

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Ekleme yapalım.

BAŞKAN - ...tekrar süreçte, lütfen yazılı olarak da veya gelirsiniz tekrar bu konuda çalışma yaparız.

Ben Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği Başkanımıza da, Hale Hanıma da çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 73

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Biz teşekkür ederiz.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Kadın Merkezi Vakfı (KAMER) Sayın Hayriye Aşçıoğlu.

Bir defa, çok teşekkür ediyorum sabrınız ve tebessümle orada sakin sakin bütün şeyi izlediniz. Gerçekten çok çok teşekkür ediyorum size.

Buyurunuz.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Öncelikle, evet, hepimiz burada yorulduk ama hem bir yandan gerildik hem de çok önemli şeyler konuştuk. Biz yorulmaya alışkınız çünkü biz bunu hayatımızda hedef edindik, amaç edindik, biz bu sorunu somut olarak kabul ettik ve bu sorunla ilgili çözüm noktasında neler yapmamız gerekiyorsa yapacağız dedik.

Oradan yola çıkarak, ben az önceki muhtar arkadaşlarla ilgili bir şeyi hemen söylemek istiyorum çünkü gerçekten yorulduğum için atlamak da istemiyorum. Muhtarların mahalledeki rolü çok önemli. Bizim şu anda iki ayrı ilde yapmış olduğumuz bir çalışma var. O çalışmanın içerisine muhtarlar, imamalar, öğretmenler, hemşireler, işte diyelim ki ilçelerde ya da köylerde yapıyorsak işte yetkili olan, hani o alanda diyelim ki güç anlamında kimler varsa bir acil koordinasyon ekibi gibi bir ekip oluşturuldu ve onlarla belli aralıklarla toplantılar yapıyoruz. Hani nedir? 6284’ü anlatıyoruz, şiddet nedir anlatıyoruz. Onun dışında, diyelim ki çok daha önemli bir sorun varsa onu paylaşıyoruz ama bunun içerisinde tabii ki o ilin valisi, ilçelere indiğimiz zaman kaymakamlıklar, millî eğitim müdürleri ya da halk eğitim müdürleri, İŞKUR müdürleri, ASB il müdürleri bütün bu oluşumunda içerisinde yer alıyor.

Biz şu anda iki pilot ilde bunu köylere de inerek önce şehir merkezli, il merkezli; ondan sonra şu anda ilçe merkezleri bitmek üzere ve şu anda yaklaşık bir 10 köy oldu. 10 köyde de aynı çalışmalara devam ediyoruz.

Kadına yönelik şiddeti aslında engelleme kısmında çok etkili bir yöntem çünkü bunun hemen yansımalarını gördük. Muhtar arıyor, o ildeki bizi arıyor, diyelim ki: “İşte böyle bir sorun var, kadın şu anda çok yoğun şiddet yaşıyor, ben nereye yönlendirebilirim?” Biz hemen o ilin işte ASB’siyle irtibata geçiyoruz ya da emniyeti hemen irtibata ya da direkt muhtara diyoruz ki: “Emniyeti arayabilirsin.”

Geçen, hemen bir tane yine bir şey daha oldu, muhtar aradı, arkasından kaymakamlık aradı ve biz hemen, işte nedir... Bu söz ettiğim çalışmada Mardin Acil Koordinasyon ekibi olarak müdahale ettiler ve o kadın, bu anlamda müracaat oluyorsa ve bu kurumlar harekete geçiyorlarsa, gerçekten o kadınlar hayatta kalıyorlar ve onun sonrasında da o kadının ileriki yani sonraki hayatta hayata katılımı, entegrasyonu kısmında da hani bitmiyor. Çünkü şöyle bir şey oluyor: Sonra Sosyal Yardımlaşma Vakfı devreye giriyor. Hani, o kadının yardım anlamında neye ihtiyacı var, onlar tamamlanıyor. Ya da bir şekilde işe ihtiyacı varsa, herkes, işte o kurumlar bir şekilde birbirlerine haber veriyorlar “Bakın, şöyle bir şey olabilir...” Emniyet bir şekilde hani koruma tedbir kararını çıkarmış oluyor, o uygulama kısmı çok iyi gidiyor.

En iyi giden iller arasında şu anda Mardin’i çok böyle gönül rahatlığıyla verebilirim gerçekten. Ne yazık ki geçenlerde İstanbul’da öldürülen yine Mardin’den... Ama, şöyle bir şey oluyor: Bu koordinasyon ekibinden bir tanesine eğer ulaşımlarsa gerçekten bu cinayetler engellenebiliyor yani isteyince oluyor.

Ben hemen direkt buradan başladım, atlamamak için bu şekilde de devam edeyim çünkü böyle uzun uzun sunumlar artık yapmak istemiyorum. Gerçekten, bizde de bir sürü rakamlar var; işte, bu anlamda, diyelim ki 1.100 küsur, şu 2014 yılında sadece aile içi şiddet yaşayan 1.111 kişi üzerinden de verilerimiz var ama artık onları sunmak istemiyorum. Sadece şunu söylemek istiyorum: Bu 1.111 aile içi şiddet yaşayan kadınlar yönlendirdiğimiz kurumlar tarafından sonrasında nasıl karşılandılar, ilgilendiler mi, sorunlar çözüldü mü kısmında sadece birkaç somut bir şeyi paylaşmak istiyorum. Mesela, ASP İl Müdürlüğüne müracaat eden kadın oranı, aile içi şiddet yaşayan kadınların oranı nedir? 123 kadın müracaat etmiş 383 kadından, yüzde 34,8; karakola müracaat eden kadın oranı 33 yani yüzde 8,6. Yani, bunun gibi böyle şeyler artabiliyor.

Aslında birçok sorun var. Hani yasalar çıktı, hem İstanbul Sözleşmesi hem ona eş olarak baktığımız zaman 6284 sayılı Yasa. Bu yasalar var ama bu yasaların uygulama kısmında biz alanda çalışanlar olarak çok büyük zorluklar yaşıyoruz. Bakın, iyi şeyleri de söyleyelim ama bazı gerçeklerimiz vardır, onları da konuşmadıkça, onların üstüne gitmedikçe de bir şeyler düzelmüyor yani kendi kendimize konuşuyoruz konuşuyoruz, yerimizde duruyoruz. Bunun olmaması için de aslında biz bir şekilde bu kurumları da izliyoruz çünkü takibini yapıyoruz. Kadını gönderiyoruz, karakola gönderiyoruz, kadına diyor ki... Bir karakol çok iyi hareket ediyor -aynı ilden söz ediyorum- hemen kadının güvenliğini sağlıyor, kadına koruma şeyini çıkarıyor, sığınmaevine götürüyor ama aynı ildeki başka bir karakol şunu söylüyor, kadının mahkeme kararıyla evden eşyası alınacak: “Vallahi kusura bakma, ben sizinle gelip de gidip o eşyayı alamam. Ya, ben öldürülürsem, işte evde koca bekliyor.” Sonra bizim o ildeki arkadaş da diyor ki: “E, peki, biz ne yapalım? Sen devletin memurusun, sonuç olarak elinde gücün var.” Ondan sonra “Siz gidin alın, adam gelirse sen 155’i ara.” diyor. Yani, bu kadar böyle komik şeyler yaşayabiliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 74

Başka bir şey daha, aslında bütün bunları çalışırken bazı şeyleri biz kendimizde yeni yeni fark ediyoruz. Sosyal Yardımlaşma Vakfında yardım fonu var, kadınlar için bunlar kullanılıyor ve yardımlar da sağlanıyor, o anlamda gerçekten iyi de bir destek var. Ama, sonra şunu fark ettik ki: Bütün o yardım dosyaları koca adına açılıyor, tabii ki erkek adına açılıyor ve biz çok şaşırдық buna. Sonradan, şiddet uygulayan kocalar bir şekilde gidip dilekçe verebiliyor ya da kartı kadının elinden alabiliyor, o parayı direkt kendi hesabına aktarabiliyor. Biz de bunu yeni fark ettik ve çok şaşırдық yani. Bu önemliydi.

Şöyle: Bizim şu anda KAMER Vakfı olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 23 ilde şube ve temsilciliklerimiz var. "Ben Bakanlığın toplantısına gideceğim." deyince ağ üzerinden, bizim bütün arkadaşlar "Bakanlığa gidiyorsunuz, o zaman biz ASP'de şunu yaşadık." diyor, öbürü yazmaya başladı, "Ben karakolda şunu yaşadım..." Çünkü, bu tür şeyleri ne yazık ki yaşıyoruz. Bizim niyetimiz, gerçekten, 6284 sayılı Yasa'yı çıkarabilmek için, toplantı için böyle sabahlamaya başladık gece yarılarna kadar -o yasa çıkarılırken de biz sabahlamıştık burada- onun iyi bir şekilde kullanılmasıdır, kullandırmaktır kadınlar için.

Mesela, birkaç şeyi daha eklemek istiyorum yine yaşamış olduğumuz alandaki zorluklarla ilgili. Mesela, diyelim ki kurumlara gidiliyor, Sosyal Hizmetler ya da Yardımlaşma Vakfına gidiyor. Kadına bir şekilde karar çıkarılmış, yardım alacak, tavır o kadar kötü ki. Bir de şöyle bir şey de var: Sosyal Yardımlaşma Vakfına kadınlar gittikleri zaman bire bir görüşebilecekleri odalar yok, yardımlaşma vakıflarından söz ediyorum. Kuyruklar var, bir de yani kalabalığın içerisinde kadınlarla konuşuluyor ve bir şekilde aşağılanıyor. Yani, zihniyet olarak düşündüğümüz zaman ne yazık ki bu tür şeyler yaşıyor. Bununla ilgili de belki sosyal yardımlaşma vakıflarının birer odalarında kadınlarla bu tür... Sonuç olarak kadınlar gidiyorlar ve bu böyle bir ayda, iki ayda bitecek bir sorun da değil, bu yıllarca devam edecek de bir sorundur kadınların yardım alma kısmına baktığımız zaman. O zaman, daha iyi bir şekilde bu hizmet nasıl sunulabilir? Bununla ilgili de birer tane kadın odalarının olması yani bunu da söylüyorum.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Evet, biz bu yasayı çıkardık, sonuç olarak bu yasa çıktı ve yerelde bir şekilde uygulanmaya yönelik adımlar atıldı ve bu, Komisyonun çıkarmış olduğu da bir karar. Peki, şöyle bir önerim var: Bu yereldeki kurumları, yine komisyonlar aracılığıyla buradan bir grup, Türkiye belki 81 ildir ama hepsi gezilmese bile en azından bir kısmı, gerçekten o yerele gelinse, yereldeki kadın kuruluşları olsun, ilin ASP'dir, valiliktir, emniyettir, diğer sivil toplum kuruluşlarıyla bir araya gelinip çözüme yönelik ya da aksaklıklar nelerdir, çözüme yönelik neler yapılabilirle ilgili toplantılar yapılabilir. Bu da bir öneridir KAMER Vakfı olarak.

Şimdi, bu tedbir kararıyla ilgili... Evet, tedbir kararı çıkarılıyor, ondan sonra kadınlar bir şekilde can güvenlikleriyle ilgili kontrol altında tutulmaya çalışılıyor. Yalnız, bazen, mesela bu sıkıntıları çok yaşadık. 2 kadın sığınmaevinden çıkmıştı, gerçekten ölüm tehdidiyle bir şekilde sığınmaevinde kalmıştı. Sonra, o kadınlar kendilerine bir düzen kurdular, güvenlikleri bir şekilde sağlandı ve bir iş ayarlandı, hayatlarına böyle yaklaşık bir yıldır çok rutin bir şekilde devam ediyorlardı. Sonra, bu koruma kararıyla ilgili karakoldan, hani rutin kontroller var ya, bir şey var mı, yok mu diye... Ondan sonra, oraya, kadının evine polis gidip geldikçe bütün mahalleli bir şekilde kadının neden, orada niçin yaşadığı... Çünkü, daha önceden "Benim kocam bilmem nerede çalışıyor, kız kardeşim de yanımda -çünkü 2 kadın birlikte kalıyorlar- biz de çalışıyoruz ve eşim de çalışıyor, pek gelip gitmiyor." falan, böyle deyip mahallelinin o merakını da bir şekilde gidermişti. Şu anda ailenin haberi oldu, aile bir şekilde harekete geçti ve kadının o bulunduğu yerden şu anda tekrar başka bir ile gitme durumu gerçekleşti. Bununla ilgili de somut ne yapabiliriz?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir dakika, gizli miydi kadının adresi? Kocadan mı gizliydi?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Şimdi, şöyle: Tabii ki gizliydi. Yani, buna benzer hikâyeler çok fazla.

Eğitim kısmının da, onun da biraz altını çizmek istiyorum. Şimdi, bu namus adına işlenen cinayetler kısmında hem bize müracaat eden başvurulara baktığımız zaman hem de acil yardım hattına aile içi şiddet anlamında başvuru yapan kadınlarda, zaman zaman onların değerlendirilmesi, analizi, aynı zamanda hukuki boyutu, bir şekilde psikolojik boyutuyla ilgili bizim uzmanlar çalışıyorlar, böyle belli sonuçlar paylaşıyoruz. Bununla ilgili, şubat sonuna kadar ya da martın sonuna kadar -iki aylık bir süremiz var sanırım- 2 tane yayınımlar çıkacak. Şunu gördük, eğitim şu anlamda kadınların hayatını kolaylaştırıyor: Hiç okuma yazma bilmeyen ya da eğitim düzeyi düşük kadınlarda yaşanan şiddet çok daha yoğun, ağırlaştırılmış olabiliyor ama eğitim düzeyi biraz daha yükseldikçe kendisi için çözüm arama noktasında gerçekten çok daha ibre kazanmış oluyor, o aradaki farkı çok net görebildik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu kadına karşı şiddetle ilgili çalışmalarınızda bu bahsettiğiniz, bizim de daha önce duyduğumuz, "Eğer risk analizi doğru yapılırsa, üç ay gibi bir sürede bir çalışma zamanı tanınırsa bu engellenebilir." demeniz bizim için çok önemli. Nasıl bir yöntemle bunu engelliyorsunuz?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Kadının hayatta kalma kısmını söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Tabii, çok önemli.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 75

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Şöyle: Bir kere, mesela bu yöntemi, aslında, 2003 yılında bu namus adına işlenen cinayetler kısmını biz çalışmaya başladığımız zaman fark ettik ki bu sorun ciddi bir sorun. Bu sorunun çözümü anlamında sadece KAMER yeterli değil çünkü biz o dönemlerde kadın hayatta kalsın diye kadınları alıp kendi evlerimizde yatırmaya başladık. Çünkü, o dönemlerde, hatırlarsanız, sığınmaevi sayısı da çok azdı ve beşten sonra sosyal hizmetler zaten kapıya kilit vuruyordu, kadınlar ortada kalıyordu. Ortada kalan kadınları her birimiz alıp evimize götürmeye başladık, bir zaman sonra biz çökmeye başladık. Dedik ki: Yani, tamam, kadınları iyileştirirken bizim hayatlarımız felç olmaya başladı. Neyse, sonrasında en azından bu şeyler oluşmaya başladı. Sonra, biz bir toplantı düzenledik o zaman, Diyarbakır’da düzenlemiştik ilk biz o toplantıyı. Valilik, emniyet, hani o yereldeki bütün kamu kurumları, aynı zamanda belediye, yerel yönetimler de bunun içerisindeydi.

BAŞKAN – Hangi yıldır bu?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Yanılmıyorsam 2003-2004, onunla ilgili çalışma raporumuz da var.

BAŞKAN – Nebahat Hanım, Nebahat Koç muydu?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Akkoç.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nebahat 2003’ten çok önce.

BAŞKAN – Çok önce başladı, Nebahat Hanım’ın kişisel gayretlerini de ben biliyorum bire bir.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Tabii, KAMER kuruluşu 1994’lere dayanıyor, bu namus adına işlenen cinayetlerle ilgili zaten çalışma yapıyordu. Biz daha somut, çözüme yönelik neler yapabiliriz ararken böyle bir toplantı fikriyle... Mesela, o zaman bir tane başvuru vardı. Aile ölüm kararı vermiş, kadının hayatta kalması için ne yapabiliriz? Direkt hikâye, ailenin kararı, kadının eşi tarafından öldürülmesi. Kadın ve eş birlikte geldiler o kalabalığın içerisine.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Eş de istemiyor.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Evet, eş de istemiyordu ama toplum o kadar baskı yapıyor ki, o toplum baskısını... İnanır mısınız, bir gün köye gittik arkadaşlarımla birlikte -kadın hayatta kaldı- biz onu sürekli kontrol altında da tutuyoruz, her hafta uğruyoruz hani bir şey var mı, bir değişim falan. Biz araçla gittik, gelip bizi karşılamıştı kadının kocası ve dedi ki: “Lütfen araçtan iner misiniz, köy meydanında benimle evime kadar yürümenizi istiyorum.” Biz önce anlamadık neden böyle bir şey istiyor. Biz indik, eve kadar yürüdük. Ondan sonra, adam böyle kafasını sallıyor, kimse bakmıyor. Dedi ki: “Ne demek istediğimi anladınız mı?” “Bir şeyler gördük ama bir de siz anlatın.” dedik. “Fırıncı ekmek vermiyor, çocukların sürekli küfür altında ve ben aşağılanıyorum, sürekli bana hakaret ediliyor. Böyle bir ortamda nasıl yaşayabilirim?” deyince...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne yapmış?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Hiçbir şey yapmamıştı, hiçbir şey.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Dedikodu.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Aynen öyle, dedikodu, kadına ilgi duyan bir tane adamın biri... Kadın bütün sesini böyle kayda aldı, bunu zaten sonrasında hep ispatladı, şey yaptı. Zaten şu anda bulunduğu yerde yaşıyor. O zaman, mesela nedir? Valilik...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kocasıyla birlikte mi yaşıyor?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Aynen öyle. Evet, böyle sonuçlar da var. Oradan bir süreliğine taşındılar şehir merkezine, yaklaşık böyle bir yıla yakın şehir merkezinde yaşadılar. Ortam biraz durulunca önceleri köye gitmeye gider gibi akrabalara gidip geldiler, ondan sonra gerçek hayatlarına geri döndüler ve bütün o olaylar da kapandı gitti. Yalnız, o dedikoduyu çıkaran kişiyi o köy halkı köyden kovdu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Anladılar yani dedikodu olduğunu.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Tabii ki.

Yani, böyle sonuçlar çok etkin...

BAŞKAN – Bir toplantıdan bahsediyordunuz, 2003-2004. Ben araya girince dağıldı.

Buyurun.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Evet, o toplantıda bütün illerdeki o kamu kurumlarının olması çok önemli, muhtarlar da dâhil olmak üzere çünkü muhtarların etkisi çok büyük, mahallelerde olup biten her şeyden haberdarlar. Aynı zamanda öğretmenler, onlar da okulda bir şekilde olup bitenden haberdarlar. Ve imamlar, bu tür toplantılarda kadına yönelik şiddet kısmında çok etkili oluyorlar çünkü şöyle: Mesela, şu erken evliliklerle ilgili inanılmaz somut sonuçlar aldık biz, şu Siirt ve sadece Batman örneğinde. Yaklaşık kaç aydır bu çalışma? Üç dört aydır.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, eğittiğiniz imamlar bunlar.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Eğittiğimiz derken, biz öncesinde onlarla oturup böyle büyük salon toplantıları yaptık, dedik ki: “6284’te şu söyleniyor; 18 yaşını doldurmamış kadınların evlenmesi, hele bunu, resmî

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 76

nikâh kıyılmadan bu nikâhı kıyan imamlar suç işlemiş oluyorlar.” Bunu duyduktan sonra onlar da araştırıyorlar. Evet, 6284’te böyle bir şey var, bunları da öğreniyorlar ve sonra bizim toplantılara sürekli katılmaya başladılar. Şiddeti dinliyorlar. Bir kere hani şiddet nedir, bu uzun erimli, kısa erimli, insanlar üzerinde bırakmış olduğu etkileri dinliyorlar. Onun dışında, diyelim ki şiddet yaşadığı zaman işte şu kurum var, ASP var, kadın merkezi var ya da jandarma var, emniyet var; buralardan destek sağlayabilirsiniz. Bütün bu bilgileri de edinmiş oluyor. Onun dışında, mesela mahalleyle ilgili farklı bir talebi de olabiliyor o zaman. İşte nedir? Halk sağlığına gidiyor, diyor ki: “Meme kanseriyle ilgili gelip bir çalışma yapın. Ben duydum, KAMER bize bunu anlattı.” Böyle bir taleple de gidebiliyor. O anlamda muhtarların şeyi önemli.

Bizim yapmış olduğumuz çalışmalar bu çerçevede ve çok etkili oluyor. Bu toplantılara kaymakamlıklar, ASP, aynı zamanda ilk yaptığımız zaman, mesela ilde yapıyorsak bir kere il valisi ya da vali yardımcısının katılımı çok önemli, millî eğitim müdürü ve halk eğitim müdürü ya da İŞKUR müdürlerinin katılımı çok önemli. Mesela, biz bunu 23 ile yaygınlaştırmaya çalıştık. Bazı illerde gerçekten kurum müdürleri geliyorlar, kendi en azından yardımcıları olarak da gelip katılıyorlar. Bu toplantının içerisinde sadece kurumlar olmuyor, kadınlar da bir şekilde gelip katılıyorlar. Ve direkt olarak kurum bir şey anlatırken kadın onunla ilgili soru da soruyor. O anlamda da buluşması çok önemli ve çok iyi sonuçlar çıkıyor. Onların, o çalışmanın da raporu sanıyorum bu yılın sonunda çıkmış.

BINNAZ TOPRAK (İstanbul) – Mor Çatı’yı da çağırılım demiştim.

BAŞKAN – Sayın Toprak, tekrar istirham ediyorum. “Çağırılmayacağız.” demedik. Gündemimiz, çalışma planımız dâhilinde değerlendirilecek. Biz ne kadar çok sivil toplum kuruluşu temsilcisiyle şu masanın etrafında oturabilirsek bu çalışmaların bu kadar daha verimli olacağına inanan bir ekibiz bütün milletvekilleri olarak. O yüzden, STK ayrımı da yapmıyoruz. Kadın Dernekleri Federasyonu önemli bir şemsiye, KAMER’i biliyorum. Ben, bu kadın hareketi çalışması içinde yer aldığımndan beri onların, o yıllarda Nebahat Hanım’ın kendi kişisel hikâyesini biliyorum, bu konudaki çabalarını biliyorum. Elimden geldiği kadar yer vermeye gayret ediyorum, edeceğim de ama tekrar söylüyorum, süremiz çok sınırlı ve Parlamento mart sonu gibi, nisanın ilk haftası tatile giriyor. Maalesef böyle bir döneme denk geldi. O yüzden, bakın sonuna kadar da hep dinlemeye gayret ediyorum. Saatlerce burada oturuyorum. Önümüzdeki hafta da çok mesai vereceğim. İnşallah, vekillerimiz de katılırlar. Ne kadar dinlersek o kadar faydalanacağız. Endişeniz olmasın Değerli Hocam.

Buyurun.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Bu toplantıları biz düzenlediğimiz zaman, gerçekten Siirt, Batman, Mardin, Urfa, Antep... Erzurum’da da yaptık ama katılım çok az oldu yani her ilde bu kadar ilgi, bu kadar duyarlılık olmayabiliyor. Bizim istediğimiz, bu Komisyon aracılığıyla aslında bu tür toplantıların belki Türkiye geneline yayılıp yapılması ve kurumların da gelip katılmaları çok önemli. Çünkü, gelip katıldıkları zaman, diyelim ki millî eğitim müdürü geliyor, öğretmenler, okul müdürleri, müdür yardımcıları bir şekilde geliyor ve dinliyorlar. Bununla ilgili önlemler ya da “Neler yapılabilir?”le ilgili konular da konuşuluyor. Burada, bence Türkiye’deki kadın hareketinin ya da kadın kuruluşlarının şöyle bir amacı, hedef yok: Kadınları bilinçlendiren de eşlerinden boşatalım ya da böyle bir sınırsız kışkırtalım, sınırsız özgürlükleri olsun falan değil ama bir kadın yoğunluklu olarak şiddetle yaşıyorsa... Hiçbir kadın -bir kere şunu biz çok net görüyoruz- son noktaya kadar o evi bırakıp çıkmıyor çünkü şunu söylüyor kadın: “Ne kadar yoğun şiddet yaşarsam yaşayayım, e ne yapayım, şimdi babamın evine gittiğim zaman o ev benim değil ki artık, şu bardak benim değil ki. O evde, tamam, kocam bir şekilde dövüyor, kafamı da kırıyor, bazen kapının önüne atıyor, kışın soğukta kapıda kalıyorum, sonra kızım beni içeri alıyor ama burası benim evim.” Bunları da söylüyor ama öyle bir nokta geliyor ki artık olmuyor. Olmayan nokta ne? Baktığımız zaman, bu sadece bir tespittir diyelim, böyle bir istatistiki veridir demiyorum. Kocalar onları gerçek anlamda artık içeri almadıkları zaman o boşanma davaları açılıyor -ben en azından kendi görüştüğüm kadınlarla ilgili bunu söyleyebilirim- ya da bir şekilde üzerine kuma getirilmişse. Hani, baktığımız zaman, kadının kabul edemediği nokta aslında iki şey olabiliyor.

BAŞKAN – Peki, fail açısından baktığımızda, özellikle çalıştığınız illerde, pilot illerde bu biraz önce bahsettiğiniz şekilde yani çok ağır şiddet uygulama öncesini tespit edebildiniz mi? Nasıl bir davranış biçimi? Yani, bunu sorma sebebim şu: Hikâyeleri dinlemek için değil de, nereden girebiliriz, hangi dille önleyebiliriz, nasıl bir ruh durumu, nasıl gelişiyor, hangi noktada müdahil olunabilir ve nasıl bir dille müdahil olunabilir?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Bir kere şöyle bir şey var: Kadının talep etmesi çok önemli, bunu kadının istemesi çok önemli. Yoksa, işte falanca yerde biri bize haber verdi de biz gidelim o kadını bir görüşelim kısmından ziyade... Ha, aracı olabiliyor tabii ki ama kadının telefonu yoktur, bir şekilde kurtulmak istiyordur. Kadına biz bir şekilde ulaşabiliyoruz ve soruyoruz kadına. Mesela, o dönemlerde biz gidip görüştüğümüzde -sadece biz değildik tabii ki, o koordinasyon ekibinin içerisinde yerelde bir sürü kurum vardı, gidip görüşüyorduk aile meclisleriyle- şunu soruyorduk: “Peki, biz geldiğimiz zaman sizce evin içerisindeki şiddet durur mu yoksa 2 katına, 3 katına mı çıkar?” Mesela “Evet, durdurabilirsiniz, siz gelip durumu aileme anlattıysanız bunlarda düzelmeye olur.” diyenler de oldu ama kesinlikle “Zaten ölüm kararım kesindir, siz geldiğiniz zaman zaten sizin yanınızda da bunu yapabilirler.” diyenler de oluyordu. O zaman kadının istediği esastır bizim için. Her zaman için kadın ne istiyorsa bizim için önemli olan odur. Yoksa, biz bir şeyi, bir konuyu ya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 77

da bir şeyi kadına dayatmıyoruz çünkü o zorlu hayatı kendisi yaşıyor, o zorlu hayatıyla ilgili kararı da ancak kendisi verebilir.

BAŞKAN – Anladığım kadarıyla, herhangi bir yöntem empoze etmeden.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Evet.

BAŞKAN – Sayın Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, hakikaten çok teşekkür ediyorum. Çok olaya deneyimli olduğunuz, çok vakayla karşılaştığımız, şimdiye kadar çok kafa yordüğünüz çok belli.

Bir görüşünüzü vurgulamak açısından tekrarlamak istiyorum: Çeşitli yerlerde, illerde bu bilinçlendirme çalışmaları yani toplumu yönlendiren insanlarla, topluma sahip olan insanlarla -bunun adı muhtar olur, öğretmen olur, müdür olur, bunlara yönelik- bunların etkin bir şekilde yürütülüp bu konunun bilinçli bir çerçeve dâhilinde aktarılması bence de önemli. Zaten biraz evvel söylemeye çalıştım, işte ceza artırılсын vesairenin yanında koruyucu tedbirler de, bunlar da çok daha önemli ve etkin şeyler yani bunlardan önce bunlar lazım. Ve bunun için, bahsettiğiniz yani sizin sadece duyurunuzla “Hadî buyurun gelin, akşama bir toplantı var.” dediğinizdeki gücünüz ile bizim biraz daha siyasetin gücü farklı. Bizler valimize, kaymakamlığıımıza, belediyelerimize ulaşp, onların -belki bu bilinçte olmayacak ama- geldiğinde bir şeyler öğrenip, insanlara talimatla “Akşam burada toplantıya katılacaksınız.” şeklinde bir sirküler dağıtıp çağrılabilir. Onun için, bence eğitim bölümünde illerde bu tip toplantıların yapılması konusunun da raporda yer almasında büyük yarar olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Katılıyorum size. Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, bunun modalitesinin ne olduğunu düşünmemiz lazım. Şimdi, İsmet Bey “mahalle” dedi diye kıyamet koptu ya, bir sürü kadın örgütü beni de eleştiriyordu. İnternet üzerinden haberleştiğim ağlar var, orada bunu epey bir tartışıyoruz. Çiğdem Aydın yazdı. Çiğdem Aydın, biliyorsunuz, KADER’in eski Başkanı. “Hatırlamıyorum hangi ülkede olduğunu.” diyor fakat bu hikâye daha önce denendi bir yerde. Yani, şunu yapmışlar: Bir pilot bölge seçmişler ve o pilot bölgede insanları, erkekler başta olmak üzere bir grup insanı eğitmişler, müdahaleyle ilgili eğitmişler yani bu tür, böyle kadına karşı şiddette müdahale etmek. Vallahi, verdiği rakamı unuttum. Keşke onu bilgisayardan bulabilseydim de söyleyebilseydim. “İnanılmaz, yüzde bilmem ne kadar çok kısa bir sürede düştü kadına karşı şiddet.” diyor, o uyguladıkları pilot bölgede düşmüş ve bir yan etki olarak da bu işte gönüllü olarak çalışmış olan insanların hayatlarındaki şiddet de azalmış, kendi özel yaşamlarındaki. Şimdi, bunu, evet, ilginç buldum. Bunu nereden buluruz, nasıl buluruz, ben de bilmiyorum çünkü ülkeyi de hatırlayamıyorum tam olarak. Belki tekrardan Çiğdem’e telefon edip “Aman, ne olursun, şunu bir hatırlamaya çalış ya da sen hatırlamıyorsan kim hatırlıyor, hatırlayabilir?” diye sormak lazım.

BAŞKAN – Belki “Böyle bir model uygulamanın hangi ülkede olduğunu bilen var mı?” diye...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama bilen olsaydı ona şey yazmış olurlardı diye düşünüyorum yani Çiğdem’in o mesajına “Aa, evet biliyoruz. O, şurada olmuştu.” falan gibi yazarlardı. Demek ki bu başka bir yerde duydu. Çünkü, KADER’in de başındayken bir de yurt dışına da gidiyordu. Belki oralarda mı duyduğu bir şey?

BAŞKAN – Bu, Roma’daki model olmasın? İtalya’da, Roma’da benim gezdiğim -dedim ya size, bir model-mahallelinin konuya sahip çıkması, hem sığınmaevine de hem de o mahalledeki şiddetle ilgili biraz daha aktif olması.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Vallahi bilmiyorum ki. Yani, o senin söylediğin şey meselesi. Adrese açık sığınmaevi ve sığınaklar... “Sığınmaevleri” denmiyormuş artık yani siyasi olarak doğru olan tabir o değilmiş, “sığınak”mış. Senin söylediğin sığınaklar hakkında bayağı bir yazı buldum. Bir sürü yerde öyle açık sığınak var anladığım kadarıyla. Yani, bu Çiğdem’in söylediği o mudur, yoksa ayrı bir hikâye mi yapıldı, onu da bilmiyorum yani bu bir sığınak meselesi değil. Mahalledeki bir grubun eğitilip buna duyarlı hâle gelmesi...

BAŞKAN – Bir model çalışması...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, evet ve bu şiddet olaylarına müdahale etmesi ve bunun sonucunda da -yani mahalle mi bu, yoksa bir bölge mi, onu da bilmiyorum ama- bu çaba sonucunda da şiddetin ciddi bir biçimde bilmem ne kadar oranda düşmüş olması.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İşte, bizim de eğitim alalım derken biraz da dokunmak istediğimiz şey buydu aslında, sayın vekilimin söylediği. Mahalle muhtarlarının başlığı altında, mahallenin imamı, mahallenin okul müdürleri, mahallenin artık temsilcileri var Sayın Başkanım. Küçük küçük -bunu belediyeler de yapıyor- sokak temsilcileri; mahalle muhtarlarına bağlı, siz de biliyorsunuz, siyasi örgütlerin de var bu. Bu temsilciler de yani o mahallelerde mahallenin nüfus büyüklüğüne göre 10-15 temsilci seçip muhtarın merkeziyle bunlar üzerinde, eğitilmiş olan bu 15 kişiyle pilot bölgeler, pilot mahalleler seçerek bu uygulamayı yapabilirsiniz aslında. Önerimiz buydu bizim de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 78

BAŞKAN – Katılıyorum. Biz de Komisyon ilk başlarken böyle bir model üzerinden yani “21’inci yüzyıl insanının giderek kendini daha korumasız, daha yalnız ve bir odada daha çaresiz hissetmesinin önüne, bir defa, geçmek, önlemek açısından, birlikte yaşandığı zaman birbirimize karşı sorumluluğumuzu, haberdar olmayı ve engelleyici bir cesaret göstermeyi nasıl sağlarız?” diye bir tartışmıştık. Belki de bunu Bakanlıkla, Sayın Bakanımıza da arz ederek bir model üzerinde bir pilot çalışması yapıp bir altı ay izlenebilir.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ HALE EKMEKÇİ EMRE – Tabii ki.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, bunu iyi düşünmek lazım. Çünkü, o tartışma sonrasında insanlar şunu da dediler: “Yani, Türkiye’de mahalle dediğiniz şey o kadar da baskıcı olabilir ki yani “mahalle baskısı” denilen hikâye, bu da olabilir tabii. Yani, bunu bir anda, her yerde başlatabilmek mümkün değil. Çünkü, ne muhtarların önemli bir kısmı sizin gibi muhtarlar ne de imamların önemli bir kısmı böyle aydın imamlar falan.

BAŞKAN – Peki, failer üzerinde oluşacak bir mahalle baskısı bizim için olumlu değil mi? Mahalle baskısı oluşsun zaten.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, hayır, şunu demek istiyorum.

BAŞKAN – Hayır, biz faileri durdurucu, önleyici bir yapılanmadan söz ediyoruz. Eğer bu anlamda bir mahalle baskısı oluşacaksa buyursun, oluşsun ve o kadın kurtulsun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii, tabii, o bağlamda denmiyor ama ben de ona katılıyorum.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Evrensel düşünüp yerel çalışmayı her zaman için ilke edinmek gerekiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – “Vay, bu kadının evine bak yabancı erkekler giriyor çıkıyor.” türü mahalle baskısı. Ne yediğinin, ne içtiğinin...

BAŞKAN – Ama şiddetin önlenmesi konusunda mahalleyi konuşuyoruz biz, kadın namusu vesaire değil, sadece şiddetin önlenmesi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii, tabii, biliyorum ama şunu demek istiyorum: Orada naif davranmamak lazım, öbür boyutu da var olayın. Yani, insanları sen yetkilendirdiğinde insanların hayatına karışacak birtakım birimler de olabilir. Onun için, daha emin olduğun... Yani, bunu pilot olarak seçerken hangi bölgeleri pilot olarak seçeceğimizi, onlara ne eğitim verileceğini iyi düşünmek lazım demek istiyorum. Yani, bunu bir anda her yerde yapamayız. Çünkü muhtar var, muhtar var; imam var, imam var; o var, o var, falan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Belki imamlar kısmında işte mesela biz Diyanetten birilerini çağırıyoruz, öncelikle o. Evet, gerçekten imamlar kısmına baktığımız zaman çok farklı söylemlerde konuşan imamlar da çıkmıştı ama şöyle güzel bir yanı oluyor: O çıkıyor, bir şey söylüyor, sonra diğer imam diyor ki: “Aslında bak, o öyle değil.” Mesela, diyelim ki 16 yaşında şu anda senin de kızın var, benim de kızım var. Sen şimdi diyorsun ki: “Günah değil ya da yasak değil. Nereden çıktı bu?” Sen şimdi, hadi, kendi kızını 16 yaşında evlendirir misin? Böyle başlıyor aslında. Çok da hani gerilmeden... Etkileşim de oluyor.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU TEMSİLCİSİ FATMAGÜL ERTUĞRUL – Sayın Başkanım, bu bahsettiğiniz, mahallelerde temsilcilerle ilgili Türkiye’de bir uygulama var. Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında -ben daha önce Nevşehir’de çalıştığımı iletmiştim size, projeye de katıldığımı resmî kurum adına- Nevşehir’de dezavantajlı mahalleleri seçerek oradaki, mahalledeki temsilî kadınlar yani sözü dinlenen kadınları -Valilik makamınca- kullanarak önce o kadınlara farkındalık eğitimi verildi, daha sonra da bu mahallelerde çalışmalar yapılması istendi ama sonucu nedir, onu bilmiyorum. Belki bu sonucu...

Nevşehir iki mahallede yaptı bunu, iki dezavantajlı ve eski yapılı mahallede yaptı. Bunu raporu alınıp uygulanabilirliği belki ölçülebilir.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Bahsettiğiniz örnek Urfa’da da devam ediyor. O mahalle lideri kadınlar en azından çıktı. Devam ediyor o kadınlar.

BAŞKAN – Komisyonun bir Urfa çalışma programı var, uygulayabilirsek bu yoğun tempoda. Eğer öyle olursa o modelin çalışılması, yerinde bakılması konusunda sizden yardım isteyebiliriz.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Olur.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Efendim, şimdi, ben bir konuda tersten gitmek istiyorum izniniz olursa. Hep kadınları koruma üzerine gittik ya, hep böyle düşünüyoruz, koruyalım. Bir taraftan da şimdi, psikolojisi bozulmuş, her an şiddet uygulayabilecek yani akli dengesini kaybettiğini düşünebilecek noktaya gelen erkekler var. Aslında belki de bu erkeklerle bir çağrı merkezi gibi bir şey yapmalı da... Çünkü, çaresiz, kendi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 05/02/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 79

psikolojisinin bozulduğunun da belki de farkında ve şiddet uygulayacak adam, kafaya koyuyor. Gece yatıyor, sabah kalkıyor “Öyle yaparım, böyle...” kurguluyor, konuşacağı, paylaşacağı, gideceği kimse de yok. Bunu gidip kahvehanede “Lan kardeşim, ben gideceğim şimdi, karyı şuradan şöyle yapacağım, böyle vuracağım.” Mümkün değil, böyle bir şey de yani herhâlde olmuyordur. Kurguluyor, kurgularken de... Belki de hakikaten bir çırpınış da olabilir içsel olarak. “Nereye gideceğim, kime müracaat edeceğim? Bu duygudan nasıl vazgeçebilirim ya da bu takıntılımdan nasıl kurtulabilirim?”

BAŞKAN – Bununla ilgili bir çağrı merkezi mi öneriyorsunuz?

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Belki. Yani, niye? Tersten gidelim, bir de erkeklere yönelik diyelim. Kadını sürekli korumak da yorucu bir şey.

BAŞKAN – Hayriye Hanım, bu etkili olur mu?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Hangisi?

BAŞKAN – Muhtarlar Derneği Başkanının önerisi yani erkeklere, bu şekilde öfkelenmiş ve planlanmış erkeklere yönelik bir çağrı merkezi ve bir destek birimi.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Aslında bir kez, sanırım... Hâlen o sığınma evi açık mı bilmiyorum. Erkek sığınmaevi de açıldı biliyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, 2 tane açıldı.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Bilmiyorum yani denemeden de bilinmez ama ben çok etkili olacağını düşünmüyorum. Çünkü, bu biraz zihniyet meselesi, bu biraz hani gerçekten o ego meselesi. Gücünü kaybettiğini düşünüyor. Çünkü, bir şekilde kendini var etme yöntemi eşine uyguladığı şiddet üzerinden oluyor, var etme noktasında. Hani, baktığımız zaman, genelde şey söyleniyor ya: “Eğitimsiz erkekler şiddet uygular.” ya da gerçi son zamanlarda bu değişti en azından artık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bence yok öyle bir şey.

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Çok etkili olur mu bilmiyorum, belki denenebilir.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Ben şöyle düşünüyorum: Açıkçası şiddet de bir bağımlılık yaratıyor yani “şiddet” kelimesi bir kere zaten bir çağrışım yapıyor. Biz ne yapıyoruz? “Kadına şiddet” diyoruz, şiddeti çağrıştırıyoruz, sürekli çağrıştırıyoruz. Televizyonu açıyor çağrıştırıyor, yarışma izliyor çağrıştırıyor, dizi izliyor çağrıştırıyor. Sizin o sanatçılarla yaptığınız şeyi gördüm, çalışmanızı takdir ettim ama oradaki sanatçıların hepsi de oynadığı rollerde hep şiddetli olayların içerisinde oynadılar, biliyor musunuz? Elbette para kazanmak için seçme şansı yok, sanatta böyle bir şey olamaz ama yayınlanan dizilerde, yarışmalarda, hepsinde var. Bakın “Ütopya” diye bir şey var TV8’de. Arada bir takılıyor, kafam temizlensin diye takılırım, gençler ne yapıyor diye. Orada İnci diye bir kız var. Kıza oradaki yarışmacı arkadaşlar, öyle ya da böyle, elle ya da sözle bir taciz uyguluyorlar. “Yürü be kızım!” diyor ya da başka bir şey söylüyor. O kısa bir süre sonra dönüyor ona “Onunla arkadaşlığını, dostluğunu devam ettirip bizim gruba gel.” diyor. “Şiddet gördüm.” diyorsun, ondan sonra dönüyorsun diyorsun ki: “Gel beraber olalım.” Bu nedir? Sen şiddeti kabul ediyorsun ve bu da bir örnek aslında. “Bana şiddet uygulayabilirsin, kabul ederim. Biraz sonra seni affedebilirim, az sonra kızabilirim.” Toplumda gerçekten farklı rol modeller oluşuyor. Yarışmalar keza öyle. Hangi sanatçıydı, özür dilerim...

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Biz kendimiz acaba hani...

BAŞKAN – Karşılıklı konuşursak tutanak açısından sıkıntı oluyor, size söz verip tamamlatacağım.

TÜRKİYE KADIN MUHTARLAR DERNEĞİ BAŞKANI SERPİL ERENOĞLU – Seda Sayan’ın programına bazen bakıyorum, iş yerinde açık yani televizyonum oluyor muhtarlığında. Ya, böyle bir şey olamaz, böyle bir şey olamaz. Delirmişler, çıldırmışlar. Aslında bu tarz yayınların belki kısa bir süre için, hani, “Bir görelim, bakalım.” diye düşünülüp de biraz böyle daha yumuşatılarak mı yayınlanmasını... Bu sefer de denilecek ki: “Aa artık izleyeceğimiz şeye de karışıyorsunuz, ona da karışıyorsunuz, buna da karışıyorsunuz.” Bu da olabiliyor.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Aşçıoğlu, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

KAMER TEMSİLCİSİ HAYRİYE AŞÇIOĞLU – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben Komisyon üyelerimize, özellikle Sayın Vural Kavuncu ve Sayın Binnaz Toprak’a sonuna kadar sabırları için çok teşekkür ediyorum.

Bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati:21.58